

SKÄRGÅRDSLIF I VESTER.

TIDSBILDER OCH BYGDETYPER AF **JOHANNES SUNDBLAD.**

STOCKHOLM ADOLF JOHNSONS FÖRLAG.

Norrköping 1890, M. W. Wallberg & C:o Boktryckeri.

Förord till den elektroniska utgåvan

Verket tillhör **Göteborgs universitetsbibliotek** och har scannats där. Det anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i mars 2017 av Bert H.

STORSJÖFISKAREN FRÅN WALLERÖ.

I.

Det var i qvällningen en klar Oktober-dag. Raden af skärgårdsbåtar vid fisktorget i Göteborg hade blifvit allt glesare, och slutligen lemnade den siste kanalen och satte kurs utåt fjärden. Det var en kosterbåt, högriggad och skarp i bogen; den hade heldäck och ruff i aktern samt tre mans besättning. Vid styret satt en ung karl om några och tjugu år med något trotsigt och djerft i blicken, en äkta håttetyp. I fören, med armen kastad om staget, stod åter en femton års gosse med blicken uppmärksamt riktad utåt fjorden, öfver hvilken qvällens skuggor föllo allt tätare. Det blåste en frisk slör Akterlig vind, men något från sidan., och kosterbåten, som gick med fulla segel, länsade friskt undan, så att han en knapp timme, efter det han lemnat staden, redan hunnit ut på Hakefjorden, men nu var det ock så godt som nedmörknadt.

”Kan du se Rö’skär?” frågade mannen vid styret, lutande sig framåt.”Snack! Godt ja’ kan se Måkholma’. Vure

dä inte ändå bäst å ta ner toppen... Dä blåser friskt; ja’ ä’ rädd, vi sackar ner på Rö’skär annars”, svarade utkiken.

”Hva säjer han för någe’?” hördes i detsamma en skrofiig röst i nedgången till ruffen.

”Ah, han säjer, att vi borde ta ner toppen, så att vi inte sackar ner på Rö’skär.”

”Dä hörs, att han ä en sö’rbo; allri kan di få nog små segel.”

Några minuters tystnad följde; i öppningen syntes blossningarna af en pipa, och i de ögonblick dessa flammade till syntes ock ett rödbrusigt ansigte men annars icke.

”Å du såg säkert, att dä va *Klara*?” hördes rösten åter från nedgången, denna gång med en viss skälfning.

”Ja, visst gjorde ja’ dä... ja’ såg henne så tydligt, som ja’ ser dej nu”, tillade han hastigt, i detsamma en ny glimt från pipsnuggan upplyste ansigtet.

”Å dä va *han*, som gick å höll henne om lifve’?”

”Nog var dä hans stortröja å hans sydvest allti’, dä ä säkert, men han hade ju kunnat lån’t ut dum till någen ann’; dä ä en sak, som ja’ inte vet.”

Samtalet afstannade för några ögonblick. Vattnets sqvalp kring båtsidorna, och gnisslet i riggen, då någon il hastigt drog förbi, var det enda, som störde tystnaden. Mörkret hade undertiden tilltagit; man kunde ej se många famnar framför sig, och utkiken behöfde anlita all sin skarpsynthet för att något så när kunna fullgöra sin skyldighet. Han hade hört det föraktliga uttrycket om ”sö’rbona”; detta stack honom och han bet på tänderna, men då och då banade sig likväl ett halfhögt: ”allri´ för små segel... Dä ska *han* säja! fram mellan dessa.”

”Hva säjer du, pojke?” ropade mannen i ruffnedgången, i det han steg upp i trappan och vände sig bortåt fören.

”Åh, ja´ säjer bara, att dä ä mycke’ bätter, när dä ligger på utifrå' än å ha landvind; en har då i-aHafssvall = brottsjö. ikring bönaBlindskären. å rätta sej efter; hur ska en nu kunna hålla unna'?”

”Se opp mä korp glugga', så går dä nog!” sade skepparen och steg upp på däck... ”Men dä ä bäst, du går för-ut å ser, hur vi har't.” Han fattade rodret, och rorgängaren steg upp och gick bort till utkiken.

”Hvar ä vi?” frågade skepparen med örat mot fören.

”Jo, vi går nu förbi Varholmen... Se der har vi ljusena i Kalfsund! Hvar har du korpglugga’ i *denne* qväll, pojke?”

Han återvände nu till sin plats och fattade rodret.

”Ja' tänker på en sak”, sade skepparen; ”vi lägger intill vid Kalfsund å tittar efter, om di

*) **)kan vara der, eller liva menar du?” Under dessa ord gjorde han några slag fram och tillbaka framför rorkarlen.

”Du gör ju i din sak, som du vill, Erik, men inte gjorde ja’ dä. Har du nån’sin varit der utan krakel? Nu har *du* fått lite i näbbet, som du annars inte plär; Håkan hade fått si hyra, när ja’ så’n, inne i sta’n, och nu har han spädt på här, så dä blir e' olycka, dä ä så säkert som allting.”

”Allti’ skriker du: klä’hvitt, klä’hvitt! Göran, men när blef du sannspådd med din ugglelåt? ... Hva skulle *du* säja, om du finge se nå’n gå armekrok mä Anna?”

En skälfning genomilade den reslige gestalten ... Göran teg några ögonblick, men ögonblicket derefter utstötte han ett hväsande: ”ja’ skulle inginting säja, men ja’ skulle *göra* så här, och den lediga handen gjorde en svängning i luften, hvilken icke kunde misstydas.

”Men *ja'* ska tåla’t? Nej, ja’ ska se *hjerteblo'n* på’n, ifall dä ä sant, som du säjer.”

”Ja, men *ja'* skulle göra’t *utan* vittne, men du lagar, att du får tjuge på dej, så gör du allti' ... men hva står du å

snackar efter? . .. Ska vi lägga inte’ vid Kalfsund, få vi lof å ta’ ner Seglen nämligen.... Vi ä ju i rappet der.”

”Ja, dä har du rätt i; Gösta, du!” ropade han till pojken i fören; ”hjelp till å ta ner:qvicka dej!” Ögonblicket derefter började det gnissla i blocken, seglen gledo ned, och då jakten närmade sig bryggan, stod Gösta med trossen i ring öfver armen. Nu hördes ett hvinande i luften, åtföljdt af ett gält: ”Ta tross! ... Mera tross! . . . Stick ut mera tross!” hördes det inifrån land. ”Fira, fira... fast!”

Några minuter derefter lemnade Erik och Göran tillsammans båten. Gösta tillsades att ej lemna denne och hålla noga utkik på alla ”känningar” från hem-ön. Med dessa ord gingo husbonden och drängen i land.

Gossen stod en stund och såg efter de båda männen. ”Ja, dä begrips; *di* ska' sitta derinne å supa, men ja' ska gå härute å frysa, nej, tack!” I nästa ögonblick var han försvunnen i nedgången till ruffen, hvars dörr tillslöt sig bakom honom.

II.

Några minuter senare hade Erik och Håkan hunnit fram till krogen. Redan på afstånd hörde de sorlet inifrån denne; och då de kommo närmare, kunde de urskilja rösterna, bland hvilka äfven dens, som de sökte. Göran gaf Erik en stöt i sidan och sade halfhögt:

”Nå, åtrar Draga sig tillbaka. du dej inte än? Nu har han

fått så pass i näbbet, att han gör stuga' ren, om dä klämmer.”

”Snack! In ska ja', om fan sjelf sto' i dörra. Han *ska* göra mej reda för, hvar han gjort å Klara. Under det dessa ord yttrades, stego de in i förstugan, men här stannade de ett ögonblick, ty nu hörde Erik sitt namn nämnas. Han ryckte ett steg tillbaka, men sträckte fram hufvudet i lyssnande ställning.

”Dä fick ”Säl-Erik” Bruket af öknamn är mycket vanligt i skärgården; ofta är det yrket men andra gånger en svaghet, ett lyte, som framkallat detta, hvarvid folkhumorn ej förnekat sig. Inuti eller i gränsen af de stora fiskelägena saknar dessutom fiskarstugan namn, hvarmed man kan utmärka egaren; deraf kanske i första rummet bruket. veta; han hade gjort så, å den onn'e höll på å ta'n”, hördes det inifrån, men nu ryckte Erik upp dörren och ropade:

”Hvem talar om mej ? ... Hvarför höll den onn'e på å ta *mej*?”

”När en talar om trolla', så ä di i första!” Förstugan. skrek Håkan tillbaka, vändande sig mot de inkommande från en karl, som han höll i kragen och fortfarande rystade. ”Du kommer ända, som om du vure kallader. Den häringe kar‘n å ja' ha kommit ihop om en ting. Vi mötte hvarandra i vecka', som va, vid Flatholmen; han kom inifrån Gullmarn på sö'r, å ja' gick nol på. Nu hade ja' mina segel babors, å han sina styrbor's; då va dä *hans* skyldi'het å falla, men gjorde han dä kanske, nej, han ”gick fram”, å dä höll på ågå pip i bö’nn Rakt till botten. mä oss bägge två. Nu vill ja’, att han ska erkänna detta å bju’ på e’ kanna brännevin öfver lag ... Ja’ sa’, att du hade vuret ute för ackerat dä’samma å inte slapp mä min’re. Va dä inte så?”

Erik tappade alldeles koncepterna: han hade trott, att Håkan, i medvetandet om sin sjuka sak, skulle se en smula slagen ut och undvika honom, men detta vädjande till honom sjelf förbryllade honom alldeles, och svaret utföll till dennes förmån.

”Ser du dä, din förbannade påsse!” Detta uttryck begagnas som ett öknamn mot skärgårdens ”söhbor” af ”nolbona”, som kallas hattar, hvilka åter taga sitt binamn som en hederstitel. skrek Håkan och tog åter ett grabbtag i kragen, ”men dä ä då inte å räkna så mycke' på er, sö"rbor; I kan hvarken segla eller rigga upp en båt. Tvi, si’cka stackare I ä!” Med dessa ord gaf han sö’rbon en puff, så att han raglade öfver en bänk.

”Nå, hva’ ä för ett lif *du* för härinne, Håkan!” skrek krögerskan; ”dä vore bättre, du betalte dä du ä skyldi' mej;

du har sju ringa Krögerskan kunde ej skrifva, utan hade blott vissa tecken, genom hvilka hon gjorde sina anteckningar: O betecknade en toddy; ‖ = långsup; | = en snapps. å tre tjocka streck; di har stått så pass länge, att dä kan vara tid på, du betalar't.”

”Hva, den håle säjer du, käring? Får ja' se”, skrek Håkan och raglade fram till disken. ”Jamä *ringa’* har dä si' rikti'het.. . men inte mä di tjocke streckena. Hva ä dä för konst å göra en smaler streck tjock?”

”Gör hocket du vill, men ifrå' denne da’n ä dä slut mä krediten; pänga’ på skifva', inna supen hälls i; dä ä så mycke' du vet!” sade krögerskan med blixtrande ögon och gjorde ett kors öfver hela anteckningen. ”Se så, nu ä di' skull' betalter.”

”Dä va den onn’e hva' hasti'er I ä' på't i *denne* qväll... Kanske I tror, att ja' inte *kan* betala ... Se här har I, hva' I ska' ha; för nå’ra *lång*supa' betalar ja' inte.”

Erik hade under tiden lugnat sig. Håkans obesvärade sätt lät honom tro, att han misstagit sig. Han såg sig forskande omkring för att se, om han ej hade någon bekant, af hvilken han kunde göra sig närmare underrättad om den sak, som låg honom så på hjertat. Men röken från ett halftjog pipsnuggor låg tjock öfver rummet, och genom denna kunde han väl urskilja tjugo glåmiga ansigten, men intet utom Håkans var honom bekant. På det långa bordet, som hade sin plats midt i rummet, med en bänk på hvardera sidan, lågo ett par sydvester och summo i bränvinsbäckarne; vid ena änden speltes det kort, och emellanåt kunde man höra: ”sqvätt” ... ”sqvätt”, då korten häftigt slogos midt i en sådan. Erik tog sig en funderare och gick derefter fram till Håkan, på hvars ena arm han lade sin hand, under det att han fogligt frågade:”Säj mej en sak; har du sett till Klara? ... Göran här säjer, att han sett er ihop ini sta’n.” ”Sa’ han dä, så lög han. .. Jaså, du står der, din förbannade ”friseglare”! Hur kan du säja dä?” ”Ja, dä säjer ja’ å ja’ *står* för’t mä!”

”Hvar då?”

”Strax intill store bommen. Ja’ kände igen dej på bå’ sydvesten och stortröja’.”

”Tomsing! Va ja’ den ende, som va så klädder. ’Dä fins väl il er ”broketa hunn’a än prestens', som di plä’r säja.”

”Ja, men ja’ säjer’t ändå; e’ stunn’ gick I armekrok, å den andra höll du’na om lifve’ ... Kan du neka till dä’?”

”Dä fins fler broketa hunn'a än prestens, säjer ja’ än en gång. Du skulle skamme dej å stå å ljuga på dä där vise’, men *om* ja’ hade gjort'et, så skiller dä ingen ve’.” Så angår det ingen.

”Jo, dä skiller mej visst ve’; du kan väl begripa, dä ska vara försmädli’t för mej å komma hem utan att ha henne med. Mor hennes ba’, ho' skulle få följa med in till sta’n, å så ska ja' komma hem och inte kunna göra reda för mej!”

”Tröst’ dej, du; ho kommer nog till bys... Såg ja’ inte alltför galet, så va ho mä i båten hos en utå lo’sa’ Lotsarne. på Käringö, då han strök förbi oss ett stycke frå’ Varholmen. Qvickar du dej, så hinner du nog opp dum härimälla’ å Ma’strand.”Håkan hade vid dessa ord gått nära intill Erik och blinkade förtroligt med ögonen, liksom om han velat göra honom en extra tjenst och sätta honom på spåren.

”Jaså, du säjer dä”, sade Erik långsamt och gaf Håkan en så pass skarp blick, som han för tillfället kunde åstadkomma.

”Ja, visst gör ja’ dä; Olle här såg dä’samma som ja’, då käringöbåten strök förbi. Du gjorde ju dä, Olle? ... Nå, nu hör du dä ... I Ma’strand håller allti’ käringöbona till ett grann’, dä vet vi utå gammelt. Vind’ har gått öfver på sö’r, å dä blåste en bra ”kuling” härimella’ å Varholmen. Qvick dej nu, så hinner du opp henne!”

Erik och Göran vexlade några ord med halfhög röst. Att de voro af samma tanke hördes snart. Göran var Eriks syskonbarn och hade stort inflytande på denne, hvilken behandlade honom mer som bror än tjenare. Drängens ord var ofta det afgörande.

”Nå, då ger vi oss i väg eller hva?” sade Göran och tryckte sydvesten hårdt i nacken.

”Som du tycker, men ska’ vi inte ha oss en sup först?” frågade Erik.

”Åh nej, du har fått mycke’ nog, tycker ja’, å ja’ super allri’, då ja’ ska ut på sjön natteti’, dä vet du.”

”Väll-väll. Nå, så reser vi då.” Nästa ögonblick voro de utom dörren.

”Tomsing!” mumlade Håkan med en uttrycksfull grimas. ”Men så hetter han inte "Säl-Erik”för inte; han ä, nä gu' inte qvickare an säla han skjuter. Göran måtte ha blifvit smittad å hans dumhet.”

Han stod der bredbent med händerna i byxorna och hufvudet något nedlutadt; det syntes tydligt, att han fått något särskilt att tänka på. Några ögonblick stod han så, men rätade derefter hastigt upp sig och lemnade rummet. Utkommen i förstugan, stack han försigtigt ut hufvudet och såg sig omkring, men drog det hastigt tillbaka, då han hörde sitt namn nämnas ej många steg ifrån sig. Några ögonblick stod han stilla med örat vändt utåt och hörde nu, hur de mot berget klapprande stegen aflägsnade sig, och hur rösterna så småningom bortdogo. Nästa ögonblick hade han lemnat förstugan och smög sig försigtigt efter. Men nu trängde rösterna åter fram till honom, och han hörde Göran säga: ”Om ja’ skulle göra än ett springan'e bort till båten... Ja' tyckte rikti't dä va, som om någon rört sej under segelt.”

”Åh, bry dej inte' om dä, utan laga hellre, att vi kommer härifrå’, å dä i rappet ända. Seså, kom nu! Skyndar vi oss, så hinner vi kanske opp dem.”

”Nå, så kör då; men ja’ tror ändå... ”Här bortdog rösten, och Håkan hörde, hur de tunga sjöstöflarne klampade mot däcket; ögonblicket derpå började det att gnissla i blocken, hvarunder storseglet kröp upp efter stormasten. En kort stund derefter voro alla segel uppe, ochjakten sköt med en frisk bris ut åt sundet. Nu kom Håkan fram ur sitt gömställe och skyndade fram till en odäckad båt, som låg förtöjd ett stycke ifrån de öfriga.

”Klara”, ropade han halfhögt. Några ljud hördes från segelhögen, som började röra sig, och ett ögonblick derefter dök ett hufvud upp ur denna.

”Nå, du har ha’tt prejare Skärgårdsordet för tulltjenstemännen. här?”

”Ja, di gick här å trefva; men dä va fasli't hva du dröjt länge”, svarade den tilltalade, en högväxt qvinna, som nu reste sig och sköt hufvudduken, som glidit ner för ansigtet, en smula tillbaka. ”Nu har du väl supet nog, vet ja', så vi får ge oss i väg.”

”Vill du inte ha’ lite’ varmt i dej, inna’ vi ger oss å? Ja’ ska’ gå efter lite’ kaffe, om du vill.”

”För att ja’ ska få sitta här å vänta än en timme; nej, tack ska’ du ha! Kom nu, så att vi få kasta loss; vi ha långe vägen för oss.”

”Ja, å långa natta. Bara vi ä hemma före dager, så ä dä ju tids nog. Säl-Erik försinkar sej nog i Ma’strand, så att vi ä i Hamneskär före honom.”

”Dä må vara, men kom nu.”

”Nå, så kör i vind! sa’ Blomster;” med dessa ord och under gnolandet på en sjömansvisa steg Håkan ner i båten. Här ryckte han tag i sin”oljerock” Med olja genomdränkta, grofva linnekläder, som skärgårdsbo’n ofta brukar öfver de andra kläderna.. ”Nå, om du inte vill ha något varmt i dej, så ska du åtminstone ha något varmt på dej. Se här, låt mej hänga på dej den här!”

”Ja, dä vure kanske inte så dumt, men hva ska du ha på dej sjelf då?”

”Åh, sörj inte för mej, du; ja’ har mi’ stortröja ... Se så, nu sitter du, som om du sutte hemma vid spisen ... Nå, så kastar vi loss då . .. Du har väl inte qvar nå’t i land?”

Några minuter senare hade äfven denna båt lemnat Kalfsund och sköt fart norrut. Till en början höll Håkan sig inomskärs, men då han en timme senare hunnit förbi Rörön och kom ut på Sälöfjorden, föll han af till venster och höll till hafs.

Månen var i ”fylle”, men undanskymdes för det mesta af svarta moln: ena stunden låg sålunda den stora

vattenöknen der mörk och dyster, den andra var ett hvitt skimmer utbredt öfver de mot månen vända, långsluttande vågryggarne, medan de tvärbranta frånsidorna lågo försänkta i djupt dunkel. Skummet glindrade och fräste på vågryggarne; på sina ställen såg detta ut som långa snödrifvor, på andra som skaror af måsar, hvilka lågo och kankade bland vågorna.

De båda seglarne sutto länge tysta, men slutligen bröt Håkan tystnaden.

”Om ja’ kunn’e begripa, hvarför du skullefölja just med Säl-Erik till sta’n! Kunn’e du inte fått någon annan råd?”

”Kors, när han kom å bjö sej till, så...”

”Nå, va han så rar å vara i lag mä då?”

”Tvi se’cken kar'! Allri så’ ja’ en otäckare, när han ä full!”

”Jaså, du säjer dä”, sade Håkan och föll i djup begrundning.

Det hade emellertid friskat upp, och båten flög framåt: det fräste för bogen, och skummet, fördt af vinden, stod som en hvit sky framför honom. En stund förgick på detta sätt. Klara hade satt sig på båtens botten, med ena armbågen stödd mot toften. Hufvudet hade nedfallit i handen, och hon såg stelt upp mot månen.

Håkan satt tyst och kastade, under det han gaf noga akt på båtens riktning och rörelser, då och då en hastig blick på sitt sällskap.

”Dä va fasl't hva bleker du ä; du ser ända ut som e' kyrkevägg. Vänd dej om, du ä ända anskrämeli å se på”, sade han slutligen.

Flickan tycktes emellertid ej höra honom, utan förblef orörlig med blicken vänd uppåt.

”Ja tror, ho ä döf”, sade Håkan mer för sig sjelf än för att det skulle höras. Han teg några minuter, men frågade derpå helt tvärt: ”Hva grunn’ar du på? På Säl-Erik, kan ja’ tro?”

Det ryckte till i Klara; hon teg ett ögonblick, men svarade hastigt:

”Ja, dä gjorde ja', om du vill veta’t.”

”Nå, hva tänkte du?””Hva rör dä dej? Men ja’ kan nog säja’t. Ja’ tänkte på, hur omöjli't dä skulle vara å gifta sej mä honom.”

En ljusning for öfver Håkans ansigte, men han teg och syntes endast upptagen af styrandet af båten, ty vinden hade ytterligare friskat upp.

”Dä blåser ju en rikti" ”flättare” En häftig bris., sade Klara och kastade en blick uppåt den höga riggen. ”Ja’ menar, du får ta in ett par ref.”

Härtill tycktes Håkan ej vilja lyssna, men då det en stund derefter kom en brottsjö och slog in i båten, bad han Klara komma och taga rodret på ett grand; ”dä ä väl bäst ja’ gör, som du säjer”, tillade han och gick fram till storseglet, der han hastigt tog in de båda bottenrefven, hvarefter han återtog sin plats.

I den mån vinden tilltog, hade himlen mulnat till, och ett djupt mörker rådde omkring dem. De kunde ingenting se men hörde, hur vattnet sqvalpade kring båtens sidor samt då och då ett fräsande af någon större våg, som bröt sig, i detsamma hon strök förbi. På detta sätt fortsattes seglingen ett par timmar. Håkans uppmärksamhet upptogs helt och hållet af seglen och kursen, och Klara satt fortfarande med hufvudet, stödt mot handen och blicken riktad uppåt, hvilket emellertid ej hindrade henne att då och då kasta en förstulen blick på sitt sällskap. På en gång rätade hon upp sig, satt några ögonblick medhalföppen mun och lyssnade, men frågade derpå hastigt:

”Hva ä dä för ett dåna’ne vi hör'?”

”Se inte så rädder ut, du! Dä ä bara brottsjön kring Paternoster Ett långsträckt skärband en mil nordvest från Marstrand., som hörs. Dä va ett fa'lit ”rusande” denne qväll”, svarade Håkan torrt, i det äfven han lyfte upp hufvudet och lyssnade.

”Ja’ kan inte begripa, hvarför du ska gå härinne på sloa Härmed menas hafstrakten närmast stranden. å inte lägga utåt, så sluppe vi höra i-a; dä ä ändå hemskt. Hör du inte! Gör hva ja’ säjer! Du håller ju rakt på skärbann’t.”

”Hva låter Gnyr. du för? När hörde du talas om, att Tornö-Håkan segla’ sist omkull?”

”Var inte så högstoli’, du. Störr’ skepp har seglat ikull än e' vällingebytta, ska ja' säja dej.”

De hade emellertid kommit allt närmare de fruktade skären. I det dofva bruset, de hört på af stånd, blandade sig nu en mängd andra ljud: det lät som hesa skratt och hjertskärande ångestskri, tyckte Klara, och en isande känsla kröp utefter ryggen vid tanken på allt hvad hon som barn hört om gastar och gasterop från denna plats. Hon öppnade munnen för att be honom hålla ut ifrån skären, men orden dogo på läpparne. Slutligen kunde hon dock ej sitta stillapå toften längre, utan sprang fram och sökte få rodret ifrån honom.

”Ä du ifrå dej? Hva tänker du göra?” skrek hon.

”Ja’ vet inte”, svarade han och såg stelt fram- för sig.

”Vet du inte? Vill du rakt köra in blann’ skär’a...”

”Ja, lika gerna dä, som att du går å gifter dej mä Erik.”

”Tomsing! Hvem har sagt, att ja’ ska gifta mej mä'n? Dä sker allri’.”

”Ä dä säkert dä?”

I detsamma bröt fullmånen fram ur ett tjockt moln. Paternoster-skären lågo ej hundra famnar ifrån dem som ett yrande snöfält, och på de höga vågryggarne brann hafvet hvitt, så långt ögat nådde. Klara kastade åter en hastig blick på Håkan, hvilken satt som förstenad med blicken orörligt fästad på de skummande skären, under det han alltjemt höll kurs emot dem. Hon sökte att lossa hans hand från rorkulten, men denna satt, som om hon varit fastgrodd; hon kastade en förtviflad blick mot himlen, men i nästa ögonblick lutade hon sig nära intill honom och sade med något vekt och innerligt i rösten: ”Käre, käre, du vet nog, att ja’ allri tyckt om nå’n annan än dej, å vill du nu ta lifvet å oss begge?”Vid dessa ord kastade Håkan en genomträngande blick på flickan; ett ögonblick satt han så, men nu släpte handen styret. Snabb som tanken högg Klara tag i detta och lade med en kraftig rörelse rodret mot vinden. Detta skedde emellertid i sista stund, ty skummet från det närmaste skäret rök omkring dem, då båten ändrade kurs och aflägsnade sig från det farliga grannskapet. Flickan fortfor att styra; hon såg skarpt framför sig, men kastade då och då en förstulen blick på Håkan, som satt i en hopsjunken ställning med armbågarne stödda mot knäna. En tydlig slapphet hade efterträdt den öfverretning, i hvilken han ett par ögonblick befunnit sig, och en stund förgick, innan han återfick sitt vanliga lynne. Slutligen reste han sig dock och tog igen rodret med ett kort: ”Nu ska ja' styra igen.”

”Nå ja, men galna dej inte utan styr som folk, för annars ta’r ja’ igen ro’ret; dä kan du lita på”, sade Klara, i det hon återtog sin förra plats.

Håkan svarade inte, men drog på munnen och tycktes nu helt och hållet upptagen af båtens manövrering. På det sättet satt han länge, under det att han då och då frustade till, liksom då ett invärtes skratt vill ha luft. Ett par gånger lät hon det passera, men slutligen utbrast hon med en viss retlighet:

”Ja’ menar, du sitter å flinar? — Ja' tyckerannars, att du ej har nå’t å flina åt, då du kunn’e bära dej så illa åt som i jåns.”

”Ja' sitter här å tänker på Säl-Erik, å hur galen han ska' ha vuret, när han kom till Ma'strand å inte träffa' nå’n lo’s ifrån Käringö; dä ä inte en enda derifrån, hva ja' vet; nu löper han allt ifrån vettet.”

”Dä kan nog hända, för i qväll har Erik ta'tt en tår på tand mer än han brukar, men ja' vet en, som löper ifrån vettet, fast han ä spik nykter. — — — Jaså, du försto' piken, fast han va fin.”

”Nu ska du inte vara långsint, Klara; men när ja' tänker på, att du ska gifta dej mä den förbannade Säl-Erik, ä dä rakt, som om någe' ginge sönder här”, svarade Håkan och förde den lediga handen upp till pannan.

”Ja, ja' såg dä, men för den saken ska du allri behöfva löpa från vettet, för ja' gifter mej *all'ri* mä honom; dä kan du lita på.”

”Den som kunde dä!”

”Jo, dä kan du visst. Usch, hva han va grym!”

Detta svar försatte Håkan i bästa lynne; han smågnolade och skämtade, hvarvid Erik isynnerhet fick sitta emellan för hans qvickheter. På detta sätt gick några timmar, men slutligen aftecknade sig konturen af käringölandet mot den dunkla natthimlen, och snart voro de så nära, att de i månskenet tydligt kunde urskilja husen.

”Vet du hva, Håkan, ja' tänker på en sak. Dä ä bäst, du sätter mej i land på Käringö. Ja'har ett ord å säja Ingri’; nu kan dä passa bra, eftersom ja’ ä så nära. I morr’on bitti seglar ho hem mej.”

”Nåja, som du vill; ja' slipper då å ta kroken till Hamneskär utan far direkte hem.”

Båten höll sålunda upp mot ön; en qvarts timme derefter hade de landat, och Klara steg utaf. Några minuter senare hade hon uppnått sin väns hem, der hon knackade på och blef insläpt. Håkan fortsatte sin segling och höll kurs mot tornölandet.

III.

Utanför Orust — mellan Ellösefjord i norr och något söder om Hälleviks strands fiskläge — ligger en rad af öar, hvilka utgöra ett slags utanverk till det försvar, som den klippiga fastlandskusten i sig sjelf erbjuder. Med undantag af på ett ställe ligga de så nära hvarandra, att de äfven utgöra en förmur mot vågorna, då dessa, drifna af höststormarne, höga som hus, komma drifvande mot kusten. En af dessa öar heter Wallerö, midt emot hvilken på norra sidan af det breda sundet ligger Herrmanö-hufvud, den sydligaste förskjutningen af ön med samma namn, hvilken är den största i denna arkipelag. I lä under dessa öar midt emot Vedholmen ochnärmare fastlandet ligger Käringö med ett af vestkustens äldsta och största fiskelägen. De fyra mindre öarne i denna rad äro numera så godt som obebodda, men under sillfiskeperioden i början af århundradet låg på norra stranden af Wallerö ett fiskeläge. Hvarje spår af detta är numera försvunnet, men ännu på fyrtitalet funnos några af de gamla byggnaderna qvar. I en bugt på öns innersida förekommer ett slags hamn, i hvilken öbefolkningen i stormigt väder brukade lägga intill platsen; den hette Hamneskär. Här funnos äfven några fiskarstugor, men de flesta lågo dock invid sjelfva gattet.

Det var en stund på eftermiddagen, dagen efter nyss skildrade händelser. I en af stugorna vid Hamneskär sutto tvänne qvinnor, sysselsatta med sina nät. Den yngre hade spänt sitt midt öfver stugan; hon höll nämligen på med att laga ett gammalt drifgarnsnät. Den äldre satt framme vid ett af fönstren, sysselsatt att binda ett nytt. Mellan de breda skuldrorna uppsköt ett vackert och välformadt hufvud; håret, starkt gråsprängdt och buckligt, var deladt midt öfver hjessan. Pannan var hög och bred samt begränsades neråt af ett par starka och skarpt hvälfda ögonbryn, under hvilka lågo ett par ögon, som det ej var godt att genast komma underfund med; mörkbruna och skarpa voro de emellertid och hade bibehållit mycket af ungdomens glans; munnen var stor och läpparne tunna, men detta var också det enda fula i detta ansigte. Hon var starktbjgd, och den höga öfverdelen visade, att hon till längden var öfver medelmåttan.

Den yngre var en fullkomlig afbild af den äldre, med den skilnad, som åldern åstadkom. Äfven hon var starkt bygd, men kroppen var något platt, som ofta är fallet bland skärgårdsqvinnorna: skuldrorna voro breda och bysten låghvälfd. Ansigtsbildningen var densamma, men den unga hade en vacker mun med ett par yppiga läppar, hvilka, då de öppnades visade den vackraste tandrad. Näsan var rak och fin, men i de starkt utbildade näsborrarne låg ett drag af sinlighet; samma var äfven förhållandet med ögonen, ty ehuru vackra och uttrycksfulla, kunde man dock i vissa ögonblick spåra något vildt och lidelsefullt i dessa.

”Ja, nu tycker ja’, du borde fått nog å Håkan. En sånn tomsing! Tror du, dä va hans fulla allvar å låta båten ränna

in bland Paternosterskär'a?" frågade den gamla, brytande tystnaden, och lät nätnålen falla ner i knäet.

"Så såg dä åtminstone ut, men han va inte rikti't vid sej, dä kunn'e en tydl'it se", svarade Klara, ty det var hon. "Ja' tror, ja' fått nog å'n; dä kan ingen veta, när e' sånn ri Raptus-(anfall). kan komma öfver'n näste gång."

"Nå, dä va då ändteli' väl; då va den skrämseln dej till nytta för hela di ti'. Dä va på samma sätt mä far hans; han va inte rätt vidsej långe tidera. En gång höll han på å segla till botten mä hustra si", sade den gamla, under det hon band på noten utan att taga ögonen från denna.

Klara kastade då och då en blick på modren och log. En gång såg denna förstulet upp för att se hvad intryck hennes ord gjorde på dottren, men, mött af Klaras genomträngande blickar, slog hon genast ner ögonen och återtog sitt arbete.

"Ja, mä *mej* ska' han inte gå till botten åtminstone; ja' sätter allri' min fot på en båt, som han ska styra, så mycke' ä säkert!" sade dottren bestämdt.

"Ja, ä dä inte bätter å få en sånn kar', som Erik; han..."

"Tig bara mä dä der språket, ja' tål'et inte. Ja' gifter mej allri mä honom. Allri' har ja' sett en kar' bära sej så illa åt som han... Han ska ha ju namn om sej å vara så nykter; jo, dä va mej en nykter en!"

"Dä ä inte värdt å räkna så noga mä manfolk'a. Skulle inte qvinfolk'a ta andra än som ä nyktra, då ä ja' rädder, att folket doge ut här i skärgårn."

"Ja, gerna för mej . .. men dä säjer ja', å dä blir ja' vid, att kunn'e bara Håkan låta bli å supa, så vore dä en skrofkar'; ja' toge allri' någon annan än honom, för dä ä ruter i honom; dä ä säkert."

"Hur kom du å segla hem mä just honom?""Åh, när ja' såg, hur galen Erik va i fylla, så ville ja' inte gå mä honom, å så stötte ja' på Håkan å sa'n, hur dä va fatt, å då han mot vanli'heten va nykter, ba' ja' att få följa mä *honom*. Å dä fick ja', begrips."

"Ja, dä tror ja, dä; godt, att dä gick som dä gick."

Här afbröts samtalet för en stund. Mor och dotter voro ifrigt sysselsatta med sina arbeten: då och då hördes väl från den senare några otåliga: "sånna snärjer! Ja' står inte ut mä t!" men för öfrigt var det tyst i stugan. Strax utanför hördes åter hesa skrän af några måsar, som fått ögonen på en hög fiskafskräden, om hvilka de som bäst kifvades, under det de, sedan de lyckats rycka till sig en läckerbit, gjorde några stora kretsar utåt fjorden. Modren lät nätnålen då och då sjunka ned i knäet, under det att hon med ögonen följde måsarne. Ett par gånger öppnade hon läpparne, liksom om hon velat säga något, men så tillslöt hon dem åter och såg ned på arbetet, som hon ifrigt återtog. Så förgick en stund, men slutligen utbrast hon tvärt:

"Men har du kommit ihåg, hur ja har dä ställdt? Du vet, att ja' allri' hade kunnat ropa in stuga', hade inte Erik hjelpt mej."

"Vet nog dä, men ja' kan allri' tro, att I vill. att ja' för dä ska *sälja* mej till honom?"

"^Å, *ja'* kan allri' tro, att du vill, att vi ska bli stälda på bar backe för di sjelfgo'het, för annat ä dä inte", inföll gumman hvasst. "Tänk åfå en kar', som ä *ensam* re'are till en storsjöbåt å har del i flere! Hur många hundra bäckerBäcker = långrefvar. han har, som han fiskar på halflott för hos andra, dä vet han knappt sjelf, så många ä di, å allt dä vill du skjuta ifrån dej ... Ä dä vett i dä?"

"Ja, dä vore nog bra å ha allt dä där, bara en inte finge honom på köpet."

"Du borde skämmas å tala på dä viset!"

"Åh, ja' vet inte dä; hva behöfver ja' säja annat än ja' tänker, å så ä han ju så gammal, så! . .. Nå'ra och tjuge år äldre än ja'."

"Hej, en ung spjelfante Upptågsmakare., full mä alla möjliga fanteskog Upptåg, skälmstycke., ska dä vara,

förstås”, inföll modren försmädligt.

”Ja, hellre dä än en gammal orkeslös gubbe... Mor, mor, se ut genom fönstert! Der har vi’n! Jaså, han har änteli’ kommit till bys!”

Enkan kastade en blick utåt fjorden och fick dervid se, hur Eriks jakt sköt förbi hamnen och upp mot fiskeläget.

”Nu har han väl faret som en rikti' tullsnok frå' läge till läge, å bara sökt”, sade Klara, skrattande; dä va rätt åt'en, den uslingen! Ja' kunne rikti't skämmas mina ögon ut, bara ja' tänker på't.”

”Kar'arne brukar allri' resoner, när di ä supna, dä ä ju dä vanli'a, men inte ä dä värdt åfördöma’n för en gångs skull”, sade gumman Elin. urskuldande.

. . . .

Tio minuter senare steg Erik in i sin egen stuga. Han helsade knappt på systren, som förestod hans hus, utan slet af sig oljekläderna och kastade dem i en hög vid dörren.

”Laga, att di der blir opphängda”, sade han barskt. Derpå sparkade han sjöstöflarne af sig och höll den ene efter den andre upp och ned, hvarvid vattnet rann i stora bäckar utåt golfvet.

”Dä va fasli't; hva du svinar till’et härinne”, sade systren surt.

”Hva rör dä dej ? Ja' får väl göra i mitt egna hus, som ja’ vill.”

”Nå ja, men du helsar ju inte en gång, när du kommer hem å har vuret borte halfva vecka’.”

”Hvem kan tänka på sån’t, när en har vuret ute för sånn’ förtret. — Tornö-Håkan sa’, att han sett Klara gå hem mä en å ’käringö-lo’sa’, men dä va lögn; ja’ hörde efter i både Ma’strand å Mollösund å på flere andra ställen, men di hade inte sett en rök hvarken å käringölo’sa eller å henne. Men får ja’ tag i’n, ska ja’ klämma’n”, slutade Erik med en uttrycksfull åtbörd.

”Ja, men denne gången ä väl Håkan ändå utan skull, för när ja va nere vid Hamneskär i da’ morse, så kom Ingri’ från Käringö hemseglande mä henne.”

”Vet du dä säkert?” frågade Erik och såg forskande på systren.”Säkert? Ja’ sa’ ju, att ja’ såg’et mä mina egne ögon, vet ja’.”

”Kanske gör ja’ honom orätt då.”

”Dä va inte förste gången.”

I detsamma kommo Göran och Gösta in. Det sqvabbade i sjöstöflarne, och de gjorde just min att göra som husbonden, då Gunhild barskt ropade: ”stick inte dit! Dä säjer ja’ er! Om Erik vill svina ner i sitt egna hus, så rör dä ingen, men inte får hans slabbekar’a’ göra’t.”

”*Slabba* i helvete, du! Ja’ fiskar väl på *half*lott Besättningarne på storsjöbåtarne bestå af re’are (redare), hvilka med del i båten och egen redskap vid delningen af fångsten få hellotter; derefter af dem, som utan redskap endast få halflotter, och slutligen af slabbekarlar, som för ringa betalning gå med som ett slags jungmän. ändå”, hväste Göran.

”Dä va mej dä gälde, men liten blir väl stor; ja’ kan bli *hellotts*-fiskare, ja’ som mången ann’, innan ja’ dör”, sade Gösta lugnt och gick ut i köket för att byta om kläder.

”Dä va fasli't hva du hugger omkring dej”, sade Göran, ”hva står på?”

”Åh, ho ta’r så illa vid sej, då ja’ säjer något om Håkan, kantänka”, svarade Erik med ett försmädligt skratt.

”Dä ska väl bli svågern hva dä lider, eller hva’, du Erik?”

”Inte för dä rör dej, men en ting vill ja' ändå säja dej, å dä ä, att ja' tusen gånger hellre skulleta Håkan än en sånn som dej", inföll Gunhild hvasst.

”Der fick *du*, Göran. Men stå inte här å munnhuggs”, af bröt Erik med allvarsam mine ”utan laga, att vi få lite i oss. Ja tycker, du borde ha vett å göra dä, utan att en ska behöfva, säja till.”

”Nå, nå, dä blir väl väl; du har knappt satt foten inom tröskeln, inna: du vill, att maten ska stå på bor’t.”

”Den, som får dej till hustru, han får nog kam till håret.”

”Ja, nog ska ja' söka r'en ifrå’ mej, om han kommer på dä här viset. — Ge er nu ro; mat ska I få i da' såväl som andra da’r.” Med dessa ord lemnade hon stugan och gick ut i köket.

IV.

Hösten hade gått, en del af vintern likaså, och man befann sig i början af mars. Solen hade der och hvar stött hål på blytaket, och der hon framtittade, var det ej samma blaskiga ansigte som för några månader tillbaka. Hafvet hade ock fått ett annat utseende: det glänste blått inuti fjordarne och mörkgrönt utåt, och ”böljesången” hade i skärbons öron fått något glädtigare i tonen, än han har under den mörkaste tiden.Det var en sådan dag. Utifrån blåste en frisk bris, och vågorna bröto sig rasslande mot skärbandet. Inom detta var det jemförelsevis lugnt, och var det endast i gattet mellan Wallerö och Herrmanö-hufvud, som sjön gick hög. En stund efter middagen syntes en mindre båt stöta ut från fiskeläget och hålla in genom gattet, men, hunnen ut på fjorden, föll han af till höger och höll söderut mot tornölandet. Detta skiljes förmedelst en smal ränna från den sydligare liggande Vedholmen. Invid denna låg på innersidan af Tornö då för tiden en stuga, hvilken för längesedan fått skatta åt förgängelsen. Hon hade i flera år stått öfvergifven: det följde olycka med henne, sade man, och folk skydde henne; det hviskades om ett svårt brott, som skulle begåtts af den, som först uppförde den; denne omkom under ett storsjöfiske, och han hade ej bott der mer än ett år, då detta skedde. Hans efterträdare nedlades på dödsbädden, när han varit der blott ett halfår. Sedan dess hade olycka följt på olycka: menniskor, som inflyttat i burgna omständigheter, hade inom kort blifvit fattiga; lyckliga äktenskap hade blifvit olyckliga; vänliga syskonförhållanden hade öfvergått i osämja, allt för bostadens skull Detta är en inbiten folktro i denna trakt rörande vissa bostäder., menade man. Denna hade sålunda råkat i vanrykte och hade stått så i tio år, då Håkan ditflyttade. Någon egen bostad hade han ej kunnat skaffa sig; hos andra hadehan svårt att få plats och till slut, då det ej blef någon annan råd, hade han, utan att be någon om tillåtelse, inflyttat i den öfvergifna stugan på Tornön. Han hade nu bott der i ett par år, och hvarken egare eller husvärd hade hörts utaf. Han hade således lätt nog kommit under eget tak, och detta var nog i viss mån fördelaktigt, men å andra sidan hade det haft sina olägenheter: man drog sig för honom. ”Hur kommer det sej, att *han* kan bo der, men ingen annan?” frågade man sig sjelf och andra, och svaret kunde ej bli något annat, än att han hade ”någge’ slags 'pakt' mä hin onde.” Bjöd han på en sup, så kunde man för skams skull ej säga nej, och sällskapade med honom, tills tilltugget var inmundigadt, men mer blef det icke heller, och Håkan fick gå för sig sjelf. Detta bidrog ej till nykterheten, ty nu söp han icke blott af smak, utan äfven af grämelse, och detta så mycket mer, som han hade svårt att komma in i något fiskelag: ”Han drar bara otur å olycka mä sej”, hette det, och sålunda gingo tvänne somrar, under hvilka Håkan fick stanna hemma. Skärbon har ej stora behof och kan försaka till ytterlighet, men en gräns fins naturligtvis äfven för hans förmåga af umbäranden, och denna var nu uppnådd. Systren, som flyttat till honom, hade i det längsta sökt hålla nöden ur stugan, men under sista året hade äfven hennes fyndighet känt sig redlös, och det hade varit mer än en gång under den senastetiden, som de båda syskonen fått känna hvad hunger vill säga.

Det var en sådan dag, och de sutto båda inne i stugan. Håkan hade tagit plats vid gafvelfönstret. Han satt vid ena bordsändan med armarne, hvilande på denna och kroppen något framåtlutad. Ena stunden såg han utåt käringölandet och den andra inåt stugan, men hvilket han gjorde, låg det i blicken något slött och liknöjdt. Systren satt invid eldstaden och stickade på en strumpa. En lång stund hade förflutit under tystnad, men slutligen sade Håkan:

” Du har sålle’s inte till mat? ... Om ja’ skulle göra ett försök å få ett par berggylter härute på udden ... Dä kan slå till bra nog iblann.”

”Åh, dä tjenar till inte . .. Den, som ej har dä rätta sinnelaget, har inte tycka i någe'.”

”Kom nu inte mä dina dumheter igen! Inte må du mena, att vår *Herre* jagar fisken på kroken. Ä fisken hungri’, så hugger han efter betet, inte annars.”

”Ja, så säjer allti' den, som inte har den rätte tron. Men mins du inte, hur dä står i skriften, hur lärjungarne på Herrens ord kastade ut sina nät å fick dem fulla?”

”Ja, dä va *då*, dä, men nu bryr han sej inte om *fisket*; inte’ i Morlanda åtminstone.”

”Seså! Sitt inte där å tala så ogudakti't! Du borde skämmas!”

”Nå, så låt bli å kom mä dina dumheter då! ... Ja’ ska nu ut å försöka mi tycka på egenhand... Men hva va dä för ett segel, som strök förbi udden å håller in i ränna’? . . . Nä gu, ä dä inte Erik frå’ Wallerö! Ja’ kan undra hva han vill?”

”Åh, så här ser ut!” utbrast systren, i det hon hastigt steg upp och röjde undan några klädpaltor samt drog ett par drag med qvasten nere vid dörren, der litet smolk samlat sig. Hon kastade derefter en bekymrad blick omkring stugan och skakade på hufvudet. Detta undföll ej Håkan, som något retligt utbrast: ”Nå, nå, gubevars! Om dä inte ä så fint som hos Säl-Eriks, så får dä väl bli dervid. *Fatti't* folk får og lefva.”

”Ja, men när dä ser ut så här, så skyller di’t allti’ på matmora, å efter ja’ nu ska fara rnä å vara dä här, så blir dä mi skull'.”

”Prat! När du har dåli’a grejerDon. å göra mä, hvart vill du väl komma? Dä rör’n för öfrigt inte’ dä ringaste.”

I detsamma hördes klapprande steg på klippan utanför stugan. Ett ögonblick derefter slogs dörren upp, och Erik steg in.

”Gu’ qväll härinne!” helsade den inkomne och stannade ett ögonblick innanför dörren.

”Gu’ qväll igen! Nu måtte dä blåsa rätt a’tterli’ Akterlig, d. v. s. medvind. vind, när Erik på Wallerö kunnat hitta till Tornö... Sitt fram ... Du har väl något särskildt ärende, kan ja’ tro?””Ja, dä ä inte utan, dä”, sade den nykomne ock gick fram till bordet, på hvilket han kastade sydvesten, i det han med utsträckta ben tog plats på stolen midt emot Håkan. ”Dä ä inte utan, dä.” ”Nå, hvarom handlar dä då?”

”Jo, ja' har tänkt å börja mä båten i nästa vecka; vi får nog en tidi' vår; dä ä allt torkvä’r ... Ja' hade tänkt å fråga dej, om du vill slå dej ihop mä mitt lag i sommar?”

”Dä kommer an på hva du bju’r... Ja' hade annars tänkt å skaffa mej arbete hos Gösta i Hamneskär; du vet, han ska bygga i sommar, å ja' har fuskat lite mä snickring, som du vet. Dä går så dåli’t mä fisket nu för ti’n.”

Erik såg skarpt på Håkan, under det denne talade. Det var, som om de små grå ögonen velat tränga midt igenom honom, men dennes ansigte var som vanligt stelt och orörligt.

”Jaså, ja’ hade, som sagdt, annars tänkt å fråga, om du inte skulle velat följa mä på en storsjötur i sommar.”

Nu blef det Håkans tur att spela fysiognomist, och detta lyckades bättre, ty han tyckte sig märka en viss oro i Eriks ansigte.

”Ja’ vet inte hva ja’ ska säja; du ä så prång Nidsk, snål. å dej ...”

”Åh, säjer du dä! Ja’ betalar dej precis däsamma som andra betalar sina slabbekar'a; ja' ska ...””Slabbekar’a? Jaså, ä dä på *dä* viset? Nej tack ska du ha!” afbröt Håkan hastigt. ”Ja’ har gått som slabbekar' länge nog. Nej, då tjenar ja’ lika mycke’, om ja’ stannar hemma . . . Du ser så fundersam ut, Erik”, tillade han efter ett ögonblicks tystnad, då han märkte dennes allvarsamma mine. ”Tror du inte ja’ har nå’n mening mä’t ? ... Jo visst.”

”Ja’ vet knappt, hva ja’ ska tro. Ja’ har allti’ tyckt, att någe’ ä bätter än inte’. *Dä* har ja’ å tacka, att ja’ har lite’ mer än ja’ äter opp för da’n.”

”Ja, men du ska också veta, att ja’ kan göra nytta för *två*... Dä blir nog ja’, som jemt får ut i ”lille-båten”, å ä dä fråga om å ”ägna bäcker” Sätta agn på refvarne., så gör ja’ dä för två, *dä* vet ja’.”

Erik satt en stund tyst och fundersam, men sade slutligen långsamt och motsträfvigt:

”Om du skulle få gå in i laget för en halflott?”

”För en *hel*-lott, menar du.”

”Ä du förstörad? ... Nej, då får dä vara.. . Visst ä du rasker å bra å ha mä, men *väger* upp dej mä gull, dä gör ja’ inte...” Han drog sydvesten till sig och reste sig.

'Nå, än se’n då? Den som får slita för två å våga lifvet för er allihop, om dä liter på, den ska ock veta, att han har någe’ för att han gör't”, svarade Håkan raskt, men i tonen låg dock någotmindre högröstadt än förut. Detta undföll ej Erik; han gick sålunda ett par steg utåt golfvet och närmade sig dörren . . . ”Öfver *half*lott bju'r ja’ *inte*; vill du ta dä, så slår vi till.”

”Nå, så kör då, men *ett* förord gör ja’: lite’ handpenga’, hva vi kan komma öfverens om, ska du ge mej, när vi börjar å dikta Dikta = göra tät genom dref och dylikt. båten. Börta behöfver å ha lite’; ho har ha’tte’t *för* dåli’t e’ ti’ bortåt.”

”Åh, ja’ inte sämre än du; den ene da’n har gått efter den andre, å smuler’a har kommet, Gu’ vet hvarifrå, men kommet har di”, inföll systren.

”Nå, dä får ja’ väl gå in på då ... men mycke’ får dä inte bli... Jaså, inte mer; nå, dä går ja’ in på... I nästa vecka börjar vi å dikta båten. Välkommen då! ... Ajöss nu!”

Ögonblicket derefter hade han lemnat stugan, och de båda syskonen hörde åter de tunga stegen utanför; ljudet af dessa aftog emellertid efter hand och hade slutligen bortdött. Börta och Hå, kan sutto och lyssnade, men när det blifvit tyst, möttes deras ögon, och de började skratta.

”Nu va han rädd, ska ja’ säja”, sade Börta, uppstigande, i det hon såg ut genom fönstret och utåt fjorden, på hvilken båten med fulla segel höll upp mot wallerölandet.

”Ja, han hade inte varit så mä’görlig annars.Nu ä han säker för, att ja’ inte ska vara honom i vägen, hos Klara åtminstone.”

”Nå, hva säjer du om Gunnil då? ... Han va nog rädd för hennes del mä...”

”Åh, snack .. . Hva bryr ja’ mej om henne ...”

”Ja, men hon sa mycke’ mer om dej.”

Håkan stod några ögonblick tyst och följde seglet med ögonen. ”Dumt, att ja inte kom å tänka på dä”, sade Håkan, småskrattande. ”Då skulle ja’ inte släpt'en, innan ja’ fått gått mä för *hel-lott*.”

”Åh, du kan vara gla’ öfver dä du fått: skada bara, att du skulle ljuga dej till’et.”

”Hva snackar du nu för dumheter igen! Ljuga mej till’et? Hva menar du mä dä?”

”Inte hade du tänkt å ge dej å till Hamneskär på nå’t bygge, inte?”

”Jaså, dä lilla; dä gjorde väl inte någe’ å slå i’n dä; ja’ vet inte, hvarifrå’ ja’ fick’et; kanske dä nog hade gått dertill till slut, ifall ja’ inte hade fått nå’n annan rå’.”

”Dä kan väl vara, men du ljög ändå, å nu har du ingen tur mä’t; lita på dä!”

”Allti’ har du ditt snack för dej; men stolla’ å barn har fritt tal; dä vet en nog.”

Här afstannade samtalet. Håkan lemnade ögonblicket derefter stugan för att söka, om han ej kunde få några berggyltor på ”eggen hånn’”, och Börta fortsatte sitt arbete, under det att hon då och då kastade en blick utåt fjorden, på hvilken Eriks segel nu syntes i närheten af wallerölandet.

V.

Några månader hade gått, och man var i början af juni. I klippskrefvorna blommade björnbärsbusken och kaprifolium; ”Strandpilten” En armeria-art, med skära blommor. stod med ett ”mys i minen” och såg ut åt hafvet; på tångbäddarne började hafsmollan att skymta grön, och strandklöfvern stod i blom; på de trånga klipphällarne lutade sig asp- och rönntelningarne, hissnande, ut öfver djupet. Der och hvar voro dessa afsatser öfverklädda med en tät bädd af stensöta, medan denna på andra ställen sköt ut ur bergskrefvorna, hvilka hon följde i nyckfulla slingringar. Inpå fastlandet blommade häggen och doftade klöfvern; blåklinten tittade blygt fram ur rågåkrarne, och tjärblomster, solögon, ”ärenpris” och fingerörter vaggade af och an bland det höga gräset.

Det var en söndagseftermiddag; solen låg djupt i vester och hade ej långt qvar af sin dagsled. Gattet mellan Wallerön och Herrmanö glänste som guld; inne på fjorden slogo måsar och tärnor sina stora kretsar, under det de med sina skarpa ögon spejade efter rof; på stranden stultade strandskatan på sina röda ben och grisslor och alkor plaskade omkring i vikarne.

Det bästa rummet hos Säl-Eriks var fullt med folk. Gunhild firade sin födelsedag och hadeinbjudit de flesta af sina bekanta. Sista söndagen hade hon varit på Käringö och då efter gudstjensten påmint Ingrid och några andra af sina vänner om denne samt bedt dem titta öfver på en kopp kaffe. — Gunhilds kaffekalaser voro omtalda; man sade derför icke nej, och på den utsatta dagen kom en hel båtlast kaffetörstiga från grannön; ett par vänner från Hamneskär voro äfven inbjudna, bland dessa äfven Klara och hennes mor. På bordet stod en stor, blankskurad kopparpanna, flankerad af tvänne väldiga småbrödskorgar. ”Förste omgången” hade gått, och man höll just på med den andre. Elin i Hamneskär och några af de äldre hade tagit plats omkring bordet, hvars ena skifva var uppslagen; ej långt emellan sträcktes en hand öfver till skorpkorgarne, hvilka tycktes vara outtömliga. De, som ej kunnat få plats vid bordet, hade slagit sig ned på ett par träsoffor och några stolar, som stodo uppradade kring väggarne. Bland dessa, som ej hade det så beqvämt med småbrödet, gick värdinnan då och då omkring med en korg, ifrigt persvaderande. Något samspråk hade ännu ej kommit i gång; ett och annat yttrande fäldes väl, men dessa gingo för det mesta ut på att rosa traktaten: ”så starkt kaffe du har, kära Gunnil, dä slår ända åt hufve’t. . . Hvar har du fått di rare ringa ifrå’ ? . . . Ja’ menar, dä ä inte annat än socker å gredde ... Å sån't kaffe blir inte många koppa’ på skålpund't.. . Slå inte i för mycke’, kära du, ja’ vet inte, om ja’ tåle't”,hette det då och då, men dervid stannade det; det var, som om alla genom en tyst öfverenskommelse beslutit att gömma sqvallret, som ändå var det bästa af kalaset, till ”påtåren”. En stund förgick således på samma sätt, men slutligen hördes det efterlängtade: ”nu ska vi väl ha oss en påtår från Gunnil”, som kom från köket med den fylda kaffekannan, ”eller hva säjer moster i Hamneskär?”

”Till sån’t kaffe kan ingen säja nej”, svarade gumman och framräckte sin kopp . .. ”men hör du, Gunnil, har du inte hört något utifrån Doggern?” Fiskebank i Nordsjön.

”Jo, i vecka’, som va, hade ja’ bref frå’ Erik... Di kommer hem öfver mi’sommar, skrifver han.”

”Talte han inte om någe’ annat?” frågade en flicka från Käringö och såg frågande på Gunhild.

”Nej, hva skulle dä vara?”

”Jo, dä har kommet bref till far, å i dä sto, att Håkan sprunget å sta å friat in i Egersund; så rätt som dä ä, få vi se honom komma hemdragan'e mä...”

”Aj, aj! ... Hva ta’r du dej till, Gunnil? Du bränner rakt upp mej!” ropade en af flickorna, af brytande. Gunhild hade nämligen, sysselsatt med att ifylla ”påtåren” för en af sina gäster, vid den oväntade nyheten darrat till på handen, så att det skållheta kaffet kom på flickans hand.”Så ja’ bär mej till”, sade hon med blossande ansigte,

men tillade derefter, som det tycktes, helt lugn: ”då får den norska jänta, ”gale mej”, som di säjer derinne, händera fulla för att hålla reda på den slarfven... Inte ville ja’ göra’t, dä vet ja’.”

Det flög ett leende öfver de flestes ansigten, under det de utbytte ett menande ögonkast, ty alla visste, att Gunhild mer än gerna skulle åtagit sig detta besvär, om hon fått, ty äfven hon hade varit ”läskamrat” med Håkan, och hade sedan denna tid varit kär i honom, ett förhållande, som hon dock sökte dölja, både derför, att brödren såg det med sneda ögon, och emedan hon ej ville stå som den besegrade gentemot Klara, hvilken var den, som ensam inkräktade Håkans hjerta. Nu hade hon emellertid låtit öfverraska sig; en förlägen tystnad uppstod, och det väntade nöjet höll på att glida dem ur händerna; man satt några ögonblick och såg på hvarandra. Klara blef den, som bröt tystnaden.

”Nå ska du inte tala om, att Erik också skaffat sej e’ fästmö inne i Norge? Så säjer di, å ja’ för min del tycker, att dä ä ingen da för bitti.”

”Nej, inte som ja’ hört... Han har si’ käresta här i skärgårn, säjer di... Har ingen hört hvem dä kan vara?” frågade Ingrid med skälmaktig mine.

”Jo, somli’a säjer, ho ä ifrå Gullholmen; andra, att ho ä ifrå Wallerö. Ja’ undrar, hvilket som ä dä rätta?” menade en.”Ja, dä ä inte godt å veta”, inföll en annan, men hur litet man visste, så visste dock tretti ögon att sätta möte hos Klara, som satt der, leende och utmanande.

”Hva sitter I å pekar mä ögona på mej för?” frågade hon spotskt.. . ”Tro allri’, ja' gifter mej mä Erik. .. Ditt kaffe dricker ja’ gerna, kära Gunnil, men di’ svägerska vill ja’ inte bli.”

”Ja’ tycker annars, att dä nog kunde duga å få mej till svägerska”, sade Gunhild, skrattande. ”Så rik som Erik fins ingen fiskare häremella' å Styrsö, dä ä då säkert.”

”Ja, ja’ säjer nu, som ja’ ofta sagt till mor: hans präkti'e ”grejer” skulle ja’ nog villa ha, bara ja’ sluppe *honom*.”

”Hva fattas dä honom då? Ja’ tycker, att han ä så go som många andra, om inte bättre”, inföll Gunhild med en ton, som visade, att hon tyckte, att det var tid att lägga in ett ord till förmån för brödren.

”Fattas honom? Ja’ tycker, dä fattas honom rätt mycke’, ja’... Å när han ä ”supen”, fins dä då ingen otäckare, dä ä då säkert.”

”Hur ofta bär dä till? Dä vill ja’ just fråga”, genmälde Gunhild hvasst... ”En gång på år't kanske, å dä får väl e’ fiskarehustru inte låta illa Jemra sig för. för. Han vure inte så täter som han ä, om han söpe.”

”Åh, dä bär nog till oftare än en gång påår’t, å siste gången i Göteborg, den glömmer ja’ allri'.”

”Se så, tös, sitt inte å snacka om dä där”, inföll gumman Elin och nynde åt dottren... ”Dä ä ju inte sagdt, att han vill ha dej länger.”

”Hva? ... Ja’ har fått dä bli var”, Bli varse. mumlade denna halfhögt, men tilläde derpå högt: ”Hör du, Gunnil, hva ä dä för grannlåtsgrejer, som Ingri talar om, att Erik har skickat hem?”

”Jo, du må tro, dä ä någe’ till rart! Han kom öfver henne på en ”aktion” in i Norge... Se här, ska I få se!” Med dessa ord gick hon till ett skåp, ur hvilket hon framtog en dyrbar silfverkanna, med drifvet arbete å locket, föreställande de vise männens tillbedjan af barnet i krubban.

”Nej, allri’ såg ja’ på maken! ... Dä va dä grannaste ja’ *nånsin* sett! .. . Hur har han kommit öfver den?... Hur mycke’ har han gett för henne?” surrade det omkring Gunhild.

”Hvem ska ja’ svara först?” frågade denna, småleende, och lyfte kannan öfver hufvudet för att alla skulle få se den... ”Hva ho’ kostar... ja, dä vet ja’ inte, men ja’ har visat henne för pastorn, å han sa’, att hon ä värd ett par båtlaster, då di ä som allra bäst.”

”Dä ä, minsann, inte många fiskare, som har e’ sånn sölfverkanna”, menade en.

”Han ä ju rik som ett troll”, sade en annan.”Dä duger å bli matmor i ett sånnt hus”, inföll en tredje med ett sneglande ögonkast på Klara.

”Ja hit mä *kanna*, bara ja’ slipper honom”, mumlade Klara halfhögt till Ingrid, hvilken liksom hon stod ett stycke ifrån de öfriga.

Slutligen hade man sett nog, och kannan insattes, men nu hade man ”blodat tand”: nyfikenheten var väckt, och Gunhild slapp ej, innan hon visat sina gäster husets alla härligheter. Från dagligstugan till vinden, från vinden till sjöboden skärskådades allt och beundrades, för det mesta med hänsyftningar på dens lycka, hvilken en gång som matmor skulle få ”sätta ben under ett *så* dukadt bord”. Dessa skedde dock helt lågmäldt, ty Klara såg mörk ut vid dessa anspelningar och var ej att leka med, då hon blef uppretad. Hon och Ingrid gingo efter de öfriga. Klara såg endast med halft öga på det ståtliga lösöreboet, då hos Ingrid åter nyfikenheten tog ut sin rätt.

”Nej, men du skulle ändå se på alla grejera här”, utropade hon. . . ”Di har femton stickebädda, Stoppade sängtäcken. kan du tro dä? och så vackra sen!”

”Ja’ ger hans stickebädda hin håle ... Godt å slippa å slita nå’n ihop mä’n! Hu, bevare mej!” och hon satte händerna för ögonen. Men hur det var, kunde hon ej af hålla sig från att se på de vackra sängkläderna, som alltid jemte silfretutgöra gradmätarne på välmågan i allmogehemmet, och deltaga i de andras beundran.

”Ja’; ä dä inte bra grannt. Men dä va fasli’t hva ho skryter och blär Breda skrytsamt ut. mä allt, ho, som annars ä så försynter å sej... Hur kommer dä sej?” frågade slutligen Ingrid.

”Begriper du inte dä? Dä ä för till å visa *mej* allt rart ja’ finge, om ja' ville bli svägerska hennes... Men ser du, den gången har ho ”ägnat sina bäcker” för inte”, slutade Klara med blixtrande ögon och en knyck på nacken.

Solen sjönk allt djupare i hafvet utanför Wallerö. Det var midsommarafton, och här och der på klipporna syntes större och mindre grupper af menniskor, hvilka kommit ut för att se eldarne. De flesta sågo spejande inåt Orust, ty derifrån skulle man få se flertalet af dessa, under det att andra, som tröttnat att se inåt fastlandet, sutto och sågo på solstrimman längst bort vid synranden, hvilken blef allt smalare, tills hon alldeles sjönk ner i vågorna, på hvilka ett rödt sken, som dock snart öfvergick i violett, för ett ögonblick dallrade. Men äfven detta försvann efter hand, och den stora vattenöknen låg der, mörk och dyster. En timme eller så förgick nu, hvarunder sommarnattens dunkel allt mer utbredde sig öfver nejden. Nu var stundenmen för tändandet af eldarne, och snart syntes en och annan sådan bland de gråa bergen in på Orust. Antalet af dessa ökades emellertid så småningom: eld syntes intill eld, tills det slutligen såg ut som om hela kusten stått i låga. Närmast eldarne lyste bergen rödgula; längre bort blefvo de ljusgula, tills deras naturliga gråa färg åter tog öfverhand, och de förlorade sig i nattdunklet.

På Herrmanö-hufvud, sydligaste udden af denna ö, hade en större folkskara samlat sig. Det var walleröborna, som uppsökt denna plats, den högsta i grannskapet, från hvilken de hade en fri utsigt öfver nejden. Zenobia, Båtegarne välja ofta de grannaste namn de kommit öfver på de stora skeppens akterspeglar i Göteborg och de norska kuststäderna. Sålunda hör man, som sagdt, Semiramis, Juno, Zenobia och dylika. Eriks båt, hade återkommit aftonen förut på en liten titt till hemmet, och dennes besättning var mangrant der. Göran och Gösta hade jemte de andra af denna sökt upp hvar och en sina bekanta; Erik hade slagit sig ner hos systren och några af hennes vänner. Klara och hennes mor, som kommit något senare, hade, till att börja med, styrt kurs på Gunhild, som satt något högre, hvarför de först fingo ögonen på henne, men då Klara fick se Erik, hade hon ryckt modren i kjorteln, och de hade vändt sig åt annat håll. Gunhild, som emellertid märkt manövern, ropade skrattande: "Hva ä dä för någe? ... Ska I inte komma hit å tacka för sist? ... Kom, kom ska I fåhöra någe' om Håkans norska fästemö... Klara, du! ... Du behöfver inte vara rädd för Erik, ty han vill inte ha dej längre ... Nu har han friat till e’ jänta inne i Norge, som inte ä’ så grätten å sej... Hva nu då? ... Kommer du inte? Du ska väl tacka för sist ändå!"

Klara och hennes mor närmade sig således platsen, der Gunhild med sitt sällskap slagit sig ned, den förra långsamt och motsträfvigt. Slutligen voro de dock framme... Mor och dotter togo Gunhild i hand och tackade för sist; handskakningen gick derefter öfver lag, och de nykomna togo plats.

”Jo, vet I hva! Håkan skulle nog till å gifta sej, som vi språka om härom sistens, men så hade dä vuret någon frå’ Käringö eller Wallerö som sqvallrat om, hur ”pent” han har’t hemma hos sej. Då ble’ jänta rädd å ga’ honom slut... Å *rätt* gjorde ho i dä.”

De kringsittande drogo vid sista orden på munnen; de visste nog, hvarför Gunhild tyckte, att det var ”rätt”, och någon yttrade spydigt: ”Då gjorde väl våra hustrur å fästemör också rätt, om di gåfve oss på båten, för inte stort bättre än Håkan har många utå oss.”

Gunhild rodnade lätt men svarade intet utan såg bortåt orustlandet. För ett ögonblick blef det tyst bland de församlade, man hörde endast, huru några af flickorna tisslade sins emellan, och hur Gunhilds och Håkans namn då och dånämdes. Det blef slutligen Elin från Hamneskär, som fick bryta tystnaden.

”Nå, nu vet vi, hur dä gick mä dä frieriet”, sade hon med sin genomträngande röst... ”Nu skulle dä vara roli't å veta, hvar du har *di'* fästemö, Erik... Du behöfver inte vara rädd, att ho ångrar sej, då ho får veta, hur *du* hart.”

”Ja’ ska uppriktí’t säja moster, hur dä ä. Ja’ tappa’na på vägen mella' Egersund å Dogern... Ja’ tänkte, ja’ skulle kunna fiska opp henne, men dä gick inte”, svarade Erik och flyttade, med ett bredt flin öfver sin qvickhet, bussen på andra sidan.

”Ä dä säkert dä?”

”Att ja’ inte fick opp’na på bäckera?... Visst ä dä dä.”

”Prat! Dä vet ja’ nog... Men du kan väl inte neka, att du har e’ fästemö inne i Norge?”

”Hvarför ä I så angelägen å få veta dä?” frågade Erik småslugt. ”I, moster, har väl allri’ å bju’ mej nå’n i stället för den ja’ tappa’ bort?”

”Kan ingen veta... Hva trampar du mej på tår’a för, tös? Ja' har många på förslag, ja’... Ingri’ här skulle bli’ e' dugti' hustru... Se så, se inte ut, som om du ville bitas, tös! ... Han tar dej inte mä ens, må du tro ... men, håla dö, nu vet ja’ en, som vure den allra bästa... Fria till Börta på Tornö... Ho toge dä bara för till å rädda di’ fatti’a själ. .. Ho skulle nog laga, att du inte blefve så jordvänder, som du ä. . . Klara här, ho . . . Se så, hva stöter du mej i ryggen för,tös? Låt bli, hör du! Vill du förmena mej å tala om, att du försvuret till å allri’ gifta dej, då du inte ...”

”.....kan få den der juvelen, som går der borte”, fortsatte Erik med skadeglädje och pekade på Håkan, som raglande kom nerifrån stranden. Alla hufvuden vände sig åt det utpekade hållet... Några skrattade, andra betraktade honom medlidsamt, men i blicken hos alla låg samma uttryck, då de strax derpå vände sig mot Klara för att se hvad intryck hans uppträdande gjorde på henne. Denna låtsade, till att börja med, som om hon ej märkt något, men då denna uppmärksamhet slutligen blef för närgången, utbrast hon harmfullt:

”Hva sitter I å glanar på mej för?.. . Inte rår *ja’* för, att Tornö-Håkan ta’tt sej för mycke' till bästa ? .. . Titta på di månge elda’, *derför* ä vi hitkomna, å inte på mej.”

Allas ögon vände sig således åt annat håll, och detta så mycket mer som Håkan med rosslande stämma och under många kadenser och slingringar sjöng en visa, sin norrbaggevisa, som han alltid kallade den.

”Jeg tyckte jeg hörde lyden af skud — Ja sikkert elfvehundrede. Kapitä'nen, han kicke’ ur vinduet ud. Ack hör, ack hör, hur det dundrede!”

”De skyde ej med fingerböller — Ack hör, ack hör, hur det dundrede!Gå bort og hemte löjtnant Möller Med sine elfvehundrede. Ack hör, ack hör, hur det dundrede!”

”Sjo, qvinnfolk! Hva sitter I der för?” lallade han och raglade närmare. ”Åh, se walleröbor i långa ra’er! Har I torts ut ur era uler?Kulor. ... Åh, se der sitter Klara, tösa mi... Hör du Klara, du!” fortsatte han och sänkte rösten till en hviskning... ”Nu få vi väl snart tänka på dä der andra... Du vet... dä der andra... lysninga å... Hva nu då? Hva slår du åt mej för? ... Inte sk... sk... ska du göra så? ... Jaså, nu förstår ja’... Der sitter Erik... Jaså, jaså! A dä på *dä* viset? . .. Han ä ri... rik som ett troll, å så tar du honom i stället för mej, som ä fatti' som e’ skåpråtta... Nå,

dä ä inte så mycke' å undra på... Lycka till! ... Lycka till! ... Ja' får trösta mej mä en liten tankställare, å när dä blir alltför ledsamt, får ja' sjunga mi visa:

”Men ganske död var löjtnanten ej. Ack hör, ack hör, hur det dundrede! Han reiste sig opp och sprang sin vej Med sine elfvehundrede. Ack hör, ack hör, hur det dundrede!”

Å nu springer ja' mä. Lycka till, lycka till, Klara! ... Guds välsignelse å allt dä som kärt ä!” Dermed raglade han bort.

Walleröborna sågo en stund efter honom, och man hörde sådana uttryck som:”Skada på kar'! Han ä den raskaste fiskar'n i hele skärgår'n, bara han hölle sej nykter. . . Å så ståtli' å vacker se'n! En ska tro di glanar efter'n, di norske jänter'a!”

Det hade emellertid blifvit sent: eldarne hade börjat att aftaga och snart syntes blott ett par i nordost på andra sidan Ellös. Man bröt således upp för att ge sig af ned till båtarne. Till dessa hade man ett bra stycke, ty stranden närmast Herrmanö-hufvud är lodrät. Vägen var svår — på många ställen rent af halsbrytande — och grannlaget kom härunder öfverens att skiljas åt; hvar och en sökte den nedstigningsplats, som föreföll honom beqvämast utan att bry sig om sällskapet. För sin del ville Klara helst gå ensam och valde derför, i motsats till de andre, just den svåraste hon kunde få fatt i. Hon hade dock ej hunnit mer än halfvägs, då Erik upphann henne.

”Stanna, stanna ett grand, så ja' får säja dej ett par ord!” ropade han, andfådd.

”Dä va fasli't hva du tjåstar! Hva vill du?” frågade hon och vände sig till hälften men utan att stanna.

”Stanna, stanna ett grand!”

”Nå, hva står på?” Hon stannade nu och såg på honom med sammandragna ögonbryn.

”Jo, ja' ville bara be å få tala lite om di gamle saker'a... Inte kan du villa ha en så'nn supare å slarf som Tornö-Håkan? Hva sa'?”

”Ja, dä kan väl vara, men derför ä dä intesagdt, att ja' vill ha dej”, men i och med detsamma kom hon att kasta ögonen bortåt fiskeläget på den motliggande stranden. Eriks hus sköt upp öfver alla de öfriga och såg riktigt ståtligt ut, der det låg bland de små kojorna; ögonblicket derpå flög tanken till stugan på Tornö, der nöden tittade fram ur hvarje vrå, och för första gången kände hon sig vackla i valet mellan de båda männen. Under det dessa tankar genomforo henne, trängde ett gällt skri, åtföljdt af skratt och hurrarop, fram till henne. Hon såg hastigt deråt och fick dervid se, huru Håkan tagit en af flickorna i famn under åtbörder, som voro mer kärvänliga och välmenande än vackra och passande. Under det flickan sökte reda honom ifrån sig, spelade den älskogskranke en roll, som var både ömklig och löjlig, under det att qvinnorna skrattade och männen hurrade. På detta såg Klara ett ögonblick och vände sig derefter hastigt till Erik och frågade raskt: ”Vill du lofva mej tre ting?”

”Ja, tie, om du vill."

”Ja, så säjer manfolk'a allti' när di friar, men hur håller di't se'n! Men vill du lofva mej å allri' bära dej åt på dä där vise' hvarken mot mej eller något annat qvinnfolk?”

”Mot dej? Dä kan du väl begripa.”

”Mins du i Göteborg?”

Erik stod slokörad och visste ej hvad han skulle säga.

”Dä va dä ena, å dä andra ä, att du skalägga bort å tugga snus . .. Tvi, dä ä så dä hvälfver sej inom mej, bara ja ser dej! ... Att du rikti't ska lägga bort brännvinet vill ja' inte be dej, för dä skulle du ändå inte kunna hålla, men du ska lofva mej å inte gå å smålulla hemma. Ska du nödvändi't ta dej ett rus, så ska du både ta å sofva å dej dä *utom* hus; lofvar du *mej* dä?”

”Ja' lofvar allt hva du vill.”

”Å håller't mä?”

”Dä kan du väl förstå.”

”Nå så, dä får väl bli som du vill då”, sade hon och räckte honom handen. ”Men kom ihåg hva ja’ nu säjer. Får ja’ sköta vårt hus som ja' vill utan att du lägger di näsa i blöt både i ti' å oti’, ska ja’ bli dej e’ go’ och trogen hustru, men låter du mej inte göra dä, ska du få ångra dej, kom ihåg dä.”

”Ja’ ska bära dej på mina händer, lita på dä.”

”Lofva inte mer än du kan hålla ... *Ja* håller hva ja’ lofvat i så dä ena som dä andra.”

Hon hade släpt Eriks hand men fattade den nu åter med ett beslutsamt: ”nå, så får dä bli som du vill då”, men vid detta löfte blandade sig ej en tanke på de pligter hon som hustru hade att uppfylla, men väl några orediga tankar på ”sölfverkanner å stickebädda’.”

VI.

Några dagar efter sedan giftermålsaffären kommit till stånd lemnade Erik hemmet för att fortsätta det af brutna fisket. Aftonen före afresan hade han gjort ett besök i Hamneskär, der han haft ett enskildt samtal med den blifvande svärmodren. Till en början hade han återgifvit henne ett par reverser, behörigen öfverkorsade, som hon för flera år sedan utgifvit, och hvilkas värde var tvifvelaktigt nog, men hvilka han nu låtsade sig anse som de finaste papper för att derigenom ge presenten sken af en stor uppoffring, — ”men, dä förstås”, slutade han, ”mella' våra hus blir dä efter denne da’n inte fråga’ om mitt och ditt: dä, som ä mitt, dä ä Klaras, å hva som ä Klaras dä blir ju mitt en gång, då mosters pilt väl ä å blir borte . . . Dä ä ju tie år, se’n han hördes å?”

Gumman jakade till detta och uttömde sig i tacksägelser samt prisade sin lycka att ha fått en sådan måg. Hon talade äfven vidt och bredt om, huru ifrigt hon alltid önskat denna förbindelse, men hur fåfängt det varit tala reson med flickungen, ”för se dä ä nog mä oss qvinnfolk, som mä karlarne: vi förgapa oss i ett fagert ansigte... så gjorde ja’, å så har tösa gjort; godt, om ja’ hade gjort som ho’: ta’tt mitt förnuft till fånga, för hva ble’ dä för mej annat än fatti'domå elände, bara för ja’ ej följde mor mins råd... Ja’ hade också kunnat...”

”Jo, jo, dä går så för den, som inte vet sitt egna bästa, utan skjuter ifrå’ sej den, som kan låta e’ hustru lefva utan bekymmer. . . Men nu ska’ vi tala om något annat. . . Moster får lof å tänka på att få i ordning bröllopet till ja’ kommer tillbaka i höst... I morn bitti’ bär dä i väg, å se’n kommer ja’ inte hem förrän mot hösten, å då vill vi, att dä ska’ stå, å dä dundrande ändå...”

”*Vi*, säjer du?” svarade gumman med något förundradt i tonen. ”Har I allt språkats vid om bröllop... Ja’ trodde annars, att Klara inte hade så brådt mä dä...”

”Ja, ho’ sa’ så till mej mä, men fick allt ge mä sej... Tycker inte moster, vi ä' giftvuxna... Klara ä’ snart tretti å ja’ snart femti; dä fattas bara tre år i dä.”

”Jaså, ho’ har dä... Nå, då ska ja' ställa mej derefter... Men du får nöja dej mä’ hva’ huse’ förmår. Inte kan ja’ ha rå’ å ställa till någe’ stort bröllop, men dä ska inte bli så’nt, att du behöfver skämmas för’t heller; lita på dä.”

”Tror nog dä, men för att I inte ska behöfva spara på något, utan göra dä så fint å rundeli‘t som möjeli't, så har ja’ ta'tt mä mej ett, par långsjala’Så kallas på trettio- och fyrtitalen riksbankens sedlar af 100 riksdalers valör, gula till färgen., som I kan lägga till er’t eget... Men lå’ssa inte om'et för någen... Ja’ vill inte, attdi ska säja att mi svärmor inte kan ställa till bröllop åt si egna dotter utan hjelp; inte en gång Klara får veta om'et... Hör moster dä!"

Intet hellre än det; hon skulle visst tiga. Detta låg i hennes eget intresse. Det fina bröllopet, tillstäldt, som dottern skulle få tro, på modrens egna pengar, skulle inge en smula respekt för denna, hvilket ej kunde skada, då det allt emellanåt var si och så med denne. Med den hjelp hon nu fått skulle det bli ett bröllop, som de ej hade sett make till i skärgården, det försäkrade hon.

Med detta besked lemnade Erik Hamneskär, och dagen derpå Wallerö för att segla ut till banken, der fisket skulle

fortsättas. Vid afresan var som vanligt en stor del af fiskelägets befolkning samlad. Hade man ej sjelf någon anhörig och vän bland de afseglande, så hade ens vänner det, och man hade gått till båtstaden för deras skull. Klara och hennes mor voro naturligtvis äfven der. Förr hade enkan i Hamneskär och hennes dotter fått framlefva sin dag temligen obemärkta, men nu blef det annat: hvar de gingo fram, helsades vänligt och med en viss uppmärksamhet: ”Nå, se madamma i Hamneskär! Go’ da’, go’ da’! Lycka till den rare mågen! ... Nu blir dä andra ti’er bå’ för er å Klara... Va' dä inte väl, att du än’teli’ fick så mycke' vett, att du tog Erik till go’e; dä kunne du gjort långt för detta, för å få den rikaste fiskarn till kar’, dä duger!” hette det, under det att man skakade händer meddem båda. Modren såg ut, som om hon blifvit tio år yngre; dottren som om hon blifvit tio år äldre; minen var kall och rösten ännu kallare; i sjelfva gången låg något släpande och liknöjdt.

På båten gick det lifligt till; provianten var nyss förd ombord; potatis och brödsäckar, kistor och tinor, vattentunnor och fjerdingar lågo om hvarandra på däcket, och man var som bäst sysselsatt med att stufva detta under och på däck. Erik såsom ensam redare gick omkring och styrde och stälde samt utgaf sina order med en ton och en säkerhet, som man aldrig förr märkt. Han var glippande glad och kom då och då med sina infall, åt hvilka han åtminstone sjelf skrattade. Det fans dock *en* i fiskelaget, som ej deltog i denna verksamhet, och det var Håkan. Med ena armen kastad omkring en af vanterna och handen nedstucken i byxfickan, stod han i en något tillbakalutad ställning och med korslagda ben och såg inåt land. Sydvesten var skjuten långt i nacken och lemnade pannan bar; i den ena mungipan hängde pipsnuggan. I denna fans ingen eld, men så sjöd det inom honom så mycket häftigare. De mörka ögonen stodo oaflåtligt fastade på en punkt, och denna var Klaras blåa hufvudduk, hvilken gjorde det i sig sjelf bleka ansigtet ännu blekare. Han sökte oaflåtligt fånga hennes ögon, men det ville ej lyckas, utan spelade dessa oroligt af och an; åt båten såg hon emellertid minst; det syntes tydligt, att hon med flit undvek det. En gång, då fästmannen högtropade hennes namn och muntert svingade sin blanklädershatt, hade hon helsat tillbaka med en knappt märklig böjning på hufvudet, men detta var också allt. Till en början låtsade Erik, som han ej märkte Håkan, men då han slutligen på åtskilligt förstod, huru man på land lade märke till hans beteende, rann sinnet till, och han gick hastigt fram till honom och sade hvasst: "Hva den onde, står du der för? Har du inte någe’ å ställa i år’ning?”

"Nej, dä har ja inte, om du vill veta’t; e’ skjorta, utom den ja’ har på mej, ä allt hva ja' har mä mej, å maten, den ska du bestå mej."

"Stå ändå inte så der ... dä ser så illa ut."

"Se så, sköt du ditt å låt mej vara... Ja’ står der ja' står, till vi lagt ut... Eller kanske du vill sätta mej i lann’? Säg bara till... Ja’ går gerna."

Erik skiftade färg, mumlade ett halfhögt: ”Nå så stå der då", och återgick till sina göromål. Håkan kastade ett par hånfulla ögon efter honom och förblef i sin förra ställning.

Båtens klargöring fortsattes emellertid, om möjligt, ännu ifrigare. Öfver allt var Erik tillstädes och dref på med sin arga vilja. En halftimme senare hade man fått ”lille-båten"’ ombord: allt var sålunda klart och nu hördes Eriks röst med något skarpt och brådskande i tonfallet: ”Klart! Kasta loss der! Upp mä seglena!”

Nu började det att gnissla i blocken: fallen spändes och storseglet flög hastigt upp efterstormasten och utbreddes. ”Farväl, farväl! Gu’ bevare oss! Gu’ bevare er!” ljöd det om hvartannat från båten och landet, i detsamma båten sakta gled ut från land. ”Farväl, Klara! När du ser mej härnäst ä dä som bru’gumme!” hördes Eriks röst, gäll och skärande. ”Hurra för tösa mi’!” ropade han, och i detsamma hördes tre starka hurrarop från båten, under det man viftade med hattarne. Några minuter senare kunde man ej höra hvarandra längre, och nu öfvergingo afskedshelsningarna i viftningar med hattar och hufvuddukar.

Under allt detta stod Klara orörlig och såg efter den bort seglande båten. Nu vågade äfven hon se på den hon ville, och hennes ögon följde oaflåtligt den högreste gestalten, som stod der, lutad mot mesanmasten, liksom dennes blickar orörlige hängde fast vid den blåa hufvudduken, som bjert stack af mot sin omgifning. En timme senare syntes båten endast som en mörk punkt, men slutligen hade äfven denna sjunkit ned i hafvet. Nu lemnade

de sista båtstaden, bland dessa var Klara.

Hösten var kommen. Utanför skärbandet brusade hafvet svartblått och dystert och i vikar och sund lyste det hvitt af sjöfogel, som sökte skydd mot höststormarne. Det låg en kall och disig luft öfver skärgården, och denna meddelade sig äfven åt menniskornas sinnen, och de annars såraska och hurtiga skärborna sågo ut som dufna flugor. Solen hade emellertid ej helt och hållet öfvergifvit bygden, och en sådan dag, då hon höjde sig öfver orustlandet, hade hon framför sig ett skådespel, som hon ej såg alla dagar ute i skärgården. Hamneskär hade klädt sig i högtidsskrud. Från de flesta husen fladdrade för en frisk landvind vimplar, flaggor och standertar i de brokigaste färger, medan Elins hus var så godt som öfverhöljdt af sådana. I det större fiskläget invid sjelfva gattet syntes äfven en mängd sådana, men likväl ej så många som vid Hamneskär. Eriks hus hade sålunda äfven klädt sig till högtids, men med Elins kunde det dock ej täfla, hvilket skulle varit ett brott mot de gängse bruken: brudehuset skulle vara det mest utpyntade. Inom hus hade man emellertid tagit saken enklare. Det stora hästskobordet med sin tronhimmel öfver brudparets plats, de med hvita lakan öfverklädda bräderna, hvilande på bockar och ändevända fjerdingar, som bildade långa bänkrader utefter väggarne, samt slutligen ett par större bord med buteljer i plutoner och glas i långa leder var, som sagdt, allt hvad som utmärkte den förestående festen, och det låg något kallt och kärft öfver det hela. Gumman hade under sommaren haft mer än en dust med dottren, och alltid rörande tillredelserna. Den förra var från "Inland" och ville sålunda åter se några af de bröllopsseder, hvilka hon som barn sett, tillämpade vid dottrens bröllop. Klara återville, att man skulle nöja sig med de enklare skärgårdsbruken. Hon hade dock fått ge med sig, ty Erik hade stält sig på svärmoderns sida: ”Dä skulle bli ett bröllop, som di skulle få å språka om mer än *en* da"”, hade han skrifvit ute ifrån sjön, och dervid blef det.

Det var lidet en stund på dagen. Hos mor i Hamneskär gick det hett till, och rödmosiga och uppskörtade pigor sprungo om hvarandra som yra höns. Mor Elin, van att skjutsa endast med Klara, så länge denna låtit sig skjutsas, hade nu fått en alltför stor truppstyrka att röra sig med, hvarför order och kontraorder oupphörligt utdelades. ”Tapereraren” En slags munskänk. gick omkring med högtidlig min och såg till, att det fans tillräckligt på ”tunnorna”, och att ”svickorna” voro tjenstbara; de som skulle sköta saluten sysslade bland nickorna”, Nickhakar = små kanoner, som brukas på fartyg. som man lånt tillsammans. Blåsare-Nils och Fele-gutten sutto och stämde på sina fioler och i köket stektes och brassades det. Ännu voro dock inga gäster ankomna, men uppåt Herrmanö-ström och bortåt orustlandet började dock efterhand att synas några segel, som höllo kurs mot Wallerö. Då dessa båtar kommo närmare och förde vimpel på toppen och dagg i gaffelstången, helsades de med skott från nickorna och med en marsch från de båda fiolerna, under det att folket steg i land. På det sättet emottogt båtlast efter båtlast. *En* båt lät emellertidvänta på sig, och det var prestens. Mor Elin började bli orolig och ”kockan” rasade; maten skulle bli ”upptorkad och förderfvad”, hette det. Till sist syntes dock en båt lägga ut från Käringö och hålla kurs mot wallerölandet. Den roddes af sex unga karlar med långa, fladdrande band omkring hattarne och lösbundna, röda halsdukar. De voro alla brudens slägtingar från ”Inland”, hvilka klädt sig till bröllopet på det sätt, som brukades på deras bygd. En halftimme senare hade de lagt i land, och nu började nickorna att bli litet språksammare, än de varit förut, medan skotten besvarades af ekot mot klipporna från det motliggande Herrmanö, bland hvilka det hördes som en rullande åska, tills det efter hand bortdog. Slutligen hade den väntade båten stött till, och presten steg i land. Det låg ett moln på pannan, och han helsade buttert och fåordigt på värdarne, som artigt och med ett mys i minen kommo honom till mötes. En kort stund derefter kom brudgummen från sitt hem, omgifven af festens manliga deltagare, hvilkas rödmosiga ansigten tillräckligt tillkännagåfvo, att den i dennes hem afätna frukosten gjort värden heder. Presten hade äfven varit bjuden, men nekat att komma. Den vanliga traktaten kringbjöds nu, och en timme senare hade alla samlats i den stora, hvitklädda salen, der vigseln skulle försiggå. Man hade uppradat sig utefter väggarne i flerdubbla ledder och pressat ihop sig så godt man kunde, men den öppna platsen midt pågolfvet för brudpar och prest blef emellertid ej stor. Man stod och väntade, hviskade, trängdes och trampade hvarandra på tårna men allt med en viss gemytlighet. Slutligen hördes några drag på fiolerna. Detta var tecknet, att brudparet med sitt följe höll på att ordna sig. Pastorn steg nu fram och tog plats under den i taket anbragta tronhimmeln; ögonblicket derefter hördes brudmarschen i trappan, och en minut senare slogs dörren upp, och brudföljet trädde in i salen. I spetsen gingo tvänne små flickor, som emellan

sig buro den hvita, med blommor och band prydda brudpallen. Efteråt kom brudparet och sist brudpigorna och småsvennerna.

Den högväxta bruden tog sig ståtlig ut i sin krona med den långa, hvita slöjan, som föll ned öfver en dyrbar, svart sidenklädning. På ”plymmar” och band var icke heller någon brist och brudfrämman hade all heder af sitt verk. Brudgummen hade åter aldrig kunnat inregistreras bland det vackra folket, men bredvid sin brud spelade han en ännu slätare roll, der han, bredbent och hjulbent, med riktiga ”däcksteg” vaggade fram öfver golfvet. Ett leende spelade på de kringståendes läppar. Bruden, som märkte det, såg sneglande ned på den lille figuren bredvid sig, och äfven hon hade svårt att ej dra på munnen. Men nu stodo de framför brudpallen. Presten mätte dem med en genomträngande blick. I denna låg först något kallt och strängt, men detta öfvergick efter hand, äfven hos honom, tillett knappt märkligt löje. Vigseln började nu, och allt gick lyckligt, tills man kom till ringvexlingen, men då började det att trassla sig. ”Får jag ringen”, hviskade presten och utsträckte handen. Med tvärsäker min stack brudgummen sin hand i det ena rockärmsuppslaget, men på en gång bleknade han: ringen fans der icke.

”Hvar den håle har ja’ gjort å’n? ... Hur ska dä nu bli?” mumlade han mellan tänderna. under det han kastade en ängslig blick på presten. ”Kanske ja’ har’n här... nej, sjuttan heller!” och han vände för säkerhets skull ut och in på västfickan . . . ”Ja’ är rädder, du får springa efter’n, Göran”, hviskade han, vändande sig till denne, som stod der närmast. ”Han ligger nog qvar bre’ve rakdosen i spegellåda’.”

”Nej, nej... Blif qvar!” sade presten hastigt och med synbar ansträngning att svälja skratten. ... ”Jag tar *min* ring.” Härmed drog han af sig denne och upplyfte den för att börja bönen, då brudgummen ängsligt hviskade: ”Bara dä går an... bara dä går an... kanske dä inte blir rikti’t på dä viset.”

Presten mumlade ett par ord mellan tänderna och började bönen tvärt emot Eriks protest. Denne stod som på nålar och kunde omöjligt af hålla sig från att åter börja trefva i fickorna, men då detta var lika fruktlöst som förut, hviskade han åter i sin ångest några tvifvelsmål rörande vigselns giltighet.

”Dumsnut! Det svarar jag för”, hviskadepresten i samma förtroliga ton... ”Bär dej nu inte dumt åt, utan säg efter, som jag säger före.”

”Jag...”

”Jag ...”

”Nå, än mer då? Du vet väl vad du heter?”

”Erik Pettersson.”

”Nå, så säg det då...”

”Jag Erik Pettersson.”

”Tager dig...”

Erik mätte presten med förvånad min och molteg.

”Tager dig... Säg efter”, upprepade presten saktare.

Den förvånade minen och tystnaden fortforo. Presten kastade en blick på bruden, liksom om han velat be henne om hjelp. Denna stötte brudgummen i sidan och hviskade: ”Säg efter som pastorn säjer före, begriper du.”

”Inte kan ja’ mä å säja *du* till *honom*”, hviskade denne tillbaka, under det att stora svettdroppar, frampressade af ångest, syntes i pannan.

”Tager *dig*...” upprepade presten.

”Tager... *herr pastorn*...”

”Du skall så fan heller!” hväste presten mellan tänderna.

”Du ska’ säja *mitt* namn”, hviskade bruden. Nu först tycktes ett ljus uppgå för Erik, och vigseln fortsattes och afslutades utan vidare äfventyrligheter.

. . . .

. . . . .Middagen var förbi, och gästerna hade spridt sig åt olika håll för att hemta frisk luft: karlarne hade slagit sig ner på klipporna utanför bröllopshuset med pipsnuggorna i munnen och qvinnorna hvar helst de kunnat få sig en vrå för att i ro göra sina anmärkningar. Nästan öfver allt gjorde man sig lustig öfver Erik och hans ”fråbärlighet” Tafatthet..

”Allri kunn’e ja’ tro, att han va så dum”, menade en fiskarehustru.

”När har I hört, att en skärbo ä annat än dum, när han kommer å skutedäcket? ... Men å bära sej så galet åt, dä va mer än ja’ trodde”, inföll en annan.

”Tager herr pastorn... Hi, hi, hi! Men presten betacka’ sej, som I hörde.”

"Ja, Klara skulle nog gjort dä’samma, bara ho’ torts... Ja’ så’ på henne, hur nära ho va å säja nej, om ho kunnat mä’t”, sade Ingrid från Käringö.

”Ahå, åhå! Till å bli gift mä den rikaste storsjöfiskaren duger nog. Dä va allt bäst å tacka å ta’, tänker ja’, inpassade en tredje.

”Dä der vet ja’ bättre beske’ på, ska ja’ säja er, å ho hade allri’ tatt'en, om ho skulle hatt'en hemma vid husena år’t öfver, men nu, då ho visste, att ho va å mä’n åtta månaT om år’t, till dä minsta, så fick dä bli dervid, men inte gick ho i bru’stol mä dansesteg; dä vet ja’.””Nej, dä ska min söte veta! Ho gick, som om ho hadde ha’tt träskor på fötterna.”

Bland karlarne var det på samma sätt, men här gaf man dock full rättvisa åt Eriks duglighet i yrket och raskhet som sjöman.

”Dä ä visst och sant, att en sjöman på landbacken ä dä’samma som e’ käring till häst, som di plä’r säja”, sade en gammal fiskare och tog pipan ur munnen. ”Säl-Erik ute på fiskebanken och Säl-Erik hemma på Wallerö ä då inte samma män’ska, dä ä då säkert.”

”Men har han då allri’ sett ett bröllop, så va dä också besynnerli't!” sade en annan med något förvånadt i tonen.

”Ja, dä ska vara dä lilla, dä... Han va’ inte mer än tie år, då han förste gången följde mä ut på fiske, å se’n har han vuret ute hvar sommar.”

”Ja, å när han ä hemma, så ä han allri borte, på några bröllop å kalaser åtminstone”, inföll en tredje.

”Dä va’ nog förste gången han såg någon bru’vigsel.”

”Må dä? Nå, då ä han ju ursäktader, men galet va dä å se’n, dä ä visst å sant.”

”Nå, än höra’n då! En kunn’e då skratta sej ihjäl, bara en tänker på’t.. . Han kunn’e inte mä å säja du till presten, begrips, å så vrok han till mä pastorn, men han sa’ nej i bru’stol’n å dä mä kraft ändå. ”Du ska’ så faen heller”, hviska’ han; hörde I inte dä?””Att han inte skäms å stå å svära mä handboka i näfven.”

”När han hade nå’n hut i sej?... Lägga si' näsa i allt, dä vill han; styra å ställa, som om han vore kung på ön.”

”Tänk hva roli’t dä ska bli å få se Erik *dansa* om e' stunn”! Dä blir då rikti’t björndansen”, mellanstack en ung fiskare, som gerna ville anses som förste dansören vid bygdens dansgillen, med en viss försmädlighet.

”Anfäkta dä! För många år se’n såg ja’ honom dansa, å han gjorde hopp å skutt mä di värste; dä va' ändå på en norsk brigg, som låg utanför Egersund.”

”Ja, men se då hade han den der ”svigten” unn’er fötter'a, som han ä van vid. Här blir dä nog måttli’ till hopp.”

”Vi få se, vi få se.”

Några minuters tystnad uppstod nu. Det enda som hördes var smackningen från någon, som höll på att ”tappa elden”, eller harklingarna från en annan, som fått röken i halsen, allt under det att röken från de tjugu piporna stod som ”hackerök på Inland”, för att begagna en af de närvarandes uttryckssätt.

”Men hva går dä åt presten i da', han som annars ä en så’nn gästabudskar'”, hördes slutligen en röst. ”Se der borte går han å ser ut, som om han ville bitas.”

”Jo, dä ska ja' säja; han ä rasan’e för att di braskar å hofverar så mycke'... Dä ä bara till åförföra oss, fatti'e skärgårdsbor, till flärd å fåfängli'het, sa han till Elin, som han satt bredvid under midda’n... Ja’ satt midt öfver å hörde hvart ord.”

”Nå, hva sa Elin till dä? Ho plär kunna re’ ifrå' sej.”

”Dä vet vi väl, men nu satt ho' der så menlöser å jålaJollra — slå bort med skämt. mä’n å sa', att ho så på dä enda bröllop, ho' kom å ställa till, gerna ville se't som ho' hade sett'et i sin barndom inne på Orust.”

”Nå, hva sa" presten då?”

”Åh, han språka om si' fåfängli'het å förgängli'het, å så sa' han, att dä va oskickli't, att ”småsvenner'a” hade hatta' på sej inne i rummet, när di passa upp. Dä passa inte när han va testäds, kantänka!”

”Å ho satt å to' emot?”

”Ja, visst gjorde ho dä... Men när han börja’ å tala om di små töser’a, som bar pallen framför brudparet, å sa', att dä va nya påfund, som han inte ville veta utå, då brände ho å’n ett grann' å frågte'n, om dä va något opassande i dä mä.”

”Ja' ska säja hva dä ä, som sitter honom i halsen”, sade en gammal fiskare, som dittills suttit tyst. ”Ja' ska säja er, hvar skon klämmer. Jo, Erik har allri' brytt sej om å ta' mä sej prestens ”bäcker” ut på sjön å fiskat för hans räkning, som di andre gör. Dä har di ofta vuret ihop om... En gång hade Erik angett sej till ågå till skrift. Presten kalla’n då till sej å sa’, att han inte kunne få gå fram, för han hade inte varit på husförhör’t, sa’n .. . Men Erik mente på, att han hade si’ sali’hetssak lika klar som nånsin presten, å så kom di ihop; men Erik han lät inte skrämma bort sej, utan gick fram som di andre, dä mins I fälle? Men den som hoppa öfver'n ve’ altart, dä va presten.”

”Kors, sicken rackare!”

”Ja, dä kan en säja å inte ljuga ... Men dä ä nog inte dä enda, som han ä ilsker på Erik och Elin för, för se, han hade velat, att di s'ulle tat’ t’en till råds vid detta giftermål’t, förstås. Ska en gifta bort si' dotter, vill presten, att en först ska fråga honom till råds, å ä dä fråga om till å döpa en unge, så ger presten honom dä namnet *han* vill, ifall han tycker att dä föräldra valt ä för grant; ska en få gå till skrift, så ska en ha vuret i husförhöra, om en också har legat ute på fiske hele sommarn; ja, dä ä väl, han inte vill lägga sej i, hur många alna’ tyg våra hustrur ska ha i kjorteln... Sånn ä *vår* prest.”

”Se der går han... Han ska väl gå bort till töser’a å skrämma dum ifrå’ till å dansa . .. ’Du trippar å dansar till du till slut får ta' en sväng med satan i helvete’; dä ä hans vanli‘a ingångsspråk, när han ger sej i språk mä en flickunge.”

”Ja, dä har han inte något för. I da' har Fele-Gutten tie gånger så mycke å säja, när han kommer upp på *sin* predikestol, som di lagat iordning dernere”, anmärkte en gammal fiskare, skrattande.

Den rökande fiskargruppen såg bortåt det håll, der flickorna slagit sig ned. Det var verkligen så, att presten styrde sina steg till dessa, hos hvilka han slog sig ned. Han satt några minuter för att få någon anledning sitta upp på sin vanliga käpphäst, dansens syndfullhet; han harklade och harklade, men det blef inte mer af det, då i detsamma Fele-Gutten stämde upp en ”hopservals” Bohuslänska folknamnet på galoppaden.. Han harklade och stammade inte, han, och innan presten visste ordet af, hade hela flickskaran under larm och skratt lemnat platsen och skyndat mot bröllopshuset. Pastorn såg strängt efter de bortspringande, mumlade upprepade gånger några namn

mellan tänderna, liksom om han velat inskärpa dessa i minnet. Ett par ögonblick blef han qvarsittande på samma plats, men snart reste han sig och följde efter. En stund gick han fram och tillbaka bland bröllopsgästerna, men detta varade dock ej länge, ty en timme derefter stötte en båt ut från land; denne förde endast trenne man, och den ene af dem var pastorn, hvilken skuddat stoftet af sina fötter och satte kurs mot grannön, der hans första göra vid hemkomsten var att sätta vissa märken i husförhörsboken.

Emellertid fortsattes dansen i bröllopsgården. Erik sjelf hade vuxit ifrån detta nöje, och sedanhan svängt om några hvarf med sin brud, drog han sig tillbaka bland gubbarne som åskådare. Men så dansade bruden så mycket mer; oupphörligt såg man den högväxta gestalten i hvirflande fart svänga omkring på golfvet. Med hvem hon dansade var henne synbarligen detsamma, blott hon fick dansa; det var ett döfningsmedel mot smärtan och ingenting annat. Af de våldsamma rörelserna kunde man nästan tro, att hon ville dansa sig någon sjukdom på halsen och på så sätt komma ifrån den förhatliga förbindelsen. Så togo ett par af hennes vänner det åtminstone. Med Håkan hade hon icke dansat; han undvek henne synbarligen, och härför var hon honom tacksam; hon skulle lika litet som han kunnat dölja sina känslor, i fall de kommit att dansa med hvarandra.

Ett ögonblicks uppehåll i dansen hade emellertid uppstått; Klara behöfde hemta andan och stod och såg på ett par, som för tillfället ”voro uppe på golfvet”. Det var Göran och Gunhild. Det var polska som dansades, och det högväxta paret rörde sig lätt och ledigt. Men så ville dansören försöka sig med ”luftsprången” Dessa bestå deri, att ”kavaljeren” med händerna stödda på meddanserskans axlar gör höga luftsprång, hvarvid han bör kunna slå fötterna i taket., och då tog det emot. En gång snuddade väl en afoten vid taket, men riktigt ville det inte gå. För hvarje misslyckadt försök flög ett leende öfver de kringståendes ansigten, men slutligen då desseblefvo för klumpiga, började en och annan speglosa, åtföljd af ett litet skratt, att låta höra sig.

”Nej, min gosse; till å dansa en *rikti’* håttepolske ä du för klener i ben’a till”, hördes slutligen Håkans röst, och då Klara vände sig om, fick hon se denne tränga fram bland åskådarne för att komma inom ringen. För hvarje sådant försök kom han ett par steg närmare och stod slutligen bredvid henne.

”Hva säjer du, Klara, ska vi bägge visa dum hur en håttepolske *ska* se ut, eller hur?” frågade han sakta och med en af dessa blickar, som alltid dårat henne.

”Ja’ vet inte, om ja’ orkar”, svarade hon, undvikande och utan att se upp.

”Orkar? Hva ä dä för prat? Det ser, minsann, ut, som om du skulle orka dansa hvartenda manfolk trött' här. Kom nu ...”

”Ja' vet inte, om ja‘ törs för Erik”, svarade hon med ännu lägre röst, under det hon kastade en skygg blick åt det håll, der hon sist sett denne.

”Hva nu då? ... Jaså, har han allt satt käringeskräcken i dej? ... Dä va väl bitti’, tycker ja’... Dä va ju du, som allri’ skulle låta husbonn'era dej å din kar’?” sade Håkan litet försmädligt.

Klara såg hastigt upp; det blixtrade till i ögonen, och med ett: ”Ja, dä har ja’ sagt, å dä ä så godt ja’ visar honom ända till”, räckte hon Håkan raskt handen, och i nästa ögonblick stodode inom ringen. De första hvarfven voro afmätta och långsamma, men på en vink af Håkan ökade spelmannen takten, och nu blef det en annan dans: stegen blefvo lättare, rörelserna mjukare och luftsprången högre, tills slutligen dansörens fötter, under de kringståendes bifallsrop, gång på gång slogo i taket. Men så började dansen på golfvet igen; de båda dansande släpte nu hvarandras händer, och dansören slog i stället båda armarne om lifvet på sin meddanserska, hvilken åter lade händerna på dennes axlar, hvarefter de började svänga omkring. För hvarje ögonblick blef dansen allt mer häftig och lidelsefull. Klara höll ögonen nerslagna, men hon kände, hur de brinnande blickarne liksom genomborrade henne; hon kastade hufvudet tillbaka så mycket hon förmådde, men Håkans heta andedrägt omslöt henne, och hon kände, huru blodet sjöd som en eldström inom henne; det svartnade slutligen för ögonen, och hon var nära att falla i vanmakt, då hon på en gång kände ett kraftigt tag i ena armen. Nu stannade de dansande, och då Klara slog upp ögonen, såg hon Ingrid stå bredvid sig. ”Kom, får ja' säja dej ett ord”, sade denna ifrigt och drog henne med sig ett par steg. Här började ett lågt och lifligt samtal emellan de båda väninnorna, hvilket

slutade så, att Klara, då hon några ögonblick derefter återvände till Håkan, tackade denne för dansen, men sade, att hon ej orkade att fortsätta, hvarefter hon gick bort och tog plats bland hustrurna, till hvilka hon numerahörde. De kringstående hade under tiden förlägna sett på hvarandra, men nu som alltid voro åsigterna delade. Man hörde således från ett håll: ”Vure dä *mi'* hustru, skulle ho ha dansat för siste gången”, men från ett annat: ”Dä lilla roli’a kunn’e Ingri’ ha unnat'en; han tog väl inget stycke å henne.”

Dansen hade emellertid afbrutits på en stund. De båda spelmännen fingo sig härunder en uppsträckning af den förbittrade värdinnan. ”I borde väl kunnat haft vett å sluta, då I såg, hur han höll på å dansa ihjäl henne!” utfor hon under några temligen oförblommerade antydningar, att betalningen skulle bli derefter.

Håkan hade lemnat danssalen och gått ut. Han hade uppsökt en upphöjning ett stycke ifrån huset och stod der och såg utåt hafvet. Det blåste en frisk bris utifrån, och han hade aftagit hatten och ryckt upp västen för att svalka sig. Under det han så stod, kommo ett par gamla fiskare med pipsnuggorna i munnen och slogo sig ned ett stycke ifrån honom. Håkan hörde, att de samtalade om bröllopet och den rundliga trakteringen, utan att han lade märke till det, men då han slutligen hörde sitt namn nämnas, ”skottade han öronen” och lyssnade.

”Dä va den värste dans, ja’ nå'nsin sett”, sade den ene och knackade askan ur pipan. ”Ja' trodde, han skulle dansa lifvet ur henne.”

”Dä va väl meningen dä, fast dä inte ville lyckas”, menade den andre.”Tror du dä?”

”Tror? Dä kunn’e väl e’ blinn’er höna se.”

”Dä va inte unn’erli’t, ja’ hörde Erik säja till spelemänne'ra, att di skulle spela opp fiskaredansen om e’ stunn’, för han ville dansa den dansen med Håkan, sa’n.”

”Då får han sina fiskarFisk (munfisk) = slag, örfil. Syftar på bruket i den s. k. fiskaredansen, som utföres af en, som föreställer fiskare, och två eller flere andre, som spela improviserade fiskköparroller. varma, dä ä då säkert.”

”Ja, dä kan en lita på.”

Håkan hade under tiden oförmärkt flyttat sig närmare de samtalande. Han kunde således uppfatta hela sammanhanget. Vid de sista orden flammade det till i ögonen och den ena handen knöt sig krampaktigt. Han stod dock stilla ännu några minuter men lemnade strax derpå platsen och återvände till bröllopshuset. Han hade emellertid ej hunnit mer än halfvägs, då han stötte på brudgummen, som stod och samtalade med några af gästerna. Denne hade dock knapt fått ögonen på honom, innan han muntert utbrast: ”Se der ä du ju! .. . Ja’ sto' just å frågte, om någon hade sett dej.”

”Hva ä dä fråga om?”

”Jo, nu har du dansat mä bru’a, å nu ska du väl ha dej en sväng mä bru'gummen, eller hva säjer du?”

”Jo, inte mej emot. Hva ska vi dansa då?”"Jo, vi kunn'e ju roga oss mä fiskaredansen ett grand."

"Som du sjelf tycker... Dä ä inte för mycke', att ja’ bju’r dej på lite varmer mat för allt hva du bjudet mej på i da'."

"I da' ä dä *ja*, som ä värd å bju'r på den varmaste och bäste maten", svarade Erik, under det han sökte vrida sitt ansigte till något, som skulle föreställa skratt, hvilket dock endast blef en ohygglig förvridning, som i stället gaf ett hemskt utseende åt detta.

"Dä får vi se då", menade Håkan, under det att elden i de mörka ögonen åter började brinna.

I detsamma hördes de båda fiolerna.

"Se så, här ha vi ju fiskaredansen" ropade Erik. "Kom nu, så ska vi roga oss ett grand. Göran blir tredje man." Några minuter senare stodo de tre dansörerna emot hvarandra i danssalen: "Friseglaren" hade, som sagdt, åtagit sig att bli tredje man.

Bröllopsgästerna hade till trängsel uppfyllt rummet; alla voro nyfikna att se, ”hur dä skulle sticka å”. Man anade, att de skulle ge hvarandra varma fiskar, och frågan var endast hvilken som skulle ge de varmaste, ty härom skulle det handla, och det var det, som intresserade isynnerhet manfolken.

Fiolerna hade tystnat för ett ögonblick, men nu gaf Erik tecken, att dansen skulle börja. Melodien var ett slags hastig figurétakt; efter denna började Erik, som förestälde fiskaren,under lifliga åtbörder figurera emot Göran, medan han halfhögt sjöng:

Präkti’ fisk! Präkti’ fisk! Säljes utan minsta risk, minsta risk Brax och gädda, Spräckli’ skädda — Vill du köpa? Ja’ ska söka Ge dej pris, Ge dej pris Uppå bästa vis.

Under sången stod Göran stilla på samma ställe. Han rörde blott fötterna efter takten, men då denna tystnat, började äfven han under lifliga steg att röra sig fram och tillbaka, allt under det han, ifrigt gestikulerande, sjöng:

Dåli’ fisk! Dåli’ fisk! Dä ä visst en storer risk. Du ska stämmas, Du ska klämmas, För du säljer, Dervid väljer Rutten fisk, Ä så satans klipsk.

"Hva säjer du?... Ä han *rutten!* Åh, du borde *skämmas!*" utropade fiskaren och sökte ge köparen ett lätt slag på kinden. Denne undvek det emellertid vigt och lyckades istället ge fiskaren ett sådant. Nu måste denne fortsätta sin roll ochvände sig derför till Håkan, under det han i hastigare tempo grälade:

Han säjer, han ä rutten! Säjer han dä, så går dä rakt i putten! Luktar han? — Hvaba?... Ä han gammal? — Hva sa? Han vet inte hut Mä sin elake trut!

”Hva säjer *du?*"

”Jo, att både han å du lukta långer väg, dä säjer ja’”, svarade fiskköparen.

Hva va dä du sa’? Här till godo ta’ En fisk, å den som duger, För du står här å ljuger

sjöng fiskaren muntert, men midt under sången brann en örfil på Håkans kind; den lät som en piskklatsch. ”Der har du en varmer fisk!” skrek Erik, hånleende, ”å här har du maken till broken; håll till godo. Va’ di inte *varma* nog?”

Det första slaget hade kommit så oförmodadt midt under sången, utan att Håkan anade oråd. I första ögonblicket släpte han af pur förvåning ”både händer och fötter”, och härunder fick han det andra.

”Jaså, ä dä på *så’nn* sorts mat, ja’ har blifvit buden på bröllop”, sade Håkan med skälfvande röst, under det att ådrorna började svälla i pannan... ”Dä kan nog — gunås så visst — hända, att ja' ibland blir skyldi’ ett par *tolfskillinga'*, som ja inte kan betala, men *sådana*

*skulder som desse betalar ja’ allti’ genast å mä ränta, dä ä då säkert. ”Med dessa ord rusade han mot Erik och gaf honom en så bastant örfil, att denne raglade ett par steg åt sidan... ”Hva nu då? Ä du full, efter du inte kan stå på ben’a?” hväste han. ”Se så, nu herar Vacklar. du ju åt dä hållet! Du ga' mej *två* fiskar; ja’ ska ge dej en hel snes, Tjog. om du vill. Hva herar du efter, kar’? Se der har du en, så att du står rätt igen.”

Detta var ett sällskapsnöje, allt för mycket i de närvarandes smak, för att genast afbrytas, men omsider började dock en och annan tycka, att Håkan var väl frikostig vid återbetalningen af sin skuld, och sådana utrop som: ”Nu kan dä vara nog. Bär dej inte dumt åt, Håkan .. . Dä går väl inte an å så gå åt en bru'gumme på hans egne bröllopsda’ heller ... Håkan! Håkan! har du inga lefvande hut i dej!” hördes då och då af de kringstående... Detta var Eriks medhållare, men det saknades dock icke sådana, som togo parti *för* Håkan, ty då och då hörde man: ”Nej, nu ä du för fuler emot’en, Erik! Skäms du inte! Ska du måtta efter ögona? Var inte galen å ta' fram knif... Han har inte framme någon knif!” skrek en. ”Dä ser väl ja’”, fräste en annan. ”Stå inte å ljug på Erik, för då ska den håle ta’ dej! ... Ljuger ja’? Der ska du ha för dä ordet... Betaldt qvitteradt! Vill du ha en till?” och, innan manvisste ordet af var slagsmålet i full gång, Ofvanstående är en verklighetsskildring ur skärgårdslifvet för ett halfsekel tillbaka. under hvilket man hojtade och svor, men dessemellan hördes också skratt, utvisande att ej allt

var ilska, utan att man slogs äfven för nöjes skull. Tio minuter senare var slagsmålet öfver, och en halftimme derefter svängde man om i en "hopservals", som om ingenting passerat.

Det var en timme senare och dansen hade för en stund upphört. ”Tapereraren” och värdarne fullgjorde sina skyldigheter, och personer, som en timme förut under eder och skällsord trakterat hvarandra med blodiga näsor och igensvullna ögon, de stodo nu helt godmodigt och stötte glasen tillsammans under sådana uttryck som: "Du fick allt en bra kläm utå mej i jåns ...”

”Hva va dä emot hva ja' ga' dej; bå' näsa å mun flög ju i blo'... Skål på dej! Dä va' bara e' lita' roli'het, som en kan unna sej iblann'."

Under det karlarne sålunda drucko försoningsskålen i svagdricka eller bränvin, hade qvinfolken dragit sig tillsammans i små kotterier, der de på sitt sätt afhandlade det sista uppträdet.

”Håkan ga' allt di varmaste fiskarne ändå", sade en.

"Åhja, men Erik va' inte så dummer”, tyckteen annan. ”Ja' trodd'en knappt om till å vara så pass kar' en gång.”

”Ja, men hva va dä emot *min* gubbe!” instack en tredje försmädligt. ”Han slo'ss på en gång mot bå' ”friseglaren” å ”Kolje-Petter” å ja' tror dä va *han*, som rådde.”

”Såg I inte, hur Lars ga’ ”Torsken” en tärsk Örfil., så han trilla' under bänken! ... Han va, minsann, inte så dåli'er”, anmärkte en ung flicka.

”Se så, nu kommer ja' å vill vara mä! ... Tala inte om din fästeman, när dä ä fråga om å vara rasker blann' manfolk”, genmälde den sisttalande... ”Springa efter *töser*, dä ä han mästare i, men ä dä fråga om...”

”Hva säjer *I*! Han springer inga qvinnfolk efter numer”, afbröt den unga flickan, under det att blodet rusade åt ansigtet.

”Passa dej du, så han inte gör’t en vacker da'... Han har inte' annat å brå’s på... Så’nn va far hans, å så'nn va farbror hans... Håll du tummen på ögona på'n.”

Samtidigt med detta sutto bruden och hennes förtrogna vän, Ingrid från Käringö, inbegripna i ett lifligt samtal ett stycke ifrån de talande, alldeles ner vid stranden.

”Nå, hva säjer du? Dä *börjar* ju bra?” Klara log bittert, under det hon såg utåt hafvet.

”Ja, visst bar han sej lite fumli't åt i bru'stol'n, dä förstås, å ingenting å så försmädli’t,som när folk grinar åt'en. Men han va raskare kar’, än ja’ trodde, när dä ble’ fråga om å slåss å re’ ifrå sej... Dä ä ändå roli’t å se, när ett manfolk ä kar’ för sin hatt”, menade Ingrid.

”Åhja, dä kan så vara, men nog va *Håkan* den, som ga’ di *bäste* slänga’! Dä gjorde godt i mej för hvart slag han ga’n.”

”Dä ä, minsann, e’ vacker bru’!” sade Ingrid, skrattande.

”Nå, än brugumme då! Fins dä en le’are kar’ i hele skärgår’n? dä vill ja’ bara fråga.”

”Men hvarför tog du’n då?”

”Har du hört talas om någe’, som heter käringesarg?” utbrast Klara häftigt. ”Mor lå’ jemt öfver mej å talte om, hur godt dä skulle vara för henne, om ja’ blefve gifter mä den rike knasen”, hette dä allti’, ”ho kunn'e då komma ifrå’ sina gäll”,Skulder. sa’ ho; dä der ble’ tröttsamt å höra till slut, ska ja’ säja, å så...”

... ”Å så? ... Hva va’ dä du ville säja?”

”Jo, att ja’ har låtit narra mej, ja’ som många andra, utå ett fullstoppadt bo å utå å få sitt eget ... Men hade inte Gunnil den gången, du mins, narrat mej dit på den der kaffetår'n — å dä förlåter ja’ henne *allri'* — å inte Håkan hade gått å buret sej illa åt i fylla’ å villa' siste midsommarsda’n, så hade dä här vuret ogjordt, så mycke' ä säkert.

Ja ble' så le' åt honom, att ja' inte vill *se* åt'en en gång.""Jo, *så* ä dä, när en förhastar sej... I gjorde ju uppe't samme qväll; ja' mins'et nog... men du får trösta dej mä, att du blir den rikaste fiskarehustrua i hele skärgår'n, som alla krusar å väjer för; du får sitta längst fram i kyrka', om du vill; du kan..."

"Alla krusa för mej, säjer du... Dä har di skäl till, minsann! ... Ser du hvem som går der borte?" frågade Klara hastigt.

"Ja, dä ä VälseVälsa=smeka(om kärt folk)-Maja; ho skäms nog å gå här åt, stackare, för sina många unga' ho skaffar sej, utan å vara gifter."

"Blir *ja'* dä minsta bättre än ho, tror du?"

"Snack! Du ä väl gift ändå."

"Gift? Dä va en skön vigsel i jåns. Ja' sto' å önska, att dä skulle vuret Håkan, som stått bredvid mej i stället för Erik, å hvarför han gifter sej, dä kan en väl begripa. Tror du inte, att ja' har lika stor synd som nån'sin Välse-Maja ... Vi bägge, ho å ja', kan ta hvarandra i hand."

"Men barn'a, *barn'a*, du! Hennes barn flyter som vatten kring sten; ingen bryr sej om dum, men dina, om du får nå'ra, har åtminstone ett hem å någon, som ta'r vara på sej."

"Ja, dä må vara, men *föräldra'*, sådana som Erik å ja', har lika stor synd som Välse-Maja å Kalle; dä ä bara dä ja' ville, att folk skulle begripa; men tror du, di gör't? Kej, gu'bevars! Så pass qvicktänkta ä di inte... Åh, hva ja' hardiflats mä mor om dä! Men ho ä lika dum som alla andra... Nej, mä detta giftermålet blir ingen välsignelse, så mycke' ä säkert; mä grin å slagsmål har dä börjat, å mä elände å gråt kommer dä å sluta, dä känner ja' på mej."

"Åh, vi ska inte tro så illa! ... Dä kan bli bättre, än du tror. Du ä ju å mä honom mer än hälften å år't. Tänk på Inland, der hustrur'a ä tvungna å se sina elake å supi'e kar'ar skubba omkring knut'a så långt året ä, dä ä värre."

"Dä ä ju bra ställdt, när en ska behöfva komma mä en sådan tröst till e' hustru på hennes bröllopsda', eller tycker du inte dä?" frågade Klara med ett bittert leende.

De båda väninnorna sutto så en stund. Den ena hade ingen tröst att ge, och den andra ville ingen ta' emot. På en gång spratt Klara till. Några toner ifrån bröllopsgården hade nått dem, och hon blef askgrå i ansigtet.

"Herre min gu'! Ä dä allt kommet så långt? ... Dä ä en marsch di spelar, å nu ä dä för mej, stackare, å följa mä honom hem till *"vårt"*, som ja' härefter ska säja... Min gu'! Min gu'! Ja' kunn'e vara färdi' å kasta mej utför här för till å slippa ifrå't."

"Var nu inte dum!... Har du ta'tt skam i båten, får du väl ta'n i land. Dä blir inte värre för dej än för di meste andre."

"Dä ä också e' tröst, när allt kommer omkring... men kom nu, annars kommer di å gapar å skriker efter mej."De båda väninnorna återvände således till bröllopshuset, och en halftimme derefter drog bröllopsskaran med spelmännen i spetsen till de nygiftas hem, der dessa för första gången tillsammans skulle fullgöra gästvänskapens fordringar.

VII.

Några år hade gått. Om somrarne låg Erik ute på sitt fiske; under vintrarne var han hemma och skötte sina affärer, hvilket för hvarje år blef allt tacksammare. Erik hörde till dem, som fiskade med lycka: hans "backor" voro fulla med fisk, när de andra fingo vittja tomma krokar, han fick tre gånger fara in till Norge och afyttra fulla fisklaster, när andra fingo nöja sig med en sådan resa. Född till köpman, förstod han dertill bättre än någon annan att placera sin vara: sälja, när han skulle sälja, och hålla på den, när det var bäst, hvilket allt gjorde, att Erik fem år efter sitt giftermål fann sig dubbelt så tät, som då Klara kom i huset. Att köpa fastighet på Orust och inpå Inland

var förr i verlden ett säkert medel att skaffa sig anseende för rikedom ute i skärgården. Detta var också hvad Erik i första rummet ville. Det kittlade hans fåfänga att, då han någon gång kom till kyrkan, vid sittinträde på kyrkbacken se, hur allas ögon vände sig emot honom, under det man lutade hufvudena tillsammans och lågt samspråkade, och det var honom icke oangenämt att på göteborgsresorna se, både hur man väjde för hans båt och hur höfligt man helsade på honom i fiskhamnen. Men så hade Erik också på det slugaste förstått att väcka och underhålla en sådan sinnesstämning. Han gjorde icke sina fastighetsköp på en gång — en större gårdshandel skulle visst för ögonblicket väckt uppmärksamhet, men snart varit glömd — nej, han lagade, att hans namn ofta blef nämdt vid de förekommande gårdsköpen.

En gång blef han vittne till ett sådant samtal. Han var på återresa på Göteborg och hade tittat in på "Asken”DEn gamle krogen i Kalfsund. för att söka en bekant. Det var mörkt i krogstugan, och han hade ej bemärkts af de innevarande. Utan att bry sig om desse hade han ögonen oaflåtligt vända mot dörren för att se, om den sökte ej skulle komma, då han helt plötsligt hörde sitt namn nämnas. Han lyssnade nu och hörde en mollösunds-bo, som han väl kände, säga:

”Nå, I har väl hört, att Säl-Erik köpt sej en gård till inne på Orust?”

”Dä ä väl allri’ möjeli’t! Dä ä inte längese’n han fick fasta på en inne på Inland”, hördes en annan med ett visst tvifvel i tonen.”Ljuger ja’! Ja’ va vid Svanesund i går å hörde’t mä mina egne öra? Han fick, som ja’ säjer, första uppbåtUppbudet = en rättegångsprocedur vid fastighets-handel. på en å dä andra på en.” ”Dä va mej en knase! Ja’ undrar, hvar han ska sluta. Han köper väl Morlanda Gods på Orust ej långt från Ellöse fjord. till slut.” ”Ja’ undrar, hur många gårdar han kan ha, när han räknar ihop dum.”

”Låt mej se; först har han *en* e’ halfmil ifrå Grundsund, å så...”

”Dä ger vi den håle å sitta å räkna efter. . . Vi får lika mycke’ å’t... Men dä ä inte nog mä dä. Tänk på hans vackra hustru! Vackrare qvinnfolk fins då inte i skärgår’n, dä ä då säkert; dä ända kilar i kroppen, bara ja’ tänker på henne.”

”Ja, dä ä besynnerli’t, att somli'a ska få allt å andra inte. Ja’ va i kyrka’ på Käringö för ett par veckor se’n. Hustru hans satt i stol’n till venster om altar’t, I vet, å många va dä inte på kar’esida’, åtminstone som inte hade sina ögon på henne i stället för på presten.”

”Ja, dä ä som di säjer, somli’a har lycka’ andra har krycka’.”

I detsamma öppnades dörren, och en person slank hastigt ur rummet. Det skedde så tyst, att de innevarande knappt märkte det, hvilket dessutom skulle varit svårt nog i tobaksröken. Det var Erik som hastigt skyndade ned tillbryggan. De grofva sjöstöflarne hördes hårdt och hastigt mot berget, och en stund senare var han nere vid båten, hvilken hastigt lösgjordes och stötte ut. En minut derefter var seglet hissadt. och båten sköt som en pil genom rännan, hållande kurs mot norr. Erik var ensam i båten. Med kragen på stortröjan uppslagen och blanklädershatten djupt nedtryckt i pannan, höll han blicken oaflåtligt vänd på fören, men att tankarne voro på annat håll, det hördes af sådana uttryck som: ”lycka’ mä sej” ... Hur vet di dä ... Lycka' mä sej ... ja, *soml'a*”, hvilka ord framstöttes mellan de hårdt sammanpressade läpparne. Här försjönk han i sin förra tystnad, och tycktes helt och hållet egna uppmärksamheten åt kursen och seglen, men så kom det åter en stund, då han omöjligen kunde behålla tankarne inom sig, utan åter måste ge dem luft.

Ja, det var nog så: Erik, den rike och afundade mannen, var långt ifrån lycklig. Klara hade nog spått rätt, då hon på deras bröllopsdag förutsagt, att deras äktenskap ej skulle medföra annat än olycka. Men så gjorde hon också intet för att detta ej skulle gå i fullbordan. Hon satte sig visserligen ej direkt upp emot mannen och hans önskningar, men i sättet, hvarpå hon tillmötesgick dessa, låg emellertid något mera utmanande, än om hon satt sig alldeles på tvären. Hon tilltalade honom nästan aldrig utan att vara tilltalad, och vid dessa tillfällen låg i hennes svar alltid något kort och kärft. Följdenhäraf blef, att Erik skydde hemmet. Tidigare än någon annan gaf han sig ut på sitt storsjöfiske och dröjde alltid till den siste.

En gång drog det till och med in på november. Sedan i början af oktober hade man. som vanligt i skärgården länge sett menniskor i större och mindre grupper stå på klipporna och se ut åt det håll, hvarifrån båten väntades, och ju längre det led, och fiskelaget ej hördes af, dess mer sjönk hoppet, och dess tyngre blefvo stegen, med hvilka de väntande återvände till sina hem. Men en dag hördes ropet: ”di kommer, di kommer!” i fiskeläget. Några pojkar hade som vanligt stått som utkikar på berget. Härunder fingo de se en svart punkt längst bort i horisonten. Den växte och växte, och slutligen kunde man skilja tacklet från skrofvet. På den höga resningen och de toppade seglen förstodo de, att det var ”Zenobia”, och så hade det burit af in till fiskeläget, der ryktet spred sig med blixtens hastighet, och en halftimme senare var så godt som hela befolkningen samlad på stranden. Några af de äldre hade gått upp på höjden, från hvilken båten varskotts, och dessa återkommo snart med bekräftelse på, att pojkarne sett rätt. ”Dä kan inte vara nå’n annan än en fiskare från Wallerö, som går mä toppen uppe i en sånn ”kuling”, sade en gubbe och valkade bussen med sjelfkänsla.

Ett par timmar senare hade båten hunnit fram, och nu rusade hela befolkningen ned tilllandningsbryggan. ”Så ä I då *ändteli’* hemma! Välkomna! ... Välkomna! Hva ha I dröjt så länge för denne gången? Hur står dä till mä er här hemma? Åh, dä ä nog så bra”, hördes det om hvartannat, under lifliga hviftningar med hufvuddukar och hattar. Sådana scener hade man bevittnat fem gånger, sedan Erik gifte sig, men ingen gång hade han fått se sin hustru nere bland de välkommande, och då han en stund senare trädde under sitt eget tak, möttes han blott af ett surmulet: ”Jaså, I ä hemkomna nu... I år kommer I tidi'are än vanli’t, tror ja’?” Detta var Klaras välkomsthelsning, och underligt var således ej, att Erik med ett visst raseri kastade sig in i affärerna, för hvilka han måste göra täta besök i både Göteborg och Uddevalla. Der tillbragte han sin mesta tid, och då han dess emellan måste tillbringa några dagar i hemmet, gick han der, tyst och tvär, med ett åskmoln i pannan. Detta fick dock aldrig tillfälle att urladda sig, ty Klara var i andra afseenden ett mönster för husmödrar, och med bästa vilja skulle Erik aldrig ha funnit något skäl till anmärkning. Den mat hon visste, att mannen tyckte bäst om, stod alltid på bordet; hans kaffe visste hon att koka som ingen annan; det vitsordet hade han ofta gett henne; ”stridt” Bonduttrycket för spritvaror. saknades aldrig i huset, så att han när som helst kunde få sig en tår, och blåst och fint var det i hvar vrå. Men medallt detta gick Erik der och vantrifdes. Han hade ej varit hemma mer än ett par dagar, då han tog fram almanackan och började räkna dagarne, tills han åter skulle få ge sig af igen. Dock, hvad hjelpte det att fara ut? Derute på fiskebankarne skulle han ju ha den förhatlige, hvilken var skuld till hela hans olycka, jemt framför sig, då han aldrig vågade lemna Håkan hemma, medan han var borta, utan var denne år ut och år in sjelfskrifven i båtlaget, vid hvilket han. i medvetenhet om sitt öfvertag, förstått att betinga sig de drygaste vilkor. Allt detta måste Erik underkasta sig, då han ej kunde förmå honom att taga hyra på aflägsnare farvatten.

En vinter hade åter gått, och en ny vår var i antågande. Fjordarne, hvilka närmast land legat tillfrusna, voro isfria; hafvet började att lysa blått och grönt: den grådaskiga färgen hade försvunnit med den blygrå himlen; på åkertegarne och ängsbitarne närmast kusten började det att ”lukta jord”, och fiskmåsarne kretsade i stora skaror öfver dessa, tills de på en gång slogo ner på en fläck, der de gjorde sig ett godt mål på mask, hvarefter de åter lyfte sig och gåfvo sig till hafs. Husdjuren, som under vintern varit dåsiga och olustiga, började att visa tecken till större lifaktighet; hundarne tjöto; kattorna höllo riktiga storserenader, och från ladugårdarne hördes kornas råmande. Allt detta är vårtecken i skärgården.

För detta hade Erik både öga och öra, tyför hvarje vårtecken lossades en af de bojor, som höllo honom qvar, och den vanliga längtan att komma ut på hafvet och till den vanliga sysselsättningen började åter att få makt med honom. Äfven hos honom yttrade denna sig i en viss oro: han kunde omöjligen hålla sig stilla på ett ställe utan gick väl tio gånger på dagen ned till båten för att känna, om solen förmått verka något på tjärbeläggningen; derifrån bar det af till sjöbodarne, der han tillsåg hvad som kunde fattas i utrustningen. Inne visade han dock största oron: slog i dörrarne och kastade hvad som kom i hans väg till höger och venster, högg och snäste omkring sig, tills slutligen Klara emot vanan fann sig föranlåten till ett slags opposition, hvilken bestod deri, att hon plockade undan några småsaker, hvilka hon var räddast om och som minst passade till projektiler. En dag hade ett sådant raptus kommit på honom.

”Hva gör du *så* för?” frågade hon med så pass lugn, som var henne möjligt.

”Får inte ja’ slå sönder hva ja’ vill, kanske? Ä dä inte *mitt* kanske? ... Hva sa? ... Hva hade du, då du kom hit? Inte så mycke’ som så!” skrek han med en uttrycksfull åtbörd... ”Ja’ gör så, om ja’ vill, å så, om ja’ vill”, och strök med dessa ord några porslinssaker i golfvet.

I detsamma lemnade hustrun rummet, men hon hade ej väl tillslutit dörren, innan sinnet föll på Erik. Bredbent och skamsen, stod han först och såg på de kringspridda bitarne, men börjadesedan upplocka dem, medan han försökte passa ihop dem på en porslinskanna, som var minst skadad. Han var så upptagen med detta, att han ej märkte något, förrän han hörde ett försmädligt skratt vid dörren.

"Ja, *så* har di suttet! Ska den rike Säl-Erik bli porslinskittare på gamle dar? Ha, ha, ha! Dä va dä galnaste ja’ nån'sin sett”, ropade Klara, kiknande af skratt, under det hon slog sig på knäna.

Erik gaf hustrun en ursinnig blick, men beherskade sig och sade torrt: ”nå, måttli’ skada: ett par kaffekoppa’ kan en väl få igen.” Med dessa ord slängde han skärfvorna ifrån sig och lemnade rummet.

Dagen derpå började båtens utrustning; fjorton dagar senare var denna satt i sjön, och nu återstod endast båtölet. Klara hade fått tillsägelse, att hon för detta skulle göra sig beredd att, utom den vanliga traktaten, äfven kunna bjuda på klening. Smörgåsar. Hon hade undrat på detta, men då Erik af sig sjelf ej velat förklara orsaken till den nya anordningen, hade hon icke heller brytt sig om att fråga, utan lofvat, att hon skulle ställa sig derefter.

Två dagar derefter stod gillet. Att skärgårdens rikaste fiskare var värd visade sig i allt och det syntes tydligt, att Klara å sin sida gjort hvad på henne ankom för att göra huset heder.Konjaken hade ej tagit vägen genom Göteborgs tullkammare, efter hvad Erik med ett klipskt leende förklarade, då man gång efter annan berömde den goda varan. ”Kaffe-grejer’a ä justament så'nna, att maken till dum har aldri' än funnets i skärgår'n”, förklarade en gammal fiskare, hvilket emellertid ej hindrade honom att slå koppen half med bränvin för att få lite ”spetsk” på’t. På det sättet höll man på några timmar, och deltagarne voro temligen mosiga, då några drag på en fiol tillkännagåfvo, att festens andra del skulle börja. Erik hade gjort svårigheter i afseende på dansen, men hade fått ge med sig, då Klara frågat, hvad han trodde, att folk skulle säga om ett båtöl utan dans: han skulle bli ”evigt utskämder”, menade hon, och hva dansen angick, så behöfde han ej besvära sej: hon skulle dansa för dem båda.

Tio minuter efter det Felegutten låtit höra de första tonerna, var dansen i full gång. På danslystne var ingen brist ty långt före den vanliga tiden hade fiskelägets ungdom infunnit sig, obuden. Men det var ej blott ungdomen, som dansade, utan äfven en del af de gifta och bland dessa ingen ifrigare än Klara. Denna gång undvek hon icke Håkan, utan när hon kom åt, lagade hon, att hon fick en sväng med honom, och hvar gång det ståtliga paret var ”uppe på golfvet”, stodo de öfriga som åskådare.

”Se, ho nuddar knappt mä tår’a vid golfve? ... Ho flyger änn'a som en ”hysteboll” i näfv'apå’n... Dä va tre’je gången han slo’ klacken i taket; dä va mej en faen!" lät det omkring dem vid dessa tillfällen, under det man leende och med halföppna munnar stod och såg på.

En fans emellertid, som ej deltog i det allmänna bifallet, och det var Erik; han hade krupit längst in i ett af rummets mörkaste hörn, derifrån han obemärkt kunde följa de dansandes minsta rörelser; ögonen lyste som ett par eldkol i mörkret, och andedrägten var kort och flämtande, men så kommo stunder, då hjertat så godt som stannade, och anden togs ifrån honom, och det var, då Håkan vid luftspråugen så godt som låg i Klaras armar. Och så kommo andra ögonblick, då han måste se, huru de med hufvudena lutade tätt tillsammans lifligt samtalade.

”Ja’ undrar, hvar han har den högre armen?” mumlade han, skärande tänderna ... ”Om veka lifve’ på’na, kan ja' tro. Åh, han borde skämmas! Ja’ ska...” och han förde den ena handen till fickan för att förvissa sig om att fällknifven fans på sin plats. Sådan som Klara var denna afton, hade han aldrig sett henne: hon hade hittills sökt att i någon mån dölja sin känsla för främmande personer, och för honom isynnerhet; nu brydde hon sig hvarken om det ena eller andra, utan visade öppet hvad som föregick inom henne. Detta undgick icke heller gästernas

uppmärksamhet, och man hörde sådana yttranden som: ”ä ho sprittande galen! Nå, än han då, som inte sätter knifven i’n, dä skulle ja’ göra, om dä vore *mi’*hustru... Men att ho inte skäms! Se, hur han står å håller armen om veka-lifve’ på’na, å dä låter ho honom göra... Dä ä så en kunn’e skämmes sine öga ut”, mente en annan.

På så sätt fortgick dansen till långt öfver midnatt. Håtten dansar alltid med passion, och denna afton var han mer än någonsin gripen af sin danslusta. Men icke nog härmed: det var som om Håkan smittat de andre med sin, och som om de vige och kraftige männen denna afton mer än annars behöft en afledare för sin lifskraft och hurtighet, ty gång på gång slogo klackarne i taket. Hvarje gång Håkan och Klara uppträdde inom åskådareringen trädde, liksom af en öfverenskommelse, de andra paren tillbaka. De började sakta, men efterhand ökades takten, och nu slog dansören sina armar om sin meddanserskas lif och började svänga omkring, som om de kringförts af en hvirfvelvind, ja, det blef slutligen en riktig sanctveits-dans, hvilken tycktes utöfva ett berusande inflytande äfven på åskådarne, ty de utbröto ofta i höga hurrarop, och spelmannens fiol gaf riktiga strömkarlstoner ifrån sig. På en gång hördes ett skarpt ”kling”: det var qvinten, som sprang.

”Hva nu då?” skrek Håkan.

Spelmannen höll upp fiolen som svar.

”Nå, så spel’ på di stränga’ du har då!”

”Mä *den* fiolen ska han aldrig spela”, hördes i detsamma en skarp röst och derpå en skräll.

”Se der, spel’ nu!” skrek Erik, likblek, och

r .höll upp fiolhalsen. ”Spel’ nu å locka gifta hustrur åt helvete.”

Med dessa ord kastade han träbiten ifrån sig och rusade ur rummet. Tio minuter senare var detta tomt.

VIII.

Det var åtta dagar senare. Öfver Nordsjön blåste en frisk bris, som satte hvita toppar på vågorna. Himlen var molnfri, och hafvet glänste blått. Det var just i middagsstunden, och solen låg som högst. Hon sken således icke blott på vågryggarne, der skummet glindrade som stora diamantdrifvor, utan de djupa dalgångarne mellan vågorna voro äfven upplysta.

Med fylda segel ilar en ensam farkost fram genom den stora vattenöknen. Det är wallerö-båten, som är ute på sin tredje dagsresa och nu nalkas en af dessa bankar, på hvilka storsjöfiskaren drifver sitt mödosamma och lifsfarliga arbete.

Det högtidliga men entoniga bruset från de vandrande böljorna omger honom, och detta afbrytes endast, vid någon häftig il, hvilken fyller seglen, då det börjar fräsa framför bogen, medan skummet står som en sky framför honom.

På däcket var man ifrigt sysselsatt. De flestahöllo på att ”ägna bäcker”Agna backor = sätta agn på långrefvarne.; framme i fören stod Göran med ena armen om staget, under det han med den andra höll i lodlinan, hvars knutar han allt emellanåt räknade. Ur skorstensröret från kabyssen syntes då och då en svag rök upptränga, ty det led, som sagdt, mot middagen och Gösta, en af slabbekarlarne, som i många år tjenstgjort som kock, var ifrigt sysselsatt i denna. Då och då uppstack han det rödmosiga, svettiga ansigtet ur luckan för att få sig en näsa frisk luft, men i nästa ögonblick dök det åter ner. Vid styret satt en gammal fiskare, hvilken tillbringat mer än trettio somrar ute på bankarne, och så småningom grånat i yrket. Erik sjelf gick omkring och såg till, att allt var som det skulle. Taljorna och blocken till ”lille-båten” Lille-båten = en mindre båt, som på ut- och hemresan har sin plats på däcket. Den begagnas då refvarne utläggas., hvilka snart skulle begagnas, undersöktes noga; en titt gjordes i kabyssen, der manskapet hade sina sofplatser; derefter dök han ned i storluckan, der han med kännaremin undersökte, om skotten Härmed menas vattentäta afdelningar, i hvilka den fångade fisken nedkastas. voro täta.

De med agningen sysselsatte sutto under tiden tyste vid sitt arbete. Då och då kastade ett par af den matfriska ungdomen en blick på solen för att se, om det ej var ”skaffningsdags”, menvisade dock inga tecken till otålighet. Håkan, som tagit plats ibland dessa, hörde emellertid ej till det tåliga folket, utan utbrast slutligen:

”I, Nils, sitter jemt å glanar på sola, för till å se, om dä ä medda'sdags. *Ja’* har mi’ klocka i magen, å der har ho sla'et tolf för längese’n ... Gösta, ohoj! ... Jaså, du ä der, din flottmåns! ... Se, hur han skiner i syna! Hur kommer dä sej, att vi inte får mat? ... Ja' tycker, du borde ha'tt steka färdig för längese'n ... Ge oss till freds? ... Godt å ge sej till freds, när dä skriker i buken, som om en hade ett halft dussin spä’griser i’n.”

Länge behöfde de emellertid icke vänta, ty en kort stund derefter stack Gösta upp hufvudet med den glada tidningen, att maten var färdig. Agningen afbröts och ett par gingo bort till kappen Ett slags öfverbyggnad öfver nedgången till kokrummet., ur hvilken kocken uppstack tvänne tråg; det ena med fisk och det andra med potatis. Dessa sattes på en fisklåda, hvilken fick tjenstgöra som bord.

”Men hva den onn’e har du gjort å *mina* potäter, Gösta!” skrek Håkan, vänd mot fören... ”Ohoj ! Hör du inte hva ja’ frågte? Hvar ä mina potäter? Ja’ hade fäst ett rödt band Potatisen lägges i små olika märkta kassar för att kunna skiljas från hvarandra. i min kasse.”

”För tusan! ... *Den* har inte kommit mä igryta”, sade Gösta och uppstack, med ett bredt flin, kassen.

”Du flinar du, men dä ä inte å flina åt! Hva ska ja’ nu få mej nå'ra sanna till den skälle Magre. fisken!” ”Du får väl låna utå di andre, vet ja’. Dä ä väl inte å låta illa för en så'nn sak: dä kan väl hända en.”

”Ja, dä ä lätt å säja för dej, som jemt står bredvid gryta’... Be’ nu di andre, att di lägger ihop, så att ja’ får hva ja’ ska ha.”

”Hjelp’en, ä I bra, så ja’ slipper hans elake trut”, sade Gösta och dök ned under däcket.

”Få’ väl bli dervid då”, sade en af laget, godmodigt, och framräckte en potatis; ”du får väl ge mej en sup som ränta, när du betalar igen’et en gång.” ”En sup? ... Dä skulle bli den håle till dyra potäter, om ja' skulle ge en sup för hvar så’nn. Nej tack, då får ja’ äta fisken utan.”

”Åhnej, du kan väl begripa, att ja' bara säjer så. Här har du *två*, om du vill... Men du får ge igen dum. Hör du dä!”

De andre gjorde på samma sätt, så att Håkan snart fann sig föranlåten att afböja vidare hjelp. ”Stor tack”, hette det. ”Mi skull' blir för stor på så vis.”

Håkans sinne hade emellertid kommit ur jemnvigt och nu måste som vanligt bränvinsflaskan fram. Han hälde upp ett stort glas. Läsaren torde observera, att händelsen spelar i slutet af 30:talet; numera fins aldrig bränvin på storsjöbåten.Höll det framför sig och smuttade derefter ett par gånger, tömde det derpå och smackade . . . ”Hva va dä? .. . Smack... smack! Ja’ menar, dä va *brännevin*. Då ska ja’, minsann, ta mej en sup, dä ä då säkert.”

”Dä der ha vi nu hört så ofta, att dä vure bra, om en kunn'e slippa å höra’t”, inföll Erik surt, medan de andre som vanligt drogo på munnen. ”Sup du lagom, för om ett par timmar ä vi framme, å då ska du ut å dra länken.” Term för refutkastningen.

”Hva pratar du för något? Ska ja’ *dä?* Hå, då ä dä så godt, att ja’ tar mej ett par styrktårar till. Ja’ har fått en i dä ena ben't — för se, den förste, som ja' inte visste hva dä va för något, den räknar ja’ inte. Nu ska ja' ha en i dä andra. Skål på dej, Erik! Dä ä du, som får bestå't å då ä dä inte för mycke’, att ja’ skålar mä dej. Eh, eh... Nu ska ja’ ha en i hvar armen. Dä’ behöfs för dä styfva arbe't, som du ämnar mej i natt... Skål på *er*, som hjelpte mej till potätera nyss. I ska väl supa mej till, vet ja', fast Erik, den snålingen, inte näns . .. Asch, asch! Den gjorde godt. Ja’ ska ta’ upp flundra mä tummen å ”pekfing'ert”, dä ska ja' — så stark ble ja’ å den supen å nu får ja’ lof ta' en till, så ja’ blir lika stark i den andre armen... Sticker du inte upp hufv’et der igen, din flottmåns! Skål på *dej!* Hadde du inte vuret, så hadde ja' inte ble’tt förtretader, å hadde ja’ inte ble'ttförtretader, så hadde ja’ inte supet, å hadde ja’ inte supet, så hadde ja’ inte fått denna lilla roli'heta... Skål på dej! Ii, ih!”

En stund derefter hade man tuggat ifrån sig: en af besättningen gick att aflösa rormarmen, en annan utkiken, och seglingen fortsattes. Mot aftonen började man emellertid märka, att man kommit på grundare vatten, och just som solen med sin nedre kant närmade sig hafsbrynet, hade man hunnit till den punkt, der man ansåg sig böra kasta ankar. Alla segel, med undantag af mesanseglet, För att hålla båten i vind och dymedelst hindra dess svajning är detta alltid uppe på den ankrande storsjöbåten. nedtogos sålunda, och ankarkettingen gled rasslande ut igenom klyset. Båten fortsatte ett ögonblick i samma riktning, men plötsligen kändes det en ryckning i fören, hvarvid denne ryckes åt ena sidan. För hvarje sekund blef denna rörelse hastigare, tills båten slutligen gjorde en omsvängning och låg med fören mot vinden, ridande för ankaret, under det att vinden klappade i mesanseglet. Nu nedhissades lillebåten och sattes i sjön, hvarefter de fullagnade refvarne nedfördes i denne. Erik kastade en mönstrande blick omkring sig, nickade kort åt dem han ville ha' med för att ”dra länken”, hvarvid desse tyste gingo ned i båten. Då turen kom till Håkan, mätte han denne först med en mönstrande blick, men i stället för den tysta nickningen hördes nu ett brummande:”Hvem den håle kan ta mä dej! Du ä ju full som e' kaja... Du, Nils, får följa mä i hans ställe.”

”Ä *ja'* fuller? Dä menar du väl allri'? Ah, nu *följer* ja' mä antingen du vill eller inte.., Se så, låt bli å hindra mej... Ja' *gör't ändå*, förstår du.”

”Hvem ä herre här, du eller ja'?”

”Ja, dä ä fråga om dä...”

”Jaså, hvem rår om så mycke' som en tågstump här... Lika mycke' som ja' rår om mi hustru, rår ja' om min båt.”

”Lika mycke', som ja' rår om mi hustru”r härmade Håkan med en försmädlig min. ”Ha, ha, ha! ... Hi, hi, hi! ... Ho, ho, ho! ... Nu må ja' rikti't grina... Hörde I hva han sa'? Ha, ha, ha!” Folket sågo förlägne på hvarandra. Erik, som märkte detta, blef krithvit i ansigtet, såg sig först om efter ett tillhygge och började derefter trefva i fickorna.

”Hva vill du? Ja' tror, du känner efter knif~ ven... *Akta* dej! Dä ber ja' dej!”

”Se så, ä I frå' vettet!” ropade Göran, som stigit ned i båten, men nu lemnade denne för att stifta fred. "Ä I rakt ifrå' er? Dä va en vacker början! ... Ti' still *du*, som *har* vett”, fortsatte han med lägre röst och drog Erik åt sidan. ”Du kan väl begripa, att ingen tror, hva han säjer...”

”Nej... nej! Hörde du inte, hva han sa'!Ja' står inte *ut* mä't. .. Ja' vill se *hjerteblo'n* på'n, å dä i denna stunn'!”

”Ä du förstörad? ... Vill du göra dej olyckli' för en fyllehunn's skull?”

”Dä ger ja' faen!” ... skrek Erik och svängde knifven, som han nu fått upp... ”Släpp! säjer j a'... Ska en bli nekad å göra hva en vill på sin egne båt... Hva rör dä dej?”

Med dessa ord rusade han ett par steg framåt, men fick i detsamma ett så kraftigt slag öfver den högra handlofven, att knifven föll ur handen och ned på däcket. Med en rörelse, qvick som tanken, böjde Göran sig ned, ryckte den till sig och kastade den öfver bord.

”Hva den onde nu! Ja' tror du håller mä'n?" skrek Erik och ryckte till sig en handspak, då de i detsamma fingo höra: ”Dä ska du ha, för att du ställer till så'nnt här spektakel! Du måtte skämmas dina ögon ut, å gör du inte dä, så ska ja' *slå* ut dum. Se der har du en till, å se der, för alla go'a ting ä tre, dä vet du väl”, och då de sågo åt det håll, hvarifrån dessa rop hördes, fingo de se, hur det öfriga båtlaget slagit en ring omkring Håkan och Gösta under det att den senare var i full färd med att af hjertans grund genomprygla sin gamle dödsfiende. Under sin uppväxt hade han nämligen ofta varit utsatt för Håkans öfversitteri, och hade derför alltid haft ett horn i sidan till honom, hvarför det ej behöfts många miner och blinkningar från de andre, som alla ville, ”att yxan skulle gå”, för att det gamlaagget skulle ge sig luft. Han var emellertid klok nog att ej förråda något sådant, utan låtsade i stället, som han blott tog parti för matmodren, ty om henne tålde han aldrig, att man sade så mycket som ett halft förklenande ord. Sedan hon kommit i huset, hade nämligen hans lott blifvit vida drägligare än under hans uppväxttid. I sina spädare år, upptagen och omhuldad af Eriks far, hade han under årens lopp visserligen allt mer

kommit att anses som tillhörande familjen, hvilket dock ej hindrade, att han alltid fått ”taga i tyngsta änden” och göra det ingen annan ville ta i tu med. Sedan Erik blifvit gift hade, som sagdt, hans lott blifvit mindre hård, och detta gömde Gösta i tacksamt minne, och han stälde sig alltid obetingadt på Klaras sida vid de tillfällen, då hon tadlades för sitt sätt mot mannen, hvilket var långt ifrån som det skulle. Han hade sålunda två anledningar att slåss, och slängarne blefvo så mycket tyngre. De andre hade också litet hvar ”en gås oplockad” med Håkan, och för det lifliga, lätt antändliga folklynnet behöfdes, på denna tid isynnerhet, ej mer än att man fick se ett slagsmål, förrän man sjelf blandade sig i leken, och så äfven bär.

I första ögonblicket hade Håkan ”släpt både bänder och fotter”; han blott gapade och tog emot, men van att, i *sådana* fall åtminstone, betala sina skulder, började han snart ”ge sju för tu”. Härunder kom han dock att i misshugg ge än den ene, än den andre ett slag; smärtan afdetta retade, och man betalade med samma mynt, hvarigenom han snart stod ensam mot dem alla. Slutligen drog Håkan knif för att rusa på Gösta, men nu satte en foten framför honom, hvarvid han föll omkull och blef liggande. Härvid rusade hela hopen öfver honom med sparkar och slängar.

”Ä I galna! Ska I slå ihjä'n?” skrek i detsamma Erik och sprang till... ”Här ä dä *ja'* som slåss, om så ska vara, men inte I.. . Skäms I inte på min egne båt! Nu har I kanske slagit ihjäl'n... Dä vure just vackert”, fortsatte han, under det han trefvade på Håkan, som låg orörlig som en stock. ”Ja’ menar han ä dö’er?” och Erik såg ängsligt omkring sig.

”Snack! Dä ä mä honom som mä räfven i barneleken: han sofver inte så hårdt som han snusar. Dä ä bara en å hans vanli’e konster, när han ser, att han inte kan re’ sej. Så gjorde han en gång i Kalfsund. Dä mins I nog”, sade en.

”Men han ligger ju som en stock... Se, ögona ä rakt stela på’n”, invände Erik, ännu oroligare, i det han lyfte på ögonlocken.

”Var inte enfaldi’. Ja’ ska snart sätta lif i’n... Ja’ ska gå å hemta en vattenpyts å slå öfver’n, så qvicknar han nog vid”, Gösta inföll med ett försmädligt grin. Han hade dock ej väl aflägsnat sig för att hemta denne, förrän det blef lif i den döde, som först rörde på sig och sedan slog upp ögonen.

”Ja’ menar, *mina* ”mecklamenter” behöfdesinte”, skrek Gösta, som i detsamma kom med vattenpytsen. ”Upp mä dej nu! Annars ska ja' hjelpa dej på bena, ska du få se!”

Detta medel hjelpte, och ett ögonblick derefter stod Håkan på benen. ”När I slår, kunn'e I slå menskl't ändå”, mumlade han, ömmande på ett par ställen, men möttes blott af några hånliga: ”Ja, dä fick du å mej; dä va bara lite till tack för i Kalfsund i förfjol... Jaså, du känner mitt nypan'e... Du ser, att *ja'* också betalar *mina* skulder, som du allti’ skryter mä att *du* gör.”

Allt detta var ett ögonblicks verk. Sedan man väl ”fått ladda ur sig”, återtogos de afbrutna sysselsättningarna, som om ingenting passerat. Håkan lommade, tyst och skamsen, af till fören, der han försvann i kabyssluckan. Han blef dock ej länge borta, ty tio minuter senare återvände han med ett stort tobaksblad, af hvilket han tillagade sig en väldig buss, och sedan denna var väl instufvad, fick äfven han sin vanliga mine.

Ett dröjsmål med utläggningen af refvarne hade emellertid uppstått, hvarför Erik skyndade på dem, som skulle ut med den mindre båten. Uppmaningen efterkoms, och ett par minuter senare stötte den ut. Håkan hade ej låtit hindra sig från att följa med; Erik hade visserligen gjort en hindrande åtbörd, men på en hemlig vink från Göran lät han det dock ske, och man lade, som sagdt, ut.

Det hade under tiden blifvit sent;skymningen föll på, och en halftimme senare sågo båtarne ej en skymt af hvarandra. Utkastningen fortsattes emellertid; när en länk var slut, vidskäftades Binda tillsamman. en ny och så undan för undan. Slutligen var den siste utkastad, och Håkan höll just på att fästa, ändan vid piptunnan Gjord som en sockertopp, vid hvars spets långrefven angöres, under det att botten ligger och kankar bland vågorna. En sådan tunna finnes vid hvardera ändan på refven, hvarigenom man vet hvar man har den. Iblandar en liten stång

med sin flagga anbragt å densamma., då båten vickade till, och han störtade i vattnet. Han utstötte ett nödrop, som dock qväfdes af den öfversköljande vattenmassan. Ett ögonblick var han försvunnen, men i det nästa syntes hufvudet åter öfver ytan: ”Hit mä en ände!” hördes rösten, rosslande, under det han famlade med händerna. ”Hit mä en ände! ... Hvem har en ände?” hördes det från båten, och man såg sig omkring. I nästa ögonblick stod Erik med en sådan i handen. Det föregick ett ögonblicks strid inom honom; han gjorde en rörelse med armen, som om han ämnat utkasta den, men ryckte den hastigt tillbaka. Denna strid varade emellertid blott ett ögonblick, ty nu utkastade han tågändan, och i det nästa drogs Håkan in öfver båtrelingen.

"Dä ä för bitti' å löga sej än! Hu, hu, hu, hu! så kallt!” huttrade han, skälfvande. ”Nu, om nå’nsin, kunde ja’ behöfva en lögesup.””Har du inte fått nog bränvin?” frågade Erik torrt. ”Vänd på båten! Nu ror vi tillbaka.” ”Dä ä lättare sagdt än gjordt... Snart se vi inte hand ifrå’ oss. Besynnerli’t, att inte Gösta tändt blosset än!” sade Göran.

”Han gör’t väl snart... Vi få ro på måfå så länge”, svarade Erik, uppmuntrande.

Ordern lyddes, och man rodde åt det håll, från hvilket man tyckte sig ha kommit, men då man rott en timme, utan att ha uppnått storbåten, fann man sig ha råkat vilse. Folket började knota öfver oförsigtigheten att ha börjat utkastningen så sent. Man skulle ha väntat tills morgonen derpå, menade de. Håkan storträtte, der han satt, halfstelnad af köld. ”Förbannade snålvarg! ... Aldri’ får du nog! Hvem sparar du för? Nå’ra *barn* har du inte ”maktat dej”, din stackars krö’kel! Slit å svält, svält å slit, bara en kommer i di’ närhet. Här ska vi nu sitta i beckmörkert å inte...”

”Hö *låter* du för?” Hvad gnyr du för? afbröt en annan. ”Der har vi ju blosset... Men hva ä detta? Vi har ju’t i *vester* i stället för i öster... Dä ä aldri’ från vår båt”, tillade den talande med en ton af bedragen väntan.

”Visst ä dä dä... Vi har kommit för långt åt sö’r å rott förbi'n, begriper du inte dä?” inföll Erik... ”Men dä va fasli’t hva långt *förbi'n* vi kommit, ja’ menar vi har’n e’ hel mil ifrå' oss.”Med fördubblad ifver återtogs nu rodden, två man satte sig vid hvarje åra, och båten flög öfver vågryggarne, Under tiden hade en af de dimmor, som ofta besvära Nordsjön, börjat uppstiga. Denna blef efterhand allt tätare: en stund lyckades väl skenet från blosset att tränga igenom den, men det blef dock allt mera matt och försvann till slut alldeles.

”Se så, nu går vi blindbock igen!” utbrast en af roddarne. "Hur ska dä nu bli'?"

"Ro på, ro på!" utbrast Erik otåligt. "Ja' ska hålla åt dä hållet som vi sist såg’et... Har Gösta något till vett i sej så ta’r han väl till lur'n Mistluren; omkring tre alnar lång blecklur. ... Ja, ja' kunn'e väl tro dä, der har vi’n; nu blir dä inte svårt å råka dit."

Rodden fortsattes derpå med all kraft, och en halftimme senare stötte det utmattade folket intill sidan af storsjöbåten; det led nu öfver midnatt.

IX.

Några veckor hade gått. Erik hade som alltid fiskat med lycka och måste tänka på en tur till Norge för att afyttra sin fångst och beslöt sig för att fara dit. Dagen var dock icke utsatt,men en mulen, qvaf majdag måste resan i hast företagas, dock af helt andra skäl än affärer. Under de närmaste dygnen hade ett dån då och då låtit höra sig; det kom ur djupet och lät som vid en ”jordstöt” på land; tjocka molnmassor, af en annan färg än den blygrå, som himlen förut hade, upptornade sig i vester, och stora skaror af sjöfogel kommo skriande utifrån, allt säkra oväderstecken. Erik stod och såg betänksamt omkring sig. Emellanåt upptogs uppmärksamheten af ett stort tobaksblad, som han långsamt valkade mellan fingrarne, men så såg han åter utåt, och minen blef allt fundersammare. Gamle Nils, som höll på att laga sin stortröja, sysslade ifrigt härmed, men såg äfven han emellanåt uppmärksamt utåt hafvet och lät under dessa ögonblick ögonen halka öfver till Erik, som stod ett stycke ifrån honom. En stund förgick på detta sätt, men i detsamma en skock af sjöfogel skriande drog förbi,

lyfte den gamle hastigt upp hufvudet och sade betänkligt:

”Fasli't mä måker i *denne* da'! Vure dä inte säkrast, att vi gjorde som di å pallra' oss åt land, mä dä går öfver, för här blir ett förskräckeli't vä’r.”

”I må tro, ja' tänker allt på’t, men dä ä ett bordTomrum. i dä sista ”skottet”, som ja’ ville ha' fyllt, inna' vi ger oss in till Egersund... Ja' hadetänkt, vi skulle ut å dra länken i da å se’n ge oss å."

”Va dä inte dä ja’ kunn’e tro! ... Men akta dej, Erik, så inte ”snålheta bedrar visheta”, sade den gamle och skakade på hufvudet. ”Far din var og en noger en, men visste *lite* måtta, men dä vet inte du.”

”Ä ja’ så fasli’ nidsk på’t, tycker I... Kan I säja, att I inte fått er rätt, eller hur?” frågade Erik med en viss skärpa i rösten.

”Nej, dä kan ja’ inte... ”Du gör hvar man rätt men ingen godt”, som di plä'r säja... Du bara skafver och lägger på kistbotten... Men hvem samlar å gni’r du för... Inga barn har du, å inga lär du få.”

Erik stod några ögonblick tyst och såg bortåt det håll, derifrån man hade att vänta ovädret, men sade derpå med en viss rörelse:

”I må tro, Nils, ja’ har inte så roli’t... Ja’ ska nå’et ta’ mej till, å derför har ja’ bl’ett så kär i *styfvern*... Dä ä nog sant, som dä står i bibeln: ”den rike får aldrig nog.”

”Jaså, du mins så pass mycke’ ur bibeln; dä trodde ja’ inte”, sade den gamle med ett sorgset leende. ”Inte har ja’ på desse många årena sett dej ta' i en sånn’... Men när du mins di ordena, har du allr’i kommet å tänka på, att du har lika stor synn’ som Håkan, som super? .. . Hvarför behöfver du titta trint för dä? ... Dä ä nog sant, som ja’ säjer: du har *din* gud i pengepungen å han har sin i bränvinsbuteljen.”"I borde ha bl’ett *prest*, Nils”, sade Erik, stucken... ”Lite skelna’ ä dä väl ändå mella’ mej å honom... Ja' skapar mej väl inte galen ändå som han, då han fått lite i näbbet... En går ju änn’a som på lifve’, när han ä sådan.”

”Ja, visst ä dä *skelna’* på er, men hvem som ä bäst, du eller han, dä vete Gud... Han ä åtminstone *gohjertader*, men har du nån’sin gett bort så mycke’ som en tolfskilling...?”

”Snack!... Hvem ä skyldi’ å *ge* bort något, som en slitet sej till? Ingen har gett mej nå’t; dä vet ja’; för när far dog, fans dä knappt spik i vägg, som ja’ kunn’e kalla min. Men nu ska vi inte tala om dä längre... *Predika* får I göra, när I kommer hem... Men hva tror I, som har vä'rvisarn i kroppen... Kan ja’ laga, att ja’ får bord't fullt i skottet, inna’ vi seglar in till Egersund? Droge vi länken nu e’ stunn’, så . . .”

Den gamle, som under tiden suttit nedlutad öfver sitt arbete, lyfte nu hastigt upp hufvudet och såg skarpt på den talande.

”Tag dej till vara, Erik! Var inte för nidsker å jordvänder... *Di'* ti’ kan snart vara ute . . . Här blir *lik* ombord, inna’ vi hinner hem, dä har ja' länge hört på måkeskrika'... Hvem lotten faller på ä inte godt å veta, men den kan träffa dej såväl som någen å oss.”

”Allti’ kommer I mä e’ra måkeskrik”, utropade Erik otåligt. ”Dåli’a tecken, ser I i allting: ser I en gråsäl *för*ut, så ä dä inte bra; möter I ett hunn’ekräk, när I ska ge er ut, ä dä än värre... Men sjuken ä, att I har blett barn på nytt. I har...”

Här af bröts han dock af ett ifrigt: ”Ä du rakt tomsi'er, Erik, som inte lättar ankart å ger dej å mot land. Inom en timme har vi ovär't öfver oss!” Det var Göran, som, uppstickande hufvudet ur kabyssluckan, märkt hvad man hade att vänta och nu skyndade fram till de samtalande.

”Ja, dä ä just dä ja’ sagt'en”, sade Nils, ”men du vet, hur enröjenEnvis. han ä.”

”Ja, dä ska vi inte fråga'n mycke' om”, utbrast Göran häftigt... ”Ohoj, der nere! Upp mä er å lätta anka’rt! ... Inom en timme har vi stormen öfver oss.”

De sista orden yttrade han, stickande hufvudet ned i kabyssluckan. En minut senare var hela fiskelaget på däck.

”Spring fram i för’n å lätta ankar't! å dä i rappet ändå ...”

”Hvem ä dä, som komderar här utom *ja'?* ropade Erik hvasst. ”Dä ä väl *min* båt ändå.”

”Dä må så vara. Men vi har inte *sålt* oss till dej för dä. Tror du, att du har rätt å dränka oss som kattunga', för att du ä egare å båten! ... ”Fiskar på halflott!” ... Kommer du mä di der gamle dumheter'a igen! Ta' din hellott; dä ä din *rätt*, å dä har ingen förment dej, men inte rår du öfver våra *lif* för dä . . . Se så, qvick ernu! .. . Laga, att vi får upp ankar’t... Ta ner mesanseglet, du Gösta! ... Rör på haser’a! ... Upp mä storseglet, men ta in bottenrefvena, hör I... *Ja’* sätter mej vid styret.”

Erik stod alldeles handfallen. Något motstånd var ej möjligt, äfven om han velat. Inom sig måste han dessutom medge, att Göran hade rätt, och lydde som de andre de gifna orderna. Inom mindre än en halftimme var båten segelklar, och nu satte sig Göran till styret.

”Hvart vill du ja’ ska styra? Ska ja’ hålla ett par streck mera sö’rut å gå åt Mandal, eller hålla på Egersund... Hör du inte hva ja’ frågar, Erik? *Hvart* vi ska dä får du sjelf bestämma. Bara vi kommer i land, qvittar dä mej, hvart dä bär.”

”Nå, så håller vi på Egersund då”, svarade Erik, glad att bli åtminstone tillfrågad.

Göran satte sålunda båten i rätt kurs och lät snart borttaga ett par af refven så att man skulle hinna ”unn'a ett stycke för kulingen”, som han uttryckte sig. De i horisonten uppstigande molnmassorna blefvo emellertid för hvarje ögonblick allt större och svartare; då och då genomkorsades de af matta ljusstrimmor, på hvilka följde en dof knall dock ännu med längre mellanskof. Någon lång stund hann dock ej förflyta, innan blixtarne blefvo skarpare och åskknallarne starkare. De stora från molnväggen lösryckta molnmassorna jagade hvarandra, som om det varit fråga om att flyga kapp eller leka tafatt: och ju häftigare jagtenblef, desto mer knakade det i masterna och tjöt det i riggen; vågorna kommo rullande som hus, på hvilkas toppar båten syntes för ett ögonblick, men endast för att i nästa alldeles försvinna mellan dessa. Allt som fans löst på däck bortspolades af brottsjöarne, som fräsande spolade öfver detta, och mellan allt detta hördes qväfda ångestrop, böner och eder om hvartannat. Folket kröp som grodor på däcket — på att gå var aldrig att tänka — men äfven detta sätt att flytta sig hade sina svårigheter. En ändring med seglet måste midt under detta göras. Håkan, som var närmast, reste sig till hälften, men i detsamma brast skotet; seglet kastade om och sopade honom med sig. Ett ögonblick vacklade kroppen öfver relingen; ett genomträngande rop hördes, men i detsamma utsträcktes en arm, som med ett kraftigt tag ryckte honom in på däcket; det var Erik, som med ögonskenlig lifsfara äfven denna gång var hans räddare.

Några minuter senare hade man lyckats att laga skadan, och den vådliga färden fortsattes. Efter några timmar började stormen att något lägga sig; sjön gick ännu hög, men de värsta brottsjöarne voro öfver, och till sist var all fara förbi. För en frisk slör länsade båten emellertid raskt undan och uppnådde efter ytterligare en half dags segling hamnen vid Egersund.

X.

En svart oktobernatt låg utbredd öfver Nordsjön. I mörkret hördes endast det högtidliga men entoniga bruset af vågorna, hvilka, drifna af en frisk vestan, hastigt rullade framåt.

Ute på Doggern syntes ett flämtande ljus: det var blosset från walleröbåten. Klockan led öfver tolf och med undantag af nattvakten låg båtlaget försänkt i djup sömn. Turen stod på gamle Nils. För att få skydd mot vinden hade han krupit in mellan ett par tunnor, som stodo uppradade kring stormasten. Gubben smackade ifrigt på snuggan och utblåste då och då ett tjockt rökmoln, mest för att kunna hålla sig vaken. Dessa kunde han långa stunder sitta och betrakta, men så kommo andra, då han endast tycktes lyssna till vinden, som vid en häftigare il, tjutande for genom riggen och klappade i mesanseglet. Den gamle hade länge suttit så: han sökte hålla sig vaken,

men, hur det var, så började det att draga i ögonlocken. I ett nu blef han dock klarvaken. På seglet syntes nämligen en jättelik skugga, hvilken var så stor, att den ej fick rum på detta, utan stod der "hufvudlöser", och i det vidskepliga skärkarlssinnet uppstodo åtskilliga tankar på både ”di hufvudöse” i kyrkan julnatten och annat, som han hört; med ett ord: gubben hade fått litet att fundera på. Efter hand började dock bilden att förminskas, ochnu fick han först hals och sedan hufvud, hvilka båda sutto på ett par breda skuldror.

”Hvem ä dä, som går uppe å ”stumrar” Gå omkring och småbullra. å inte ligger, när han kan få ligga?” frågade hastigt Nils, hvilken nu förstod, att han hade en vanlig menniska och ej spöke bakom sig.

”Jaså, I sitter där; ja’ börja’ å tro, att I kommit i sjön, efter ja’ inte såg till er”, hördes Görans röst bakom tunnorna.

”Ahnej, den som legat ute på fiskebanka’ i så många år som ja’ vet nog å akta sej... Men ja’ känner, att ja’ börjar bli för gammal för desse fiskena, åtminstone för nattvaker’a; nå, dä ä inte för bitti’: detta har vure tretien’e sommar’n ja’ legat ute på fiskebanka’ å kafvat.”

”Ja, dä må ingen säja något om... Dä ä ett svårt å vådeli't lif, som vi fiskare för... Tänk, hur mycke’ bätter bo’en på Inland har! När han går å lägger sej om qvällen, så vet han, att han får vakna i si' säng, när natta ä öfver, men vi...”

”Åh han vet väl så den sure heller!” afbröt den gamle hastigt... När *hans* stunn’ ä kommen, så ä dä slut för honom så väl som för oss... Hur skulle skärgårdsbon stå ut mä sitt lif, om han inte visste, att inte ett hår krök’s på hans hufve’ förrän hans tid ä ute.”

”Ja, men hans lif kan vara olika tungt ändå”, sade Göran sorgset... ”Den som hör till *denne*båten, han har nog fått veta, att han lef't... allri' annat än träter, sväring å skällsor' mellan' Erik å Håkan frå' mor’on till qväll! Dä har smittat ifrå’ sej, å en hör ju inte annat än ett huggan'e å ett kifven'e mella' di andre heller... Dä ä ändå skräckli’t hocket lif, som dä förs här!... Hör, hur dä sliter å gnisslar fram i klyse' Klyset = det hål, genom hvilket ankartåget går. Dä ä ända, som om båten sucka' öfver eländet här.” ”Du säjer ett or'... Göran... Ja' har inte vellat talt om’et förut... Men dä ä, som om dä hängde något ondt öfver oss... Att dä blir lik på båten, inna’ vi kommer hem, dä ä säkert... Du mins ja’ sa' dä till Erik den der da’n, vi fick pallra oss in till Egersund.”

”Nu ska I inte vara barnsli’er, Nils, mä era tecken å måkeskri' å sånnt, för...”

”Nå, men om *gasten*Tron på gasten är djupt inbiten på denna kust. Han hörs alltid från det ställe, der någon omkommit samt i samma slags väder. Hösten är alltid den drunknades hvilken hans bekanta tydligt igenkänna; det är hans sista afsked, hans sista nödrop, man hör — påstår skärbon. har låtit höra å sej då? Hva tror du då?”

”Gasten?... Dä va en annan sak!” svarade Göran. ”Har I hört *honom*?"

”Ja, ditåt lutar dä, må du tro...”

”Nå, än se'n då?”

”Jo, dä va' siste gången tur'n ”sto' på mej”.Att ha nattvakt nämligen.Ja’ satt preciss der du sitter å räss som ja‘ satt, så hörde ja’ honom i babor Till venster från styrmannen. strax inte’ båten å kan du gissa hvem dä va som skrek?”

”Nej, hur ska ja’ kunna dä?”

”Jo, dä va... Erik;” det sista ordet hviskade han i örat på Göran.

”Nej, nu må ja’ rikti’t *skratta*... Gasteskrikena kommer la frå’ di *dö’e* vet ja’... I börjar bli barn på nytt, Nils... *Erik?* Nå dä va dä galnaste ja’ nånsin hört.”

”Grina du... Vi få väl se...”

Samtalet afbröts här för en stund. Nils smackade ifrigt på pipan, som höll på att slockna, och Göran, som under

tiden äfven satt sig i lä bakom tunnorna, sysselsatte sig ifrigt med sitt tobaksblad. Slutligen bröt dock den senare tystnaden och frågade hastigt:

"Tror I, att Håkan sätter knifven i Erik en vacker da', efter I spår, att *han* ska dö?"

”Hur kan ja' veta dä? ... Inte lär han tala om för någen, ifall han har sån't i sinnet. Men *gjorde* han dä, så vore dä en besynnerli'er tack för att Erik dragit upp'en ur sjön två gånger i sommar... Men kan du säja mej en sak? Hvarför lät Erik honom inte bli i sjön, så hade han vuret å mä'n."

”Ja, dä har ja' mä undrat öfver, men nu vet ja't."

”På hva vis då. Hur kan du veta dä?""Jo, en gång, då vi hade seglat in till Mandal, så va vi inne på ett ställe å tog oss en snapps... dä va ändå hos Pedersens... Dä hade gått bra mä handeln, å Erik va så gla' å språksam å sej, att ja' knappt mins mej ha sett'en så'nn. Men räss som han satt, börja' han å låta illa för Håkans skull å sa' att, hur bra dä gick för'n i allt annat, så skämde *han* bort alltihop... Ja' sa' då, att han hade sej sjelf å tacka för't; du *kunn'e* ju ha bl'ett å mä'n två gånger, men du ville ju inte, utan drog upp'en gång på gång, sa' ja' å såg på'n. Men nu ble' hans tur å glana på mej, må I tro, men så sa' han, att ja' va så dum, att ja' inte va värd å ta upp på en väg en gång, sa'n. Hur kan du tro, att ja' unnar'n en så lätt dö som till å *drunkna*, sa'n; nej, ja' vill se'n gå å må's bortFörtvina.; ja' vill komma åt å sticka ut ett *öga* på'n; ja' vill skära *näsa'* å'n, så att han, i stället för till å vara ett qvinnfolkedra', blir ett apespel för dum. Åt *lifvet* vill ja' inte på'n, må du tro. Ackerat så sa' han."

”Dä ä ändå förskräckeli't", sade den gamle, skakande på hufvudet... ”Dä ä inte underli't, om en känner, som om en hade allt satans pocker å tyg omkring sej."

”Ja, så känner ja't mä... Förr sof ja' som en stock om nättera; nu vaknar ja' gång på gång å far upp ur sömn'. På samma sätt va dä i jåns... Se'n kunn'e ja' ej få nå' ro, utan fick lof å gå upp.I denna väg fortsattes samtalet ett par timmar, och det var först, när en ljus strimma i öster började synas, som de båda männen skildes åt: den gamle för att söka några timmars hvila och Göran för att tillse stufningen i lastrummet, der han aftonen förut märkt något, som borde ändras.

Det var följande natt. Äfven denna var det mörkt ute på Doggern, men det blåste starkare, och det gnisslade i klyset och tjöt i riggen. Blosset hade svårt att hålla sig vid lif; långa stunder kunde förgå, då det endast syntes som en fladdrande, blå låga, som för hvarje ögonblick höll på att slockna, men så släppte blåsten sitt tag för ett ögonblick, och nu flammade det åter upp och färgade icke blott båten, utan äfven de närmaste vågorna med sitt rödaktiga sken. Under en sådan stund stack Eriks hufvud upp ur kabyssluckan; ögonblicket derefter följde de breda skuldrorna, och med raskt hopp, stod den satta figuren strax derefter bredbent och vaggande på däcket. Först stod han stilla och såg forskande omkring sig, men flyttade sig derefter några steg, allt under det han med ögonen letade efter någon... ”Besynnerli't... Hvar kan han vara?" mumlade han med ett eget uttryck i ansigtet... ”Han kan väl allri' ha gått öfver bord, vet ja'... Hej, der var han inte heller", fortsatte han, seende bakom några tunnor. ”Ja' menar, han kommit i *sjön*."”Nej, *så* väl ä dä ändå inte, att du har blifvet å mä mej", hördes i detsamma Håkans röst bakom mesanseglet.

”Jaså, du sitter *der*."

”Ja, hvar skulle ja' annars vara?" frågade Håkan. ”Här sitter en ju i lugnet. Hur kommer dä sej, att du inte ligger still, utan går så här å vankar i mörkert? ... Du kände väl på dej, att ja' ä faliI brist af. för tobak å har kommit upp för till å ge mej en buss eller hur?"

”Åh, inte just dä, men ja' har ett annat ärende till dej", svarade Erik, tydligen ej i lynne att skämta.

”Nå, hva kan dä vara då? Du vill väl tinga *på* mej för näste vår, kan ja' tro?" fortsatte Håkan, som just tycktes upplagd för sådant.

”Åh, så angelägen ä ja' väl inte ändå! ... Dä lär ingen löpa bort mä dej, utan ja' ville fråga dej om en annan sak... I mor'n lättar vi ankar å ger oss å på hemvägen... Men om du vill gå in på dä, som ja' så ofta bedt dej om, så sätter

vi kurs på Norge, der ja' säljer å en del å lasten.”

”Jaså, du menar, att ja’ skulle ta hyra å gå ut på någen långtur. Nej, tack ska du ha... Ja’ kan behöfva hvila ut mej ett grann', ja' mä Å för resten...”

”Hva menar du... Säj ut!”

”Jo, att dä kan bli nöjsamt å få sej en sväng mä Klara i jul på lekstuger’a.””Ä dä ditt sista ord? ... Ja’ ger dej lika mycke’ till, som du får i hyra, om du bara går ut å blir borte ett par år.”

”Hur många gånger ska ja' säja dej, att ja' inte gör’t... Hade du inte vuret, hade Klara nog ta’tt mej, å då hade dä kunnat bli folk å mej mä... Men så gick du å lura mä dina räfkonster, tills du fick ditt på.”

”Hade inte Klara sjelf velat, så hade dä väl inte ble’et nå’t å’t.”

”Nej, dä förståss, men du visste nog å passa på tillfälle, när du skulle få’t, som du ville, du gamle lufver! ... Passa’ du inte på kanske den der gången, när vi va uppe på Hermanöhufve’ å såg på me’sommarsell’a’ kanske? Ja' hade fått lite i näsa’ å sjöng mi* norska visa, som ja’ allti’ förr gjorde, när ja’ va supen... å då...”

"Hvem har kunnat sagt dä?” frågade Erik häftigt med en uttrycksfull rörelse.

”Dä säjer ja’ inte... Hva den onn'e trefvar du i böxer’a för? Känner du ä’tter *knifven*? ... Akta dej för dä! ...”

”Säj hvem som sa’t, annars ä du olyckli' för mej.”

”Olyckli’ för *dej!* Ja’ orkar allri’ höra’t!” utbrast Håkan föraktligt... ”Akta dej sjelf, så du inte blir olyckli’er... Skulle du komma i sjön i e’ tvär handvändning, så dra’r ja’ inte upp dej ; dä ä så mycke’ du vet... Gå du å lägg dej å bre’ någe’ gammalt på dej; dä ä dä bästa du kan göra.”Erik stod under några ögonblick tyst och lemnade derefter platsen. Håkan hörde de tunga sjöstöflarne mot däcket, samt äfven huru Erik lyfte upp luckan till kabyssen, hvarpå följde några pustanden, då han kröp ned genom öppningen, och slutligen, huru denna åter pålades. På däcket blef det sålunda tyst, men mot båtens losida bröt sig våg på våg, under det att vinden klappade i seglet och hven i tågverket. Slutligen syntes en grå strimma österut, och en timme derefter var det full dager. Från kabyssen hördes prat och skratt, och litet derefter stack det ena urriga hufvudet efter det andra upp ur luckan. En qvart derefter var hela båtlaget utom Erik på däck, der man ifrigt började med fastsurrningen af däckslasten, ty några timmar derefter skulle man få lemna fiskbanken och ge sig af mot hemmet. En halftimme senare blef äfven Erik synlig. Han kastade en förströdd blick omkring sig, men i detsamma han fick ögonen på Håkan, tycktes han fattad af en plötslig tanke, ty han gick hastigt fram till honom och sade halfhögt:

"För siste gången frågar ja’ dej, om du inte vill göra det, som ja’ bedt dej... Segla ett par år, å för hvart halfår har du å lyfta lika stor summa, som hyra’ gått till... Blir du borte i tie år, ska du få gå in som re'are i båten. Kanske ska du få hele konkarongen, för ja’ blir snart för stelbenter å gå till sjöss å har för resten såpass, att ja’ kan dra mej ifrå' slitet å slå mej i ro."

”Komme dä anbu’t frå någen annan, så skulle ja’ tänka på’t", svarade Håkan efter ett ögonblicks tystnad, ”men frå’ dej gör ja’t *inte* ... Tur, som du all ti’ har, skulle dä nog gå så, att du komme ifrå’ alltihop. Dä skulle gå till botten mä bå’ skuta å manskap, bara för att du skulle komma ifrå’t, för “faen hjelper *sina*", dä vet du väl. I minen låg något, som ytterligare visade, hur omöjligt det skulle varit att öfvertala honom. Erik försökte det icke heller och äfven i hans ton låg något hånligt och iskallt, då han med ett kort: ”Nå, som du vill då”, af bröt vidare underhandlingar... Han gick derefter bort till däckslasten för att undersöka stufningen och gaf derefter med en vink tecken, att ankaret skulle lättas. Detta skedde, och seglen hissades. Ett ögonblick dref båten för vinden men i det nästa lät man honom köra upp mot denne, föll derefter af och höll derefter med en frisk nordvest mot hemkusten.

Det var andra seglingsdagen. Under den föregående natten hade vinden mojnat af, och om morgonen vid soluppgången låg hafvet som en spegel. Ju längre det led på morgonen, dess blidare blef luften, och vid middagstiden var det varmt som en septemberdag. Några af besättningen lågo och gassade sig i solen på

däck;andra hade krupit ner i kabyssen, der de togo sig ersättning för de många genomvakade nätter, de haft under sommaren; några sysselsatte sig med dörjning och den ena torsken och koljan efter den andra drogos upp på däcket, från hvilket de så godt som direkt fingo hoppa i grytan. Det led nämligen mot middagen, och Gösta fick mer än en påstöt från de alltid matfriske kamraterne. Håkan, som annars var den hungrigaste eller låtsade sig vara det, blott för att få gräla, satt dock nu tyst och allvarsam. Hans närmaste man gjorde några frågor, men han svarade icke, och då maten en stund senare sattes fram, fick den stå orörd.

”Hur kommer dä sej att du, som annars ä så matfrisker, inte äter? ... Ä du sjuker?” frågade sidokamraten och stötte honom i sidan för att tilldraga sig hans uppmärksamhet.

Håkan vände sig hastigt och såg stelt på honom men utan att svara.

”Hva våller dä dej? Du ser så besynnerli’ ut i ögona.” Håkan höll just på att svara något, då i detsamma bådas uppmärksamhet drogs mot Erik, som i detsamma dök upp ur kabyssluckan. Han höll högra handen tillbakadragen i storttröj särmen och stod först orörlig med ögonen liksom fastnitade vid Håkan, men började derefter att sakta närma sig. Ännu en gång stannade han, men tog derefter ett riktigt tigersprång och kastade sig öfver denne, åt hvars ansigte han måttade ett kraftigt hugg. Ett

genomträngande skri hördes, men detta öfverröstades af ett vildt: ”der har du, ditt förbannade qvinnfolkedra’! ... Å der har du ett!...” Hugget råkade dock ej, som beräknadt var, ansigtet utan en pulsåder i halsen, och Håkan nedföll död framför honom. Ett ögonblick stod Erik orörlig och såg ned på den döde, men sprang derefter öfver till andra sidan och störtade sig i hafvet. Ett par sekunder derefter blef han dock åter synlig i vattenbrynet och tvänne ändar utkastades till honom: ”Nej, ja’ går till botten mä ens”, ropade han... ”men helsa Klara å be’na minnas, att ho har *två* lif på sitt samvete...” Med dessa ord sjönk han åter under vattenytan. För ett ögonblick syntes ett par ringlar på denna: i det nästa voro de försvunna, och fläcken stod åter blank som om ingenting passerat... Hvad mer? ... Han var ju endast grafven för en skärgårdsfiskare.

Allt detta var ett ögonblicks verk. Med fasan målad i sina ansigten betraktade folket hvarandra under tystnad. Hos Göran kämpade dock denna med förvåning. Samtalet med Nils om natten stod klart för honom, och han nickade åt denne, som stod strax bredvid.

”Nå, tror du *än* på gasten?” frågade den gamle torrt.

”Får väl dä, men besynnerli't ä dä, dä ä sant och visst.” Han stod under några ögonblick med ögonen, fästa på däcket under djup begrundning,men halade derefter in trossändan, som han varit den förste att kasta ut.

Mot aftonen ”andade det upp”, så att seglingen kunde fortsättas. Morgonen derpå låg hemlandskusten som en grå strimma i sydost. Brisen tilltog emellertid, så att man redan vid middagstiden började kunna se Sotenäs med sina grå klippstränder. En timme senare syntes Malmö- och Skaftö-landet och till sist Gullholmen och Herrmanö. Just som solen höll på att sänka sig i hafvet, sköt båten in i gattet mellan denna och hemön, på hvars klippor det återvändande fiskelaget på afstånd länge sett större och mindre menniskoflockar, som med viftningar och rop helsade de ankommande. En stund derefter lade båten till vid Hamneskärs brygga. ”Hva har händt? ... Har dä skett någon olycka?” ropades det från land. ”I ä så tysta å er.”

”Ja, dä har vi nog skäl till: Erik å Håkan ä dö'a. Dä skedde i går”, sade Göran.

”På hva vis?”

”Vänta till vi kommer i land. Se här! Tag tross!” Nu hördes ett hvinande i luften. Ögonblicket derefter var båten fastgjord, och nu börjades redogörelserna för hvad som passerat, men de voro korta och ofullständiga; det var, som om de hemkomne fruktat för ljudet af sina egna röster. Glädjeropen hade med ens förstummats, och tyst drog hvar och en till sitt.Nära femtio år ha gått sedan denna dag. I många år blef denna händelse ett ofta återkommande samtalsämne, och ville husfadren få barnen riktigt vakna, så behöfde han blott tala om när Säl-Erik tog lifvet af Håkan från Tornö. Men åren gingo, och nya händelser bortskymde efter hand minnet af den sorgliga händelsen. Fullt dödt är detta dock icke, ty ännu lefva ett par gamla fiskare, som kunna tala om ”dä

skräckeli’a på Zenobia”. — "Ja, ja' mins den da’n, som om den vuret i går", slutar alltid gamle Erik, "å ja’ hågar än, hur blo’n isa’ sej i mej, då ja’ fick höra’t i däsamma båten la’ intill vid Hamneskärs brygga."

ELIN PÅ MÅSESKÄR.

I.

Elin Jonson var fiskelägets icke blott fagraste utan äfven muntraste och hurtigaste flicka. Skötte sin båt gjorde hon som en karl, och det i den värste ”kuling” Bohuslänsord = vindkåre.. Mången gång hade hon fått fylla platsen i vadlaget för fadren, som, fängslad af gikten, ej kunde komma ur stugan. Under en af dessa utfärder hade hon skött sig så, att hon enstämmigt erkändes genom sin rådighet en gång ha räddat både båt och folk, efter hvilken händelse hon ock skämtvis kallades för ”brusen” Förste mannen i vadlaget.. Vid lekstugorna var hon den skickligaste danserskan; man visste ej hvad det var, eller rättare, man kunde ej namnge det, men i hennes dans låg något, som gjorde, att när Elin var ”oppe på golfvet” med sin meddansare, så var det ingen, som vågade sig fram, utan slog man en tät krets omkring det dansande paret, gapande och undrande hvad det var som gjorde hennes dans så olik de andra flickornas. Ja, det vissteman, som sagdt, ej, men gossarne visste en annan sak: det blef vådeld i hjertkamrarne. Lidelsefull i allt, kan bohuslänningen sällan tygla sina känslor, minst då det blir fråga om kärlek: det uppstod sålunda en dödlig svartsjuka mellan de unge männen, och Elin blef skuld till mer än ett slagsmål, i hvilket man ej sparade på slidknifvarne. Dyktet om Elins skönhet och dans spred sig snart i bygden, och på mer än ett ställe tog man det så, att skulle det bli dans, då skulle *Elin* vara med för — ”tvi, hva blir dä annars för roli’t?” menade man. Dess bjudningar inskränkte sig ej ensamt till fisklägena utan utsträckte sig äfven till ställen inåt landet, kanske en mil från kusten. Här blef det på samma sätt: hemma-sönernas och tjenstedrängarnes hjertan voro ej mera brandförsäkrade än de unga karlarnes ute i skären, och i mer än ett bondehem sågo föräldrarne med en viss förskräckelse det intryck, som den ”vackra strand-jäntan’" som hon allmänt kallades, gjort på någon af ”peltarne” Piltarne = egentligen halfvuxen gosse men brukas äfven om den vuxne ynglingen., ty inte kunde en hemmason gifta sig med en gemen fiskartös, nej, det gick då alls icke an, hette det.

Men utom sin skönhet hade Elin fått en gåfva, som tjusade alla, och det var hennes vackra röst. I beundran öfver denna deltogo äfven flickorna hvilka, då det blef fråga om utseendet, endast med en viss reservation ville medge, att ”Elin på Måseskär så’ något ut.” ”Att ho ska vara ettsån't manfolkedra’, dä kan ja’ inte begripa”, sade nog mer än en sådan, då detta ämne kom på tal, och vid söndagstoaletten, då speglen rådfrågades, blef blicken i denna längre än vanligt. Visst var dennes utslag något sväfvande, då flickan omöjligen kunde se mer än en fjerndel af ansigtet i sender, men att dömma af detta, så... så... men detta var alltid en sak, som den speglande beliöll för sig sjelf.

Vid lekarne, som åtföljdes af sång, blef det detsamma som med dansen: när Elin sjöng, så tego de andre, och hon fick sjunga ensam. Visst hörde man, då ”sången togs upp”, flera röster, men när hon riktigt kom i gång, och tonerna i riktiga silfverkaskader strömmade ifrån henne, då tystnade den ena rösten efter den andra, tills hon efter några minuter, som sagdt, fick sjunga ensam.

”Hvarför sjunger I inte, töser?” ropade hon muntert, men på leendet, som spelade omkring munnen, såg man, att hon ej behöfde få frågan besvarad. ”Sjunger I inte, så tiger ja' mä! Inte kan ja’ orka å sjunga ensam, men”, hur det var, så orkade hon: hon sjöng som fågeln på qvist, ”som löfsångarn i vårotta”, för att begagna en af åhörarnes ord. Sålunda, då hon, efter att ha dansat hela natten på morgonen, med sitt sällskap återvände till hemmet, dit hon hade halfva milen eller mer, var det ej långa stunder, som hon gick tyst, utan började hon sjunga, så att det gaf eko bland kullarne, under det attsällskapet gick och hörde på. Dessa hemvandringar voro för många ett lika stort nöje som sjelfva dansen, och hon behöfde aldrig gå ensam.

Redan som barn hade Elin varit uppmärksammad för sitt vackra utseende: småpojkarne hade trätt om hennes gunst, och de halfvuxna slagits om den. Detta gjorde, att hon var van vid ”kurtisen”, då hon som uppväxt såg sig

omgifven af de unge karlarnes beundrande men otympliga hyllningar. Det var möjligen af denna anledning, som hon sjelf aldrig varit kär, men det var äfven derför, att det var något af fjäril i hennes väsen. Många giftermålsanbud hade hon haft. men hon hade slagit bort dem med skämt. ”Dä ä tids nokk å tänka på dä”, hette det alltid. ”Har du så brådt å få dra åt svälteremma? Dä ä godt, om du kan dra fram dej sjelf, eller hva säjer du?” Hon dansade med de unge karlarne; hon pratade och skämtade med dem, men mer vill hon dem icke. Hon lade ej ens så mycket märke till dem mellan hvar lekstuga, att hon mindes hvad de hette, äfven om de dansat en hel natt tillsammans. Detta hade till följd, att de unge giljarne drogo sig tillbaka; ”nå, nå, gubevars; dä ska ingen besvära henne; *qvinnfolk*, dä finns dä nokk, utan att en behöfver gå å staka sej för henne; vill ho bli e’ gammal *åglömma*, så går dä mä an”, hette det, och de giftaslystnes led blef för hvarje år glesare.

Bland desse var det dock en, som ej tröttnade. Icke nog med att Bengt på Måseskärbesökte hvarje lekstuga, dit han visste, att Elin skulle komma, utan han lagade äfven, att han fick andra tillfällen att träffa henne. Han var ej en vacker karl, men det fans något hos honom, som gjorde, att Elin, från första gången de svängde om med hvarandra, aldrig kunde glömma honom, och detta låg i ögonen. I dessa fans något genomträngande, som hon ej lagt märke till hos någon annan. ”Di står som spjut igenom en”, sade hon till en bekant, då de en gång kommo att tala om Bengt och hans ögon. Och detta gjorde de, antingen de sågo goda eller onda ut, ty äfven när de voro goda, hade de det der genomträngande i sig. Hon kände sig rädd för honom: ja, det föreföll henne, som om han skulle kunnat döda henne med de förskräckliga ögonen, så kalla och känslolösa föreföllo de; men så kom det andra stunder, då de hade något så godt och blidt uti sig, att hon kände sig ovilkorligen dragen till honom. På något sådant som att bli hans hustru skulle hon emellertid ej ha offrat en tanke, hade ej den qvinliga instinkten sagt henne, att han tänkte bringa just denna fråga å bane. Hon var emellertid icke den enda, som anade hvad Bengt hade i hågen, ty allt som oftast fick hon höra sådane uttryck som: ”har han med di svarte ögona friat än?” ”Du känner väl ingen, som heter Bengt på Måseskär, hva sa’?” Dessa frågor besvarades vanligen med ett skämt, men någon gång ”rann sinnet till”, och då fick den frågvisa ett sådant svar, att hon ej gerna återkom. Detta gjorde,att hon sökte undvika honom, och detta lyckades länge, men en morgon, då hon ensam återvände från en dans på fastlandet, ty det sällskap, som hon en stund haft, hade nyss skilts ifrån henne, hörde hon steg bakom sig. Det klack till inom henne, ty hon skulle igenkänt dessa bland tusendes. Hon låtsade dock om intet utan fortsatte sin väg men med raskare steg. För hvarje ögonblick kom emellertid den gående närmare, och slutligen hörde hon Bengt ropa hennes namn.

”Ja så”, sade hon med en förvånad min, ”ä dä du? Jag hörde, dä va nå’n, som gick bakom mej, men allri’ kunde ja’ tro, att dä va du.”

Hon hade vändt sig om och stod och inväntade honom.

”Go’ morr’on annars!... Hvar kommer du ifrån?” tilläde hon, sedan Bengt upphunnit henne.

”Go’ morron! Jo, ja’ kommer frå’ Gräslycke ... Ja’ har en ”affärd”, som ja’ ville ha uträttad”, svarade han och tog henne i hand, hvarunder han såg på henne med de underliga ögonen, som ”trängde ut i nacken”, också ett af hennes uttryck, då det varit fråga om dessa. ”Ja’ kände igen dej, när ja’ kom förbi vägkröken der borta och började då att forta på, för ja’ skulle hinna upp dej ; dä ä ledsamt å gå ensam.”

”Ja så, nå då har vi samme väg.”

De började nu att gå tysta bredvid hvarandra.

”Fisket har slagit bra till di siste å’rena”, sade han efter en stund, afbrytande tystnaden.”Ja så, har dä dä? Di låter illa annars, tycker ja’.”

”Åh 20 vå’ler på lott ä inte så dåli’t.”

”Nej minsann!”

”Makrillfisket har också vuret bra... Ja’ har kunnat sätta in hundra riksdaler för hvart år di siste fem... Dä ä ju inte så dåligt? ...”

”Då ä du ju rike kar’n, dä ä inte många fiskare, som kan säja dä.”

Det blixtrade till i de mörka ögonen, men han upptog ej svaret utan gick åter tyst bredvid henne.

”Har tänkt på att sätta upp e’ egen stuga åt mej till år’t; dä ä inte värdt å rubba mor”, fortsatte han efter en stunds tystnad.

"Dä va bra bå’ för dej å henne”, sade Elin kort.

”Ja, ä dä inte dä? Dä ä allri’ bra, när di gamle ska bo inne hos di unge, nej; hvar för sej, dä ä bäst.”

”Ja, di säjer dä, di som pröfvat på't.”

Här afbröts åter samtalet, men det syntes, att han hade något på hjertat, som han nödvändigt ville ut med, ty han öppnade läpparne ett par gånger, men tillslöt dem åter. Slutligen gjorde han dock en kraftansträngning och frågade tvärt, ”Nå, om ja’ nu skulle be’ *dej* bli matmor i den stuga, hva säjer du till dä?”

”Dä vet ja’ inte *än*", sade flickan, rodnande. ”Hva menar du mä dä?” frågade han ochfick den der mörka minen, som alltid skrämt henne.

”Hva ser du så onn'er ut för?... Dä ä väl inte godt för mej å svara på någonting, som du kanske kommer å fråga mej nästa år’, eller året derpå. .. Du säjer: '*om* ja’ skulle be dej’, sa’ du inte dä kanske?”

”Se så, var inte krokordi’ nu!... Ja’ mente...”

”Ja så, du menar å fä beske’ på di fråga *nu*, men se dä får du rakt inte... I så'nna saker ska en tänka sej för *två* gånger, ska ja’ säja dej ... Åtminstone bör en göra dä mä dej; du ser ju ut, som om du ville bitas, der du går.”

Elin stannade härvid och började skratta; den vanliga räddslan var alldeles bortblåst, och hon mötte de onda ögonen oförskräckt. Bengt stod ett ögonblick och såg på henne. Inte måtte han sett mycket friarelik ut, det kunde' man förstå på Elins: ”dä va en vacker friare! Om du *visste*, hur roli’ du ser ut! Ögona står ju som hvassa spjut i skallen på dej.”

Detta blef slutet på första frieriet, men ”trägen vinner”, tänkte Bengt, och fortfor att vara den ifrigaste uppbjudaren på dansnöjena, och om morgnarne, när de kommo från dessa, var det han, som rodde henne öfver sundet, som skilde hennes hem från fastlandet, fastän detta gjorde honom en halfmils omväg för att komma till sitt eget, som låg ”rätt nordvart” från detta; om söndagarne ”seglade han henne till kyrkan”, dit han nog ej annars ämnat sig, enkyrksamhet, som gjorde, att han en tid fick heta ”Läsare-Bengt.”

Sådant inverkar alltid på qvinnohjertat, och så kom skärgårdsbons fatalism ocli gjorde slag i saken: Elin kände med sig, att hon var ”ö’en” Öden (af öde) således en som är något af ödet förelagdt. att bli hans hustru; ”hva dä drar, så går dä ändå dertill”, sade hon ibland till en af sina förtrogna, och det blef så: en vacker natt, då de vandrade hem från ett dansnöje, blef hon sannspådd. Månen var just nedgången, och skuggorna, som kullarne och stenblocken kastade ifrån sig, blefvo allt längre och mörkare.

Elin försökte som vanligt att qvittra och sjunga, men tonerna fastnade i halsen, tyckte hon. Då och då stannade hon och lyssnade, men ekot, svarade ej på sitt vanliga sätt utan skrattade styggt mellan kullarne, så lät det. ”Hu, dä låter ändå hemskt!” sade hon fattande mekaniskt Bengts hand. De började derpå att gå vägen framåt, hållande hvarandra i handen. Så gingo de en stund, men slutligen släpte Bengt handen och slog armen om hennes lif. I detsamma kommo de upp på en höjd, från hvilken de hade utsigt öfver öarne och skären.

Midt bland dessa låg Måseskär, der det röda taket på Bengts stuga, uppskjutande bakom en klippa, glänste i solskenet. Utan att se det visste de dock, att deras ögon möttes på denna punkt. En stund stodo de tysta, men slutligen frågadeBengt, denna gång utan att våga möta Elins ögon:

”Nå, hva säjer du? Vill du ännu svara mej på hva ja’ frågte dej i förfjol? Vill du rakt inte bli matmor i stuga med det rö’a taket, som vi ser derborte?”

”Dä får väl bli dervid då”, svarade hon och lade sin hand i hans, ”men du ska lofva å bli beskedli’ emot mej ...

Du får allri' se ut, som du gjorde den der gången vi gick ifrå' Hålta, hör du dä?" Hon drog sig härunder ett steg tillbaka och såg frågande på honom.

"Ögona, menar du? Ja, di säjer, att di ska vara stygga ibland, men var inte rädd, du: får ja' dej i stuga, ska di bli lena som harullsvanta."

"Håll ord mä dä då", och hon lade åter sin hand i hans; "ja' känner ända, som om ja' vore ö'en till'et, å ingen kommer ifrå' liva som ä en förelagdt."

De fortsatte nu vägen hand i hand med ögonen fästade på det röda hustaket, livilket äfven Elin i det ögonblicket såg med andra ögon än dittills.

II.

Flera år hade gått. Året efter, sedan Elin gifvit sitt ja-ord, stod bröllopet, och honinflyttade som matmor i den nya stugan. Af den glada, modiga flickan hade blifvit en tyst och försagd hustru. Det hade varit med Bengt som med de flesta andra äkta män: "de lofva rundt och hålla tunt". De första månaderna voro ögonen verkligen så "lena som harullsvanta", men allteftersom han nyktrade till efter det första kärleksruset, började desse bli sällsyntare, och det kärfva, som utgjorde grundtonen i hans karakter, trädde allt mer i dagen. Första tecknet till hvad hon som hustru hade att vänta såg hon redan andra veckan efter sitt giftermål. Bengt hade under fästmanstiden lofvat, att han aldrig skulle medtaga bränvin, då han for ut på fiske; en sup kunde han taga sig hemma, om lusten kom på honom, och "maten var för skäll" Skäll = dålig., men det fick inte bli vana; detta hade han, som sagdt, lofvat med både hand och mun.

Fjorton dagar efter bröllopet ämnade han sig ut på makrillfiske och skulle som vanligt ej komma hem förrän fram på morgonen, och nätterna hade varit kalla en tid. Elin hade lagt in den vanliga maten i "tinan" och tänkte just att sätta på locket, då mannen hastigt sade: "du har väl inte glömt å lägga in bränvinsflaska; en sup, dä kan en behöfva, när en ska vara ute natta igenom."

"Ja så, har du allt glömt, hva du löfte, inna' vi gifte oss? Du mente tro på, att du allr' skulleta' mä dej bränvin ut på sjön. Tänk på, hur mycke' ondt har inte kommet genom att di gör dä."

"Se så, prata inte nu utan gör, som ja' säjer!"

"Käre, gör som ja' ber dej!... Du har ju lofvat..."

"Dä, va då, dä! Ja' kom allri' å tänka på makrillfisket", sade han, skrattande. "Skynda dej nu!"

""Nyckel till skåpet ä borte..."

"Ä du gnistförbannad?... Hvem ä herre här du eller ja'? ... Nå så..."

I nästa ögonblick låg pluntan i mattinan.

Detta var första gången, som Bengt ville visa hustrun, att han var herre i huset. Den andra var en söndagsmorgon, då de ämnade sig till kyrkan. Det var förste gången de voro der som gifta. Hustrun ville taga på sig "begåfningen", hvartill äfven hörde en rätt dyrbar sjal, som Bengt i öfvermåttet af sin lycka gifvit henne. Det skulle vara så roligt att få visa sig för sina bekanta i all sin ståt. Men detta ville mannen icke medgifva.

"Di kommer å pekar finger åt dej å säjer, att du ä högfärdig"", invände han häftigt. "Klä‘ dej så till en vanlig körkegång! Spöka på dej, som du skulle på barsöl! Åh, du borde veta..."

"Dä ä väl *mina* kläder ändå! Ja' har ju en gång fått dem?" svarade hustrun, under det att en harmrodnad drog öfver ansigtet.

"Hva va dä du sa'?... Dä ä andre gångendu visar *vilje* se'n du kom i hus't!. .. Akta dej för dä!..."

”Ja, men Herre Gu! ja’ måtte väl få klä mej som ja vill ändå! ... Ja’ har väl kommet i huset som di hustru å inte som di piga ändå.” Vid dessa ord föll hon i häftig gråt.

”Se så, sjåpa dej inte nu!” sade Bengt hårdt... ”Du har kommit hit som mi hustru, sa’ du, ja’ dä har du, å just *derför* ska du också i *allt* rätta dej efter hva *ja'* vill; dä kommer e’ hustru till.”

”Men käre, nu ä du ju oresonli’.”

”Nej, dä ä ja’ inte; gör du bara, som *ja'* vill, så blir vi go’a vänner, annars inte. Hva skulle dä bli, om qvinna’ skulle ha sin vilje å karl'n hennes sin? ... Nej, dä ä nog bäst, att *en* rå’r, å dä skulle väl ändå vara karl’n, eller hva säjer du?”

”Ja’ säjer inte, ja’”, svarade hustrun och började taga af sig kyrkokläderna.

”Hva nu då? Hva tar du dej till?”

”Jo. ja’ ta’r på mej hvarda’spalter’a Paltorne. å blir hemma.”

”Hvem sa’ dä?”

”Dä säjer ja’. Du måtte väl inte villa tvinga mej å fara till kyrka, om ja' inte vill, åtminstone.”

”Ja, dä kommer an på dä, å denne gången *ska* du fara mä, förstår du, bara för du visar sinne. Se så, ta på dej kyrkeklän’ninga.”

”Nej, men då...””Jo, men då...”

”Bengt!”

”Elin!” och han såg på henne med de onda ögonen.

En halftimma derefter voro de på vägen till kyrkan.

Med dessa drag af hårdhet älskade dock mannen hustrun på sitt vis. Var hon ute på grannön för att hämta en ”sqvätt” mjölk, så hade han ingen ro i sig, innan han hade henne väl tillbaka i stugan; kände hon sig någon gång sjuk, sade han väl icke så mycket, men han var mörk och orolig; då han kom tillbaka från sina resor till Göteborg och Uddevalla, hade han ofta med sig någon liten sak till henne; ja, det oerhörda hade händt, att han hämtat den aflägset boende läkaren, då hon efter en svår förkylning måste intaga sängen. De mesta profven på sin kärlek visade han dock i en otyglad svartsjuka, hvilken till en början på det hela både roade och smickrade henne, men som dock understundom antog former, som voro allt utom roande.

”Dä va fasli't va dä va väl mella' dej å Rörö-Sven på kyrkebacken i da’! I sto' ju som ett apespel å alla titta på er. Låt bli dä der; dä bara ber ja’ dej!” hette det en gång. ”Hva hade I för språk för er, du å Kalle, på ”aktion” i da'? du såg ju på'n mä ögon, som va till å köpa fisk mä”, lät det en annan.

Detta gjorde, att Elin knappt vågade sig ur huset, och till kyrkan minst. Dessa resor hadevarit henne kära, både derför, att hon med all sin ysterhet var religiöst anlagd, och derför, att dessa varit de enda tillfällen hon hade att någon gång få se ett annat ansigte än mannens, ty med ett undantag, låg stugan ensam på skäret; fiskläget var alldeles intill, men Måseskär skildes dock från detta genom ett smalt sund, hvilket gjorde, att detta aldrig besöktes af måseskärsborna utan något särskildt ärende. Elin skulle således gerna velat ha detta ombyte, men då mannen efter hvarje sådan resa gick sur och mulen, och den vanliga efterrätten på fisksoppan och potatisen blef en rågad portion stickord så afstod hon från dessa. Det hjelpte ej, att hon påminte om, att Sven var hennes ”rätte morbror”, och att Kalle icke blott var hennes syskonbarn, utan att de voro så godt som fostersyskon. Nej, det ”passade ändå inte”, hustrua ska hålla sej till sin karl. Hon blef således hemma, men hon vågade dock icke låta mannen förstå anledningen, utan förebar illamående som orsak, hvarför hon ej ville resa med, då mannen ibland for till kyrkan. Till sist upphörde äfven han att resa dit, ty att fara ensam blef dock tråkigt i längden. Med ett ord: i stugan på Måseskär var det ej lyckligare än i de fleste andra hem; det låg något gråkallt och disigt i luften, som ingendera af dem sökte skingra, tills det slutligen vintrade till.

Sådant var Elins lif de första fem åren, men så inträffade en händelse, som gaf lifvet ifiskarstugan en annan pregel: ett litet barn kom till verlden.

Nu fick hon hvad hon behöfde; någon att sluta sig intill, någon, hvilken hon fick ge sin kärlek och fick kärlek tillbaka och slutligen någon för hvilken hon fick uppoffra sig, ty det behöfver dock qvinnan, om hennes kärlek är af rätta sorten. Ett par solstrålar hade slutligen hittat in i den ensamma fiskarstugan, de klarade upp den gråa luften derinne ja, de upptinade äfven Bengts sinne under den första tiden, eller så länge det timade hade nyhetens behag.

Sedan den första månaden hade det aldrig hörts en ton i stugan, men nu hördes jemt qvitter och sång, och Elin gladde sig ej litet öfver att hennes sång var det omkring den nyfödde, som först tycktes tilldraga sig hans uppmärksamhet. Första åren voro nästan de lyckligaste, ty under dessa kunde hon ha Ville inom stugan, men då han ”ble så go'", att han kunde få upp stugudörren och kunna stulta ut, var det slut på lugnet. Förste gången han stulit sig ut kunde hon aldrig glömma. Hon hade varit ute i köket på ett ögonblick, och då hon kom in, var stugan tom; den halföppna dörren visade, att ungen flugit ur boet, och hon rusade förfärad efter. I första ögonblicket fick hon ej ögonen på honom, och skrek till af förskräckelse men minuten derpå fick hon se honom stående på en liten upphöjning med små armarne utbredda mot hafvet, som låg stålblått i solskenet.”Dit, *dit*, mamma!" skrek lian mot modren, då denna närmade sig. Om aftonen då Bengt återkom från sitt dagsfiske var denna ”märkliga” händelse den som i första rummet omtalades. ”Jo, jo, men! Han trår dit ut. Dä der ligger i blo’n på skärgårdstingen”, sade Bengt och såg med välbehag på gossen, som tultade omkring på golfvet. Nu hade emellertid den lille fått smak på ”utelifvet”, och det blef ej godt att hålla honom från vattnet. Så länge han nöjde sig med "säfgässen”, som modren gjort åt honom, och som summo så präktigt i ”insjön”, bildade af regnvattnet utanför stugan, gick det väl an; invid denna kunde hon sitta timtals och se på, huru den lille lekte, men när fadren en dag hemkommit från Göteborg och hade medfört ett litet fartyg till gossen — på *honom* voro presenterna nu mera öfverflyttade — då blef det värre; nu blef ”vattenpussen” i berget för liten och det måste nödvändigt sättas i den ”tole" sjön, som Ville uttryckte sig.

”Du skulle ändå inte gett honom den der båten; han blir så itänder för sjön, att ja' inte får händer mä’n”, sade hustrun, bekymrad.

”Nå än sen då? Dä ä väl dä han ska bli... Dä ä väl ur den han ska hemta si' bergning, kan ja’ tro... ”Dä ska krökas *i ti'* som kroko't ska bli”, säjer ordstäft, eller hva tror du?” hette det alltid vid desse tillfällen, och Elin kunde ej neka, att mannen hade rätt, ehuru hennes sinne vid tanken på det oundvikliga, som förestod,uppfyldes af dystra aningar. Hon hoppades emellertid, att denna tidpunkt ännu var atlägsen, och att gossen ännu skulle få någon tid på sig, men ur denna villa skulle hon snart ryckas.

"Vet du hva Elin, ja' har kommit å tänka på en sak”, började Bengt en dag, under det de intogo sitt tarfliga middagsmål. Det klack till inom henne; hon anade, att det rörde Ville, ty det var endast då han kom med ett slags inledning till hvad han hade att säga, och hon utbrast häftigt:

"Dä rör väl Ville, kan ja' tro? Hva står på?”

”Nå, ta inte till så fasli't. Jo ja' har tänkt att ja' borde börja å ta mä mej pojken ut på sjön å *vänja'n* ett grand."

"Gud bevare mej! Barnekräket ä ju inte mer än på nionde året än? Hur har du kommit på dä?”

"Jo, då ja' va inne i Göteborg häromsistens, så såg ja' nå'ra ”fyrkanterister" Allmogeordet för akrobater och dylika ”artister”., så'nna der som vänn'er ut å in på sej på alla di vis å sätt, äter ell' å kastar mä knifva'. Barna di sto' som sprättebåga' å rulla som tunnebann efter marka.”

”Nå än sen då?”

”Begriper du inte dä? Jo, inte hade de fått barnunga' så'nna, om di inte vänjt dem i ti!”

”Du vill väl allri, att Ville ska bli en sånn der?” sade hustrun, bleknande.

”Tomsing! Men ja' vill, att han ska börjavänja sej vid sjön, derför har ja’ tänkt å ta’n mä i morr’on.”

”O, du min Skapare! ... Dä kan väl aldri’ vara di mening å ta’ mä pojkekräket än! Han ä ju allt för klener.”

”Hör du, Elin, när hörde du, att ja’ sa något, som ja’ inte har mening mä?”

”Dä *sker* inte, säjer ja’!” skrek modren och ryckte gossen till sig, liksom om hon velat försvara honom.

”Hva säjer *du?* Sker dä inte? Dä ska vi bli två om. Hör du Ville du? Vill du inte följa mä mej å morbror på makrillfiske?”

Gossen svarade intet utan stack fibgrarne i munnen och hängde hufvudet, men i ögonen låg ett visst kis, då han kastade en skygg blick på modren. Bengt såg på hustrun och sade, skrattande :

”Nu ser du sjelf, hur det står till! Ville å ja’ har haft vårt ihop, må du tro!” Och nu kröp det fram, att gossen i hemlighet legat öfver fadren med böner att få följa med ut på hans fisken. ”Nu ska han få dä”, slutade han; ”du skämmer ju rakt bort honom; qvinnfolk duger inte å fostra dugtiga sjömän, å dä ska ju pojken bli.”

Elin hade upphört med sina böner; den sista hade bestått i en skur af tårar, men för sådant var Bengt med sitt skaplynne alldeles oemottaglig. Dagen derpå måste Elin finna sig i det oundvikliga, och gossen sprang muntert framförföräldrarne, när desse i sällskap med Elins bror, som var Bengts fiskekamrat, gingo ner till båten.

”Ser du, hur kry lian ä?” sade Bengt och såg belåtet på hustrun.

”Han vet inte hva dä ä fråga om, stackars kräk!” sade modren, suckande. ”I da’ ä dä *vackert* väder. Men tänk när dä blir ovä’r då .. .”

”Ja, då ä dä bra, att skärgårdspojken i ti’ fått ”vänja sej”, så att han inte släpper händera, när han på egen hand ska ha sej en dust mä väder å vind”, fortsatte Bengt torrt.

Några minuter senare var gossen i båten, från hvilken han muntert nickade till modren.

”Kom hit mamma! I kan aldri’ tro, hur rolit dä ä! Se, hur han gungar!” ropade han och makade åt sig på toften. ”Kom, kom!”

”Nog ville ja' men ja’ *får* inte”, sade Elin och böjde sorgsen på hufvudet.

”Nej, dä ä allt bäst, mamma blir hemma, för dä va' inte längre än sen i går ho’ dränkte en kattunge, å sånn'a ska en aldri’ ha mä sej ombord”, sade Bengt, skrattande... ”Se så, nu ger vi oss å... Kasta loss der Elin... Adjö mä dej! I natt ä vi hemma.”

”Bli inte för länge!” Ängslan var nära att qväfva rösten, och ena handen for hastigt till ögonvrån.

”Vi kommer när vi kommer”, sade mannen kallt; ”sätt till focken, Kalle! Qvicka dej, så, att ja' kan lägga’n så tätt mot vind som möjli't; vi kan då klara udden derborta å slipper gå omkring.”"Adjö, adjö! Gud vare mä er!" ropade Elin efter de bortseglande.

"Adjö mamma!” skrek Ville med sin lilla pipiga röst och nickade.

”Ta’ vara på gossen, Kalle! Hör du dä! Gu’ nåde er, om I inte aktar pojken!”

”Hva stå' du å gapar efter!” hördes mannens grofva röst ute från båten.

”Ja’ ba’ inte dej utan *Kalle*."

Men nu hörde man ej hvarandra vidare. Elin stod dock qvar och vinkade med hufvudduken åt gossen, som svingade mössan ett par gånger, men snart fick han så mycket annat att tänka på, att han glömde bort modren, som stod och såg efter dem. Dock, just i det samma de skulle svänga om ett skär, som skulle undanskymma hemmet, sade Kalle hastigt:

”Titta dej om, Ville, å vinka åt mamma med mössa, ho står der än å fläktar med sin duk.”

Ett ögonblick derefter hade båten skjutit bakom udden. — En minut derefter såg Elin seglen skjuta upp på andra sidan denne, men klippan höjde sig så småningom, och i det nästa var äfven det borta. En stund stod hon qvar med ögonen fästa på den punkt, der hon sett sista fliken af seglet, men slutligen måste hon återvända till stugan. Hon vågade knapt gå in vid tanken på, att hon ej skulle mötas af gossens lek och prat, men till sist måste hon göra våld på sig och öppnade dörren. De första föremål, hon fick ögonen på, voro Villes trätofflor, som stodo straxtinvid dörren. Hon stod ett ögonblick och betraktade dem, men i det nästa föll hon i en häftig gråt: han ska aldri mer få f... f...å få bru... br... bruka dem, snyftade hon under häftiga skakningar, och sköt dem under soffan för att slippa att se dem. Hon gick derpå fram till bordet och gaf sig i färd med nätet, som var under arbete, men det ville icke gå; slutligen framtog hon några af mannens kläder, som skulle omses. Detta fordrade mera omtanka än nätbindningen, hvilken med sitt mekaniska enahanda tillät tankarne att omge gossen, för hvilken hennes upprörda inbillning målade faror, som omöjligen kunde träffa honom. Hon lyckades sålunda på en kortare stund slå dessa ifrån sig och sysselsätta sig med hvad hon hade för händer, men kort blef hvarje sådan, ty tankarne flögo åter ut till båten, som kankade derute bland skären. Hon försökte att kasta i sig några matbitar, men de stannade i halsen och hon sköt tallriken ifrån sig. Hon försökte att återtaga arbetet, men det ville icke gå, och slutligen lade hon det alldeles ifrån sig. Inne i stugan kändes det, som om hon skulle qväfvas, tyckte hon, hvarföre hon gick ut och upp på höjden, på hvilken hon om morgonen hade stått och sett efter de bortseglande. Här blef hon stående långa stunder, men den sjudande oron dref henne slutligen derifrån och till en större höjd, från hvilken hon hade en ännu vidsträcktare utsigt. Så förgick eftermiddagen, och ju längre det led, dess mer växte oron, och pinanöfvergick slutligen på kroppen; hon kände sig ordentligt sjuk och måste således gå in. Inkommen i stugan, kastade hon sig på träsoffan innanför dörren; längre orkade hon ej; det var, som om alla hennes krafter tagit slut. Så låg hon en stund med bultande tinningar och qvalfulla tankar, men, utsliten till själ och kropp, insomnade hon slutligen. Sömnen blef dock orolig, och då och då banade sig ett utrop eller en afbruten mening väg mellan de halfslutna läpparne. Så förgingo ett par timmar, men nu hördes tunga steg utanför på klippgrunden, och hon for hastigt upp ur sömnen.

”Bevare mej! Ja’ tror, ja’ sofvet”, sade hon, yrvaket och gnuggade ögonen... ”Men hva ä *detta*. Ja’ tror, di ä hemkomna!” Hon hann ej afsluta meningen, ty nu slogs dörren upp, och Ville rusade in.

”Mamma, mamma! I kan allri’ tro så roli’t ja’ ha’tt”, ropade han, andfådd och med tindrande ögon.”. Ja’ har sett säla’ Sälar. i långa ra’er legga å sola sej ute på skär’a... Ute vid Ytterskärs udde såg vi så många segel, så ja’ kunn’e inte räkna dem en gång... Morbror sa’, att dä va många många hundra... Å så såg vi en så konstfer båt, så I kan allri’ tro’t... Dä sto’ rök ifrå’n som ur vår skorsten, när I ell’ar som allra värst, å buh buh! tjöt han ända som Grässkärs ko, men dä va bara ibland.””Ja, du må tro, att han har ha’tt ög’a mä sej”, sade Bengt, som under tiden kommit in i stugan och nu med ett leende stod och lyssnade till gossens redogörelser... ”Dä finns ”uränne” Inneboende kraft, som är något att göra af. i den pojken, dä ä säkert...”

”Ja, godt å mun, dä har han åtminstone”, tillade morbrodren, litet surt. ”För hans prat fick ja’ nog e’ halfvål mindre.”

Modren stod härunder och såg på gossen. Till hvad mannen och brödren hade att säga lade hon föga märke. Slutligen stego tårarne henne i ögonen, och hon drog honom intill sig med ett tacksamt: ”Gudskelof, att ja’ har dej hemma, min pilt!”

III.

Ett par år hade gått, och Ville hade nyss fylt elfva år. Af det späda och småväxta barnet hade blifvit en storväxt och stark gosse. Det rörliga lifvet och den friska sjöluften hade påskyndat hans utveckling, och han såg ut, som om han varit minst två år äldre. Lusten för sjölifvet hade tilltagit med åren, och han var ej mer än tio år, när Bengt en afton vid återkomsten från fisket kunde säga till Elin:”Nå, i da’ har pojken styrt båten för förste gången... Å, vet du, han bar sej inte illa åt!”

”Nej, dä kan en säja å inte ljuga”, tillade svågern; ”han bar sej bättre åt än mången femtonåring.”

”Gu’ bevare! Lemna styret åt en barnunge! Att du inte har vett i dej!” ropade Elin, förbittrad och vände sig till mannen.

”Ja, du må tro, Bengt har nog ha’tt ett sjå mä pojken för å kunna hålla’n ifrå’ styrpinn’ så länge han gjort”, sade brödren, urskuldande.

”Ja, dä ha vuret mä honom å styrpinn’ som mä pojken på Inland å tömmen”, tillade Bengt. ”Får ja’ köra! gnyr den. Får ja’ styra! gnäller skärgårdspojken... Jo, di ä sej lika.”

”Utå Ville blir dä en rask fiskare en gång så mycke ä säkert”, menade Kalle.

”Ja, om inte Bengt dränkt'en långt inna’ dess”, mumlade Elin halfhögt.

Här afstannade samtalet. Karlarne gingo ner i sjöboden för att styra med fiskredskapen. Elin satt qvar i stugan. Hvad hon sist hört oroade henne djupt, och då hon såg framför sig och tänkte på framtiden, uppfyldes sinnet af mörka aningar; det var, som om något ondt hängt öfver henne.

Det var tidigt en morgon några veckor senare. Då och då tittade en blek höstsol in uti stugan på Måseskär men detta endast för en stund, tyhimlen var störstadels öfverdragen med tunga moln, som med stark fart kommo dragande utifrån; vattnet hade stigit några dagar och fiskmåsarne i stora flockar dragit mot land. Allt detta bådade storm.

I stugan hos Bengts sof man ännu, ehuru det led en stund på morgonen. Bengt hade nämligen beslutit en några dagar uppskjuten fiskeresa, och man behöfde sofva ut, ty följande natt skulle bli sömnlös; resan gälde nämligen det yttersta skärbandet. Från soffan, der Ville och morbrodren hade sina sofplatser hördes endast de jemna och lugna andedragen, som utmärka en frisk och djup sömn. Annat var förhållandet med Elin; äfven hon sof, men qvaldes derunder af svåra drömmar, ty då och då utstötte hon ett rop af förskräckelse: dessemellan suckade hon djupt och började slutligen snyfta. Detta väckte Bengt, som häftigt reste sig på den ene armbågen.

”Elin, du! Vakna, hva' ä dä åt dej. Ä du sjuker?” sade han och stötte henne i sidan.

”Min gu', min gu’! ... Hvart tog båten vägen? ... Der sticker ett hufve upp... Se der e' hånn! ... Ja’ sa' allti’, att Bengt skulle dränka'n”, hviskade hon qvalfullt i sömnen och skakades i det samma af en häftig snyftning.

”Elin, du! Elin du! Vakna!” sade Bengt och stötte henne åter i sidan. Härvid slog hon upp ögonen, hvilka efter att ha mött mannens kastade en förvirrad blick kring stugan. Härunder fick hon ögonen på gossen och nu klarade sig tankarne.”Gudskelof, han ligger ju der!” utbrast hon och drog en suck af lättnad. ”Ja’ drömde, att båten kom ikull, å att gossen ”ble borte”. Ja' skrek väl till i sömnen, kan ja’ tro?”

”Ja, visst gjorde du dä å väckte en stackare!” sade mannen surt. ”Ja' hade så väl behöft sofva ut i da'... Blir dåli’t mä sömnen till natta’.” ”Dä kunn’e ja’ väl inte rå för? ... Käre, bli nu inte onder för dä. Ja’ kan ju inte hjelpa, att ja’ drömmer så der”, sade hustrun, undfallande.

”Ja, men du kan hjelpa, att du skyller mej för att ja' vill dränka’n...”

”Hvem har skylt dej för dä?...”

”*Du*, hörde du ju?”

”Ja’?”

”Ja’ sa’ allti’, att Bengt skulle dränka’n till slut, sa’ du nyss.”

”Herre Gu’. Dä va ju i sömnen.”

”Ja, men en säjer inte sån’t i sömnen, om en inte tänker’t, då en ä vaken, säjer di... På sånn’a tankar ska du inte gå å rufva för inte.” Hustrun bleknade. Bengts lynne hade nu kommit ur jemnvigt, och detta yttrade sig alltid deri, att han gjorde allt hvad hon tyckte vara svårt och ledsamt. Detta visste hon af gammalt och tänkte ängsligt

på gossen.

Mannen hade, under det dessa ord uttalades, legat stödd på ena armbågen. Nu lade han sig åter ned, vände sig mot väggen och sökte somna. Så låg han en halftimma, men slutligen reste han sig och steg ur sängen med ett förargadt: ”nå’nmer sömn blir dä inte å; dä ä bätter å gå upp än ligga å värka.” Han klädde sig hastigt och lemnade stugan men i dörren vände han sig om och sade kärft: ”häf dig nu opp å laga, att ja’ får en kaffetår... Väck Kalle och Ville.” Med dessa ord slog han igen dörren. Elin skyndade ur sängen och kastade sig i kläderna. Benen ville knappt bära henne, ty hon anade hvad som förestod. Sedan hon upptändt eld och påsatt kaffekokarn, gick hon fram till soffan för att väcka sonen och brödren. Hon hade dock ej hjerta att genast göra det. Ville låg der, så vacker och rödkindad, och snusade bredvid morbrodren; aldrig, hade hon sett honom sådan, tyckte hon; ett par gånger gjorde hon en rörelse, som om hon velat skaka honom i armen, men drog handen tillbaka. Af fruktan att späda på det dåliga lynnet hos mannen, ifall denne återkommit och funnit tillsägelsen ohörsammad, måste hon dock slutligen göra det. Gossen slog upp ögonen och log vänligt mot modren.

”Ä dä allt så dags? ... Jag sof så godt”, sade han och sträckte armarne med en lång jäspning öfver hufvudet.

”Ja, far sa’ till mej, att ja' skulle väcka er; laga att I ä uppe till han kommer tillbaka ifrå’ sjöbo'n.”

”Står han vid hva han sa’ i går? Ska vi ut å fiska vid Ytterskär?” frågade Kalle som under tiden vaknat.

”Han har ingenting sagt i da', men ja’ ärädd för’t, för då ja’ nyss kasta ögona ut genom fönstert, såg ja’, hur han snodde sej nere ve’ båten.”

”Nå, då blir dä väl, att vi ska ut, kan ja’ tro; ja’ vet inte hur dä kommer sej, men dä ä ända, som ...”

Här tystnade han hastigt, då han märkte systren blinkade åt honom. Han såg frågande på henne men teg. I detsamma började kaffekokaren att pösa, hvarför Elin skyndade till spisen och straxt derefter ut i köket. Under tiden uppstego de båda sängkamraterne, och voro just klädda samt soffan igenskjuten, då Bengt återkom från sjöboden.

”Nå, ska vi ut i da’?” frågade Nalle.

”Visst ska vi dä; dä va vi ju öfverens om i går, hvarför frågar du så?” svarade den inträdande med ett åskmoln i pannan.

”Dä har tecknat sej te ovä’r nå’ra da'r. I natt har vi stormen här.”

”Väderspåman, kantänka! Hur ofta spår du rätt?”

”Inte långt imella’, ska ja’ säja dej... Mins du stormen ja’ spådde i fjol så års, då den store engelsmannen törna’ på vid Soteskär? ...”

”Ja, dä va den gången.”

”Ja dä blir så nu mä.”

”Blir dä för kati’t så gör vi som rnåkera å pallrar oss i land.”

”Dä väl allri’ di mening å ta’ pojken mä åtminstone?”"Jo, dä ä just mi mening. Ja’ ska visa Elin, att ja’ inte ska’ dränka honom, som ho’ bå’ drömmer om å annat.”

”Akta dej, så inte skräppa Skräppa = skryta. går sönder!... Besynnerli’t, att ho’ inte gjort'et för längese’n... Hvar gång vi kommer hem mä pojken har ja’ undrat på dä, fast ja’ inte velat säja något.”

Gossen hade under tiden stått och lyssnat till fadrens och morbrodrens samtal. Han blef härunder allt allvarsammare; till sist stego tårarne honom i ögonen, men, rädd att visa fadren detta, lemnade han hastigt stugan och skyndade ut i köket.

Efter en stund kom Elin in; det syntes spår efter tårar, fastän hon sökt utplåna dem. Hon gick tyst fram till ett skåp och framtog några koppar, hvilka sattes på bordet, hvarefter hon ifylde desse.

”Här ä bara två men Ville ska väl ha sej en tår å styrka sej mä.”

Elin framstälde en tredje kopp, hvilken hon ifylde och sköt till gossen med ett kort: ”se der drick då!”

Några ögonblicks tystnad uppstod, hvarunder de båda karlarne togo sig en påtår, hvilken de tillsatte med lika mycket bränvin. Kort derefter sköto de kopparne ifrån sig och stego upp.

”Vi går nu ner till båten; om en timme eller så ä vi tillbaka; laga då, att du har lite’ tillmats; sen ger vi oss i väg”, sade Bengt och vände sig till hustrun.

”Hur ska ja’ klä’ pojken?”

”Hva menar du mä dä?”

”Jo, ja’ vill veta, om I blir borte öfver natta, för då ska ja’ ta’ lite’ mer under, så att han står sej.”

Bengt stod och gapade. Han hade hoppats att möta motsägelser och derigenom få tillfälle att låta sitt dåliga lynne utbryta, men denna undfallenhet afväpnade honom, och han svarade fogligt:

”Dä ä nog bäst, att du ta’r på’n, så han stå’r sej i natt; för vi komma nog inte hem förr än fram på morr'on.”

”Låt pojken bli hemma; dä ä mitt råd”, sade svågern med ett medlidsamt ögonkast på systren.

”Nej, dä sker inte, säjer ja’, han ska mä; dä har ja’ innerli’t satt mej före”, sade Bengt sträft.

”Pojken behöfver vänja sej vid sjön i ti’, om dä ska bli kar’ å’n... Hva står I å nynner Nynna = se på en annan med inbördes förstånd. emot hvarandra efter? ... Ja’ blir ändå vid hva ja’ sagt.”

”Hvem har nynt? Att ja’ tycker dä ä synn’ om bå’ Elin å pojken, dä nekar ja’ inte för, men derför springer ja’ inga skickebu’ åt henne, så mycke ska ja’ säja dej... Dä vet du bäst sjelf Elin... Nå, nu hör du dä.”

”Se så, bli inte osams, I mä!” sade hustrun,medlande. ”I behöfver nog hålla ihop, om I ska’ kunna reda er! ... Tyst nu Kalle, å säj inte i mot'en.”

”Vill du följa mä eller inte?” frågade Bengt häftigt och reste sig från stolen.

”Ja, om du inte hugger omkring dej på dä här vise’; ja' ä väl *svåger* din ändå.”

”Ja, men du ä min dräng också; du har ta’tt ordentli *städja*; glöm inte dä!”

”Nej, du lagar nog, att ja’ inte glömmer't”; med dessa ord tryckte han sydvesten hastigt på hufvudet och lemnade med stora steg stugan. ”Hör, hur dä skallrar i rutera! Ä’ dä utå en *dräng* å slå igen dörra’ på dä der viset! Åh han bole skämmas”, sade Bengt med en blick på hustrun, liksom om han hoppats, att hon skulle taga brödrens parti, hvarigenom han kunde få en träta i gång, ty, gick det för långt, så var Elin icke den som stod svarslös, ehuru hon tålte i det längsta. Men då detta äfven nu misslyckades, lemnade han stugan och skyndade mot sjöboden. Elin såg ut genom fönstret för att se, hur det skulle gå, om det skulle stanna vid en träta eller öfvergå till slagsmål, hvilket allt emellanåt, ”legohjonsstadgan” till trots, äfven förekom mellan husbonden och drängen. Hon såg härvid, huru de knystrade med knytnäfvarne emot hvarandra, stampade och nickade, men härvid stannade det, och trätan slutades med ett handslag.

Elin lemnade nu fönstret och började att syssla med maten; Ville gick ”pusslade” på sittsätt. Den lille ”oljerocken”, Förfärdigad af groft linnetyg, indränkt med olja. som modren, trots fadrens protester, sytt honom, lades fram; stöflarne smordes, dörjetyget lagades i ordning, några småsaker, som han haft att leka med, lades på sina platser. Modren följde honom uppmärksamt utan att säga något, men tårarne kommo henne ofta i ögonen, ty hon såg äfven i detta ett elakt förebud, då vid utfärderna annars hans tillhörigheter lågo efter honom, ”som om de varit omrörda med en visp” för att begagna hennes egna ord, då Ville vid hemkomsten fick sig en uppsträckning för hvad han härutinnan låtit komma sig till last: ”har väl annat å göra än gå å plocka efter *dej*", hette det.

Vid utsatt tid återkommo de båda karlarne; de tycktes nu vara de bästa vänner och skämtade under hela måltiden. Bengt tog sig en långsup, och bjöd svågern på en perla, ty bränvin, det skulle denne enligt aftal bestå sig sjelf —

och de båda svågrarne drucko försoningsskålen. Elin gick och plockade för gossen: ”ät, ät, barn!” hette det. ”På sjön blir dä så lagom med maten; mattina kommer för det mesta hem orörder. Så ät nu, kanske ja’...” men här hejdade hon sig och fick hastigt ärende ut i köket.

En qvart derefter var middagen afslutad. Pipsnuggorna påtändes, hvarefter man sammanplockade litet af hvarje som skulle med i mat- och kläd-väg. Sedan detta afslutats var manfärdig att lemna stugan. ”Adjö mä dej, Elin. Denna gången tänker ja' å dränka pojken för dej” sade mannen, med ett vidrigt skratt, under det han gick mot dörren. Hunnen dit, vände han sig dock om och frågade hastigt: ”du har väl inte glömt å lägga plunta' i mattina’?” ”Glömt'et har ja’ nog inte men... men.” ”Hva står du å menar efter? Akta dej å göra tvärt emot hva ja’ säjer... Åh, du borde skämmas! ... Lägg genast in plunta’, hör du!”

”Käre, ta’ inte mä dej bränvin denne gången!”

”Elin! Ä du gnistförbannad?”

”Hit mä flaska’!” ropade Kalle raskt. ”Qvick dej! Han ska nog supa lagom, dä lofvar ja'”, hviskade han hastigt till systren. Han blinkade ifrigt och sträckte ut handen efter henne.

”Nå, dä ä bra!” sade mannen, lugnad. ”I *dej* ä ändå resoner Kalle, som dä aldri’ vuret i syster di’. Lägg in henne nu, så ja' ser’t!”

”Går dä inte an, att ja’ tar’na i hand, te’ss vi kommer ner till båten; der lägger vi’na under en å tofter’a, så har vi henne till hands: dä va så fullt i tina’, såg ja’.”

”Kalle då! Har du *mä* ble’et galen?” ropade hustrun, förskräckt.

”Så du pratar! Galen för en vill ha sej en styrketår? Dä hörs, att du inte vet hva en stackare kan behöfva! Se så; hit mä flaska’ nu!”

"Nu tycker ja’ om dej, Kalle! Så ska en ta qvinnfolka”, sade mannen med ett belåtet leende och lemnade stugan. Kalle ryckte hastigt till sigflaskan men undvek härunder systrens förebrående ögon och skyndade efter svågern.

Gossen hade under tiden stått och lyssnat till tvisten, och modren märkte, hur tårarne vid morbrodrens ord kommo honom i ögonen; det var också med en känsla af riktigt hat, som hon lemnat flaskan till brödren. Gossen stod ännu qvar; det syntes, att han hade svårt att ge sig i väg, och det var först vid modrens uppmuntrande: ”se så, pilten min, var inte för ledsen! Dä går nog bra! Far och morbror ä’ di skickli’aste seglar’e i hela grannlaget”, som han gick fram och tog henne i hand och klappade henne på ena armen, något, som han annars ej brukade. Modren kände ett varmt behof att trycka honom intill sig, men i detsamma hördes fadrens röst utanför, och hon fick i stället skjuta honom ifrån sig med ett hastigt: ”hör hör, far ropar! Skynda dej, för annars blir han arg, å då får du ondt å dä; se så skynda dej, pilten min, å *Gud bevare dej!*" Med dessa ord sköt hon gossen utom dörren, hvilken hon stängde och gick derefter till fönstret. Med ögonen följde hon det bortspringande barnet; och det var, som om dess bild inbrännt sig i hennes själ; något sådant kände hon, och hon slukade honom med ögonen. Detta varade dock endast några ögonblick, ty mellan stugan och sjöboden låg en tvärsluttning, och i denna var han snart försvunnen. Nu var det slut med sjelfbeherskningen; den länge hejdade tårefloden sprängde sina dammar, och hon föll i konvulsiviskgråt, under det hon sjönk ner på stolen, som stod bredvid fönstret. Så satt hon en stund; de häftiga snyftningarne, som stundom öfvergingo i riktiga ångestskri, gjorde, att hon ej hörde hastiga steg utanför, utan var det först, när dörren häftigt rycktes upp, och Ville rusade in, som hon hörde något annat än dessa.

”Herre Gu’! Ä dä *du*? Får du bli hemma'?" ropade hon och sprang emot honom.

”Åhnej, ja’ skulle bara hemta mitt nya dörjetyg", svarade han och började röra ibland några fiskredskap innanför dörren... Der fans det dock icke; han letade på några andra ställen men lika fruktlöst.

"Ja, det fins nog inte härinne", sade han slutligen. Modren, som hjelpte honom att leta, instämde häri, och utbrast slutligen: "hva’ ä dä åt dej, gosse? Dä ä inte för *dörjetyget*, som du kommit tillbaka? Hva ä dä?" och hon såg

forskande på honom. Ville hade gått tillbaka till dörren och stod med ena handen på låsvredet. Det syntes, att han hade något på hjertat, fastän han hade svårt att komma fram med det.

"Jo, ja’ ba’ far, att ja’ skulle få springa efter något, som ja’ glömt... men... men... ja’ ville så gerna be' att I skulle be' far, att ja' finge bli hemma denne gången."

”Kära, kära barn: dä hjelper inte, när far har satt sej något före... Han skulle bara bli svår emot dej... Super han sej bara inte full, så går det nog bra...""Dä slipper han nog”, sade Ville och drog på munnen... ”Morbror slant på den hale fläcken straxt inte’ brygga’, I vet, å föll ikull och slog flaska’ i tusen bita’...”

”*Föll* han? ... Han plär kunna stå på bena annars”, och modren såg genomträngande på sonen.

”Ja, ja’ tänker, att han bara gjorde sej till, för att bränvinet inte skulle komma mä”, svarade gossen med ett nytt leende... ”Men I ska tro, att far ble någe' till arg... Han trätte och svor, så dä va ända hiskeligt... Å morbror han käfsa imot... E’ stund trodde ja' di skulle komma ihop, så arga va’ di... Morbror ble så förtredader, så han kasta alltihop ifrå' sej å sa', att han skulle bli hemma. Men då sa' far, att han sa' så bara för han va rädder å sej, men då ska I tro, att morbror ble himlagalen, å nu ä' han lika itänder å komma ut som far för te å visa, att han inte ä’ bangen å sej.”

”Herre Gu'! Å mä sånn'a ska du ut! Men *en* ting glä'r mej å dä ä, att di inte har nå’t bränvin mä sej ut... Dä ä ändå lite' lugnt å veta... Men hör nu ropar di på dej!” och då Elin tittade ut genom fönstret, fick hon se brödren stå vinkande åt stugan... ”Skynn’ dej, skynn dej, så di inte får vänta, för då blir di arga för dä. *Gud skydde å bevare dej*, barn! Ja' skulle villa ge mitt hjerteblo' för te' å kunna hjelpa dej, men ja' rår inte, ja' *rår* inte!”

”Nå, adjö mä’ er då!” Med dessa ord varhan ur stugan, och ett par minuter derefter hade han hunnit branten, nedanom hvars öfversta kant kroppen sjönk och sjönk, tills han var borta. Elin stod med ögonen fästa på den fläck, der hon sett gossens hufvud försvinna. Hon hade svårt att taga ögat ifrån den, men då hon slutligen gjorde det och gick ut för att som vanligt från bergklinten följa båten så länge denne var inom synhåll, kände hon sig mindre beklämd än förut. Brodrens list hade nämligen lugnat henne. Bengt och Kalle voro båda kände som Norrvikens skickligaste seglare och hade många gånger redt sig i stormar, då deras vänner ansett dem vara förlorade. Men hade Bengt fått litet i näsan, då hängde lifvet på ett hår, påstod alltid Elin: nu kunde detta ej bli händelsen, och hon stod något lugnad qvar, tills båten försvunnit bakom det vanliga skäret, och återvände derefter till stugan. Här tog hon ifrigt i tu med den stora vaden, som var under arbete, och hvilken hon utfäst sig ha färdig till viss dag, hvilket både mannen och brodren förklarat vara omöjligt; dubbelt så lång tid skulle hon behöfva, menade de. Detta var således en hederssak, och hon hade arbetat flitigt, men huru det var, så började det att lida på tiden, och hon hade under de sista dagarne fått uppbära mer än ett stickord. Nu fick hon en dag, som hon skulle få vara riktigt i fred, och den skulle ej få gå henne ur händerna, ty då hon hade karlarne hemma, blef det än ett, än ett annat att styra med. Det blef dessutomett medel att fördrifva de oroliga tankarne för de bortvarande. Den senare beräkningen slog dock icke in, ty hur skickligt fingrarne bundo på noten, så förmådde de dock icke binda tankarne vid denna, utan ilade dessa oupphörligt ut till båten. Härunder blef henne oron som vanligt öfvermäktig; hon kände, som om hon ville qväfvas, och hon skyndade ut för att få luft. Hon var nästan rädd att gå upp på klipphöjden, men hon drogs dock oemotståndligt dit, och innan hon visste ordet af, stod hon der och såg spejande ut mot Ytterskär, af hvilket hon kunde se en skymt längst bort vid synranden. Omkring detta plägade mannen och brödren uppehålla sig. På detta kunde hon stå och se halftimvis, men så flögo blickarne åt andra håll för att se, om stormtecknen ökat sig eller aftagit. Det förra hade de icke gjort; visst stod det en mörk molnvägg i syd vest, och luften var qvaf, men vidare kunde ej märkas förutom vattenstigningen. Denna hade dock fortfarit ett par dagar och hade ej blifvit hastigare, åtminstone inbillade hon sig så. Efter att sålunda stått en lång stund på detta ställe, dref henne oron till ett annat, der hon på samma sätt stod och såg utåt. Men så kommo stunder, då hon kände sig rädd för att se på detta, hvarför hon återvände till stugan och vaden.

Det var en sådan stund, och hon hade ifrigt tagit ihop med denna. Det kändes qvalmigt i det låga rummet och hon hade öppnat dörren, men detta hjelpte ej, ty qvalmet kom utifrån! Honöppnade det ena fönstret och satte sig midt

i draget för att svalka sig, men det hjelpte lika litet: bloden brände som smält bly i ådrorna, tyckte hon. Under det hon så satt, lyfte hon hastigt upp hufvudet och lyssnade; så satt hon några minuter med halföppen mun, men nu hördes ett doft dån; det liknade ett aflägset åskdunder, men det kom ej uppifrån utan nedifrån, ur sjelfva hafvet. Elin kände det väl och ur hennes ansigte hade hvarje bloddroppe försvunnit; hon var som ett lärft i ansigtet, men då ett nytt dån hördes, steg hon hastigt upp och skyndade ur stugan. Vid en blick utåt hafvet märkte hon till sin förskräckelse, hur den svarta molnväggen upplöst sig i stora moln, som med stark fart drefvos mot kusten. Vinden hade nämligen friskat upp, och luften kändes ej så qvaf. Den var icke jemn utan kom stötvis, det lät som djupa suckar, mellan hvilka det blef jemförelsevis lugnt. Men under dessa mellanstunder hördes åter bullret bland skären, än som ett sakta dån, än som rasslet af en på afstånd afskjuten musköttsalva. Elin kände, hur blodet stockade sig kring hjertat; det var, som om hon velat qväfvas, tyckte hon, ty snart skulle ovädret brista lös. Halft medvetslös, gick hon ned till stranden, utefter hvilken hon fortsatte sin gång ett långt stycke med ögonen skarpt fästa på strandbrädden. Ju längre hon gick, desto mörkare blef hon, under det en sakta jämmer allt emellanåt banade sig väg mellan de halft tillslutna läpparne. Slutligennade hon och såg sig omkring; hon vände hufvudet än till höger och än till venster, under det att blickarne noga följde vattenbrynet.

"Herre, min Gud, dä syns ju inte, dä syns ju inte!" utbrast hon och kastade en förtviflad blick mot himlen.

Hon gick derpå alldeles ned till stranden, der hon föll på knä och stack ner ett par finger i vattenbrynet. Ögonblicket derefter reste hon sig från den knäböjande ställningen och märkte med den andra på de i vattnet nedstuckna fingrarne. Hon skakade härvid sorgset på hufvudet och fortsatte sin gång. Derunder fick hon ögonen på en förfallen stuga, som låg ett stycke in på ön. Härvid stannade hon hastigt; det syntes, att något nytt fallit henne i sinnet, ty hon lemnade hastigt stranden och styrde kurs mot denna. Efter tio minuters vandring var hon framme.

"Go’ qväll!" helsade hon, i det hon steg öfver tröskeln och fann värdinnan, sittande på sin vanliga plats framme vid fönstret, sysselsatt med sin strumpa som aldrig var ur händerna.

"Go’ qväll igen!” svarade gumman och såg upp från denna... ”Hvar kommer du ifrån utan hufvekläde? ... Men bevare mej ! ... Hva går det åt dej, barn? Du ä' ju hvit i ansigtet som e' kyrkevägg... Hva står på? ... Ville har väl allri' kommet i å ble’et borte?

"Nej, inte än, men..."

"... men... hva menar du?” frågade den gamla och lät strumpan falla ner i knät.”Jo, Bengt å Kalle for ut på fiske i da å to’ Ville mä sej.”

”Men hva gör gubben din så för? Te natta blir här ovä’r... Dä har ett par dar tecknat sej så... Dä blir inte för *barn* å vara ute i... Tomsing! ... Släpa pojkekräket ut mä sej!” Med dessa ord steg gumman upp och gick emot sin gäst.

”Jaså, I säger dä... Blir dä mycke’ svårt, tror I?” Elin kunde knappt få fram orden.

”Räds för’t. I två qvälla' har sola gått ner mä en bre’, blodrö’ ring omkring sej, å månen har under dä sista nytännet bara visat den ena sida', å dä plär allti' vara tecken till ett hunn'a vär. Har du hört, om dä mullrar mycke' bland skär'a? Stuga’ ligger lite' frå' strann’a, å ja' börjar å höra så dåli’t... Ja så, dä har gjort dä... Ja' kunn'e tro dä. Men dä va sant? Hur ä mä vattenmärket vid Hvaludden? Du har ju reda på vattenmärkena, tyckte ja', du sa' en gång?” ”Ja, ja’ känner grant till dum... Der står vatten så högt öfver märket”, och Elin utmärkte på fingrarne samma längd, som hon gjort för sig sjelf nere vid stranden.

”Jaså, då har vi ovär’t här i natt... Så djupt låg dä märket nere, då mi' olycksnatt va'.”

”Herre Gu! Dä blir då all’ri väl!... Kommer dä något ondt åt pojken, då *dör* ja’.”

”Säj inte så, barn!... När inte *ja’* dött å sorg, så dör ingen å sorg: på e' natt misste ja' man å två söner; tie år förut hade ja' misst far å bror, å hva slut min Hindrik fick, dä mins dunog. Näste mars blir dä fem år, se’n han ble' borte ute på Doggern... Nej, du, vi skärgårasqvinner får allri' någon da' känna oss säkra, att inte olycka kan vara framme.”

”Ja' fick sålle's inga tröst”, sade Elin, som stod med ryggen lutad mot dörrposten och med händerna bakom sig, samt ögonen fästa på golfvet. ”Hur ska dä bli? *Hur ska dä bli?*” frågade hon med en sakta qvidan, mer för sig sjelf än för att det skulle höras.

”Som *Gud* vill, barn, som Gud vill... Tro bara dä, så ska du känna dej lugnare”, sade gumman och såg uppåt med en blick, som visade, att hon fått lära sig detta. . . ”Å hva önskar vi lifvet i di små å unge så mycke’ för? ... Ä dä inte lyckligast för dum å komma ifrå’t... Ja' har sjelf fått tacka Gud för att åtminstone en å mina piltar ä borta.”

”Ja', men dä *kan* ja' inte göra, ifall dä så illa skulle vara.”

”Säg inte så, Elin; du syndar”, sade gumman allvarsamt... ”Har du så syndi't tal för dej, så får du gå.”

”Bli inte onder, Maja, men ja' kan inte låta bli å fråga: hvarför ska Gud *ge* oss barn'a, när han rycker dem ifrå' oss? Bätter, vi allri' hade fått nå'ra, än till å obarmherti't rycka dem ifrå' en stackare.”

”Ja' säjer än en gång: håller du inte inne mä sånn't dumt prat, så får du gå din väg”, sade den gamla åter, resande sig... ”Bätter, att viinte fått nå’ra? Hur vet vi dä? ... Vår Herre vet nog hva han gör . .. Ja’ för min del kan nu tacka Gud för hva som skett: Hindrik frälste han frå’ mycke’ ondt, å mej fann han på dä sättet... Gå nu till ditt å tänk på hva ja’ sagt dej... Du behöfver inte vara ensam i stuga’; kom ihåg dä; vill du ha hjelp, så får du hjelp... I natt, som kommer, blir dä nog svårt, å känner du dej för öfvergifven, så vet du hvar Porshagen ligger. Vi ska då hjelpas åt å söka tröst, der den fins... Gå nu hem... Här har du ett hufvekläde; gå inte barhufvad; dä ser så slarfakti’t ut.”

Elin tog emot klädet och knöt det på hufvudet. Ett par gånger öppnade hon munnen, som om hon velat säga något men tillslöt den åter och lemnade stugan. Gumman stod och lyssnade efter den bortgåendes steg samt gick derefter till fönstret, genom hvilket hon stod och såg efter henne, tills hon försvunnit i en däld, som gick midt öfver ön. Först då lemnade hon detta och återtog den bortlagda strumpan.

Vinden hade emellertid friskat upp; den kom nu ej i korta stötar, mellan hvilka det var jemförelsevis lugnt, utan det ”drog” jemt och starkt utifrån. Till någon egentlig storm hade det dock ej ännu öfvergått, och vid blicken utåt var det blott undantagsvis, som man kunde se ”sjön bränna hvit”. Mot aftonen tilltog dock blåsten; den kom äfven nu stötvis, men i dessa stötar låg nu något vildt och ilsket, och det tjöt i knutarne, och pep i springorna, under det att det då och då hördes”schask” ... ”schask”, när en tegelpanna slog i marken utanför. För hvarje ögonblick växte vågorna, och kommo slutligen, höga som hus, vältrande mot skärbandet, mot hvilket de rasslande bröto sig. Då och då körde hvita skumpelare upp i luften, hvilka ögonblicket derefter nedföllo med ett dån, som hördes vida omkring. Från den svarta molnväggen i vester hade under flera timmar det ena molnet efter det andra lösryckt sig och med stark fart drifvit mot land men slutligen hade hon inga mer att skicka ut, och mot qvällningen låg horisonten klar, och solen stod som ett rödt klot på vågorna. I skenet från detta glänste vågryggarne som stora snödrifvor, hvilka rullade oemotståndligt framåt; andra stunder, då stormens styrka ökades, föreföll hafvet som ett yrande snöfält. Under allt detta gick Elin fram och tillbaka mellan stugan och den vanliga klipphöjden, från hvilken hon stirrade ut mot Ytterskär. Ej ett segel kunde hon skönja, men deremot stora skaror af sjöfogel, som, kommande utifrån, skriande drogo mot land. Länge förmådde hon dock ej stå så utan skyndade tillbaka till stugan, der hon för att slippa att se hafvet, hängde ett förkläde för fönstret, samt började derefter att gå fram och tillbaka. Härunder kommo stunder, under hvilka hon liksom förut kände, hur bröstet drogs tillsammans; det var, som om hjertat ville stanna, och nu rusade hon ut för att hemta luft. Mot sin vilja drogs hon alltid till höjden, men för hvarje gång blefvo besöken kortare, utanskyndade hon ned i dälden der hon ej kunde se hafvet. Här gick hon långa stunder fram och tillbaka, stannade ibland några ögonblick och betraktade Porshags-stugan samt började gå deråt, men stannade snart, stod åter några ögonblick och såg på denna men vände sig hastigt och började derefter att gå mot hemmet. På sådant sätt gick eftermiddagen. I detta ombyte kände hon ett slags lindring, men då qvällen kom, och mörkret slutligen körde in henne, blef det värre. Ljus ville hon icke tända, det var som om mörkret omkring henne bäst harmonierat med hvad hon kände inom sig, tyckte hon, och hon gick der fram och tillbaka i halfdunklet, någon gång kunde hon sätta sig på soffan med hufvudet tillbakalutadt mot väggen, men detta varade ej länge, utan drefs hon af den sjudande oron åter upp på golfvet.

Under det hon så gick, väckte hon ibland till: det egendomliga dånet af någon nedfallande vattenpelare hade trängt in i stugan; hon stannade ett ögonblick och lyssnade men nu hördes ånyo samma ljud; härvid satte hon ibland händerna för öronen och fortsatte åter sin gång. Timme efter timme förgick så hon hade ej förtärt något på hela dagen. Detta i förening med slitningen inom henne hade alldeles uttömt krafterna; hon kände, hur knäna svigtade under henne och slutligen förmådde hon ej hålla sig uppe utan kastade sig oafklädd på sängen, der hon snart insomnade. En timme var sömnen djup och lugn, men derefterbörjade den att bli mera ojemn; det syntes, att hon plågades af någon elak dröm, ty då och då hördes en sakta qvidan eller några orediga hviskningar men på en gång banade sig ett högt skri fram mellan läpparne; hon reste sig hastigt och såg sig yrvaket omkring. "Hv... hv... hvem, hvem va dä som ropte?..." frågade hon häftigt och sprang ur sängen samt skyndade till fönstret och såg ut genom detta; ögonblicket derefter var hon ur stugan. Utkommen, tittade hon sig först omkring och gick derefter ett hvarf omkring denna. Hon såg derunder uppmärksamt ned åt sjöboden men båtstaden var tom, och några minuter derefter återvände hon in. Inkommen, tände hon hastigt på en torrvedssticka och lyste på klockan och gick derpå åter och lade sig. Nu var det slut med sömnen; ej en blund kom öfver de brännande ögonlocken, utan låg hon och stirrade framför sig. Det var nu halfljust derinne; molnen hade skingrats, och en klar fullmåne spred sitt sken öfver nejden. En stråle hittade äfven in i stugan och till den mörka vrån, der Elin låg. I den melankoliska minen låg ett uttryck af medlidande, ty så mycken smärta i ett menniskoanlete hade han ej nyss sett. Under detta fortfor stormen att rasa; vid midnatt tycktes han ha uppnått höjden af styrka: pipandet kring knutarne var mera ihållande, tjutandet i skorstenen starkare och verksamheten bland takpannorna ännu större, ty gång på gång hörde hon, hur en sådan klingande föll ned påmarken utanför. Från stranden kördes rasslet af vågorna, hvilka ibland vältade sig nästan fram till stugan. Här brötos de dock mot en bergpall, och hon hörde, hur vattnet silade tillbaka utför sluttningen.

Det var en timme efter midnatt. Elin låg och stirrade på månen samt lyssnade då och då till stormen; de yttre sinnena voro i full verksamhet, men öfver hennes inre låg en viss bedöfning. Härunder fick hon se, att det skymtade någon förbi det ena fönstret och hörde straxt derefter hur någon knackade på dörren. Var det möjligt? ... Kunde de ha kommit tillbaka? tänkte hon och vände örat mot dörren. Knackningen upprepades, nu åtföljd af ett: ”öppna! ... öppna!”, utsagdt af en qvinnoröst. Nu steg Elin ur sängen och skyndade ut i förstugan. ”Hvem är det?” frågade hon.

”Öppna, kära barn! Det är ja’; du känner väl igen Maja i Porshagen, vet ja’?”

”Åh, ä dä I, moster? Ja’ tyckte väl, ja’, att målföret va mej bekant”, sade Elin och tog bort träbommen. ”Kom in, kom in å stå inte ute i blåsten... Hva ä I ute...”

”På för väga, menar du”, fortsatte gumman under det hon steg in i stugan. ”Jo, ja’ låg derhemma å lyddes på denne förskräcklige stormen; värre va han inte den natta, då Lars å mina piltar ble borte, å så kom ja’ å tänka på dej, som ä så ensam å öfvergifven. Dä ä så godt, dugår öfver till henne, på e’ stunn’, tänkte ja; sofva kan du ändå inte å så har ja’ kommit hit.”

”Dä va’ mer än beskedli’t å er, moster... Dä har varit så svårt, sen ja’ lemna’ er i går, men nu... nu se’n allt ä öfver, så...” Här tystnade hon, orden lådde fast vid tungan, och hon förmådde icke fortsätta.

”Se’n allt ä öfver... hva menar du mä dä?” frågade enkan, förundrad... ”Dä ser illa ut, men di kan ha kommit i land på något skär... Hvem har sagt, att di ska bli borta?”

”Jo, lite öfver tie skedde dä”, hviskade Elin.

”Ä du ifrå’ dej, barn?... Yrar du eller hva går dä åt dej?” sade gumman och drog Elin till ett ställe i rummet, der månen föll henne klart i ansigtet. ”Hva går dä åt dej? Har du förlorat ditt förstånd?” frågade hon, deltagande? i det hon uppmärksamt betraktade henne.

”Åh nej, ja’ vet nog både hva ja’ gör å hva ja’ säjer... men i jåns, då ja’ låg der borte i bädden å hade lurat å e’ stunn, hörde ja’ så tydli’t, som ja’ hör er, hur Ville skrek: hjelp, hjelp, mamma!... Annars drunknar ja’. Hjelp, hjelp! Han skrek dä ända in i örat. Ja’ kände precis igen hans röst.”

”Dä har du *drömt*, barn!”

”I får kalla’t hva I vill, men att ja’ *hört* honom ropa på hjelp; *dä ä säkert*. Se’n dä nu ä öfver, känner ja’ mej lugnare.”

”Godt dä, men dä måtte inte vara mycke’ ändå; du skälfver ju i hele kroppen... Gå å läggdej; ja’ ska sätta mej breve’ dej, å bli här, till dä blir dager å börja mä.”

Med dessa ord tog hon Elin om lifvet och förde henne till sängen, der hon nedlade och bredde öfver henne. Elin lät sig skötas som ett barn, och den gamla tog plats bredvid sängen. De båda qvinnorna hade dittills varit tämligen främmande för hvarandra; nu var det slut med främlingskapet; de förtrodde hvarandra sina "genomgånger”, isynnerhet hvad de som hustrur måst fördraga och försaka, huru få fröjdeämnen, men huru mycket af sorg och bekymmer, som deras lif erbjudit; den enda glädje de haft hade varit barnen, men så hade desse ryckts ifrån dem.

"Ja’ minns så väl natta, då Lars å piltarne mina ble' borte”, slutade Maja; ”men ho va fasligare än denna, ty dä va så svart, att ja’ inte kunde se hand' ifrån mej; men se, hur vackert månen lyser in här; dä ju ända, som om vår Herre mä sitt ljus ville titta in å trösta dej; omkring mej va dä så svart, att ja' bara derför tyckte att dä va som om han för allti’ stött mej ifrå sej; men just i *dä* mörkret va dä, som ja' fann honom, å han fann mej, å ja’ kan *nu* säja, hva ja' inte kunn’e då: ”Herren gaf och Herren tog, väl-signadt vare Herrens namn77 ... Hvar ja’ fann trösten behöfver ja’ inte säja dej. Vill du, att ja’ ska ta' fram bibeln — du har väl en bibel, vet ja? — å läsa upp di ordena för dej, som gaf mej tröst i *mitt* mörker. Vill du dä?"

”Ack, ja! Gör dä; bibeln ligger till höger iden öfversta dragkistelåda; långt in under hufveklädena... Läs, läs... Ja’ känner mej så klen, så klen”, sade Elin under en ny skälfningsattack. ”Men hur ska dä gå?... Ja’ har ju inte något ljus.”

”Så har du väl ett par torrvedsteckor, sånn’a har varit mina ljus mången qväll, ja, mången natt, då ja’ inte fått vara i fre’ för mina orolige tankar... Men dä va *fasli't*, hva du ä klener, barn! Ja’ får lof å ge dej en slick vatten... Hvar har du något? ... Jaså der... Här har du en tår, men drick inte för häfti’t... Dä va inte å tacka för ... Gud låte dej inte svimma å!”

Några minuter derefter va bibeln framtagen och stickan tänd; gumman drog stolen närmare till sängen, slog upp bibeln och började läsa: ”Jag ropar till *Herren* med min röst och beder *Herren* med min röst.”

”Jag utgjuter mitt tal för honom och gifver honom min nöd före.”

Gummans röst darrade; minnen från hennes egen olycksnatt strömmade in på henne, och hon behöfde några ögonblick för att hemta sig, men snart fortsatte hon med fastare stämma:

”När min ande i ångest är, så låter *du* dig vårda om mig; de sätta mig snaror på vägen, der jag framgår: ”Herre, till *dig* ropar jag och säger: *Du* är mitt hopp, min del uti de lefvandes land.”

”Akta uppå min klagan, ty jag varder svårligen pröfvad; för min själ ur fångahuset, att jagmå tacka ditt namn; de rättfärdige skola församla sig till mig, när du väl emot mig gör.”

Rösten hade under de sista verserna flutit jemn och klar; Maja hade under första tiden af sin egen sorg så ofta läst dessa ord, att hon kunde dem så godt som utantill. Med ögonen slutna låg Elin, uppmärksamt lyssnande; detta var ovana ord för henne; bibeln hade ju legat *längst in* i dragkistlådan, och hade ej kommit oftare fram än någon gång på söndagseftermiddagarne, då hon ej visste ”hvar hon skulle göra af sig.” — Han hade varit ett tidsfördrif och ingenting annat. — Nu var det annat; hon kände hvarje ord som ett balsam på det blödande såret, och då gumman slutat på ett ställe, bad hon henne med matt röst fortsätta på ett annat. Denna lydde uppmaningen, och kapitel efter kapitel genomgicks, medan gumman efter hvarje utbrunnen sticka påtände en ny. Härunder låg Elin med sammanslutna ögonlock: hon var för matt att hålla dem uppe, men då föreläserskan börjat med första corintherbrefvet och kommit till orden:

”Och om jag gåfve alla mina egodelar de fattiga och läte min lekamen brinna och *icke hade kärleken, så vore det mig icke nyttigt."* Då reste Elin sig hastigt och såg på gumman med den minen, som menniskor få, då ett nytt ljus går upp för dem. Maja såg icke detta, och skulle, äfven om hon sett det, ej kunnat tyda uttrycket i de mörka ögonen, men hon kände, huru hon hade hennes ögon liksom fastnitade vid sig. Idenna ställning låg Elin, tills gumman slutat, men nu orkade hon ej längre hålla sig uppe utan nedsjönk matt på bädden. ”Tack, moster; på *di* vackre ordena läser vi inte någe mer, om I tycker som ja’... Ja’ känner mej så trött och förbi, att ja’ knappt kan hålla uppe ögona... Gå inte, förrän ja’ somnat... Stick in nyckel’n bakom dörrbrädet... I ser nog, hvar gömstället ä... Titta till mej ibland; ja’ blir så...” Här af bröts meningen af sömnen, och hon sof djupt och lugnt. Gumman satt några ögonblick och betraktade den sofvande; men straxt efteråt smög hon sig sakta mot dörren, som ett ögonblick senare hade till slutit sig bakom henne.

Morgonen derpå visste man i det närliggande fiskeläget, att Bengt på Måseskär gett sig af till Ytterskär för att fiska och ej var återkommen. Detta var ingenting ovanligt och skulle ej tilldragit sig någon uppmärksamhet, om ej gossen varit med. Elins kärlek till denne var allmänt bekant; den hade till och med blifvit ett ordspråk: ”så galen i sin unge som apa å Elin på Måseskär”, hette det. Men man kände äfven mannens hårdhet och hänsynslöshet, och att han ”släpade mä sej den fatti’e barnungen ut på sjön i bå’ ti’ å oti’ bara för te å vänja’n”, hette det, då ryktet om hvad som passerat lopp från hus till hus i grannläget. Detta hade ofta väckt harm, och det hördes mer än ett förbittradt uttryck, då den förmodade olyckan omtalades och kommenterades. I fiskarehusen hoppades man dock det bästa, mendå båtstaden invid Bengts stuga vid middagstiden var tom, började man ana oråd, och tvenne båtar gåfvo sig ut för att leta. Dessa fingo snart visshet. På den ene båten upphittade man nämligen vid ett skär en vattenkutting med ett inbrändt B. C., mannens initialer, och på ett annat hade gossens ”oljerock” uppflutit. Med dessa bevis, att farhågorna besannats, återvände båtarne till fiskeläget, der åsynen af de uppfiskade sakerna väckte allmänt deltagande. Innan man fått visshet, hade man ej velat besöka Elin. Nu, då olyckan fått bekräftelse, kunde ett par af hennes närmare vänner ej afhålla sig från att göra detta för att visa henne sitt deltagande, men dessa fingo återvända med oförrättadt ärende. Ingen utom Maja i Porstugan insläptes i stugan, och det endast om nätterna — om dagarne ville hon helst vara ensam — man afstod sålunda snart från att söka henne, men utanför dörren fann Elin, då hon kom ut från stugan, än en knippa med fisk än några brödkakor eller en kruka med mjölk. ”Dä ä mä mej som mä profeten, som korparne flög till med mat”, sade Elin en dag, leende, då Maja i Porshagen kom på sitt vanliga qvällbesök. ”I dag, då ja’ öppna förstu'dörr'n, låg der fyra brökaker å e’ kruka mjölk sto’ bredvid, i går låg der ett fiskeknippe.”

”Dä bevisar, att du ä' omtyckter... Då dina vänner i ”läget” ej få träffa dej sjelf, vill di på annat sätt visa sin go’vilje Välvilja.””Dä ä bra beskedli’t å dum... Hur skulle dä bli annars; än kan omöjli’t ja’ komma mej för mä något arbete.”

Så fortfor det några veckor, men en dag visste man berätta, att Elin lemnat stugan. En af de osynliga gifvarinnorna kade nämligen en morgon funnit ett matknyte, stående orördt på dörrtröskeln; hon trodde, att det var en tillfällighet och ditlade sin fiskknippa, samt aflägsnade sig men följande dag, då hon återkom med ny proviant, stod alltsammans orördt. En annan hade märkt, att på tvenne dagar någon rök ej synts från skorstenen. Elin hade således lemnat ön, men hvart hon begifvit sig visste ingen utom Maja i Porshagen. Till denna vände man sig nu för att få upplysningar, men hon var som vanligt stendöf, då hon ej ville svara:

”Du vet väl aldri’, Maja, hvart Elin tagit vägen?” hette det.

”Ett par strumpor till Ternö-Petter”, blef svaret, i det att hon höll upp arbetet mot den frågande.

”Du vet väl inte, när ho kommer tillbaka ?” *skrek* man.

”Di ska bli färdiga i nästa vecka; känn, blir di inte *bra*”, svarade hon och log så oskyldigt.

Så löd den gamle fiskarens berättelse. Vi sutto båda tysta; jag med ögonen fästa på stugan, hvilken jag med en fråga utpekat, och hvilket framkallat densamma.”Nå, hvart hade hon tagit vägen, och hvar är hon nu?” frågade jag efter en stund.

”Jo, först ga’ hon sej te’ frälsningsarmén. Någon utå dum, som bar mat till henne, hade en gång lagt ett par nummer utå ”Pietisten å Stridsropet” bredvid fiskeknippa’. Dä gjorde ho om ett par gånger, å då har ho väl, öfvergifven som ho va, tänkt, att ho skulle få tröst ibland dum, å ga’ sej så i väg.”

”Tillhör hon dem fortfarande?” frågade jag, allt mer intresserad.

”Nej, ho' va’ mä dem ett halfår, eller hva dä kunde vara. Ja’ vet inte, om ho ble införd i ruller’a en gång; tror dä knappt, men ho gick jemt å hörde på dum... Ja, ho va så pass go', att ho till och mä va framme å ”vittna”. Kolje-Petter hörd’et en gång, då han var inne i Göteborg men rikti’ soldat ble ho nog inte, fast ho nu får bära namnet för di kallar henne nu på roli'het ”frälsningssoldaten”. Andra kallar henne för Predikare-Eli, å dä namnet ä nog rikti'are, för ho går omkring i stuger’a å läser å predikar för dum: för de mesta söker ho upp sånn'a, som mist sina män eller söner som ho. När folk får höra, att ho ska komma till något ställe, löper di dit, fast ho inte tycker så mycke om'et; ho vill helst tala för nå’ra i sender, men ibland kan dä komma ihop en femti personer, säjer di.”

”Det skulle vara riktigt roligt att få höra henne”, sade jag ifrigt.

”Ja, ja’ ser, att herrn tycker dä”, sade gubbenå drog på munnen... ”Ja, dä ä inte omöjli’t... Ho ska just nu vara här på kanter’a, säjer di... Får ja' höra talas om något ställe, der ho ska predika, så ska ja’ säja till, å då kan ja’ ”sejla dit” herrn, om han så vill.”

”Nå, då är det uppgjordt”, sade jag ifrigt, ”men en sak: hur kan ni ha så noga reda på den sorgliga händelsen, och allt hva’ som föregick den och sjelfva natten, då olyckan skedde.”

”Jo, dä ä inte konsti’t... Mi hustru va syskonbarn te’ Maja i Porshagen; di hade vuxit upp ihop å va allti go’a vänner, å för henne talte ho om allt, för se, till henne hade Elin rikti't förtrott sej, å va dä lite fel mä örona, så va dä inte fel på tunga för Porshags-Maja, för ”qvickare i tunga”, än ho va, dä va då ingen, å när allt kom omkring, så va dä inte så farlit mä hörseln heller; visst va ho lite’ lomhörd, men nog hörde ho’ allti’, när ho ville... Dä ä utå’ dä, som en fick så väl reda på allt, å hva som gjorde, att denna olycka ble mer omtalter än andra — för att e’ skärgårdsqvinna mister man å son på samma da’, dä ä ju inte så ovanligt — dä va dä der mä klocka’... Jo, minns inte herrn, att ja’ talte om, att när gumma’ kom till Elin på natta’, då olycka’ skedde, så talte ho om, ”att allt va öfver”, å att ho hade hört gossen ropa på sej å bedt om hjelp...; dä hade skett efter en qvart öfver tie, sa ho. Dä talte Maja om, begrips, å somliga grina åt’et, andra skaka på hufve't, men åtte dar derefter flöt liket efter Kalle upp ute vidYtterskärs udde; å när di kom å känna efter i klädera på’n, så hade klocka stannat på en qvart öfver tie... Va' inte *dä* besynnerli’t, så säj.”

”Jo, det ska Gud veta. Ar ni *säker* på det?” frågade jag, förvånad och med kanske litet misstro i minen, ty han sade hastigt: ”ja dä inte värdt å se så tvifvelakti’ ut för dä va fyra, som såg’et, å di kan lägga begge händer'a på bibeln å svära på, att dä ä sant; dä har ja’ hört dum säja alla fyra.”

Här afstannade samtalet för en stund. Jag lät blickarne fara omkring nejden och lät dem härunder stanna än på den ena stugan än på den andra. Jag märkte härunder, huru han uppmärksamt följde mig med ögonen och ville säga något, fast han ej kom sig före. Jag sade honom det, och han svarade, leende: ”ja, dä nog så, men folk i min klass kan alldri’ riktit säja, som di tänker; jo, ja' skulle vilka säja, att om vägga’ i stugera härute kunde tala, så skulle di allt ha många märkvärdiga historier å berätta, mycke besynnerligare än hva’ stugera på landbacken skulle kunna ha å tala om... Men, se der kommer mitt lag! I natt ska vi ut på makrillfiske... Hvem vet, om dä inte kan gå mä mej som mä Bengt på Måseskär; kanske vi allri’ får se hvarandra mer; hvem vet, om inte nästa natt ska bli mi sista ? ... Sånnt ä fiskarns lif.”

”Ja, hvilken menniska bör inte tänka alldeles detsamma? ... Hvem har sitt lif i sina händer.tror Ni? Kanske är det *jag*, som är död i morgon, då ni är kry som en aborre.”

"Åh, säj inte så; fiskarens lif hänger på ett säfstrå; allri’ gick ja' ur stugudörra när hustru’ mi’ lefde, utan till å säja: adjö, mor, te’ss vi råkas härnäst, *ifall vi gör't*. Dä tyckte många va dumt, men ja’ ville, att ho allri’ skulle göra sej säker. Dä svåra, blir allri’ så svårt, när en ä beredd på’t... Nej, dä ä nog så: *vårt* lif härute hänger på ett

säfstrå, å dä halfruttet ändå.”

Några minuter derefter hade båten stött intill, och Ola stigit i, hvarefter laget åter stötte ifrån och lade ut. Jag stod en stund och såg på den bortroende båten och lyssnade till de taktmessiga årslagen. Först sedan ljudet af desse bortdött, lemnade jag platsen och återvände till fiskarstugan, der jag för någon tid fått uppslå mina bopålar.

. . . .

. . . .

Det var ett par dagar derefter. Jag satt just och tecknade upp några stödjepunkter för minnet i ofvanstående berättelse, då dörren öppnades och Ola steg in i rummet.

”Go’ morr’n, härinne!... Ja’ kommer förr än ja’ trodde”, sade han ifrigt.. . ”I går fick ja" höra, att Elin ska predika i morr’on qväll på ett torp ett stycke inåt Gullmarn... Har herrn lust, så kommer ja’ åhemtar herrn e’ stund efter midda’. Vi seglar dit på ett par timmar, ifall vind’ ä go’; blir dä blek Stiltje., få’ vi cedera’t.”Jag tackade och begagnade tillfället att göra några frågor, som jag behöfde få besvarade för att få ett par luckor fylda i hans berättelse. Detta gjorde han med den redighet, som skärgårdsfiskaren oftast förstår att inlägga i sitt tal, hvarefter han med ett kort afsked åter lemnade rummet. Han skulle på vadfiske igen, och ”brusen" hade blott gett honom en halftimmes permission. Just då han var i dörren, bad jag honom att ej låta mig vänta vid den utsatta tiden; ty vänta är det värsta jag vet, sade jag. "Var inte rädd; vi träffas klocka' fyra nere vid båten." Med dessa ord lemnade han rummet, och jag var åter ensam.

Dagen derpå gick jag till den utsatta mötesplatsen, der jag fann Ola före mig. "Ja' tror dä va’ *ja'* som fick vänta", sade han godmodigt, ”men bätter dä, än att herrn skulle gjort’et. Nu ska vi laga, vi kommer i väg, för vi har en bra bit för oss." Det blef sålunda brådt, och två minuter senare voro vi i båten. Det blåste en stark sidvind; vi lade ö efter ö, skär efter skär bakom oss och hade efter en halftimmas segling kommit till början af Gullmarn, der vi föllo af' till venster. Vinden blef nu rätt akterlig, och det länsade friskt undan. Till venster låg Lysekil. Der måtte ha firats någon fest för dagen, ty hundratals flaggor fladdrade från societets- och bad-husen. Ola satt och såg deråt, medan båten strök förbi.

"Tvi!" sade han slutligen och spottade. ”Ja’ tror, ja' sätter mej i ba’bord å tar styrpinn' ihöger hann’. Dä rikti’t svrr i ögona utå di broki’e flaggera, men dä svir ändå mer i *hjertat*, då en tänker på, att di på nå’ra timma gör å mä så mycke i den förbannade håla’, som tie fiskarehushåll ska lefva på ett helt år... Tvi!" och han spottade än en gång, under det han vände hufvudet från stackars Lysekil.

Vi hade under tiden hunnit förbi Kålöarne, och nu sköt Bornö upp sin breda bergväg. Hon glindrade i solskenet, och Ola utropade lifligt: "se, på Bornö-stalpet! Dä glindrar ända, som om dä vure å "sölfver" bitetals... Dit upp ska vi: strax på andra sida’ ligger stuga, der Elin håller till."

En timme senare hade vi upphunnit platsen, der vi skulle lägga i land. Ett par båtar lågo der redan förut.

"Vi blir inte ensamma, ser ja’", sade Ola och drog båten i land, der den fastgjordes vid ett träd.

Närmast intill stranden var det alldeles obebodt; en smal stig slingrade mellan täta busksnår ett bra stycke inåt, och denna följde vi. Snart kommo vi dock till en öppen plats, upprödd midt i ett löfhult; kullsluttningarne begränsades emellertid af ung tallskog, hvars ljusa årsskott gaf en viss liflighet åt den annars så enformiga grönskan. Midt i uppröjningen låg några stugor, kring hvilka några små rågåkrar voro kringkastade bland stenrösen.

"I den der plär hon hålla till", sade Ola ochpekade på en, som var något ansenligare än de andra. Efter några minuter voro vi framme. Från ett öppet fönster utträngde ljudet af en klar röst: vi lyssnade och hörde, att det var ur biblen, någon läste, ty bibliska namn och lösryckta meningar trängde då och då fram till platsen, der vi slagit oss ned. En halftimme förflöt på detta sätt, och allt jemt hördes läsningen, visserligen något entonig men flytande och klar. Under tiden hade ej så litet folk hunnit samlas, och slutligen öfverenskom man att insända en deputation för att bedja Elin börja. Detta lofvade hon göra, och några ögonblick derefter kom hon ut på trappan, omkring

hvilken åhörarne slogo en krets. Stugan låg litet högre och hon syntes sålunda väl, der hon stod. Hon såg sig obesväradt omkring, men slog derefter ner ögonen, tydligen för att samla sig och började derefter sakta och innerligt: ”För min själ ur fångahuset, att jag må tacka ditt namn. De rättfärdige skola samla sig till mig, när du väl mot mig gör.” Dessa ord, vänner, hörde ja' förste gången i den olyckligaste stunden i mitt lif. Det var en skröplig och arm menniska, som läste upp dem för mej, men det var ändå, som om ja' hört Guds egen röst tala till mig, och jag *trodde*, och denna tro var mig räknad till rättfärdighet, vänner, ty jag känner, att min själ är kommen ur ”fångahuset”, och att jag är fri från syndens band och att ja’ en gång ska bli frälst; och derför tackar jag dig. Herre! Men icke blott den del af profetian harslagit in utan äfven orden: och de rättfärdige skola samlas till mig, när du mig väl gör. I har nu samlats omkring och *I* skulle således vara rättfärdige, men I får inte taga orden ”rättfärdige", som om I vore *fullkomlige*. Bort det! Men I har dock tagit *första* steget från syndens väg.

Här tystnade hon åter och såg ned framför sig för att åter samla tankarne. Detta varade emellertid helt kort, ty nu slog hon hastigt upp ögonen och fortsatte lifligt och med kraftigare stämma. Jag vill säga er en sak, vänner, som I kanske aldrig kommit att tänka på. Hvarför var I? Hvarför var ja’ så gränslöst olyckliga, innan vi kommo ur fångahuset? Jo, — vi voro *afgudadyrkare.* Den ene hade fäst sig vid sina egodelar; den andra vid sina vänner, en tredje vid sina barn? Så gjorde ja’ och derföre skulle han bort. Ja’ ser på era ögon, vänner, att I inom er frågar: får vi inte älska våra barn? Jo, dä får vi visst, men vi får inte älska dem *framför* Honom, dä gjorde ja’, å derför tog Herren bort min afgud — ja, min *afgud*, ty det var han.”

Hon började derefter att tala om sina andliga erfarenheter under den första, qvalfullaste sorgetiden, och hur dimmorna efter hand skingrats, och huru hon slutligen kommit till frid. Hon talade om denna verldens sorger och vedermödor, huru korta och öfvergående de voro mot den frid och glädje till hvilken de intill döden trogne en gång skola komma. Under tiden hade de vanliga tecknen till hänförelse, som man så ofta fårbevittna vid sådana tillfällen, låtit sig förnimma, och då hon slutligen, i brist på egna ord, vackert och sympatiskt från frälsningsarmens sångbok uppläste:

”Jorden oro har och jämmer, Möda, sorg och strid; Men den gyllne dagen nalkas Med en ljuflig frid. Snart är striden evigt slutad — Vänta tåligt blott; Himlens fröjder blekna aldrig — Tänk hvad härlig lott!”

och kommit till slutet — då utbrast församlingen *sjungande* i ett jublande:

”Gyllne stad med perleportar, Döden dig ej når, Jordens sorger dig ej hinna; Hur till dig jag trår!”

Sedan denna tystnat, fortsatte talarinnan, nu sjelf sjungande:

”Hvilken skara der skall samlas Ifrån jordens dal; Upp de bryta aldrig Urån Guds fröjdesal. Heliga till sången lyssna På den sälla strand; Hör du stundom ej ett eko Från det bättre land?”

Hvarpå församlingen åter inföll:

”Gyllne stad med perleportar, Döden dig ej når, Jordens sorger dig ej hinna: Hur till dig jag trår!”Derefter fortsatte hon att tala. Nu blef det emellertid ibland något oredigt; och fortsättningen svarade ej mot hvad början lofvat. På en gång stannade hon och kastade hastigt en blick öfver församlingen, liksom om hon erinrat sig något. "Vänner, det är en sak, som ja’ beslutat att någon gång nämna för er; och nu vill ja’ göra det”, sade hon med ett visst eftertryck. ”Den rör *särskilt* oss skärgårdsqvinnor: vi sörja så mycket öfver att våra män och söner ej få någon ordentlig begrafning. Finge di bara upp honom, så att ja’ finge honom i kristen jord, så skulle dä vara mej en stor tröst, så har ja’ ofta hört mina bekanta säga. Ja, så har det äfven varit mä mej: också ja’ har ej haft någon graf att gå till, ty honom, som ja’ haft kärast på jorden, fick man aldrig rätt på: han stannade ute på djupet. . . Detta grämde mej gränslöst, och en dag, just som sorgen häröfver var som svårast, hade ja' framtagit bibeln. Ja' har, allt sedan ja’ börjat söka tröst i den, alltid låtit honom falJa upp af sej sjelf, och då har det ofta inträffat, att ja' råkat på just ett sådant ställe, som varit mej till tröst för det tillfället. Så skedde också nu; just som han föll upp, stannade ögona vid orden: ”den I söken är icke här: han är uppstånden. Dä fins ingen utå er, som inte vet, hvar di ordena står. Ifrå’ den stund’ tog ja’ tröst till mej, äfven för den sorgen. Hade jag haft en graf att gå till, så

hade kanske den blifvit min afgud. Nej, vårHerre visste nog hvad han gjorde, äfven i det fallet — och prisadt vare Hans namn!”

Nu drog talarinnan sig tillbaka och i detsamma upptog samma starka röst, som förut ledt sången, en ny sådan. Sedan denna tystnat, skingrade sig de närvarande, och en halftimme derefter var platsen tom.

Under hemvägen sutto Ola och jag tysta. Ett visst allvar låg utbredt öfver hans jovialiska ansigte. Då vi seglade förbi Lysekil, satt han åter och såg fram mot platsen. Han vände nu icke bort hufvudet utan satt och såg oafvändt dit fram.

”Hvad *tänker* I på”, frågade jag, litet nyfiket.

”Åhjo, jag tänker på, att när allt kommer omkring, så ä’ kanske Elin långt lyckli'are än någon af dem der framme.”

”Det kan nog hända”, sade jag, men upptog ej samtalet.

En halftimme senare voro vi vid platsen, derifrån vi utseglat. Här togo vi afsked, och jag styrde mina steg mot stugan, der jag fått inhysa mig.

På vägen dit gick jag dock upp på en liten höjd, derifrån jag hade en fri utsigt öfver nejden. Nattens skuggor föllo täta öfver denna, men måseskärsstugan kunde jag dock se. Jag stod länge och betraktade henne och tänkte på det glädjelösa lif, Elin en gång framlefvat i denna, tänkte på allt det split och all den strid, tillhvilka dess väggar varit stumma vittnen, men så flögo tankarne till stugan bort i hultet, och på hvad jag nyss hört. Jag kände härvid en känsla af tillfredsställelse inom mig; jag kände, att det åtminstone fans ett hjerta, för hvilken kampen var slutad, och som kommit till — frid.

STRANDSITTAREN.

I.

”Pelle Lustig” kallades han, men låg det någonsin en ironi i ett namn, så var det i detta, ty från det han föddes, och tills lian bars bort till Sandby kyrkogård, liade han ej haft tio glädjedagar, så mycket är säkert. Namnet hade han fått på en lekstuga hos Per Olssons, då han, en smula upprymd, skämtat med flickorna, och någon af dessa utropat: hör I, så lusti7 han ä. Uppmuntrad af bifallet, hade Pelle försökt sig ännu ett par gånger i den ovana sporten och med samma joåföljd. Detta gjorde, att han, som dit-tils hetat Jönsson, denna natt blef omkristnad till Lustig, ett namn, som han, som sagdt, sedan fick bära till döddagar. I tacksägelsen kallades han dock icke så: presten kände hans historia och tyckte, att det skulle legat alltför mycken ironi i att nämna ett sådant ord i sammanhang med stackars Pelle, utan höll sig till fadersnamnet, som dessutom var mera signifikativt, ty en större dummerjöns än Pelle kunde kyrkoboken ej uppvisa. Det hade väl' varit med gubbenJöns, som med Sven Dufvas pappa i verlden: han hade delat orättvist: åt de äldre gett den lilla intelligens, öfver hvilken han hade att förfoga, men följden häraf blef ock den, att stackars Pelle blifvit så godt som utan.

”Gu7 vet, hur dä ska bli mä dej, barn”, plä-glade den bekymrade modren ibland säga; ”du kan ju inte skilja e7 rödspotta frå7 e7 kolja eller höger frå7 venster. En kan väl veta, hur klyfti' han ä7”, fortsatte hon, då hon en gång kommit i tagen att beklaga sig för en grannhustru, ”när han låter syster si' sitta å äta upp maten mit för näsa på sej å tycker, att dä ä precis, som dä ska vara. Hör, ska du få höra, dä ä inte dumt. Jo, jag satt häromdahi i väfven; ja7 laga' ändå en trå7, så ja7 kunn’e väl höra, hva barna hade för språk sej emella7, där di satt vid bor7t mä en tallrik rotmos framför sej; dä va di tre yngste. Päss, som ja7 satt, fick ja’ höra Anna säja till di andre: nu har ja7 delt7et i tre lotter... dä ä min, å dä ä Tildas, å dä ä din, Pelle. Men hur har ja7 delt? Du har fått den störste högen, Pelle; hur ska vi nu göra, så att di blir lika? Ja' äter opp dä, som ä för mycke7, dä gör ja7... för mitt besvär, sa7 ho å

plira så illmari't mä ögena, dä ä ju rätt dä? Ja, visst ä dä rätt; alla tre lottera ska vara lika stora, svarte pojken å glana på tösa, som emellertid smosa i sej ett par ske*bla‘ utå7 den störste högen... Nu ä. dä bäst, du delar om igen, Anna, mente pojken, å dä gjorde ho, förstås, men nu hade Tilda fått för mycke7. . .Hnr ska yi nn göra mä clä? frågte tösungen å såg illmari’er ut. Ja, inte ska Tilda lia mer än ja'; alla ska lia lika rnycke’, tyckte Pelle på sitt vis; dä ä så godt, du äter opp dä, som ä för rnycke’. Dä behöfde lian inte säja två gånger, begrips’ å så slamsa ho i sej ett par ske’bla’ till, å så hof ho ihop dä, som va öfver, i en hög å börja’ å dela igen, men hur dä va, så va dä allti’ en hög för stor, å di ske’bla’na, som va för rnycke' di smosa ho i sej. Till sist va dä bara så pass som tre ske‘bla’ cjvar, å dä ble då ändtli’ tre lika stora lotter, som di andra fick vara mä om. Tilda hade ändteli’ så pass rnycke’ vett. att ho begynte gråta, men då sa Pelle å bliga på’na liva låter du för? Alla tre lotter’a skulle ju vara lika, å dä ä di ju nu.”

En annan gång hette det: ”Ja, så dum som den ungen, dä fins då ingen i kristenheta, dä ä då säkert. E11 da’ hade ja’ loft’en å dörja ute på isen mä en hop andra pojka’. Inna’ han la' i väg, varna’ ja’n för allt, som han skulle akta sej för å hade inte glömt något, tyckte ja’. Da’n derpå ble’ han dö’sjuker, å då fick ja' veta, att han legat på magen på isen, i en timme teinin-stingen, å när ja’ se’n frågte’n, hvarför han gjort så, så svarte han å glana på mej mä sina torsköga: hva låter I för, mor, dä sa I inte, att ja inte skulle få göra. Har du hör’t en se’ck’en?”

Men var det fråga om att äntra i toppen på ett skepp och promenera bovenbramsrårna i ände’, då förstod han grant, hur han skulle bära sig åt.På samma sätt var det, när någon jemnårig plumsat i: minst tio hade lian fiskat upp, och ingen var då modigare än han, men här var det klena hufvudet framme igen, ty hade han haft vett, så hade han låtit dem blifva i, och det fick han mer än en gång i sig af dem han räddat, då det sedan blef fattigt och svårt och bekymmersamt för dem: du ku’nne gerna ha låtet mej gå te bo’nn *) mä ens den der gången i stället för till å dra upp mej, så hade ja’ varit ifrå’ adla di här le’s-samheter7a77, hette det.

När han var tio år, kom han i en tvär handvändning ut på sjön. En brigg hade ankrat utanför Fjällbacka för att taga in vatten och proviantera. Pelle med ett par andra pojkar hade lyckats komma ditut med några ägg-månglerskor, men när de andre skulle ge sig i land, var Pelle ej till finnandes; madamerna gräto och letade, matroserna svuro och letade, men intetdera hjelpte: han hade fallit öfver bord, utan att någon märkt det, menade man till sist, och med den meningen fingo madamerna återvända för att under hemvägen storträta om, hvem som skulle frambära dödsbudet till modren, och då ingen ville åtaga sig uppdraget ensam, öfverenskoms, att de skulle följas åt. Deras fruktan, att madamen skulle 77rifva ut ögona7’ på dem, då de komino med sorgebudet, visade sig emellertid på det hela öfver-flödig, ty om ock moderskänslan i första ögon-

#) Till botten.blicket gaf sig luft i ett häftigt: Herre Gu’! Dä va e' förskräekli’ olycka! så tog hon dock saken med skärbons vanliga fatalism: Dä va ”så förelagdt”, heter det, och man böjer sig tåligt under, hvad man anser oundvikligt. ”Jönse-Majas” lugn hade dessutom ett annat skäl, hon hade genom gossens förmodade död blifvit befriad från ett öfver-hängande bekymmer.

”E’ förskräekli’ olycka va dä, dä förståss, å Jöns vrir la hufvet å mej, när han kommer”, sade hon, ”för han va allti’ så galen i den dumme pojken — men emellerti’ kom ja’ ifrå’ klä’be-kymra förn. Gu’ vet’ hva ja’ skulle fått på’n!” och drog härvid en suck af lättnad.

Medan man sålunda i hemmet talade om Pelle som död, låg denne ihopkrupen under en press-enning på bergenbriggen. I början skalf han som ett asplöf af fruktan att bli upptäckt, men i den mån som jagtifvern aftog, och det blef tyst omkring honom, lugnade han sig. Det var just middags-skaffningen, då koljefatet, åtminstone de flesta dagarne, stod på bordet, och han kände en svidande hunger, hvilken tilltog i samma mån som matlukten från skansen trängde till honom. En annan barnunge skulle stått sig slätt vid detta prof, men Pelle höll sig dock tappert, ty till hemsederna i jönsonska familjen hörde bland andra den, att matordningen var något ojemn: hade fisket slagit bra ut, så tog man sig ett riktigt ”räfmål”, men hade far hemkommit tomhändt, så ”satt man öfver” en dag, och tyckte äfven det

Skärgårdslif i Vester, 14vara i sin ordning. Pelle tog denna dag som en af sina vanliga fastedagar; höll handen för näsan för att slippa matlukten och somnade slutligen från alltsammans.

Morgonen derpå, då han vaknade, var man långt ute på hafvet. Han kröp nu fram från sitt gömställe. Den förste han stötte på var kocken. Jaså, du är der, din rackarunge, skrek denne, så snart han fick ögonen på honom. . . Hvar hade du gömt dej?... Hva säjer du?... Vill du ha mat? . . . Hvem den onde kan ha rå* å fö' en såhm .der gapstare! Ja' har lust å kasta dej öfver bord som fisliemat i stället: stryk ska du åtminstone ka! Med dessa ord tog han ett par steg emot honom, men den som ej stod stilla och lät ta sej, det var Pelle. Med ett par häftiga språng var han långt ifrån sin förföljare, hvilken ögonblicket derefter hade det nöjet se honom sitta i mä.rsen med en mine, som om han velat säga: visst fick du tag i mej!

”Kom ner, din rackarunge, annars slår ja' dej gul å blå, när ja' får tag i dej!” skrek kocken, gul i synen. .. ”Sitt inte å ”skäck” *) der-uppe, för ja'.. . Hva ja' skriker efter? ... Ser I inte, rackar ungen, som sitter deruppe i märsen å flinar? Till vär's mä er, pojkar, å knip'en!” De sista orden ställdes till ett par skeppspojkar, som, väckte af kockens röst, rusat upp från sina kojer för att se livad som stod på. "Dä ä den tjuf-

*) Göra miner.ungen, som gömde sej i Fjällbacka bara för å få komma mä. Upp å hugg'en!”

Detta beliöfde ej sägas två gånger, och i nästa ögonblick bar det af i den vildaste fart, under det att besättningen, som väckts af kockens rop, hade yrvaken rusat upp på däck, på hvilket hördes hurrarop och skrattsalfvor, emellan hvilka man kunde urskilja sådana rop som: ”bra marscheradt! ... Satans pojke!. . . Den der gör narr å oss allihop! . . . Genskjut'en på märse-gelsrå't!”

Detta fortgick en stund, men just som bifallsropen och skrattet hunnit till sin höjd, hördes en myndig röst från akterdäcket: ”Hva ä dä för ett satans lif här? .. . Hva står på?” och en un-dersätsig karl med ett väderbitet ansigte vaggade bredbent fram mot fördäcket, der folket samlat sig. ”Hva ä dä I står å tittar på?”

”Ah, vi står här å glanar på ett riktft spektakel, må kapten tro”, svarade en gammal matros med händerna i byxorna och snuggan i munnen, hvilken bredbent stod och kikade uppåt. .. ”Titt', ska kapten få se! Olle, som vi hållet för en rikti' ekorre, ä inte kropp å få tag i pojkkyttingen, som dä va' ett sånt letande efter i Fjällbacka.

... Hils vill ja' inte tala om, han har allti' varet en snigel.”

”Hva vill di honom?”

r'Klå honom, för att han gömde sig, begrips.” Kaptenen fick härunder ögonen på den sällsamma jagten, och minen, i början barsk, blefallt blidare, under det att ett: ”dä va' mig en tusan! Han klättrar ju som en apa... Den der är nå'nting å göra af”, då och då undföll honom.. . Men slutligen utropade han: ”se så, nu kan det vara nog!... Ner med er, pojkar!... Hva nu då!. .. Ohoj! Hör du inte Olle! Kom ner alla tre!” Ordern lyddes ehuru motvilligt och två minuter derefter stodo de tre pojkarne framför kaptenen ...”

”1 ä mej just ena ljuseliner, som låter en landkrabba göra narr af er på det här sättet!” utbrast han sötsurt.. . ”Gjorde jag rätt, så borde ja' låta styrman ge er några nypande af daggen, å dä borde du också ha, din pojkkytting, som kommer så här å gör narr af mitt folk .. . Men till en annan sak, hvarför gömde du dej, när de andra for tillbaka? . . . Hörde du inte, hvilket satans raj det var efter dej?. . . Hvarför svarar du inte . . . Ar du döf, pojke? .. . Hvad heter du? . . . Jaså, du ä inte döf. . . Pelle? . . . Var det så? . . . Hva ska vi göra mä'n, styrman? .. . Kastahi öf-ver bord? Hva sa? Men innan dä blir fiskemat å dej, är det väl bäst, att du sjelf får dej ett mål. .. Följ med di der kräkena bort i skansen”, tilläde han, och klappade honom på liufvudet, då han såg, huru det vid hotelsen att kasta honom öfver bord började att rycka i mungiporna på den lille rymlingen.

Med kapten A björnson gick Pelle i tio år. I skansen var han allas gäck, men var det fråga om att i full storm äntra upp och beslå ett aftoppsegeln eller ta in ett par ref, då var det han, som gjorde gäck af dem allesammans. Tvenne gånger hade han genom sådana vågstycken räddat fartyget från en säker undergång, och från den betan skämdes backlaget för det gamla gly-tet, ja, han behandlades till och med med en viss respekt. Manin att dra upp folk nr sjön följde honom emellertid: en gång var det styrmannen och en annan kocken, som han vände om på vägen till evigheten. Den förre ansåg nämligen, som han sjelf sade, ”skulden fullt betald” med en röd bunttröja, hvilket visar, att denne var en anspråkslös man; så icke kocken: han ansåg sitt lif ej för högt betaldt, då han sålde

heder och ära samt började draga ifrån besättningen blott för att plocka de största och fetaste bitarne för den, som gjort honom det goda handtaget. På detta sätt gick det, som sagdt, ett tiotal år, men då inträffade en omständighet, som gjorde, att Pelle kom att lemna fartyget i lika stor tvär vändning, som han kommit dit. Under en svår storm utanför engelska kusten hade ett skot brustit på ett af märsseglen, och Pelle hade som vanligt skickats för att laga skadan. På nervägen hade han släpt sitt tag och nedstörtat samt brutit sig i höften. Härvid förlorade han sansen, och när han återkom till sig sjelf, fann han sig vara på ett engelskt sjukhus. Här låg han i flera månader, och då han ändtligen utskrefs derifrån, fann han sig oduglig för sitt hittillsvarande lif. På sjön hade han dock ej fått sitt lystmäte. Hanskaffade sig derför plats på en storsjöbåt: gick först med som slabbe-karl, men kom sig sedan så pass före, att lian fick gå med på halflott. Ytterst sparsam och ordentlig, lyckades han härunder få ihop en så pass stor sparpenning, att han kunde börja att tänka på den egna stugan, ett framtidsmål, som alltid hägrar för skärkarlen som slutmålet för hans sträfvanden. Härom meddelade han sig dock med ingen, hvarför hans af-slag, då han en vacker dag erbjöds att gå med på den vanliga sommarturen, väckte en smula öfverraskning.

77Hva ska du då ta dej till?” frågade redaren.. . 77Hva skiller dä dej?77*) svarade Pelle. 77Ja’ gör väl i min egen sak, som ja7 vill, eller hur tror du? ...”

Med folk, som resonnerar på det viset, kommer man inte långt. För Pelle var detta särskildt utmärkande: hans: 77hva skiller dä dej?77 hade mången gång räddat honom från en ordstrid, i hvilken han alltid skulle dragit det kortaste strået; detta kände Pelle med sig, och redaren fick gå utan något besked. Pelle stannade således hemma för att få känna, 77hur de smakar å vara landkrabba77, som han sjelf uttryckte sig.

*) Hvad rör det dig?II.

Det var några veckor senare. På sitt kontor satt patron Månsson på Tångsäter, necllutacl öfver en stor räkenskapsbok. Då och då öfver-forde lian ett par siffror på ett bredvidliggande papper, hvilka han sedan räknade tillsammans. Denna operation upprepades flere gånger, och för hvarje gång blef han allt mörkare. Efter en stund kastade han pennan ifrån sig och slog igen boken samt började att med stora steg mäta golf-vet. Härunder öppnades dörren sakta, och en fiskare steg in i rummet. Patronen såg på den inkomne några ögonblick, hvarunder den mörka minen försvann för att lem na rum för det uttryck folk får, då de anfäktas af ett inre skratt, som de ej vilja ge luft. Härunder återgick han till pulpeten, mot hvilken han lutade sig och frågade:

77Nå, min käre Lustig, hvad har du för godt att säga?71

71 Ah, ja1 skulle fråga patron, om ja7 kun7ne få köpa ett stycke jord å sätta upp e’ stuga ute på Sälö.77

77Jaså, du ska till å gifta dej, kan ja7 tro? . . . Eästemön har knogat ihop till en kaffekokare och du till en dörjeref å mer behöfs inte till bosättningen, liva sa’?... Hå, det der rör då inte mej . . . fast rör mej gör det visst, ty när fattigsäden ska ut, då får jag som alla andra, som ska fara med och vara jordegare, veta, att vi lefver, å dä\

bara för att du å dina gelikar skaffar er stugan full med ungar utan till å veta, liva I ska dra fram dem med... Nå, det är, som det är. Hjel-per jag dig inte till tomtplatsen, så gör en annan det... Men säljer gör jag inte mer än någon annan härute i skärgårhi... Nej, du kan få arrendera dej ett stycke, om du vill...”

”Jaså, ja’ kan inte få köpa? . .. Då får ja’ lof å höra mej om på annat håll.”

”Ja, gör det, men hvart du vänder dig, får du samma svar . .. Det är ingen som säljer . . . Men livarför vill du just köpa?”

”Ah, för min del kunn’e dä nog vara dä-samma, men Lisa tyckte ...”

”. . . att de’ skulle vara ”bätter å säkrare”, är det inte så?...” af bröt patronen. ”Men ja’ ska säga dig en sak, min käre Pelle, och den så god som två .. . För dig är det mycket bättre att ge ut nå’ra riksdaler om året än att ge ut ett par hundra på en gång . . . Skulle du göra det? är jag rädd, att sjelfva stugan ströke i skrinet, eh?”

”Kan nog vara dä, men Lisa sa’...”

”Nå, liva sa’ hon nu då?”

”Jo, att patron kan ledsna på’t å villa bli å mä oss för nå’n orsaks skull, å då kunn’e patron göra sej å mä oss, när han ville; ’sä gör di usch-linga’ jemt, sa’ ho . . . Patron får inte ta till misstycke, men ett lite kontrakt på jordbiten, de ska ja, teminstingen ha, för Lisa . . .”

”Måtte vara dummare än du, min käre Pelle”,fortsatte patronen... Ja’ kastar allri’ bort något... vore det också inte mer än en femriksdaler... 77Ta vara på styfvern77, Kalle, 77så tar riksdalern vara på sej sjelf77, brukte allti’ far min säga, och det rådet liar jag följt; derför har jag en smula mer, än jag äter upp för dagen .. . Betalte inte strandsit-tarne sina femmor för stugeplatserna, hade jag ju inte för klipporna derute. Kär du har ditt qvitto på arrendet, har du kontrakt nog . .. Ku har du fått besked å vet hvad du har att rätta dej efter . . . På andra vilkor lemnar ja’ inte bort jordlappen ... A det något annat? . . . Jaså inte det! Kå, så farväl mä dej då .. . Jag har bråd t.77

Pelle klådde sig på armen och flyttade bussen öfver på andra sidan samt försökte att komma fram med något, som kunde rubba den mäktige mannens beslut. Han stod härunder och lät blank-lädershatten rulla emellan händerna, men inseende oanvändbarheten af 77hva skiller dä dej?77 som annars lät honom få sista ordet och väl vetande, att han ej hade något annat att komma med i diskussionsväg, gjorde han en tölpig skrap-ning med foten och lemnade rummet.

III.

Flera år hade gått. Ute på Sälö hade kommit upp en stuga, som legat der åtminstone tioår. Platsen liade valts under en hög klippa på innersidan af ön7 hvarigenom hon var skyddad för vestanstormen. Kring sjelfva stugan fans ej en grön ”noppa”, men midt öfver ön gick en liten dalgång och i denna växte ljung och slånbär samt äfven något gräs, väl icke för mennisko-ögon, men ett par magra får lyckades dock att der och hvar spana upp några strån, med hvilka de kunde lifnära sig. För öfrigt bestod ön endast af kala klippor, som utåt voro mycket lång-sluttande och således beqväma till landningsplatser för sälarne, af hvilka man ibland kunde räkna tjoget ligga och gassa sig i solskenet: deraf hade ön fått sitt namn.

Det var en qvaf sommardag, och solen brände het bland klipporna. På en utskjutande udde lågo ett par sälar och vände i solbaddet; för fåren blef det emellertid väl hett, och de gömde sina magra kroppar bland slånbä.rsbuskarne, ur hvilka de smala lialsarne på några ställen uppstucko; ejdrarne sökte skydd i de skuggigaste bugterna, och fiskmåsens skri, var hesare än vanligt.

Inne i stugan satt Pelle med sin hustru, ty stugan var hans. Patron på Tångsäter hade ej varit billigare mot honom än mot andra, och han hade måst taga emot jordbiten på de vilkor, som den erbjöds honom, och året efter det un-derhandlingarne börjats, stod stugan på sin plats. Tolf år hade Pelles bott der. De hade ej färdats varligt med honom, dessa år: skrynkorna i ansigtet voro djupa och håret starkt gråsprängdt,medan gikten om vårarne var så svår, att han knappt kunde röra sig. För tillfället var han sysselsatt med att laga en vad. Denna var spänd snedt öfver stugan, och sjelf satt han på en stol, som flyttades, allteftersom arbetet fortskred. Så länge han fick sitta stilla, märktes intet, men då han ibland måste stiga upp och med ena foten på stolen lägga vaden öfver knät, under det han lagade ett par maskor, framträdde det så mycket tydligare. På en träsoffa under ena fönstret satt hustrun. Tio år yngre än mannen, stod hon midt i trettitalet. Den första ungdomen var således förbi, men på de regelbundna ansigtsdragen såg man, att hon en gång varit en vacker qvinna. Det var dock ej detta, som drog uppmärksamheten till henne, utan det uttryck af godhet och förstånd, som låg i ögonen och drag kring munnen, som antydde kraft och beslutsamhet. Hennes ögon spelade lifligt omkring i rummet: än fästes de på katten, som, förtyngad af qvalmet, satt och nickade i spiseln, än flögo de till fönstret, på hvars rutor flugorna sutto afdomnade, medan en stor spyfluga emellanåt slog gongong på en af dessa och med sitt surr sökte väcka desses domnande lifsandar. Oftast foro de dock öfver till mannen, som, förtyngd af värmen, omöjligen kunde hålla sig vaken, utan föllo ögonen allt som oftast tillsammans, hvarvid händerna sjönko ner i knäet. Efter hand började han att nicka, kom så en lång snarkning, hvilken om några ögonblick efterföljdes af en än längre ochdjupare. Hustrun satt och såg på och började slutligen småskratta, men då vid ett djupt andedrag katten i spisen och barnet i

vaggan hastigt väckte till, förändrades plötsligt minen, och hon utbrast, förargad:

”Nå, nå, snarka lagom; du väcker ju flickungen.”

Härvid spratt mannen ur slummern, strök sig öfver ögonen och stammade yrvaket: ”hv... hva va dä? Va dä någon, som ropte?”

”Ja, dä va ja’, som ba’ dej, att du inte ska snarka, så att du väcker barnekräket. Dä va faslid, hva du lefver.”

”Ja’ har inte sufvet på di tre siste nätter’a för di dåli’e hummerkuper’as skull, å så ä dä så tungt i vär’t”; svarade mannen godmodigt och återtog sitt arbete.

Nu inträdde åter några ögonblicks tystnad, som dock emellanåt stördes af den stora flugans surr och trumning på fönsterrutorna. Flickan hade åter insomnat, och katten snusade, der han låg ringlagd > i spisen. En bra stund förflöt på detta sätt, men slutligen bröt hustrun tystnaden.

”När ja’ ser på dej, som sitter der så lugn, som om du allri’ sett nåda bekymmer, kunn’e j a’ bli rikti’t förtretad . .. Äter gör du för två, å du har inte väl lagt dej om qvälla, inna’ du sofver som en stock.”

”Ja, hva ä dä värdt å äta sej sjelf för sån’t, som en inte kan lijelpa... Ja’ gör så godt ja’ kan, å se’n får vår Herre göra resten.””Ja, men han lär inte lösa in skuldsedeln hos bonn’ *), när den da’n kommer.”

”Åli, han får väl låta be’ sej.”

”Låta be sej?... Hur kan du tro så dumt? När sedeln ä förfallen, vill han ha sitt; lita på dä.” ”Nå, hva vill han ta å lusa mer än knäppen?” ”Hur kan du säja så? Här fins väl bå’ fåra å stuga å lite’ utå hvart.”

o

” Ah, han får väl ha nå’a skam i sej! Dä ä ju inte mer än tjuge riksdaler. Vill dä sej väl, så kan ja’ få så pass makrill på e’ vecka.”

”Så har ’u sagt i ett år, men ja’ tycker, att dä blir allt sämre å sämre rnä fisket.”

”Dä va fasli’t, hva du låter illa i da’; du plär la annars inte vara ängsli' å dej ...”

”Nej, ja’ har inte fått ge mej i första taget, men när ja’ ser, hur dag efter dag går, å ja’ vet, att vi inte har en styfver å betala mä, blir ja' ängsli’er ... A dä så underli’t? . ..”

”Dä ä långt hänna å dit.. . Inna’ den da’n kommer, har ju kunnat sålt makrill å hummer för två gånger den summa’”, invände mannen med orubbligt lugn.

”Ja, dä kunn’e en annan göra, men du ä inte födder mä tur, ska ja’ säja dej ... Har dä vuret annat än otur, se’n vi kom hit, kanske?”

o

”Ah ja, dä kan nog så vara, men vi har ändå fått ha helsa. Tänk på bror din å många till honom, som fått ligga i plåger årslångt; dä ä värre, dä.”

*) Bonden.---^---

”Ja, dä har du nog rätt i, men svårt har dä ändå vuret många gånger.71

77 Ja, hvem har inte svårt i vår klass,. .. men — som ja’ nyss sa — inte blir dä bätter, om en går å äter sej sjelf; 71 dä ä tids nog å ta å sej hatten, när herrn kommer i förstuhi.77 Ja’ undrar, om .. ,77 Men nu hördes hastiga steg utanför stugan, och ögonblicket derefter slogs dörren upp, och en ung karl steg in i rummet.

77Midda’ härinne!77 helsade den njdcomne med en viss brådska i rösten. 77 Ja’ har tittat häröfver för te å fråga dej, om du vill följa mä å sätta ut liummerkuper ute ve’ Flatskär .. . Dä myr å kryper mä hummer där, säjer di. Yi ska laga, så vi kommer dit ut, inna’ andra har luktat upp’en.n

77Vet du dä säkert? Dä ä långt dit, så vi behöfver nog vara ute åtminstone e’ vecka. Hvem har du hört dä å?77

o

77A Kalle på Tärnholmen .. . Han hade varit ute der för te å skjuta ej der, å då såg han dem krypa som stora fårskocka' på botten.77

'7Se der, du Lisa, der har ja' till skuldsedeln, som du låter så illa för! Får vi bare tie tjog, så har ja' till mer än hälften.77

Hustrun började skratta.

77Hva flinar du för? Dä ä väl inte för liögt räknadt. .. Ja' mins väl ja', när Hummer-Olle fick hundra snes *) på nå'ra vecker, då kan väl vi få tie.77

*) Tj°g-

\77 Ta' först å räkna se'n, heter dä annars. Men dä ä så likt] dej! Inna' du får upp fisken, kan du ställa dej till å sätta pris på'n å komina mä långa rader om, hva7 du ska begära, å hur folk ska bju', å liva du ska svara", sade hustrun försmädligt.

77Hör du, hur dummer ho ä, Nils? .. . En ska väl räckna ut lite7 framför sej ändå? Gör du allri' dä?77

7,Ahjo, men inte säljer ja fisken, inna7 ja' fatfen. 11 En fogel i hand ä bätter än tie i skogen77, eller tror du inte dä?"

77Nej, dä tror han visst inte77, inföll hustrun lifdigt. 77Dä ä mä di, som ä i skogen, som han styr sej allra mest; så har dä vuret, se7n vi kom ihop, å så har dä vuret, se'n han va7 en näfve hög, sa allti' mor hans.77

Pelles ögon hade under hustruns sista ord vandrat mellan henne och den främmande, till hvilken han liksom vädjade mot hennes "orimligheter77. Härunder fick ansigtet ett så roligt uttryck, att Lisa slutligen brast ut i ett nytt skratt.

"Nu ser du sjelf, hur7dan ho ä; äter ho inte på mej, så flinar ho åt mej å dä i ett flinande."

o

"Ah, Lisa ä nog bra; sämre hustru hade du kunnat få", sade den unge skärkarlen trolijertadt, "men nu ska vi väl språka om dä andra. Ska vi fara dit ut, eller hva' säjer du?"

"Dä va en sak, dä! . .. Tänk, hur mycke hummer vi ska få! . . . Men har du bete te7 ku-per'a? .. ." frågade Pelle ifrigt."Ja, dä har ja', men du får bestå båten . . . Ä du mä om dä?"

Hustrun hade tyst lyssnat till dessa öfverens-kommelser. Då och då hade hon gjort några invändningar under förklaring, att de gerna kunde hålla sej "hemma på kanterna" istället för att bli borte en hel vecka, hvilket vore både farligt och dyrt. Hur ska ja' kunna "lägga matsäck" åt dej för så lång tid?" slutade hon.

"Dä plär du inte göra dej så mycke bekymmer om annars .. . Brö' har du på spettet der: ett par nyper salt har du väl; sugelt, dä består ja' mej sjelf. . . Hummer å bergtorsk, dä duger, eller hva säjer du, Nils? Dörjetyg tar vi mä oss begrips, mella7 vi vittjar kuper'a."

"Gu' låte bara båten bära allt, hva I kommer å få!" sade hustrun, och drog på munnen.

"Grina å göra spe, dä förståss! .. . Men tänk, om vi midt för di näsa kommer hem mä ett par tjog." o _ _

"Ett par tjog? Ahnej, båten fuller, vet ja', liva' lönar dä sej annars?..."

"Ti' still mä dej!"

De båda männen lemnade nu stugan ocli gingo ner till båten för att tillse, att ingenting fattades i den vanliga utrustningen. Dagen derpå skulle Nils komma med kuporna*) och agnet, hvar-efter man frampå förmiddagen skulle ge sej af

*) Mjärdarna.till hummerskäret. Efter denna öfverenskommelse åtskildes de.

Det var följande morgon. Man var i slutet af augusti, och skärgårdens plågoris, höstdimman, hade redan börjat. Denna var tjockare än vanligt och så tät, att ”en kunn’e skära’na mä täljknif” för att begagna Pelles favorituttryck, då han talade om detta naturfenomen.

Hos Lustigs var man redan vaken, det vill säga Lisa och katten, ty Pelle och barnen snusade ännu godt på sina tångbäddar. Lisa gick och styrde i sin morgontoalett, en trasig kjortel, som hängde slankigt öfver höfterna och en tresnibb, knuten i kors öfver bröstet. Då och då kastade hon en blick på det stora dalkarlsuret, hvars visare pekade på IV, men återtog derefter arbetet med stortröjan, som skulle omses för den förestående resan. Nära en timme förgick på detta sätt, men då klockan led emot fem, och mannens sömn började bli oroligare, steg hon hastigt upp och lemnade stugan. Utkommen, stannade hon och såg sig omkring. Synkretsen var ej vidsträckt, ty det var med knapp nöd hon kunde se sjöboden; af båten, som låg några steg längre bort, såg hon ej en skymt. Dimman föll tung och våt, och en rysning genomilade henne. Några ögonblick stod hon så, men började derefter att hastigt gå nedåt klippstigen mot boden, hvars dörr hon, framkommen, hastigt öppnade. För ett

ögonblick försvann hon i dörröppningen, men kom genast tillbaka med en tågända, kastad öfver ena armen. Nu styrdes kosan till båten, i hvilken hon raskt nedsteg. Här tog hon tågstumpen af armen, fastgjorde dess ene ände på innersidan af båten och gick fram till fören, der hon, med fasthållande af den andre, kastade trossen i vattnet och drog den under kölen, tills hon kommit midt för den förste änden, der hon fastgjorde denne.

”Se så, den der stumpen kan bli god å ha”T mumlade hon och kastade seglen öfver, så att mannen ej skulle märka hvad hon gjort, innan han var kommen till sjös, ty annars skulle han taga bort den; Pelle hatade nämligen allt, som stötte på försigtigliet och förutseende, då det var fråga om hans fiske och sjöresor; allt skulle bero på, slumpen och ögonblickets ingifvelse. Hon återvände nu till stugan och väckte mannen, som snart var i kläderna, ty dörjetyget var ännu ej fullt i ordning, och detta ville han ej låta komma på sig, då Nils skulle ha allt, som kom på hans lott, fullt i ordning, det visste han af gammalt. Han gaf sig sålunda i färd med detta, och Lisa tog åter till stortröjan. Härunder kunde hon ej af hålla sig från att då och då göra några anmärkningar mot utresan. ”1 k 111111’e gerna bli hennna å dör ja makrill å fiska småtorsk på närmre håll”, hette det, ”men mä dej, Pelle, ä inte annat än di gamle storsjötagena, då du fick vara borte somra’ igenom, som hänger i.”

”Dä va faslfit, hva du gnyr denne gången;du plär vä.l inte annars vara rädd å dej”, sade mannen utan att se upp från sitt arbete .. . ”Laga du bara, att katten blir instängd er, så att vi inte får ”kattemöte”, för dä bar olycka mä sej, dä har ja’ många gånger sett.”

”Hva fuller du ä å sånn’t der! Vure allt dä ur dej, så vore du inte störr’ än min lillfinger, dä ä då säkert.”

”Ja, men sånn’t ska en inte förakta”, svarade mannen ifrigt. ”Djuremöte ä allri* bra. Hur va dä inte mä Nils i vecka’, som va; han skulle ut mä hummerkuper’a, men så mötte han den der rö’e hunn’, som stryker omkring i grannelaget, dä första han kom ur stuga’, å hur gick dä inte!... Allri’ e’ klo fick han, å dä bara för den uschlingen!” ”Så enfaldi’er du kan vara å tro på sånn’t! Men du va inte mä’, när krute’ fans opp, som di plär säja ... Sånn’t käringesnack!”

”Du finge väl se, hur dä ginge”, fortfor mannen, litet het, ”om vi finge sånn’t möte, för dä ä dä värsta en kan råka ut för — näst käringe-möte, förståss... Jo, jo men, ä dä så . . .”

”A så ska du väl be’ mej att ja’ inte glömmer å sätta tre kors på stugevägga, när du ger dej i väg”, af bröt hustrun spetsigt.

”Ja, dä kan du lita på å på sjöbo’knuten mä’.” "Dä hörs, att far din hette Jöns, å att du ä son hans .. . men nu ska vi tala om annat. . . Vill du ha oljekläder’a *) mä?”

'*) Kläder af linne, indränkt med olja, som dragas utanpå de andra kläderna.”Ja’ ska väl inte fara ut till Doggern heller?”

”Ivan ingen veta, när du bara kommer ut... Ja’ vet inte, hur dä kommer sej, men ja’ ä orolfer för denna här resa.”

Här afstannade samtalet, och de båda ma-karne tycktes upptagna af sina arbeten. Om ett par timmar var allt i ordning, och den magra frukosten just intagen, då hastiga steg hördes utanför. Ett ögonblick derefter gläntade det på dörren, och Nils stack in sitt godmodiga ansigte med ett par ifriga:

”Mörr’n! mörrhi! Nå, ä du i or’ning än . . . Tjocka’ har börjat å lätta på, så att vi kan ge oss i väg ... Yi har långe vägen för oss.”

”Ja, ja' ska bara laga, ja’ får dä här sänkty’t i orhiing . . . Sitt ner, mä j a’ gör dä. å mor lägger in den store ma’säcken”, sade Pelle och röjde undan på soffan.

”Der hänger han”, sade hustrun, pekande på brödspettet; ”saltnyper’a kan du ta’ i krokasken ... Ivläder’a ä tillreds, så för mi’ skull ä inte något till hinders, fast ja’, som sagdt, heller skulle sett, att du hade stannat hemma den här gången.”

”Jaså, dä låter på dä vis’t här mä’ . .. Mor va änn’a ifrå’ sej, när ja’ skulle ge mej å... Allri’ har ja’ sett henne så’nn”, sade Nils.

”Ja, di qvinnfolka, di har då så många ”modi” å konster för sej!” tilläde Pelle med en viss öfverlägsenhet.

*) En fiskebank i Nordsjön på kusten.En halftimma senare lemnade de båda männen stugan. ”Du har väl stängt in katten, mor?” sade Pelle och såg sig tillbaka i dörren, och då han kom utanför stugan, glömde han ej att rita de tre korsen på väggen. Lisa följde med ned till båtstaden, något, som hon annars ej brukade, och då hon gick förbi sjöboden, stack hon handen inom dörren och tog ut ett nytt öskar, som låg straxt inom denna; det kunde bli god t att ha, menade hon, då mannen gjorde några invändningar mot att medtaga det: man hade ju det gamla; hvad skulle man med två? hette det.

o

”Äh, dä kan vara godt å ha mä; dä tecknar sej åtminstone så .. . Hva tror du dä ä, som sticker opp der borte... nej, för-ut... på udden der. Du tror ju på sånn’t”, sade Lisa.

De båda männen hade stannat och sågo åt det utpekade hållet och vände sig derefter mot livarandra med ett frågande ögonkast.

”Ja, hva säjer du?” frågade Pelle till sist.

”Ja, hva säjer clu? Dä ä väl ja\ som bör fråga å inte du, som segla’, inna’ ja’ va föddder. Men skulle du bli hemma, hvar gång du finge se en gråsäl på sjelfva Sälö, vure dä så godt du sålde å bå’ båt å dörjetyg; för hvart en vänner sej,! sticker nog en sånn upp hufve’t, eller liva tycker du, Lisa?”

”Ja’ tycker . . . inte, ja’.. . Dä ä er egen sak, men nog tycker ja’, att I kunn’e hålla er här på kanter’a å inte resa så långt bort”.

Pelle stod några ögonblick och betraktadede båda sälarne, som helt orädda kraflat sig upp på klippan, ej många kabellängder ifrån dem. ”Nej”, utbrast han derpå med mera beslutsamhet, än han annars visade, ”för lif å lycka rår vår Herre å inte ett par gråsäla*... Se så, Nils, var inte dum nu! .. . Du plär inte vara bangen å dej annars! . .. Kom nu, så skymfar vi oss å lagar, att vi få hummerkuper’a i båten.”

Dessa ord hade åsyftad verkan; ännu hade aldrig någon beskylt honom för feghet. Han skyndade sålunda ner i båten, der han mottog och nedstufvade hummerkuporna, som Lisa langade till honom. Tio minuter senare var detta gjordt, och nu stötte man från land.

Dimman var ej så tjock som tidigare på morgonen, men dock tillräcklig för att snart bortskymma de bortroende. En stund stod Lisa qvar och lyssnade till årornas gnissel mellan tullarne och de hesa skrina från några fiskmåsar, som antingen legat och kankat på vattnet eller med hufvudet under vingen slagit sig i ro på något skär, men blifvit uppskrämda af den annalkande båten och nu yrvakna med några ängsliga: oui! oui! gjorde ett par slag

omkring denne. Dessa ljud blefvo emellertid allt svagare och tystnade slutligen. Med handen för örat och half-öppen mun, stod hon ännu några ögonblick men återvände derefter med tunga steg till stugan.IV.

Tärnholms-Kalle liacle ej sprungit med limstången; det fans verkligen mycket hummer på den utpekade platsen, och fångsten var så god, att de båda kamraterne redan tvenne gånger kunnat afyttra sin fångst till en uppköpare, som i denna egenskap låg och kankade bland skären. Mellan det hummerkuporna vittjades, dörjades makrill; äfven detta slog väl ut, och Pelle triumferade i sitt sinne samt tänkte på det ögonblicket, då han skulle stå vid bordet i stugan och för den förvånade hustrun få uppräkna de tjugo riksdalerna, som han var bortskyldig, och för hvilka hon ej lemnade honom husfred, som han sjelf påstod. Kamraten öfverraskade honom till och med ett par gånger, då han i sin fantasi genomlefde detta ögonblick: ”se der har du en, två, tre,... sju, åtta riksdaler”, sade han halfhögt och slog näfven i brädet... ”Hva va dä ja’ sa’?... Skulle ja’ inte få penga’ till den der skuldsedeln, som du jämt äter på mej för? . . . attan, nittan, tjuge, se der har du dum!” fortfor han att tänka högt: som han ofta brukade.

”Ja’ menar, du räknar penga’, Pelle?” sade Nils-Erik, som varit ur vägen ett ögonblick och nu öfverraskade honom i denna behagliga sysselsättning.

”Ja, ja’ tänker på den stumfa, då ja’ ska få lemna Lisa di dere fatti’e styfra’, som ho sargarså gudomligt för. . . Tänk hva7 förundrader lio ska bli, när ja’ kastar den siste riksdalern på bor’t å säjer — ”tjugo11 — der liar du dum . . . A dä rätt nu då? säjer ja’ å bligar på’na.77

77Tomsing! 77Ta först å räckna se’n 77 7 säjer allti mor mi’ till mej, å så säjer ja7 till dej .. . Dä va lustft, sa’ Lusti’. Ha ha ha!77 och den unge fiskaren skrattade, så att tårarne rullade utefter kinderna.

Ännu en dag tycktes lyckan gynna dem, men en morgon, då de vittjade kuporna ocli ämnade ge sej mot land för att afyttra fångsten, öfver-föllos de af en tjocka så svår, att de knapt kunde se några alnar från sig. Härunder fick båten en orätt riktning, så att de, då dimman skingrades, i stället för att vara fastlandet nära, funno sig vara flera mil från detta. Till all olycka hade de qvarlemnat seglen i den gamla öfvergifna sjöbåten, der de brukade tillbringa nätterna; de måste således ro, men, uttröttade som de voro, kunde detta ej gå fort. Mot aftonen började det blåsa upp. Vinden kom norr ifrån med korta, häftiga stötar, hvilka, nedrusande från de norska fjellen, med sin kalla andedrägt endast voro förebud för dem, som skulle komma efter. Det kylde genom merg och ben, och de båda roddarne kände, hur deras krafter började aftaga.

77Hur ska detta gå? Inom två timmar har vi full storm77, sade Pelle och torkade med tröjärmen svettdropparne ur ansigtet. . . 77Hade vind7bara varit vestli7, hade de väl gått an ... Nu får vi sjön på sida. Gu7 vet, hur de ska gå...”

77Ja7 rä7ss, du räcknat penga7 ifrå’ dej för tidi7t, eller hva tror du?” svarade kamraten med ett godmodigt leende.

”Ja, ja’’ rä’ss däsamma; vi hade inte di der gråsäla för-ut för inte.”

”Nå, än den rö7e hunn’ då? Tror du intejar mötte dä aset, när ja7 ga7 mej hemifrå7, fast ja7 inte ville säja något.”

Här afstannade samtalet, och de båda männen fortsatte med sin rodd. På en gång hördes ett häftigt brak, och med detsamma tumlade. Nils baklänges öfver toften.

Vid det välkända ljudet blef Pelle dödsblek: kamratens åra hade sprungit; nu var all vidare rodd öfverfiödig; han drog tyst in sin och sjönk tillsammans med öfverdelen af kroppen hvilande på annbågarne, som voro stödda mot knäna. Tankarne flögo ovilkorligen till hemmet med ett ängsligt: hur ska de7 nu bli? Detta dock för ett ögonblick, ty nu hörde han Nils7 röst bakom sig med det gamla skämtande tonfallet.

”A der sitter du å ids inte en gång komma å hjelpa mej upp! ... Aj, aj !. . . Ja7 rä7ss ja7 bröt ryggen å mej.”

Men nu blef det lif i Pelle; nästa ögonblick stod b an bredvid kamraten.

”Hur ä dä? Du har väl all'ri brutet dej, vet ja ?77 frågade han ängsligt, utsträckande ena handen.”Hjelp mej, får ja’ känna . . . Al mej, ja5 har n allt i behåll... Dä va fasli’t, hva dä gör ondt. . . Se så ja! Tack, nu hjelper ja’ mej

sjelf.” I nästa ögonblick stod Nils på benen.

”GhTskelof för dä’ åtminstone!” sade Pelle med en viss innerlighet i tonen. ”Men hva ska dä nu bli?”

”Fråga inte mej utan vår Herre ... A dä så, att vi o’na *) till å lefva, så komma vi i land, annars går vi te bö’nn **).”

”Hur ska dä se’n bli mä Lisa å banra?”

o

”A, tröst dej, du!.. . Vår Herre drunknar inte, fast vi kanske gör’t,” sade Nils allvarsamt.

”Att du kan vara så lugn ä mer än besyn-nerlft.”

o

”Äh, dä ä inte så besynnerlft, för från dä ja’ va en näfve hög, hörde ja’ alltb far säja: var allri’ rädder för sjön, pojke, sa’n, för inna’ di stunn' ä kommen, kan du sej la mä £ opp sej 1 i den värste storm sa'n, men när ho ä kommen, så kan du drunkna i en fiskesump, å då tjenar dä inte till å sträfva imot, sa’n.”

Stormen tillväxte emellertid, för hvarje ögonblick tilltog han i styrka och häftighet. Vågorna kommo höga som hus; ena ögonblicket red båten högt på de skummande vågryggarne, i det nästa kastades han som ett nötskal ned emellan dera. Ännu sågo de en rand af Sotenäs, men så blef det allt mörkare och slutligen så svart, att

*) Af ödet förelagda. **) Till botten.de ej kunde se hvarandra, der de sutto på hvar sin toft, ihopsjunkna, med armbågarne, hvilande mot knäna.

”Hur tror du dä blir?” frågade Pelle efter un stund, ej just för att få någon tröst, men för att förvissa sig om, att han ej var ensam.

”Jo så, att vi har sett solen glanas *) för siste gången. Längre än en timme håller båten sej inte oppe; men än kan vi hoppas, för blir han bara kastader opp å ner, så har vi trossänden, som Lisa dragit under båten, å mä den kan vi nog komma upp på köl’n å hålla oss fast, tills dä blir dager, då någon kan komma å ta opp oss. om ...”

7

Han hann ej afsluta meningen, ty nu kom en våg och gaf båten sådan riktning, att han fick sjön rakt på sidan; en kort stund stod han ännu uppe, men så fick han ett häftigt slag i losidan; det brakade i fogningarne: han höll väl, men i nästa ögonblick låg han med kölen i vädret.

De båda fiskrarne hade gjort sig beredda på detta ögonblick och en suttit med trossändan i handen, men i detsamma båten kastades på sidan, kände de instinktmessigt, att ögonblicket var kommet att begagna sig af Lisas försigtighets-mått: de höggo kraftigt tag i den med begge händerna och förmådde, då omlivälfningen skedde, hålla sig fast vid läsidans reling; ett par sekunder voro de under vattnet, men några minuter derefter hade de krafiat sig upp på kölen.

#) Gå ner.”Der gjorde Lisa oss ett bra tag”, sade Pelle* rysande efter det kalla badet.

”Gu’ vet... dä gör bara pina’ länger; dä hade vuret så goat å få gå till botten mä ensy men, gu’nås, så länge lifhanken hänger i, håller en sej nog fast”, mente kamraten.

”Säj inte dä; än kan vi komma i land, fast dä ser illa ut.”

”Ja, å dä mä beske’ ändå.”

Här tystnade de. Blott då och då hördes ett par korta: ”hur ä dä mä dej? Står du ut, tror du?” besvarade med ett par enstafviga: ”Bra nog eller. . . Gu’ vet.” Timme efter timme förgick på detta sätt. Under de första timmarne var det becksvart omkring dem, men strax efter midnatt, började det att klarna upp och en gnistrande stjernhimmel utbredde sig öfver dem. En känsla af hopp tändes åter inom dem, de visste ej hvarför, men modigare kände de sig emellertid. Detta var isynnerhet fallet med Pelle, och då en klar stjerna slutligen blef

synlig i öster, utbrast han gladt: ”ser du stjerna’ der borte, ho som ä klarare än di andre, nu har vi inte mer än en timme, till dä börjar dagas.”

”Ja, dä ä god t å väl, men ja’ ä rädd, det ja’ allri’ får se sola gå upp ... Ja’ känner mej så matter... Ja? känner ända, som om fingra ville domna... så att ja’ inte kan hålla tag i trossen.” ”Försök å stö’ dej emot mej.”

”För att du mä skulle bli uttröttader?. .. Åh nej!”Några minuters tystnad inträdde åter. Nils satt med ögonen oaflåtligt fastade på en annan klar stjerna, men slutligen utbrast han med en viss vekhet i rösten: ”Ja’ sitter å ser på stjerna’ der borte; ett streck till venster har vi våra hem ... Ja’ ser precis fläcken, der ho blänker in i stuga’. Ja’ har om mor’na stått å sett efter henne, inna’ ja’ gett mej ut på fiske . .. Mor kan se henne, der ho ligger i soffa’, kanske ligger ho nu å ser på henne å tänker på mej, som gjorde henne imot å ga’ mej å, fast ho ba' mej låta bli... Ja’ står inte ut; dä känner ja’, å du ska helsa mor å säja henne, att ja’ ångra’ mej i mi-dödsstund. Be’ henne inte vara ond på mej för dä . .. å säj Kalle, att han blir beskeli’ mot gum-

ma

han

ä nu så pass, att dä blir han, som ska dra försorg om henne ... Hör du Pelle, du, säj honom en sak . .. Be’n försvära dä usla bränvin’t. . . . Säj honom, att dä va’ dä sista ja’ ba’n om

o

här i väla;... Glöm inte dä; hör du dä... A så ska du säja mor — men inte så Kalle hör’t — hör du dä, att ja’ har femti riksdaler insatta hos patron på Gäddevik, som ho kan få till hjelp, då dä blir för svårt”, fortsatte han efter några minuters tystnad ... ”Be’ henne inte vara ond på mej, som ga’ mej ut... Nej, nu känner ja’ hur fingra’ raknar... Farväl mä dej . . . Tack för du allti’ va hjelpsammer; bli dä mot mor mä... För du kommer, nog i land, dä känner ja’ på mej .. . Bädd för å dö? Dö ska vi ju alla .. . Yisst käns dä lite’ besynnerli’t, när dä ä så nära.Dä hade nog vuret bra å få komma i kristen jord, men vi fiskare får ju ofta nöja oss utan prest ... Nu . . . nu . .. farväl mä dej . .. Helsa mor! Gud vare mi’ själ nådi’!” Med dessa ord släpte han sitt tag och gled ned från båten.

Pelle satt ett ögonblick med ögonen fästa på den fläck, der han sett vågorna slå tillsammans öfver Nils. Ett ögonblick var det, som om han känt, att det skulle varit godt att vara i den omkomnes ställe och få slut på sitt lidande, men så vaknade åter lifsinstinkten, och han högg fastare tag i trossen.

En timme senare började det att dagas, och en stund derefter var det full dager. Han såg sig-spejande omkring. Han var ej längre från land,, än att han väl igenkände kusten. Hållöfyren syntes en mil ifrån honom och litet bortom denna yttersta udden af Sotenäs. Men då han såg utåtr fans det ej en punkt, vid hvilken blicken kunde fästa sig, utan så långt denne nådde, såg han endast de framrullande vågryggarne. Solen låg-från sidan: icke blott dessa utan äfven de djupa klyftorna emellan dessa voro sålunda upplysta, skiftande i grönt och blått, under det att det hvita skummet glindrade i alla möjliga färgbrytningar. Eör allt detta hade emellertid den stackars fiskaren intet öga; hans ögon flögo blott spanande öfver den stora vattenrymden efter något segel, men nej, ej så mycket som en ”misstänkt” punkt kunde han upptäcka. På detta sätt förgingo ett par timmar; modet började sjunkaoch med detta krafterna. Vid middagstiden syntes dock ett par svarta punkter vid den nordliga horisonten. De stodo ej stilla, utan rörde sig och växte. Snart kunde han skilja segelmassan från skrofven; det ena var riggadt som en brigg: det andra som en skonert; de voro dock på för långt afstånd för att kunna få ögonen på honom, och några timmar derefter hade de passerat honom förbi, och seglen blefvo allt mindre och mindre, tills de slutligen sjönko ned vid den sydliga horisonten. Nu öfvergaf honom hoppet alldeles, och då sista skymten af skonerten försvann, höll han på att släppa sitt tag och sjelfvilligt kasta sig i djupet, men så flögo tankarne till hemmet och den öfvergifna hustrun, och fingrarna slöto sig åter krampaktigt kring trossen. På detta sätt förflöto ännu ett par timmar, men nu fick han ögonen på ett par nya punkter nordvarts. Af-ven de växte och växte, och slutligen såg han, att det var ett par kustbåtar. På den höga riggen förstod han snart, att den ena var en koster-båt; den andra åter var tacklad som scheyter med slät topp. Vinden hade bedarrat, och koster-båten gick derför med fulla segel. På en gång ändrade han kurs och satte med minskade segel kurs rakt på honom. En halftimma senare var den så

nära, att den kunde nå honom med en tross; denna hven i luften, och Pelle lyckades få tag i den.

*'Slå trossen om lifvet, så ska vi dra dej hit— öfver", skrek man från kosterbåten."Ja, men kasta liit en ände, som ja1 får göra fast vid båten, så att han får följa mä!"

"Ä du galen? Dä har vi inge tid mä.!5

"Var barmhertiga. Hva ska ja i land, om ja' inte får ta båten mä?"

"Inte har vi ti' å släpa på dä ruttna skräl-let. Slå trossen, om lifvet på dej å låt båten fara, hör du."

Pelle besinnade sig ett grand; kastade ett öga på scheytern och släpte trossändan samt blef sittande.

"Tomsing! Ä du frå' vettet?" hördes det från segelbåten, "men du får sjelf ha't. Dra in trossen!" och i nästa ögonblick hade kosterbåten åter satt till alla segel och aflägsnade sig.

Pelle såg dystert på den bortseglande båten, men i det nästa fLögo ögonen åter mot scheytern; denne var sista halmstrået, och vid detta hängde han sig: det var äfven detta som låtit honom kasta trossen ifrån sig; "kanske di andre tar båten i släp?" tänkte han hastigt, och det var detta, som stålsatte sinnet; annars hade han nog lydt lifsinstinkten och följt med kosterbåten. Häri hade han ej bedragit sig, ty nu såg han scheytern hålla rätt ned på sig. Han samlade således sina sista krafter och höll sig qvar. En kort stund senare hade äfven orustbåten — ty det var en sådan — hunnit fram.

"Hvarför tog inte kosterbåten upp dej ?" ropade man från denne.

"Di ville inte ta' båten mä. .. Hva skaja*kunna lefva å utan den? Då ä dä så godt å gå till botten mä ens", svarade Pelle.

En kort öfverläggning liölls emellan schey-terns besättning, och följden af denna blef, att tvenne ändar kastades öfver till den nödstälde. Den ena angjordes vid båten, den andra slog Pelle om lifvet och befann sig en minut derefter ombord på scheytern.

Nu var det dock slut med lifskrafterna, och han föll i djup vanmakt.

Det var på tredje dagen efter det Pelle och hans båt blifvit räddade. I stugan på Sälö satt Lisa. Hon stickade äfven denna dag på sin strumpa, medan hon med ena foten rörde på vaggan. Långa stunder satt hon dock ej stilla utan steg upp och gick fram till fönstret, genom hvilket hon såg en Ilik af hafvet. Det led en stund på eftermiddagen, och ju längre det led desto tätare blefvo besöken vid fönstret. På en gång hördes steg utanför stugan; ögonblicket derefter öppnades ytterdörren, i det nästa dörren till sjelfva stugan, och ett gammalt, skrumpet ansigte syntes i dörren.

"Åh se, Elsa! Dä va då rikti't rolflt, att I titta öfver; dä käns godt å få lätta sej för nå-gen, då en ä rätt bekymrad . . . Hva ska en tro, menar I?"

"Ja, ja' känner dä på samma vis, å derför har ja' kommit..." svarade den ankomna, Lu-

Skärgårdslif i Vester. 16stigs närmaste granne och Nils-Eriks mor. "Ja har inte kunnat få en blund i mina ögon på de tre siste nätter'a .. . Värst va dä i förgår natt.. . Ja' kände't preciss som ja' kände't den natta gubben min ble' borte . .. För e' stunn se'n ble' dä så svårt, att ja' omöjli't kunde vara ensam utan måste stulta å hit på mina dåli'e ben."

"A här låter ja' er stå på era "dålfe ben" å ber er inte så mycke' som sitta ner en gång! .. . Sitt här", sade Lisa och röjde undan litet på soffan.

"Hvem tänker på sånnt, när en har sådana bekymmer som vi", svarade den gamla och intog* den utvisade platsen. "... Dä va rikti't gocit å få sätta sej . .. Nej, men se, hvilken rask unge-I har... Den lilla har ja' inte sett förut", sade den gamla och lutade sig ner öfver vaggan.

"Nej, dä tror ja', dä... Tösa ä inte mer än åtta måna'r, å dä ä långt öfver år, se'n I va här . .. Ja' mins ändå, när dä va, dä va den gångenr som Pelle å Nils hade fått den myckna makrill'nr I mins?"

”Ja, ja’ tror väl... Ja’ undrar, om Pelle å Nils-Erik, som ja’ allti’ kallar’n för till å skilja’n från fosterson vår, som og hette Nils — nån’sin ska göra ett sånnt kap mer ihop .. . Kanske har di fiskat ifrå’ sej för allti’, efter di inte hörs å.”

”Ah, än kan vi hoppas, dä har ju inte vuret någen storm å tala om, men ändå ä ja’ mer oro-li’er, än ja’ plär”, sade Lisa, uppmuntrande.

”Ja’ säjer däsamma . .. Visst blåste dä i tors-

da"s, men inte så värst, å likaväl kan ja’ inte slå’t ifrå’ mej . . . Ja, vi kan ju försöka trösta oss mä dä, men lite’ vet vi, hurdant väderfl har vuret hos dum .. . Något på sned ä dä, dä ä säkert för nu kunn’e di ha vuret hemma för längesen ... Di har vuret borte e’ half vecka länger, än dä va fråga7

om, nar

di

ga

sej i väg, men att det ska vara

så illa, som att di ä borte, dä kan ja’ aldri7 tro.”

Samtalet afbröts här för några ögonblick. Lisa och hennes gäst sågo tysta ut genom fönstret, framför hvilket de hade båtstaden, ehuru, som förut sagts, man ej hade någon vidsträcktare utsigt.

”Dä ä förarglft, att sjöbohusfl skygger före, så att en inte kan se utåt som på andra ställen”, sade Lisa slutligen och vände sig mot vaggan, der flickan började qvillra. .. ”Ja’ ba’ Pelle mer än han va värd, att han inte skulle lägga dum så, men när han fått nå’et i sitt huf-ve’, så ä dä inte godt å få’t ur’n. . . Men, för till tala om våra, som vi har på sjön, så ä dä en sak. som tröstar mej å ger mej litet lugn”, och nu omtalade Lisa med stor omständlighet, livad hon stulit sig till på morgonen före utseglingen. ”Far talte ofta om, att han en gång frälst sej på dä dä viset”, slutade hon.

”Dä va, minsann, inte dumt”, sade enkan, uppklarnande; ”dä va inte dumt; nu kan vi hoppas, att di har kunnat hålla sej uppe, tills någon kommet å ta’tt opp dem, ifall di skulle seglat ikull . .. Så’nna der tillställningar behöfver fl-

skarefolket nu för ti’a, men vet du, hur min gubbe gjorde, då han en gång seglat omkull e’ mil utanför Ma’strann, jo, han högg sin knif i skrofvet å va kropp till å på sånnt vis krångla sej upp på båten, som lå’ mä köln i vär t. Sånnt duger di inte till nu för ti’a.”

”Nej, åtminstone inte Pelle, för han ä, som han sjelf plär säja, som e’ ihoprostader hoftång, innan han får le’a till sej om morna; sä förstörder ä han å si’ gikt, stackare.”

Den gamla drog på munnen, men anmärkte missmodigt, att ingens lott kunde vara olyckligare än skärgårdsqvinnornas, ”för ifrå’ di ä så stora, att di begriper nå’t, ska di gå i en be-ständi’ oro, för allti har en någon å de sina ute på sjön.”

”Ja, dä begrips, men vanen gör’t, å derför kan en stå ut mä ett sånnt lif.”

”Ja’ har allri’ kunnat vänja mej, dä vet ja’”, sade en kan sorgset: ”först ble far å två bröder borte... Se'n fick ja’ Bryngel å vara rädd för. Han va den styfvaste seglar’n i skärgår’n, dä sa' då alla. Tänk, han gick mä toppen uppe i en rikti’er ”femrefvare”, som va så pass, att läsi’da låg qvartersdjupt i vatten’t.” Ögonen glänste på den gamla, och rösten blef stark och klangfull vid dessa erinringar.

”A derför gick dä, som dä gick.. . Han ble’ ju borte en gång, då han segla’ frå’ Göteborg å ville gå förbi en kosterbät; dä kunn’e ju inte gå på annat vis”, sade Lisa med litet skärpa i rösten.Enkan teg ocli böjde på hufvudet som ett medgifvande, att Lisa hade rätt.

”Dä ä ändå rolrt mä er, Elsa, I låter rätt vara rätt å jemnt vara jemnt”, sade Lisa, som nästan kände sig rörd öfver

dennas ödmjukhet.. . ”Ja7 har hört många qvinnfolk här ute i skärgår7n, som försvarat sina k ar7 ar och bröder för bå7 slagsmål och suping, bara för att di hört dum te .. . Sån’nt kan ja7 inte li7.”

”Ja, hvarför ska en inte me7ge dä som sant ä. .. Bryngel fresta7 vår Herre, å derför gick dä, som dä gick, som du nyss sa7.”

Här blef samtalet åter afbrutet, Lisa bad grannhustrun att ”röra på vaggan” ett grand, medan hon kokade en kopp kaffe; hon hade några böner, och dem kunde hon ej bättre använda än att bjuda en så ”rar främmat” på en tår, menade hon. Det låg en viss fart i allt, livad hon företog sig; så äfven nu. E11 halftimma derefter stodo tvenne rykande kaffekoppar på bordet och mellan dessa lågo några sockerbitar på ett utbredt strutpapper. Lisa sköt ett par stolar intill bordet och bad den främmande taga plats.

”1 får ursäkta, att ja’ inte har nå’t småbrö’ å bju7 er, men dä ä godt en kan skaffa lite' till böner7a å sockersmulera”, sade hon ursäktande . .. ”Var så go' nu; gredde, dä får vi vara utan här i skärgår7n ... T ska ha den store koppen, Elsa . . . se så, krusa inte, dä ä inte så ofta ja7 får bju' er på en tår”, slutade hon, i det hon trugade gumman att taga en sockerbit till.”Tack, kära. barn, men inte går dä så an å ödsla mä gu’ssgåfver’a . . . En så pass sockerbit får lof å räcka till, men välsignadt väl ä dä, att en bar denne kaffetårbi.. . Hur skulle dä bli mä di fatti’e annars? .. . Mä maten blir dä så lagom”, anmärkte gumman efter att liafva läppjat på kaffet.

”Ja’ säjer däsamma. Hur skulle dä bli?... När Olle, vår äldste pojke, lefde, va dä så bra . .. Han kunn’e mången gång få upp ett par tjog hvitling på dabi. Men sebi han drunkna’, så har dä ofta vuret svårt om matsmulera, å då har en inte annat å ta till. Di rike säjer ju, att di fatti’e dricker upp si’ välfärd i kaffet. Ja kan bli liimla-galen å till å bara höra’t! ... Di skulle sitta på vårt kosthåll e’ vecka, så vore di glada, om di finge ta till kaffetår’11.”

Lisa tog härpå en djup klunk, liksom om hon velat visa ”di rike”, att hon drack sitt kaffe midt för deras näsa.

Samtalet öfvergick nu till litet kallprat, under det att Lisa och hennes gäst smuttade på sina kaffekoppar, men då gumman yttrade några ord om, att om också de sjelfva hade det svårt, så vore det många, som hade det lika svårt, om inte sämre, inföll Lisa skarpt:

”Ja’ undrar dä . .. Kan någen ha dä sämre än vi, strandsittare? Ja’, som ä födder blann' desse skär’a, ja’ ä inte van’er vid bätter, men I, som ä frå’ e’ annan bygd — lä ju barnföd der långt bortom Göteborg? — I kan väl säja, omtolket der kan lia’t så dåli7t som strandbo’na; dä ä väl allri7 möjelfit?”

o °

”Ali, dä ä der som här: ibland vin å ibland vatten. Men i ett fall ä dä nog bätter der än här: den fatti’e sitter inte på så lösa boliner*) som här i skärgårn; någen säkerhet har torparn på jordlappen, som en sitter på, men hur ä dä här!”

”Dä ä7 ända, som ja’ hörde mej sjelftala.. . Men Pelle vill allri’ höra på dä örat utan tror, att alla ä lika ärli’a som han ä sjelf. . .”

”Men dä ä inte dä värsta för strandsittarhi”, fortsatte gumman. ”När min gubbe börja7 å fiska för egen räkning, år’t inna7 vi gifte oss, så hade han fått sätta sej i skull' för bå7 båt å not hos •en blodsugare bort i köpingen, som se’n tog så godt som hela vinsten; ville Bryngel någen gång stå på sej å ha e7 smula betaldt för si' vara, så va dä genast å hota mä lagsökning. Så har dä vuret mä oss, å så ä dä för di meste . . . Vinsten å fisket, dä tar antingen förläggahn eller fiskhandlare, som reser omkring mä sina båta' å luktar opp, hvar dä fins nå71 å få. Blir dä någen styfver öfver, så går dä till krogen å hustru’a å barn’a får ta7t, som di får7t. .. Ljuger ja7 ett ord, kanske?” slutade den gamla med gnistrande ögon vid tanken på hvad hon och tusen andra fått genomgå.

”Dä ä nog, som I säjer; men för en ting har

*) Tåg, som äro anbragta vid de stående ”liken’’. Här betydelse af osäker ställning.ja7 särskild t å tacka Cfud: Pelle super då inte, ä dä kommer han aldri’ å göra ...”

”Popa inte liej, inna’ du kommer of ver bäcken!” sade den gamla sorgset... ”Ja7 sa7 så om min gubbe, men så

kom di store bekymr7a, å då börja han å göra som tusen andra: han dränkte dum i bränvin.” Den gamla drog en djup suck och såg tankfull ut genom fönstert. På dä sättet satt hon en stund men reste sig snart för att gå.

”Ska I allt gå ifrå7 mej, Elsa?” frågade Lisa. ”Ja7 har visst inga tröst å ge, . . . men ...”

”... dä käns ändå godt å ha någen å lätta sinnet för, då dä blir för tungt, menar du”, fortsatte gumman. ”Ja, dä ä så, å derför kom ja' också hit. Ja7 hade inga ro å vara still hemma, å nu har ja7 inga ro å vara still här.” Med dessa ord gick hon mot dörren.

”Jaså, I ska nödvändft gå”, sade Lisa och följde den bortgående med ögonen. ”Men, vet I hva, Elsa; denne gången ä ja7 ändå inte så oroli7er, som ja: vuret många andra. . . Ja7 vet inte hvarför ja' tror, att den der trossänden har blifvet dum till nytta.”

Den gamla stod härunder med handen på låsvredet. Några ögonblick stod hon tyst, men utbrast derefter med en viss häftighet: ”ja7 sar nyss, att dä nog fins di, som har’t lika dåli7t som vi på andra ställen, men ja' räds, ja" får ta mina ord tillbaka . .. För nog ä dä svårt, när som nu fem menniskors välfärd beror på em rutten tågstump, å dä så godt som daglidags.”"Ja, dä ä nog sant, men bätter än, om ho-liängde på ett Mrstrå som för många.”

”Ja, men stort bätter ä dä inte”, slutade den gamla.

Nästa ögonblick hade dörren tillslutit sig bakom enkan, och Lisa satt åter ensam med sin oro.

Timmarne gingo framåt i sin grå enformighet. Flickan var ej riktigt frisk och spratt derför alltemellanåt till i sömnen. Detta gjorde, att Lisa ej så ofta, som hon ville, kunde komma ifrån vaggan. Men så kommo stunder, då dennas sömn blef lugnare, och nu skyndade hon ut på andra sidan sjöboden, der hon hade en fri utsigt öfver hafvet för att se efter, om hon ej skulle få ögonen på mannens båt. Detta upprepades fiere gånger,, och för hvarje gång hon måste återvända till stugan med oförrättadt ärende, fick ansigtet ett uttryck af lidande, som annars var främmande för detsamma. Slutligen beslöt hon att stanna inne: det blef endast värre efter hvarje sådant misslyckadt försök, och hon började att styra med åtskilligt, hvarmed hon förut hvarken haft ro eller lust. Härunder förgingo ett par timmar, och det började lida mot skymningen, då hon denna gången af en händelse kom att se ut genom fönstret. Hon skrek till af glädje. In i viken sköt nämligen en båt, rodd af tvenne karlar, i livilka hon trodde sig igenkänna både mannenoch Nils-Erik. Hon sprang derföre ut till den vanliga platsen utanför boden för att, som hon vanligen plägade göra, vinka åt Pelle, då denne varit ute på någon längre tur. Utkommen, märkte hon sitt misstag. Hon stod stilla ett ögonblick och skuggade ögonen med handen för att bättre kunna se, men tog derefter ett par steg för att springa ner till bryggan, då i detsamma flickans skrik inifrån stugan nådde henne, och hon måste således skyndsamt återvända in. Hon kände, hur hjertat krympte tillsammans. Att någon olycka liändt mannen, det var tydligt; stugan låg ej intill allmänna farleden; ingen långväga boende landade vid deras brygga, utan att han hade något särskildt ärende; blott två gånger förut hade det liändt; begge gångerna hade de besökande medfört ledsamheter. Hon behöfde dock ej länge sväfva i ovisshet; tunga steg hördes utanför, och i nästa ögonblick steg en främmande karl in i stugan.

”Qvälle härinne!” helsade den inkomne; ”ja’ har kommit hem mä eran kar’, för I ä väl hustru’a på stället; han ä nere i båten.”

”Jess?, hva säjer I? A han dö’er?”

”Hej, men näst bre’ve’ .. . Han ä så illa tagen, så Gu' vet, om han kommer sej. Vi tog opp’en e’ mil sö’r om Hållö.”

”Kamraten då?”

”lian sto' inte ut utan gick till botten.” ”Herre min Gu’, liva ska hans fattra mor säja!... Då ä väl båten mä borte?”71 Nä, dä gamla skrället tog vi i släp, å lian ligger hemma i fiskeläget.77

77Clu'skelof för dä, åtminstone! . .. Men här står vi å språkar, å han, stackare, ligger dernere... Vi får lof å laga, att vi får in’en.77

Med dessa ord lemnacle hon stugan och skyndade, följd af den främmande, ned till båten. På botten af denna låg mannen på en bädd af tång med ett trasigt täcke öfver sig. Han var utan medvetande. Hustrun lutade sig ned öfver honom och lyfte upp det ena ögonlocket. 77Denne gången dör han inte, givskelof; dä ser ja' på hvitögat77, sade hon, resande sig. 77Var nu så hederli'a å bär in'en ... Ja? ska springa före å re' till lite.77 Med dessa ord skyndade hon åter in i stugan. En tio minuter senare var den sjuke inburen och nedlagd på den sjukbädd, vid hvilken han låg fängslad i månader.

VI.

Det var i slutet af vintern, och en klar februarisol lyste in i stugan. På träsoffan vid sidfönstret satt Pelle. Han var dödsblek och så mager, att det såg ut, som om skinnet varit fast-torkadt vid benen. Det var första dagen han var uppe efter sin långa sjukdom, som först slagit sig till nervfeber, på hvilken sedan följt en svår252

frossa, hvilken, en svit från lians tidigare år,, denna gång var envisare än vanligt. Lisa liade äfven blifvit magrare, sedan vi sist sågo henner men det missmodiga och oroliga uttrycket var borta, och hon såg helt glad och hoppfull ut, der hon satt, sysselsatt med nätbindning, under det hon emellanåt kastade ett öga på flickan, som lekte på golfvet.

”Att sola kan ge så pass vänne ifrå' sej så här års! De käns rikti't godt å sitta här vid fönstert”, sade Pelle och flyttade sig midt i solskenet.

”Ja, gu'skelof, dä tockar sej mot den ti'a, då den fatti'e har bå' värme å lyse för inte”,, svarade hustrun utan att se upp från sitt arbete. ”Den da'n, då du ble' liemforslader såg det knappt ut, som om du nå'nsin skulle komma å sitta, der du nu sitter.”

”Ja' kan nog tro dä. Ifrå' den stuirna, som di feck mä' i land i Grundsund, vet ja' inte å mej förr bi ja' vakna' i sänga' der borte.”

”Ja, en kan väl begripa, hur utmattader du skulle vara till å sitta så der frå' den ene efter-midda'n till den andre morr'on. . . Att sånnt Jean gå ä mer än besynnerlft.”

”Jo, jo, lifvet ä kärt... Så länge e' gnista hänger i en, ger en nog inte täpt; dä såg ja? på Nils, för han va mer dö' än lefvanme, när han asa' ner frå' båten . . . Allri' glömmer ja' di ögona just som vattant slo' ihop öfver liufve't på'n. Iiu, dä ä förskräckli't å tänka på't!” OchStrandsittaren.

lian drog den magra handen öfver ögonen, liksom om han velat värja sig för den plågsamma synen.

Han satt en stund på detta sätt, men då han borttog handen, var ansigtet blekare än förut. Hustrun märkte detta och sade bekymrad: ”låt bli å tänka på dä der, du blir ju så ”tagen” å't, dä har ja' sett förut.”

”Dä ä så godt å säja: ”låt bli”, men dä ä värre å låta bli't, ska ja' säja dej”, sade mannen sorgset; ”den som vuret mä om någe sådant, glömmer't allri'. Hur to' gumma't? Ho va' väl än na ifrå' sej ?”

”Kan inte säja dä? Ja' va den, som skulle bära fram/et, begrips, å du må tro, att dä va mä tunga steg jag gick dit, men ho tog'et lugnare, än ja' hade trott, för ho sa' bara, att ho inte väntat annat. Han drunkna' natta' till torsda'n, sa' ja'. . . ja, ja' kan tro dä, svarte ho, för den natta' drömde ja' precis däsamma, som då Bryngel ble5 borte.. . Bätter å ha rikti' visshet än till å inte veta, hur en har't. .. Men allri' en tår fälde ho .. . Ja' kände mej ände som lite' stött på'na, för Nils-Erik va en rarer pilt; ja' mins väl, ja', hur ja' grät, när Olle kom under isen vid si' dörjning.”

”Ja, ja' mins'et nog, ja' tänkte du skulle dränka mej i sänga mä dina tåra', men så tar du og till, som om dä aldri' skulle bli väl.”

”Sånn't ska I, manfolk, allri' tala om ... dää bara e' mor, som kan sörja ett barn; dä ä, som om dä rycktes bort en bit utå' hjertat på en.” ”Men lmr liar du kunnat dra'et dä fram, dä-ä en sak, som ja' rakt inte kan förstå", sade mannen, sedan han suttit tyst några minuter.

”Ja, ja’ begriper’t inte’ sjelf, men hade inte granna’ vuret så hjelpsamma, så hade dä vuret omöjlft. När dä va som värst, gick ja’ en daT till presten. Ja’ fick Elsa å passa på dej- å tösa, å så ga’ ja’ mej å dit å klaga mi’ nö’ för’n, å du må tro, dä va en kar’! Först lyste han på i kyrka’ ett sammanskott, å så laga han, att vi fick ur e’ kassa för till å få båten i orning. Hade inte han vuret, så hade vi nog gått unn er. . . Men dä förståss: di rike vet nog, hva di ger en hunn i målet; nej, ska den fatti’e ha hjelp, ska han få den å den fatti’e .. . å Gu’ välsigne granna’; ja’ kan allri’ nog göra’t.”

”Ja’ undrar, när ja’ ska få så pass krafter, att ja’ kan ge mej ut å försöka å tjena en styfver.” ”Åh, du får allt ge dej till tåls . . . Efter denne da’n ä dä allt så godt, att du håller dej här på kanter’a; på nå’ra långreser kan du aldri’ tänka.” ”Nej, nej, dä ä nog så”, medgaf mannen sorgset.

Några veckor hade gått, och Pelle kunde så småningom återtaga sina vanliga sysselsättningar. Hustruns råd att hålla sig hemma ”på kanterna” hade han ingen svårighet att följa, ty han kände,att krafterna icke tilläto något annat. Det slog dock bra nog till, och han fick icke blott, livad som behöfdes till hushållet, utan hade allt emellanåt 57 ett par snes *)” att aflåta till en fiskhandlare, som gjorde sina reguliera påhelsningar. Med ett ord: en bättre tid tycktes ha inträdt, och Lisa fröjdade-sig i sitt sinne. Religiöst anlagd, hade hon under den svåra tiden ej glömt att söka mod och kraft, der den i första rummet bör sökas. Detta hade gifvit ny näring åt det religiösa elementet inom henne, och nu, då hjelpen kommit, kände hon sig äfven tacksam, hvilket hör till ovanligheterna.

Ett par månader förgingo på detta sätt. Lisa kände sig lyckligare än någonsin, men en dagr då mannen återkom från sitt fiske, märkte hon genast, att något inträffat, som stört det annars så jemna lynnet. Af gammalt visste hon, att han ej ville bli utfrågad, utan måste hans meddelanden sjelfvilligt framkomma, annars behöll han bekymren för sig sjelf, men då icke blott den dagen gick utan äfven den följande, utan att han sade något, kunde hon ej afhålla sig från att fråga, hvad som stod på, efter han såg så bedröfvad ut.

”Ja’ har nog skäl å vara bedröfvad57, svarade Pelle, nedsjunkande på träsoffan; 57du kan veta, att ja’ fått bu’ efter mej frå’ patron . . . Dä ä visst fråga om, att han vill sätta upp arrendet för

*

) Tjog-------------------------------,------------------—

jordbiten.” Han hade låtit noten falla i knäet och såg ut som en olycka:

”Hur vet du dä?” frågade hustrun torrt.

”Jo, han sa’ så, Kalle på Gräsö; han hade stött på’n ve’ kyrka’ å försto’, att dä handla’ om någe’ sånnt.”

”Hva va dä ja’ sa’ dej, inna’ du börja’ å sätta opp stuga’? . . . Men dä ä så, när vi, qvinn-folk, tänker lite’ länger, än näsa räcker å vill ha lite’ skrifteli’t, så ..

”Skrifteli’t? .. . Dä ä så godt å säja, men dä ger strandegare inte till någon, hvarför skall vår husbonde då göra’t?”

På denna invändning hade hustrun ingenting att svara, och Pelle tycktes helt belåten att på detta sätt ha afväpnat henne, ty, sanningen att säga, grämde honom dennas beskyllning, att han genom sin slapphändthet var skulden till deras ovissa ställning, lika mycket som sjelfva saken.

”Du ser så gla’er ut. Ja’ tycker, att dä ä ingenting å vara gla’er öfver”, sade hustrun, som det stack att behöfva draga det kortaste strået. ”Inte blir dä bätter derför, att dä ä fler om’et.”

”Sämre blir dä inte åtminstone; dä ä godt å veta, att dä ä fler, som har däsamma som ja' å blåsa på.”

”Skön tröst! Men vet du, hva’ ja’ gjorde, om ja’ vore som du? Jo, ja’ ga’ mej å dit å laga’, att ja’ finge höra, hva dä handlar om .. . Dä ä -allti’ bätter än å gå i den här ovissheta”, sade hustrun beslutsamt.”Eår väl göra dä då; hade tänkt å vänta, te’ss ja’ fick nå’t ärende åt di kanter’a.”

”Ja, för att du emellerti’ ska gå å äta dej sjelf, så att du blir sjuker å nerlagder igen.” ”Nå, så ger ja’ mej å i morfin då ... Ja’ ska bara laga, att ja’ får dä gamla segelt så pass i orning, att ja’ kan ta dä å inte behöfva slita på

dä 113m.”

Hustrun kastade en hastig blick på mannen, rodnade ett grand men sade intet utan fortsatte att mata flickan, som stod framför henne ocli lät fisksoppan väl smaka sig. Ett par gånger öppnade hon munnen för att säga något men sväljde det åter och teg. Mannen gjorde några slag kring stugan men lemnade derefter Lisa ensam med sina tankar.

Det var morgonen derpå. Lutad öfver den stora hufvudboken, satt patron Månsson vid sin pulpet, sysselsatt med anteckningar. Då och då frammumlade han en ed eller en sammansättning, i hvilken ”fä” eller ”svin” utgjorde det ständigt återkommande prefixet, men fortsatte oafbrutet sitt arbete. Han hade utsigt icke blott öfver fjorden, intill hvilken Tångsäter låg, utan äfven öfver en flik af hafvet, hvilket låg som en blå strimma vid horizonten. Under det han så satt, kom han en gång att kasta en blick öfver glasögonen och fick dervid ögonen på ett grått, trasigt segel, som höll kurs på gårdsbryggan. ”Hva’ å dä der för en stackare? ... En af mina präktiga arrendatorer, som kommer att betala arrendet, SkärgårdsKf i Vester. 17kan jag tro... Jo, tusan heller!... För att gny, som om knifven sutte på strupen; det är det vanliga." Han lutade sig åter ned öfver boken och räknade, halfmumlande, ned ett par sifferkolumner — 77ja, femhundratjugofem riksdaler och tj ugefyra skilling har jag att fordra af de juvelerna ... Nå, kommer han i det vanliga ärendet, skall han få veta annat.7'

Han hade under denna monolog skjutit glasögonen upp i pannan och lutat sig tillbaka mot stolstödet, under det han satt och såg på båten, som under tiden kommit allt närmare stranden. Snart hade denne upphunnit bryggan, och tio minuter senare stod Pelle på kontoret.

77 Ja så, Pelle på Sälö . . . Ar det du", sade patronen utan att gifva den inträdande tid att helsa ... 77 Jag har suttit och sett i den här boken, och der står taladt om en, som heter Petter Jönsson, som inte betalt sitt arrende på öfver ett år . . . Kanske du fått i uppdrag af honom å komma hit och betala det.77

77Patron ä allti’ så rolfer77, sade Pelle och klådde sig på armen . . . 77Nej, ja7 har kommit hit på bu’ frå patron... Kalle på Gräsö sa7, att han.. .,7

77Jaså, jaså, jag mins ... Ja, ser du, det går inte i lås för mej på det här viset.. . Allt stiger, och för ett arrende, som jag har ner i Qville, får jag nu betala 5,000 riksdaler: för tio år seii betalte jag ej mer än hälften.77

77 Ja, men dä ä väl ändå skilnad: på den går’n skördar patron tusen tunnor säd å der öfver, menliva skulle patron få för clä nakna skär’t om ja’ inte sutte cl er.”

”Sutte inte clu der, så sutte någon annan der”, svarade patronen kallt; ”du liar din åker på liafvet och jag min på land, det är hela skil-naclen .. . Tänk till hvilka summor det går, som fiskaren får upp, och det skulle strandegaren låta gå sin näsa förbi!... Är du tokig, du?”

”Ja, men tänk på, hur osäker vår skörd ä emot patrons. Vi får ju många gånger ligga ute da’ efter da’ utan å få så mycke’ som till ett kok en gång.”

”Äh, er skörd ä inte ovissare än vår.. . Fiskaren, han skördar en gång om dagen, vi, stackars jordbrukare, en gång på året... Men om detta ska vi inte ”diflas *)”. Jag har inte kallat hit dej för att språka om så’nt utan för att säga dig, att du från och med nästa år skall betala tjugo riksdaler i arrende för jordbiten på Sälö.”

”A patron ända förstörad?... Tjuge riksdaler! . . . Hvar ska ja’ ta dä ifrå?”

”Ur sjön, vet jag .. . Du har ju dessutom fårbete, som inte många har, ska du veta.”

”Fårbete? Dä ä också ett bete, när allt kommer omkring! Dä ä inte mera gräs, än till å fö’ e’ loppa på, ifall ho åte gräs. Tala nu reson, käre patron!”

”Ja, jag har talat, å dervicl blir det... För öfrigt ä dä ju oförskämdt af dej att stå här å pruta, när du inte betalt sista årets arrende.”

*) Tvista.”Ja’ tycker, att dä just derför ä så mycke’ större orsak å göra’t. . . När ja’ inte går ut mä ett min’re, hur ska ja’ då kunna göra’t mä ettstörre ?”

Patronen kände sig slagen af invändningen ocli kastade nu först en uppmärksam blick på fiskaren, der han stod vid dörren, mager och trasig. Något, liknande medlidande, började röra sig inom honom, och han sade mildare. .. ”Du har varit sjuk, det är sant; nå, så får det väl vara med förhöjningen än ett år, men inte längre, hör du det? .. . Arrendet, som du resterar med, får du betala, när du kan... en riksdaler då och då.,., men ut ska jag ha det, för jag har inte råd att ge efter. . . Jag har barn, som jag måste se tillgodo, ska jag säja dej.”

”Ja, ja’ har också barn, ska ja’ säja patron, men dä ä mä mej, som mä andra fatti’a: vi får aldri’ tänka på å se våra till go’e. Ur hand i mun, som di plär säja.”

”Ja, det är nog sant, men tror du det blir mer öfver för en annan? ... I, som kaller er fatti'a, ä kanske rikare än vi, som I kallar rika”, sade patronen med en viss vekhet, som annars var främmande för denna karakter .. . Han satt tyst under några ögonblick och såg allvarsam ut genom fönstret, men slutligen bröt han tystnaden genom att säga:

”Jag sitter här och ser på ditt lialfrefvade segel. Den ene trasen ”hytter”, å den andre slår till... Det måtte allt vara klent för dej, din

stackare . . . Laga ändå, att du får det upplagadt ett grand; det är ju en skam för hele skärgår’n.”

”Hade ja’ inte annat å skämmas för, så vure dä bra. .. Skämmas? . . . Dä ä inte den fattige, som ska skämmas, utan...” men här hejdade han sig och stod några ögonblick tyst och liksom öf-yervägande, om han skulle sluta meningen. Han tycktes dock ha funnit rådligast att behålla slutet för sig sjelf och sade i stället: ”-Jaså, dä står ingen hjelp till. .. Farväl då, och tack för denne gången.” Ögonblicket derefter hade dörren tillslutit sig bakom honom, men ännu en halftimma derefter satt patron Månsson qvar och såg tankfullt efter båten, som med sitt trasiga segel allt mer aflägsnade sig, medan han höll kurs mot de yttre skären.

Ett par timmar derefter steg Pelle in i sin egen stuga.

”Nå, hur gick dä?” frågade hustrun och såg ängsligt upp från sitt arbete.

o

”Ah, bra nog; dä der mä de gamle segeltra-ser’a å desse här kläder’a va inte så dumt. Ja’ fick åtminstone lite’ anstånd.”

”Jo, dä va visst dumt”, sade hustrun.

”Hur menar du?”

”Jo, att lögn och skälmstycke slår en på liäla’ *) förr eller senare, dä menar ja’... Vi får väl se.”

*) Hälarne.

VII.

Ej långt från Nötesunds färjestad fans för fyrtio år tillbaka en krog, som lrade sina mesta kunder bland skärgårdsfolket, som reste till ocli från Uddevalla. Det var en lördagseftermiddag, och båt efter båt passerade på väg söderut. En ocli annan kom väl lyckligt förbi, men de fleste kunde omöjligt motstå frestelsen att ”titta in ett grand”; blott en enda ”liten pinne” skulle det bli; han behöfdes nog, då man kom ut i skärbandet, der nordan låg på; så der resonerade man, ehuru samvetet gjorde allvarliga invändningar mot att lägga dagens lilla förtjenst på ”Krypin” i stället för att hafva med sig den till hustru och barn, som sutto hemma och storsvälte. Krogstugan hade sålunda blifvit full af folk; man kunde ej se handen ifrån sig för tobaksrök och ej höra sin egen röst för skrål och svordomar.

”Drick, I piltar, ja’ bju’r”, hördes en skroflig stämma längst fram i rummet. ”Ja: kan lika gerna supa upp styfra som kasta dem i halsen på den förbannade tångsätrarn; ja’ har väl lite" rolft, mä dä varar ändå, å så gör ja’ Månsson, den skinnaEn, förtret... Se så, sup nu, hvare-veli’ *) styfver ska gå åt. Skål!” — Trenne blec-kor **) stötte härvid emot hvarandra, och man drack i botten.

*) Hvarenda.

**) Jumfrumått.”Men hör du, Pelle, säj mej en sak”, sade den äldste af de två yngre fiskrarne, som för till-tället blifvit föremålet för dennes spendersam-het.. . liva har den däringe Månsson gjort dej för ondt? . .. Dä ä han på Tångsäter, säjer du? . . . Ja, ja’ kan tro dä . . . Hva ä dä I har kommet ihop om?”

”Hva han har gjort? Jo, dä ska ja’ snart säja dej . .. han flår mej in till ben’a ... A dä ginge väl an.. . Ja, I flinar, I. . . men ja’ säjer än en gång: dä ginge väl an, för fast hvar gång ja’ betalar dä dryga arrendet, så tycker ja’ dä ä, som om ja’ kasta dum i sjön, då ja’ vet, att han inte kan ha den ringaste nytta å dä nakna skär’t, om han inte hade mej å flå der ... Men dä ä inte dä, som ä dä värsta, utan dä ä, att ja’ inte kan vara säker på, att han inte sätter upp’et än en gång; ja, hvem kan neka’n å en vacker da’ rifva ner stuga öfver hu’vet på mej å säja: der har du dina brä’er å stocka’, flytta hvart ’u vill mä dum! Ser I, dä ä dä, som gör, att ja’ ä tvungen å dränka bekymr’a i ett par supa’ då å då.

”Men du har’t väl inte vä . .. vä . .. värr än all... alla di andre, vet ja’”, hickade den andre af de båda kamraterna . . . r'Så har di meste strand-sittare stäldt för sej ... Di har inte ’e ra', utan sitter der på nåder; bönder’a behöfver bara göra ett vinkan’e; så har di sopat bort dum; så har far hafflet, så hade far för honom haft’et; hva låter du för?” Den yngre fiskarens röst hade under de sista orden blifvit fast och flytande. Dåocli clå liörcles visserligen liksom en skälfningr men detta kom sig af den rörelse, som hans egna ord framkallat.

”Dä va väl, dn inte sa’ di ordena i mi' stuga, för då hade Lisa rifvit nt ögona på dej, dä ä säkert”, sade Pelle och såg allvarsam ut.

”Hur då?”

”Jo, när ja’ sagt så, så har ho allti’ sagtr att ja’ borde skamme mej å säja på dä vis’t. Om dä bara vure så illa för oss å nå’ra utå granna’,, som vi känner till, så ginge dä väl an, säjer ho, men att tusen sinom tusen har11 jDå samma vis å sitter på lika lösa boliner *) å kan hve’cken dar som helst bli kastade på bar backe, dä ä värr’r säjer ho . . . Ja’ tycker på mitt vis, att dä går väl ändå an, men att dä just ska träffa mej, dä ä just dä värsta, å om ja’ då säjer dä, så får ja' mej ett rifvan’e.”

”Ja’ tror, du ä liusbonn’erader å di käring, Pelle . . . Hur ä dä?”

”Hva va dä du sa’? Ja, husbonn’erader utå’ mi

o

käring? Ah, du burde veta hut!” skrek denne och slog näfven i en bränvinssqvätt, så att det yrde omkring dem.

”Jaså, då har di väl bara ljuget, när di sagt, att ho kastar dej ur sänga’, när du kommer hem å ä supen å ger på dej mä qvasten emellanåt. . .. Dä ä väl lögn, kan ja’ tro?”

'Ja, dä ä dä, å hör dä! Häfva mej ur sängal

) På lika lös fot.Att folk så kan ljuga! . .. Dä va en gång, då ja' kom liem å hade fått lite i näbbet, å ja’ kom å ville lägga mej breve’ ’na — för se ho lå’ allt — så sa’ ho: stick inte dit, hör du, gå ner å lägg dej i tången i sjöbo’a, sa ho, dä kan vara godt nog, sa ho, å dä gjorde ja’ hellre än å käfta) mä ’na ... Se’n ho en gång hade lärt mej vägen dit, så går ja’ inte in i stuga, när ja’ kommer hem sent utan går å lägger mej i tången, men ja’ gör’t inte gerna, för. . Här tvärstannade dock Pelle och såg fundersam ut.

”Hva va dä du ville säja? . . . Hvarför gör du’t inte gerna?...” frågade supbröderna.

”Jo, ett par gånger, när ja’ vaknat, har jar känt mej, som om ja’ vuret sönderbruten i liele kroppen, ja, vet I, en gång hade ja’ ett par blåmärke’ på ena sida’...”

”På hvecka sida va dä? Dä va väl aldri’ på den, som låg upp?”

”Jo, dä va dä . .. Di talar om till å bli ga-stekramader. Ja’ har nog råkat ut för nå’t så’ntr å dä trodde Lisa mä. . . Men dä va mej en fa’en å nypa till, ja’ va ända svart på armen.”

De båda kamraterna sågo på livarandra och skrattade.

”Hva grinar I åt?” frågade Pelle.

”Ah, vi grinar åt den der gasten, å att du ble’ kastader ur sänga å fick ligga i sjöbo’a ..

*) Munhuggas.” Ur sänga! Dä va lögn, för ja’ kom allri' elit, vet ja. . . dä ä skilnad på dä eller liva?"'

Detta kunde de båda kamraterna ej förneka, men påstodo dock, att Pelle i hvilket fall som helst ”va lmsbonn’erader” af hustrun. Detta retade honom till den grad, att han för att dränka förtreten ej lemnade krogen förr, än den siste tolfskillingen var uppsupen.

Gumman Elsa hade haft rätt: det är aldrig värdt ”att ropa hej, innan man är kommen of ver bäcken”. — Pelle hade dittills varit en stillsam och nykter karl, men så kom den tid, då arrendet uppsattes, och nu gjorde han som Elsa förutspått: han började söka trösten i glaset. Första gången han återkom till hemmet ”visst inte full men bara lite dragen”, för att begagna hans egna ord, var då han återkom från patronen med oförrättadt ärende. Han hade nämligen på hustruns uppmaning gjort ett sista försök att förmå denne att låta det bli vid det gamla, men denne var, som sagdt, obeveklig.

Från den dagen började Pelle att småsupa, men han hvarken slogs eller var oregerlig — de enda fall, då bondqvinnan anser sig ha rätt att klaga — utan han gick och lullade. Hade nu Lisas sätt varit riktigt lämpligt, så hade hon möjligen kunnat ”stämma i bäcken”, men det hade hon icke utan mötte honom med otidigheter, ”å dä hade väl gått an”, förklarade Pelle, men se, ”dä gudomlfa sarget, dä kan göra en toppgalen”, och nu fick han ett nytt skäl att dränka harmenocli ondskan. På sådant sätt blef kan efter kand storsupare, ty det kände aldrig, att kan återkom från sina långresor, kvilka numera gälde Lysekil eller Uddevalla, utan att kan var mer eller mindre ankommen. Men det stannade ej dervid, utan ibland kemforslades kan alldeles redlös. Domen från den förgrymmade kustrun lydde alltid på ”deportation”, ock det var vid ett par sådana tillfällen, då alla andra väckningsmedel varit för-gäfves, som Lisa i sin öfvergifvenket gjort hand-spaken, som stod invid dörren i sjöboden, till sin inedbrottsling, kvarom dock Pelle vid uppvaknandet visste så litet, att kan sedan skylde blåmärkena å armen och i sidan på gasten, då kan ej på annat sätt kunde förklara dem. Lisas sinnelag hårdnade kärunder till, och den religiösa känsla, som under Pelles sjukdom ock en tid efteråt höll på att bemäktiga sig henne, aftog efter kand, tills den slutligen alldeles bortdunstade. Hon knotade mot försynen, kände sig bitter mot menniskorna ock i främsta rummet mot mannen, k vilken kon med rätta tillskref deras olyckor. Måttet af dessa var dock ännu icke rå-gadt, men det skulle nu bli det.

Innan Pelle skilts från de båda supbröderna vid Nötesund, hade kan fått klart för sig, k vilken orättvisa kan begått mot gasten, då han beskylt honom för blåmärkena, utan att Lisa var den sannskyldiga upphofvet. Första följden af denna upptäckt var, att kan harmsen söp upp kvarenda styfver ock ej lemnade krogen förr änföljande dag, då han pantsatt sin bunttröja för den skuld, i hvilken han råkat under sitt långa värdskap, ty alla, som komnro in på krogen,, skulle han bjuda och truga. Under hemvägen var han uppfyld af hämndtankar och hade ej väl satt näsan inom dörren, innan han högg tag i qvasten, hvilken stod i vrån vid dörren, och ry-stade den mot hustrun med ett: ”hva har du denne till?”

”Har han nu ble’et galen till allt annat?” mumlade Lisa för sig sjelf, men tilläde högt: ”å sopa golf vet mä, vet ja’.. . Hva frågar du så för?”

”Sopa golfvet, sopa golfvet”, härmade Pelle . . . ”Dä ser så ut härinne, tycker ja’! Dä ä nog e’ vecka se’n du dro’ qvasten öfver’t... Nej, vet du, livar du begagnarn? . . . Jaså, du vet inte dä ... Du vet inte dä. . . Sitt inte å se så menlöser ut. Ja’ blir toppgalen bara till å se’t... Ja så, du vet inte, säjer du, men nu ska ja’ friska opp minnet på dej . .. ditt luder . . . Yitsch!.. . Hur smakar dä? . .. Yitsch! . . . Yitsch! . . . Dä går lika bra för’n till å dansa polska på din rygg som på min, ser ja’, men dä ä inte så unn’erli’t, för du har lärt ’en nere i sjöboa.”

Lisa försökte till en början att sätta sig till motvärn, men fann dock snart att, så försupen Pelle var, så var han dock henne vida öfverläg-sen i styrka, och måste tyst och med harmen i hjertat underkasta sig upptuktelsen, men prisade på samma gång i hemlighet sin lycka, att man-nen ej fått nys om hennes verklige medbrotts-ling nere i

sjöboden, ty då hade han nog slagit ihjel henne.

Detta var första gången Pelle begagnade sitt husbondevälde under denna form, men det blef oj den siste, och ej sällan sågo de förbifarande, hur Lisa, halfnaken och med utslaget håi*, rusade ut ur stugan, i hack och häl förföljd af mannen, som fattade henne i håret och släpade henne tillbaka. På sådant sätt kom stället snart i vanrykte och kallades vida omkring ”Stora-Trätta”. Eolket i trakten undvek skygt stället, och ohyggliga historier gingo i bygden.

På så sätt gingo några år, men en dag, då Pelle som vanligt farit in till Uddevalla med sin fångst för att, som lika vanligt, supa upp pen-garne vid nötesundskrogen, råkade han på Koljö-fj orden ut för en regnby, som kastade båten på sidan; inom några minuter var den fylld med vatten och sjönk. Pelle gjorde några förtviflade försök att uppnå stranden, till hvilken han blott hade några famnar, men krafterna öfvergåfvo honom, och äfven han drogs ner i djupet. Ett par bekanta fiskare hade på något afstånd sett olyckan och satt kurs på olycksstället, men de kommo för sent och hade endast att till hustrun hemföra berättelsen om, att Pelle ”ble’et borte”, och huru det tillgått.

”Herre Gu’, hva säjer I?... Gu’ vare hans syndi’a själ nådi’! ... Nå, dä knnrie ju aldri’ sluta på annat sätt... Han så’ j u inte sola en gång

för bara fyll! . .. Han va väl fuller? när de skedde? .. . Ja, ja’ kan tro dä .. . Ja’ undrar, om di ska, få rätt på’n. Visst ä han så godt som en sjelf-spilling å förtjena' knappt å komma i kristen jord^ men nog skulle ja' ändå villa, att han fmge’t” . ..

Under det att Lisa yttrade detta, gick hon fram och tillbaka i stugan; det var, som hon ej förmått sitta stilla; det låg något febrilt och oroligt i hvarje rörelse; än grep hon tag i en saky än i en annan men slängde dem genast ifrån sig. Cfråta kunde hon ej; kanske ville hon det ej i de främmandes närvaro, men en stund derefterу då dessa lemnade henne, sjönk hon ned på soffan i en framåtlutande ställning, och tår efter tår banade sig väg utför de aftärda kinderna.

Lisa öfverlefde ej länge mannen. Af sorg dog hon inte, ty om hon någon gång nämnde hans namn, skedde detta aldrig utan en bitter hänsyftning på livad hon fått utstå för lians skull. På henne hade lidandet ej haft något förädlande inflytande: det blef i stället något hårdt och förbenadt hos henne; sista gnistan af det religiösa lif, som en gång var nära att tändas, hade alldeles förkolnat inom henne och i stället lem-nat tomhet och hat efter sig. I ett sådant sinnestillstånd skildes Lisa från detta lifvet; hoppet om ersättning i ett annat, som så ofta är den fattiges tröst under den sista kampen, var icke hennes: kall, hård och knotande öfvergick hon tilldet andra, och några månader efter det Pelle, hvil-kens döda kropp verkligen flutit upp och blifvit jordad vid sockenkyrkan, fick äfven hon anträda, sin sista kyrkresa. Akterut i båten stod kistan, midt i den sutto de båda roddarne och längst fram i fören dottren och tvenne grannqvinnor, som under sista tiden förbarmat sig öfver både öfver den sjuka och flickan.

Det var en vacker morgon. Mot den mörkblå himlen speglade sig hafvet i samma färgton, der och hvar slog solen sina guldbryggor bland skären, och för hvarje gång, som båten gled öfver eller utefter en sådan, föreföll det, som om de båda roddarne öst guld med årorna. I köpingen hade några beskedliga fiskare, som åtagit sig att göra Pelle den sista tj ensten, äfven lofvat bära hustrun till grafven. För att ”få klockor” passade man på och bar in henne på kyrkogården vid sam-manringningen. Yid grafven mötte presten; graf-talet bestod i den förgängelsens dom, som förkunnas öfver hög och låg, fattig och rik men det tröstande: den I söken är icke här, han är uppstånden, det uteglömmer man. Flickan stod invid kanten af grafven och såg ned på kistan. Dunkla och outredda rörde sig en mängd tankar inom henne, men vid jordens fall mot locket såg hon ängsligt upp på de kringstående och började gråta, under det hon gjorde en rörelse, som hon velat kasta sig i grafven. Härvid kände hon ett häftigt grepp i ena armen; det var en af grann-hustrurna, som märkte rörelsen och med lindrigt våld förde henne från stället. Några ögonblick derefter var jordfästningen slut, grafven igenmy-rad, och jorden hade en olycklig mindre.

I stugan på Sälö inflyttade strax efter Lisas •död ett nytt folk. De hade ej bott der mer än ett par år, då de under

en kyrkresa samtidigt omkommoi Några år senare inflyttade ett tredje par. Karl Pettersson hade alltid varit en nykter •och stillsam karl; hans hustru var omtalad för sin duglighet, och vackrare menniska än Karin på Sälön var, det fans då icke, derom var man allmänt ense. Men ej fullt ett år, efter det de inflyttat i stugan, träffade dem den första olyckan. Under dörjning råkade ett af barnen, en vacker tioåring, att falla ur båten, h var vid han omkom, och året derpå dog ett par andra i skar-lakansfeber. Nu började mannen supa och kom så i fyllan och villan att rappa upp en stadstjenare i Uddevalla, för hvilket brott han blef dragen inför rätta och dömd till straffarbete.

Icke underligt, att sälöstugan på så sätt kom i vanrykte: ingen menniska ville bo der, och hon liade i tio år stått med förspikade fönster.

Det var en vacker sommarafton. Solen hade just gått ned, och några fiskare voro på ett skär sysselsatte med att utbreda sina nät till torkning.De liacle beslutat att taga nattqvarter under en kölvänd båt och stodo nu lutade mot denne med pipsnuggorna i munnen, medan de läto blickarne fara ut öfver trakten.

77Dä ä ändå mycke’ som ä besynnerlfit här i verlden. .. Hvarför ska dä finnas ställen, som hvarken mensker eller kritter har någen trefne på som för exempel i sälöstuga’ der borte”, sade ^en ung karl, som tycktes vara den yngste i laget... Så har ho stått, se’n ja’ va bare pojkva-skern.”

77Ja, dä ä ju stor skada, när dä ska vara så svårt för en stackare å få sej tak öfver hufv’et. Ja’ har ärnat gifta mej i två år, om inte dä vuret i vägen. Iblann’, då ja’ seglat förbi å sett på stuga’ der borte, har ja’ vuret frestader fråga patron på Tångsäter, om han inte skulle villa sälja dä gamla skrället, men när ja’ sagt dä till Stina, blir hon ända ifrå’ sej”, fortsatte nummer två.

”Ja, dä undrar ja’ inte på”, inföll en gammal, gråhårig fiskare, under det han mä tungan flyttade bussen öfver på andra sidan. Dä undrar ja’ inte på, för för alla, som bott der, har dä’ gått på sne’. Så va dä mä den förste; honom mins inte ja’, men far talte ofta om Pelle ... — Lusti’ som di kalla’n — å så mä den siste, å flytta’ du nu dit, så ble’ dä däsamma för dej, lita på dä.”

”Nå, men visste er far allri’ å tala om, hvarför dä stället för olycka å elände mä sej mer än undra?” frågade den, som upptagit ämnet.

Skärgårdslif i Vester. 18”Ålijo, dä ä inte svårt å veta51, svarade den gamle och såg tankfullt bortåt stugan, ”för dä går ett språk här i skärgår’n, som många tror på — å en kan väl inte annat, när en ser så’nt framför sej — å dä ä, att dä allri’ blir någen trefne i dä lius, som ä uppkommet å vraktimmer. Far hade vuret mä å satt upp sälö-stuga’. En del å virket va just så’nt, som Pelle fiskat upp lite’ här å lite’ där. Far å en gubbe — han hette ändå Ola å bodde på Sikholmen, I vet väl, hvar den ä? — varna’ honom för’t å sa’, att de bara skulle föra olycka å förderf mä sej, men Pelle lydde inte... å hva ville han göra? Han hade ju ingen annan utväg, stackare, utan tog virket, som han samlat ihop i sjön men derför gick dä, som dä gick.”

”Dä ä väl bäst å akta sej då”, sade spekulanten.

”Jo, dä ä nog bäst”, menade den gamle.

Här slutade samspråket, och de tre skärkar-larne sågo med skygga blickar’ bort mot den öf-vergifna stugan.

Bohusläns skärgård i våra dagar ocli för åttio, nitio år tillbaka är ej densamme. — Visserligen sjunga böljorna derute samma entoniga sång, och sticka de nakna klipporna hotande upp sina liuf-vuden från de mörka djupen nu som då och för årtusenden tillbaka, men lifvet, menniskorna äro ej desamma. Går man en morgon på Fisktorget utefter den långa raden af båtar, som ligga förtöjda utefter kajen, lyssnar till köpslagandet och roar sig med fysiognomiska studier, hvad finner man då öfverhufvud hos dessa båtbesättningar annat än den fromhet och tålmodighet som utgöra grunddragen i svenska allmogelynnet. Det är sant, att man hos skärgårdsbefolkningen finner något vaknare i blicken än hos slätt- och skogs-bonden, äfvensom att det då och då ligger något mera rått och trotsigt än hos desse — i allmänhet att tala — men hvad som numera ej finns der, är det baksluga, nästan menniskofiendtliga, som förr märktes hos denna befolkning. Färdas man ivåra dagar en afton genom denna

skärgård, finnes intet, som särskildt fängslar uppmärksamheten. I skymningsstunden ser man de små fiskelagen återvända från sitt vådliga dagsarbete ute på hafvet eller andra, som för sitt arbete just be-liöfva natten till hjelp, vara på utväg. Der och livar bilda ljusen från fiskarkojorna glittrande strimmor utåt vattnet. Stryker ens farkost någon gång närmare förbi dessa, hör man antingen ropen af de hemkommande eller afresande, så olika till ljud och uttryck, men allt bär hvardags-lifvets pregel med de former, som detta måste antaga i dessa nejder.

I början af århundradet var det icke så. Om dagarne såg man emellanåt djuplastade båtar, som, kommande utifrån, med fulla segel styrde mot land, ofta väljande de undangömdaste vikarne till landningsställen. Ju mera det blåste, och ju våldsammare vågorna kastades mot skärbandet, desto bättre var det: de djerfve seglarne voro i samma mån ensamme, och syntes andra segel, voro de synbarligen ej angelägna om något möte utan liöllo misstänksamt undan. Förde någon af dessa tullflaggan i toppen, borttogs ännu ett ref, och seglen skotades ännu hårdare, under det att de föllo undan för en förligare vind, äfven om kosan blef en helt annan. Nu uppstod en egendomlig kappsegling. Tulljakten med sin större segelmassa och högre resning är snabbare seglare och vinner hvarje ögonblick på en sådan båt, hvilken emellertid ftyger som en fiskmås öfvervågryggarne. Slutligen börjar tullbåten att ifrigt signalera åt den flyende att stryka segel och lägga bi. Intetdera hörsammas, och då synes till sist en eldstrimma skjuta ut från bogen af tulljakten — en knall höres, men kulan, som fått en för låg riktning, begrafver sig snart i en våg-rygg, sedan det yrande skummet under några sekunder betecknat dess väg. Detta upprepades ett par gånger men med samma verkan; troligen ville man icke syndarens död utan önskade blott att förmå honom att stryka segel. Emellertid har den store båten hunnit inom hörhåll. Tull-besättningen uppmanar den andre ifrigt att ge sig, men svaret blir i stället en hvinande kula, nu alldeles ej afskjuten för att skrämma utan för att, om möjligt, träffa sitt mål. Detta språk har en kraftigare verkan; tulljakten brassar upp, går öfver stag och lägger ut åt hafvet, medan smuglaren får ostörd fortsätta sin väg.

Andra gånger räddade sig en sådan båt genom att under stickande storm rusa in bland de skummande bränningarna, som han, mindre djupgående, kunde lyckas att kryssa sig igenom, men blancl hvilka tulljakten ovilkorligen skulle funnit sin graf.

Nattetiden gick det annorlunda till. Då syntes der och hvar eldar eller brinnande tjärtunnor bland skären eller på stränderna, under det att ett bloss lyktgubblikt ibland syntes röra sig fram och tillbaka. Dessa eldsken utgjorde ett helt signalsystem, genom hvilket man meddelade sigmed de utifrån kommande skeppen, hvilka åter genom raketuppkastning visade, livar de fnnnos, ock ledde sina vänner i land ut till sig.

Så gick det till i vestra skärgården på dessa tider. Befolkningen fick härunder icke blott något dolskt och bakslugt i sitt väsen utan äfven något hatfullt och fiendtligt mot det ordnade samhället och alla, som ville bevaka dettas rättigheter. De, som i första rummet voro utsatta för hennes hat och förföljelser, voro kustbevakningen. Smugleriet ansågs nämligen som en i allo hederlig näring, då man endast tog sig fördelar, hvilken en, som man tyckte, afvita lagstiftning med våld beröfvat en, och barnen fostrades ordentligt till yrket. Härifrån undantogos icke ens döttrarner hvilka genom list och fyndighet gjorde saker möjliga, som annars ej skulle blifvit det. Någon gång misslyckades man emellertid, och nu grep lagen in, och det så hårdhändt, att de, som varit inblandade i saken, icke blott fäldes till ruinerande böter utan äfven till fängelsestraff. Men detta gjorde ock, att det yngre slägtet i tullbevakningen sågen arffiende, på hvilken de hade att hämnas mer eller mindre grofva ”oförrätter7’, som de kallade dessa straff, som blifvit någon äldre slägting eller anförvandt pålagda. Det var således den gamla blodshämden, som 77gick omigen77 fastän under andra förhållanden.

Några drag ur detta lif, ryckta ur verkligheten, torde möjligen intressera ej så få af våra-läsare, som derigenom skola få en föreställning-om skärgårdslifvet i äldre tider. Det blir ett stycke kulturhistoria med den mest säregna fy-siognomi.

Som framställare af detta lif skall författaren välja en man, som han något kände och mycket hörde omtalas i sin tidigare barndom. I honom har läsaren en god typ af smuglaren i början af århundradet. Han skall sjelf få berätta om detta lif, i hvilket han under några årtionden tog en så verksam del, och hvarunder han spelade en roll, som ådrog honom en mer än vanlig uppmärksamhet i boliuslänsbygden, ja, tider funno s, då gubben Bergström — vi

kunna ju kalla honom så — var i hvar mans mun med sina hemlighetsfulla transaktioner och vågsamma företag. För lihigheten af hans skildringar glömde man under dessa stunder ibland icke blott hvar man var utan ännu mer, att de flesta af de personer, som han lät uppträda, för längesedan skattat åt förgängelsen, och att en half menniskoålder eller mer förgått, sedan händelserna passerat, nej, man trodde sig lefva midt ibland dem. Se här några drag ur detta lif. De bli ej annat än spridda spegelbitar, men dessa bör dock läsaren sjelf kunna sammanplocka till en sammanhängande bild.

På tjugo- och tretitalen sågo menniskorna utmed den till Göteborg gående mölndalsvägen nästan dagligen en ensitsig schäs, förspänd af en knubbig norrbagge, i sakta mak rulla frammot staclen. I det anspråkslösa åkdonet satt en gammal, liopkrumpen gubbe, och denne var Bergström, som dels för affärer men ännu mer af gammal vana gjorde ett kortare förmiddags-besök i staden, från hvilken de sågo lionom lika regelbundet vid en viss timme återvända till det hitom Mölndal belägna hemmet. Han for dock ej in i sjelfva staden utan stannade i utkanten vid ett tvåvåningshus med en rad af lindar framför sig. Det var andra huset från Malmsjös och beboddes då af en skomakare Hedin, hvilkens hustru förestod ett anspråkslöst men respektabelt värdshus. Här svängde gubben in. Ögonblicket clerefter var han ur åkdonet, och nu fick man syn på en liten undersätsig figur, klädd i en långjacka och kortbyxor. Strumporna med upphöjda ränder, ibland bruna, ibland blå, omslöto ett par kraftiga ben. Skor med ett par blanka stålspännen fullbordade benbeklädnaden. På hufvudet bar han en hatt med låg kulle och breda brätten. Sedan han insatt hästen och lagat, att denne fått ett godt foder — något, som han alltid sjelf ombestyrde — bar det af intill staden, der han uppehöll sig till ett bestämdt klockslag. Var han nu vid godt lynne, och värdinnan hade någon af hans favoriträtter att bjuda på, så kunde det hända, att han någon gång lät öfvertala sig att stanna qvar och äta sin bergtorsk och tömma ett par buteljer portvin i sällskap med några skutskeppare eller äldre småkrämare, som händelsevis stött tillsammans. Efter middagen bjöd gubben dessa'vanligen på kaffe och en ” konjakare”. Detta inbars i ett särskildt rum, som han en gång för alla abonnerat för sin räkning, och det var vid dessa tillfällen, som han allt emellanåt kom med sina skärgårdsminnen. Dessa framkommo dock ej sjelfmant, utan måste det alltid vara någon, som med kännedom af hans skaplynne förstod att kittla honom, så att han fick någon anledning att smågräla och ondgöras. Vanligtvis var det samtiden och livad han såg omkring sig som fick sitta emellan för hans spetsiga tunga. ”Tvi si’cken tid! Tacka vill jag i min ungdom, då var det annat!” hette det, åtföljdt af en föraktfull spott-ning.

Det var vid ett sådant der stadsbesök. Inne i staden rådde en viss rörelse. Tullbetjeningen hade den föregående dagen gjort ett större beslag hos en manufakturhandlare. Vid bortförandet af det förbrutna godset hade mobben tagit egarens parti, hvarunder hvarjehanda excesser förekommit. Detta var i allas mun, och livar man kom och hvart man gick, men isynnerhet på värdshusen, var händelsen ett lifligt afhandladt samtalsämne. Samma blef förhållandet på ”skomakar-källaren” vid gamla alléen, der gubben Bergström, ifrigt ombedd, hade stannat q var. Under sjelfva middagen hade han varit fåordig och blott lyssnat till samtalet, men då det kom till kaffet och konjaken i det vanliga krypiiTet, då lossade han på tungbandet och utbrast:

”Det var rätt åt honom! Nar man bär sig såder klumpigt åt, kan man gerna få på nosen. Nej, förr i verlden förstod man sin sak; ocli i nio bland tio fall fingo snokarne långa näsor. Jag kommer just ihåg ett sådant der lyckadt puts; det tilldrog- sig på åttitalet eller så; det var således inte i går. Jo, hör ska ni få böra; det var inte dumt. Inne i sta’n bodde vid den tiden en riktig vildbjerna, som balfva Göteborg kände. Han bette egentligen Jensen, men det namnet kände inte så många till, utan kallades lian för Nore, för se, ban var barnfödd i Norge. En galenpanna i allt ocb ute på alla de skälmstycken, som till är, liade ban också slagit sig på luren-drejeri ocb gjorde ensam den stackars bevakningen mer förtret än alla vi andre, som fuskade i yrket, ocb fuskare va’ vi, jemförde med bonom, det begrips.

Det blef således ingen sorgepost, när en dag det ryktet spred sig, att ban drunknat utåt Känsö, ocb att hans lik skulle föras in till staden på aftonen. Tullsnokarne hoppade jemfota af glädje ocb i tjog kunde man räkna de konjakar ocb långsupar, som tömdes för den tidningens skull. Ett par skakade emellertid misstänksamt på huf-vudet ocb trodde, att det ”låg något djefvulskap under det”, men så berättade några personer, att de sett likkistan, när d.enna fördes ombord på en känsöbåt, ocb att folket, som bar ner den, liade sagt, att den skulle vara till Nore,

som drunknat, när han skulle gå ombord på en engländare, ocb då måste också de tro det. Emellertid spred sigryktet allt mer i staden, och i skymningen var det fullt med folk vid 'Store Bommen' — af snokar myrde och kröp det. Man fick emellertid vänta, och många började tro, att det var ett aprilnarri, som någon roat sig med att ställa till, hvarför de gingo hem. Ett par hundra eller så stannade dock qvar för att gapa. Framemot nio fick man ändtligen se några lanternor röra sig längst bort under masthuggsbergen. Efter hand komrno de närmare, och en halftimme senare syntes en båt med en lykta på förtoppen och två midskepps, en på hvardera sidan, med raska tag ro upp mot kajen. Midt i båten stod en stor likkista. Besättningen bestod af två roddarlag, f}na man i hvarje. Några minuter senare hade de lagt intill. Boddarne lade upp årorna och de åtta karlarne beredde sig att lyfta kistan upp på kajen, men i detsamma hördes ett halfhögt mummel, att det väl ändå vore bäst, att kistan undersöktes; det kunde ju vara något sattyg i den, menade man.

”Ja dä går ju an”, hördes en skroflig röst från båten; ”kom hit!”

Ett par vaktmästare hoppade ner i denne.

”Innan vi öppnar kistan, kan ni ju lukta i den här springan... Se här!” föreslog samme person, som förut talat.

Den ene af tull karlarne stack näsan till det utvisade stället, men hade ej väl gjort det, innan han med handen för denna drog sig ett par steg tillbaka, ”Behöfs inte! ... Behöfs inte! . .. Det luktar ju lik långer väg!” ropade han med småpauser ... 77 Känn, känn sjelf efter, får du känna71 T sade han till kamraten . . . 71 Hon beliöfs, minsann, inte öppnas eller hur?”

Någon närmare undersökning kom sålunda inte i fråga, och så bars kistan till den dödes bostad på Sillgatan. Hans bror skulle om ett par dagar komma från Norge och öfvervara begraf-ningen, och under tiden skulle man sätta in henne i en bod der, hette det. Så skedde också; sex buro, och två gingo efter som sörjande, den ene af desse Nores närmaste vän och deltagare i alla hans äfventyr. Då man hunnit fram, blef liket verkligen insatt i boden, hvilken ej ens låstes. Ett par tullvaktmästare hade på afstånd följt likprocessen, och dessa smögo sig då och då dit, ända till klockan tolf på natten; men då dukte-dosen' stod der alldeles orörd, upphörde deras besök. Likbärarne skildes åt, och det blef tyst. Framemot klockan tu syntes dock ett par personer smyga sig in på gården och försvunno i boden, hvilken de en halftimme derefter lemnade med ett par tunga packor.

Om den der tillställningen var jag inte med, men jag hörde en gång en ut af likbärarne" tala om alltihop och isynnerhet, huru roligt de haft på 'grafölet' om natten. Sedan desse skilts åt i 'sorghuset7, hade de, en och en i sender, gått till en handlande, der de blifvit afhjelpta med dinde-donen', de voro nemligen ordentligen lindade med i linneremsor, insydda spetsar — hvar och en hade för bortåt tusen riksdaler eller så på sig. I kistanlåg ett par balar, som, bröder emellan, voro värda sina modiga tiotusen, allt med spetsar — för en aln sådana kan kosta femton kronor och deröfver, så det går snart till pengar. Liklukten hade kommit från en halfruttnad hund, som lagts vid ena ändan. Nore var uppstånden från de döda och satt nu, munter och uppsluppen, bland kamraterne. Han hade nämligen på en annan väg kommit in i staden, sedan han ordnat saken clerute. .. Det galnaste af alltsammans var dock, att han aftonen derpå höll på att skrämma ihjel en tullsnok, som mötte honom på Holländaregatan. Dog gjorde denne dock icke i förskräckelsen, men sjuk blef han och låg i dera dagar ... Sä lurade man tullsnokar förr i verlden. Nu går det inte så lätt; ”di har blifvit varskod-clare”, sade den gamle efter ett par minuters tystnad, hvarunder man på det skiftande minspelet kunde se, huru uppe han var uti sina gamla minnen . . . ”Nå, man lär ju så länge man lefver, och folk borde ha hunnit att bli slugare se:n detta passerade . .. Det var inte i går. Nore, den stollen, hade samma årtal som jag, och jag var fyrti år, när han dog, det mins jag, och det der spektaklet hade han ställt till åtminstone tio år, dessförinnan — således anno 86 eller så. — Ja minst fyrti år se'n är det.”

”Det der skälmstycket var jag, gudnås, inte med om”, sade gubben med en djup suck, hvarpå följde ett par ännu djupare drag ur pipsnuggan, ”men en annan gång, som visar, huru ytterligtdumma de förr voro, ocli huru lätt de läto lura sig, var det jag, som spelte förste fiolen.”

Jo, på Smale Vägen *) fanns för många år tillhaka ett sjömansvärd shus som var mycket besökt, isynnerhet af

utlänningar. Värden höll det bra och snygt och hade god förtjenst på sitt yrke, men så fick han höra, hur än den ene och än den andre gjort sej ett godt kap genom att dra tullfolket vid näsan, och så skulle också han fuska i yrket — alla menniskor lurendrejade på den tiden. För att lättare kunna göra detta, började han en liten skeppsfourneringsaffär, och det var inte så dumt uttänkt, för när hans folk bar eller körde ner provianten, var det ej svårt att ibland srnusla litet af hvarje med sig i :bak-skjuts’. Affären bedrefs i liten skala, ty i detta som i allt annat var han en klok karl; ”små risker och små förtjenster” var hans valspråk. Bättre så än att sätta allt på ett kort, menade han. En gång höll det dock på att gå sönder för honom. En engelsman hade fört med sig ett ej så obetydligt parti utländskt porslin. Nu har det varit med den varan på det viset, att den tidtals varit alldeles förbuden till införsel, hvar-för, om det lyckades, det var god förtjenst på affären. Han hade gett mej en påstötning, att j ag skulle hjelpa till ett grand: lyckades det skulle jag ej ha gjort det för intet, menade han. Jag sade inte nej, för det var godt att en annan gång sjelf

*) I Masthugget; den närmast stranden och paralellt med denna löpande gatan.lia en vän i viken, ocli så var karlen.ingen smulgråt, och sådant folk har alltid varit mitt. På utsatt dag reste jag således in till sta’n och tog

min gamle Nils med. Vi hade tagit våra qvinn-

folkskläder med oss, för jag hade allaredan tänkt ut, hur det skulle gå till. I porten kom Hyno — min gamle präktige hund — och viftade med svansen och ville promt med. Jag hade först tänkt låta honom bli hemma, men så bad Nils

för honom, och så fick han sitt på, och lycka var

det, ty annars hade det gått i putten. När vi kommo fram, sade jag värden, hur jag tänkt det: han skulle skaffa sig två qvinnfolk, de största han kunde få tag i, ungefär af min och drängens längd; detta gjordes, och nu började bär-ningen. De första korgarne gingo hem tomma: ett par vaktmästare kom nog och luktade i dem men fick lång näsa. Sedan detta skett ett par gånger, började det med porslinet; skynket, som låg öfver matvarorna, när korgen gick ner, var nu äfven öfverbredt, så skrynkligt och slarfvigt som möjligt, hvarigenom det såg ut, som om intet legat under. Hunden gjorde dessutom sitt till för att afleda uppmärksamheten, ty han sprang jemt med och hade sina konster för sig: när hans sällskap sade till honom: ”ge den herrn vackra hand”; så satte han sig på bakändan och räckte fram högra tassen, under det han nickade med hufvudet; sade man:- ”Hyno, hur gör husbomr. när han är ledsen”, så satte han sig på bakföt-terna och lät kroppen sjunka ihop och begge

Skärgårdslif i Vester. 19frambenen falla ned efter denne, allt under det att han skakade på hufvudet och såg ut som en olycka. Hans bästa konst var dock, att han förstod att varna mig för jaktlöjtnanten. Härför behöfdes ingen order, utan märkte han, att denne var i faggorna, då kom han, viftande och gnällande och hoppade upp på mig och högg mig i kragen och ref och slet, alldeles som han sett denne göra ett par gånger, då vi på tumanhand och utan alla andra vittnen än honom haft oss ett nappetag ute i skärgården. För att afleda tullfolkets uppmärksamhet fick han visa dessa konster. När han skulle härma mig som ledsen fick han alltid en hop folk omkring sig, och man storskrattade åt min bedröfvelse.

På så sätt gick det ett par timmar, men slutligen började qvinnfolken att rakna upp och orkade dessutom ej med att taga så mycket för hvarje gång. Så fort det blifvit någorlunda skumt, togo jag och Nils derföre på oss våra fruntimmerskläder, under hvilka så många tusen alnar siden och andra grejor smuslats in i sta’m Nu blef det börder, ska ja7 säja, och allt gick lyckligt och bra. En stund hade jag dock saknat hunden. Han hade sista timmen visat d& vanliga tecknen, att någon fara var åfärde, utan att jag dock kunde begripa hvad som stod påv Het såg ut, som om han ej sjelf visste, hur han hade det, men nu kom hän i flygande fart och hoppade upp på mig och ryckte och slet i rockkragen. Jag och Nils sågo på hvarandra och för-stodo genast hvad som stod på. Detta skedde just vid ingången, och lyckligtvis var värden till hands. Jag sade honom, hur det var fatt och hvad besök han hade att vänta sig. Två minuter senare var en del af qvinnfolken — jag och Nils inräknade — sysselsatta med att duka borden med det nya porslinet; det som ej var rum för der nedsmordes med mat för att se ut, som om det varit i bruk, och tio minuter derefter, då jaktlöjtnanten steg in i köket med två tullvaktmästare stod jag med uppkaflade ärmar och med båda händerna nedkörda i en diskbalja, full med sådant. Då han kom in i salen, gick Nils och

dukade sista bordet. Det var en timme före qvällmålsdags, så att det var bra nog skumt. De gingo fram till bordet och synade tallrikarne, och luktade på dem, men lyckligtvis hade de tvättats allt eftersom de kommit, och de kunde ej märka det minsta. Nils hörde dem tala något halfhögt sins emellan; orden kunde han dock ej urskilja, men då de voro i dörren, hörde han jaktlöjtnanten säga: 'Tan så bastanta qvinnfolk han har, den här värden, både den, som stod i köket och diskade och den härJ Strax derefter fick han höra ett hundgnäll; det var min stackars hund, som fick sej en liten 'kärleksspark'; detta fick jag strax derefter veta, och att jaktlöjtnanten fick den betalt och med ränta behöf-ver jag ju ej säga'1, tilläde han med en blick, som just ej hörde till det milda slaget.

:,Så var det med den saken*1, slutade gubbenoch klingade med sitt sällskap, ”men misslyckats hade vi gjort, och det i grund ändå, om ej hundkräket varit med. Och sädane stackars varelser kan man ha lijerta att behandla med hårdhet och plåga! — Man tror, att de ingenting begripa, och att de derför plågas mindre. Det skall man tro, Dyno hade så mycket vett som vi allihop!”

I denna väg läto berättelserna vid kaffet och konjaken, då han på sina stadsresor stötte på sina gamla vänner. — Ännu mer upplagd för sådane var han, då han var i sitt hem och på tumanna hand med en granne.

En afton hade denne kommit på besök. Tod-dyvirket och piporna voro just framkomna och man språkade om ett och annat, då gästen helt tvärt frågade: ”men är det sant, att gubben Pettersson i Mollösund — ja, jag säger i Mollösund utaf gammal vane — han bor nu vid Styrsö, som vi vet — ä dä sant, att han på en natt tjente tiotusen. Det var ju sjelfva grundplåten till hans stora förmögenhet, säjer di.”

”Jo dä kan du lita på. Det var på den tiden, då en kunde tjena en styfver”, svarade gubben med en suck, ”och inte nog med det; tänk hvad roligt en mången gång kunde ha! Jo det var något till tider! Skål för den och alla dumma griphumrar!” med dessa ord klingade han med sin gäst och tog sig en djup styrkedryck. Han satt några ögonblick och såg stelt i eldbrasan.På det lifliga minspelet syntes det, att de gamla minnena trängde sig in på lionom, ty än drog en mörk skugga öfver ansigtet än ett gladt leende; ett par gånger skrattade lian till.

”Hvad skrattar du åt?” frågade gästen nyfiket.

o

”Ah, jag sitter här och tänker på ett par galna äfventyr derute.”

”Nå, så lossa på tungbandet då.”

”Ja, jag vill så göra, men först ska jag ha mig en dram att klara strupen med; skål!”

De båda vännerna stötte åter glasen tillsammans och förde dem till munnen. Värden slutade ej förrän han tömt sitt i botten; hvarefter han drog kanten öfver tumnageln.

”Ser du, ej en droppe en gång!” sade han och höll fram fingret. ”Låt mig se, om du gjort på samma sätt.” Gästen följde exemplet, och framhöll tummen med ett: ”lika torr, skulle jag tro, eller hur?” Värden nickade, bifallande.

”Ja, det tycker jag om; slattar ha aldrig varit min sak. Nu lagar vi oss en till, och under tiden skall jag tala om en kostlig historia.”

»

”Jo, ser du, det var på det sättet, att jag, nitifem eller så omkring, hade börjat med ett salterh inte så långt från Fiskebäckskil. Med saltningen blef det emellertid så lagom; jag hade vigtigare saker att sköta, men det tjenade åtminstone till så mycket, att jag hade en förevändning att hålla mig derute. En gång hade jag fått in ett större parti, som skulle till Udde-valla. Vid Nötesund hade jag färja; vid Svane-sund på samma sätt, men färjfolket på båda ställena hörde ej till dem, som läto smörja sig. Jag måste derföre taga det på vagn midt öfver Oronst. Båtarne lät jag gå in öfver Ellelös, uppför Kolöfjärden och förbi Hjeltön, der jag visst också hade en färja, men der hade jag lyckats få färj karlen på min sida. Sedan togs det i land i Ängskilen, en liten vik, som skjuter in just der en af Torpsvägarne gå, ut till liafvet. Godset skulle se’n köras midt öfver Brunnefjället der andra båtar skulle möta, som skulle föra det fram till Uddevalla. Vid sådana tillfällen reste jag alltid fram och tillbaka för att varsko

mitt folk, i fall det skulle vara ugglor i mossen. Jag hade just kommit till vägskälet vid Asmundervatten då jag stötte på länsmannen.71

”Bet var djekeln!” skrek han, så fort han fick ögonen på mig; ”går sillen så högt upp på land, efter herr Bergström fått sina vägar i de här krokarne?”

”Nå, än hummern*) då?” frågade jag tillbaka och skrattade, men inom mig skrattade jag ej, ty hade han fortsatt vägen skulle han ovilkorligen stött på mitt folk, och då hade jag fått mig en liten åderlåtning på en tiotusen. Jag föregaf der-för, att jag glömt något och måste vända om till Torp, samt föreslog honom följa med. Vi kunde der dricka en ’pundare7 **) medan jag väntade på en

*) Syftar naturligtvis på det kända ”griphummer".

**) Ett skämtnamn på toddy.Smuqhtren.

person. Förslaget antogs, ocli en timme derefter sntto vi vid ett par skållheta sådana i ett litet ^krypin’ i närheten af Torps kyrka. Yi samspråkade om allt möjligt, men största delen af samtalet gick dock ut på att pumpa hvarandra, li vilket emellertid utföll så, att han fick veta intet men jag allt hvad jag ville.”

”Se så, nu känner man sig må godt igen!” sade jag, sträckande benen ifrån mig, sedan jag tömt den varma toddyn och beredde mig att skaffa mig en i andra benet. ”Jag var riktigt som en istapp, då jag först kom in... Men hur är det med kommissarien? ... Jag tycker, att kommissarien ser klen ut.”

”Jo bevars; jag känner mig kry. Jag frös också, när jag kom in, men nu känner jag mig upptinad.”

Nu fortsatte vi med våra toddyar och småpratade om h varjehanda, men en stund derefter. då jag såg en liten frossbrytning genomila honom, passade jag på tillfället och försäkrade honom att han ej såg rask ut. ”Kommissarien är ju blek som ett lärft i ansigtet... Han fryser invärtes”, menade jag tro på... ”Ja, Gu' gör han det... Se så der, ja, nu ryser kommissarien igen .. . Det ser väl ni också?” tilläde jag, trampande värden, som inbjudits att deltaga i kalaset, på foten. Denne förstod meningen och passade genast in med ett: ”jo det är nog så; det går ända som flammor öfver ansigtet.”

Länsmannen påstod, att han var frisk; viandre, att han var sjuk, men följden blef emellertid, att han började se allvarsam ut, under det* att rysningarne kommo tätare. Detta fortsattes-en stund, hvarunder jag uppmanade honom att göra sin toddy starkare, men då intet hjelpte, utan rysningarne tilltogo, sade jag, deltagande: ”detta går aldrig an . . . Mitt råd är, att kommissarien blir qvar här öfver natten. Han har ju full feber. . . pulsen slår så fort, att jag inte kan räkna slagen en gång. Far kommissarien ut i den här smällkalle vintern, så har han gjort sin sista resa, sa’ ja’.”

På det viset höllo vi på en timme, och alltsom det led, började han att, som han sjelf med-gaf, känna sig mer och mer illamående. Slutligen bad han att få en säng bäddad, så ville han lägga sig; kanske kunde det gå öfver, menade han. En lialftimme senare var han nedbäddad med en kanna kokhett fläderte framför sig. Jag trugade i honom kopp på kopp och bredde på honom allt hvad som fans i huset af täcken och pelsar. En timme derefter var han i full svettning, och nu var det jag som pallrade mig af för att styra med mitt, med hvilket jag hade tur den gången ... Der ser man livad inbillningen kan uträtta; han var till att börja med inte mer sjuk än någon af oss, men han blef verkligen illamående. Det hade dock ej behöfts mer än ett ord i motsatt riktning, så hade han varit frisk som ett vinterny . . . Skål, min bror! Fyll på din toddy ett grand; han har ju ej den rätte kulören.””Ja, det är märkvärdigt, hvad inbillningen kan uträtta”, inpassade gästen; ”jag liar också några märkliga historier i den vägen, som jag ska tala om en annan gång . . . Men hur var det? Du hade ju en dräng, som var ett riktigt slug-hut vud? Af honom hade du väl nytta?”

”Ja, det tror jag, det! . . . Det är väl gamle Nils, du menar? Ja, det var mig en påbittig fan! Han förstod riktigt att dra’ snokarne vid näsan — och se’n skratta ut dem. Särskilt mins jagen gång, när han lurade en sådan der rätt grundligt, och det på ett sätt, som hin onde knappt hade kunnat hitta på! Jo, det var på det viset, att jag en gång hade fått en last siden. Det handlade om bortåt femtitusen *), som nog gått i putten, hade han ej funnit på råd.

Under ilandtagandet fick jag höra, att kustbevakningen fått nos om saken, hvarföre jag i största hast lagade, att jag fick det undanstucket i en gammal nedrutten sjöbod, som i många år stått obegagnad, och som ingen skulle tänka på — hon låg ändå vid Skeppsholmsränna. Der fick det ligga på guds försyn några dar, under det att snokarne som ifrigast genomströfvade andra trakter. Lyckligtvis kommo de ej åt det hållet, men äfven om de gjort det, så hade de nog ej tänkt på det gamla rucklet, som, minsann, ej såg ut som något magasin. Men när den tiden var gången, kunde det ej få ligga der längre utan måste hemtas

Plåtar; man räknade mest i sådana eller daler. Tre plåtar, sex daler gingo på riksdalern.derifrån, och jag utsatte en natt härtill. Det var midt i nedanet och mörkt, som om man stuckit hufvudet i en säck om nätterna. Jag gaf mig af i tid hemifrån och hann just i skymningen fram till platsen, der ett och annat behöfde ställas i ordning för vårt nattarbete. Jag hade dock ej varit der många minuter, innan jag fick se en tullbåt för fulla segel skjuta in i rännan. Det klack till inom mig, ty när kustvakten igenkände mig, skulle han ovilkorligen börja att dra misstankar, och hans första göra skulle bli att genomsnoka sjöboden. Det var inte så roligt, må du tro, men här var inte annat att göra än att hålla god min i elakt spel. Jag lagade derför, att jag fick fram matsäckskantinen, med hvilken jag gaf mig i färd med en sorglöshet, som om något sådant som tullsnokar och beslag aldrig funnits till. Tullbåten kom emellertid allt närmare; en qvart senare hade hon hunnit fram, och nu stod jag munter och gemytlig i fören, vinkande med konjakspluntan. Sån't folk ä inte nödbudet; den stackarn var en af de mest utsvultne, och hans båt hade ej väl hunnit bredsides med min, innan han stod bredvid mig; med ett raskt tag ryckte flaskan till sig och satte den för munnen med en djup klunk. Ah — äh — tack! Den drammen gjorde godt ända ner i stortån; bjuder ni nu mig på en liten aftonvardsrisp, så är jag er tacksam, ty jag glömde mitt skafferi vid Grullholmen och är fasligt sugen."

"Visst ska jag det! Jag bjuder väl ej påsupen utan till tugget", mente jag tro på, men nog satt det mig i halsen alltid, att jag först skulle sitta och truga mat och dryck i den 'gap-staren7 och sedan kanske låta honom plundra mig in på bara kroppen. Men det var — som sagdt — ej värdt att låtsa härom. Ju längre det led, desto mörkare blef det emellertid, och detta skulle i sin mån försvåra undersökningen. En tät flors-hufva skulle jag först och främst söka skaffa honom, och kanske kunde han härunder glömma både den gamla sjöboden och mina sidenpackor, ty att han var ute och nosade efter dem, det förstod jag grant.

Med dessa beräkningar blef jag den mest persvaderande värd, och han spottade ej i maten. Vi talte om hvarjehanda, och härunder kom jag att nämna något om ett omkommet fiskelag, af livilket man uppfiskat ett par i närheten. De ha visst satt in ett par i sjöboden derborta, sade jag-

"Sjöboden... sjöboden, ni sa' ett ord; det var sant; jag har af jaktlöjtnanten fått befallning att undersöka den, sade han tvärt; här ska ha blifvit landsatt ett stort parti smugelgods, men det har spårlöst försvunnit."

"Då ska jag hjelpa er", mente jag tro på, "men först ska vi ha oss en dram till; ni har ju bara fått en i den ena stortån; nu ska ni ha en i den andra, annars haltar ni. .. Skål! Med dessa ord drack jag honom till i en full silfvertumlare och fordrade, att han skulle göra mig besked påsamma sätt och dricka i botten. Till min glädje markte jag, att denne gjort tillbörlig verkan, ty lian började sväfva på målet, och då lian kort derefter reste sig, syntes det, att lian ej var säker på foten.77

77Hva7 f—n nu? Vi. . i.. ill in .. te be . . be .. bena gö ... öra tjenst?77 stammade han, raglande mot ena relingen, ocli hade nog dumpit i, hade jag inte huggit tag i honom.

77Tack! ... Det va7 . . va7 bra, annars ha . .. ha . . de jag nog fått mig ett ba . . bad! Det va. . . va sa .. sa .. sant... Ja' skulle vä . . vä . . väl tacka för ma . . maten!.. . Me .. men nu får ja7 lof att göra me . . mej e .. ett spring . . springande till bo .. boden liärborte, så att jag kan säja löjt. . löjtnanten, att jag varit inne der.77

77Ja, gå herrn före, så ska jag komma efter med lyktan77, mente jag tro på för att insöfva honom i säkerhet, men glad var j ag inte, det ska gud veta .. . Och hvad som mest grämde mig — kan ni tro det? — var, att jag hade måst sitta som värd och persvadera honom. Jag tände således lyktan för att ge mig efter, men gjorde mig ej så brådt. Till sist måste jag dock ge mig af. Jag hade dock ej hunnit mer än halfvägs, innan jag fick se honom i fullt

sken komma emot mig. ”Kors för tusan!77 ropade han, flåsande. ”Det spökar ju i boden. Jag hörde tydligen någon diarska’ sej derinne, och när jag slog upp dörren, fick jag se ett af liken med ett öfverbredt lakan, liggande på ett par bräder strax vid ingången.Det ska tusan gå der inne och stumra *) i det gamla ruttna ladskrället! Nej, tack! Nu ger jag mig utaf, och när jag talar om för löjtnanten, att ni sjelf... för se, jag ska säja, hur det är”, instack han, sänkande rösten, ”det är just er man tror om saken — men när ni nu sjelf ville lysa mig i ladan, så kan ni omöjligen ha gömt något der. Adjö nu och tack för mig!” Med dessa ord rusade han förbi mig och bort till sin båt. Han hade blifvit spik nykter på kuppen och fem minuter senare såg jag honom stöta ut och hålla kurs mot risölandet.”

”Den gången hade du repet om halsen, far min”, sade grannen, klingande med sin värd. ”Det kändes väl, som om du fått en qvarnsten från bröstet, eh?”

”Jo, det ska du tro, men du har inte hört det bästa än och hva' det var som skrämde honom i väg.”

”Likena i boden, vet jag.”

”Der fans inga lik.”

”Nå, hvad var det han såg då?”

”Jo, hör, ska du få höra; det är så galet, så att jag än i dag kunde vara färdig att skratta åt det... I många år gjorde jag det, det vet jag, så fort jag kom att tänka på det. Jo, det var som så: när jag väl sett kustvakten på ryggen, började jag att se mig om efter min Nils; jag såg efter honom på båten och rundtomkring på

Gå omkring och småbullra.stranden. Nej, ej så mycket som en rök af honom! Jag ropade så att det rungade bland klipporna, men ej ett ljud till svar. Under det att jag på detta sätt gick och sökte, kom jag åter till sjöboden. Jag glänte ett grand på dörren för att-kasta ett öga dit in och se efter hvad kustvakten blifvit så rädd för, men jag hade ej väl gjort det, innan jag drog ett par steg tillbaka; ty jag* hörde tydligen ett par halfhöga: ä’ dä patron? . . . säj, ä’ dä patron? under lakanet. Jag kände, hur tänderna började hacka samman, men jag skämde ut mig sjelf och frågade morskt: hvem der?”

”Ah, dä ä’ ja’, som ’stått lik’ e’ stunn, svarade det förmenta liket, resande sig. ”Patron tål kanske inte ’se lik titta’, men jag gör det ändå.” Med dessa ord gjorde min hederlige Nils ett hopp ner från bräderna och stod kapprak bredvid mig... ”Han är väl ur vägen?” hviskade han och såg-sig försigtigt åt alla sidor. . . ”Jaså, dä va bra, men kors si’cken kruka! Dä ä’ sköna ena di skickar ut till å ta reda på så’nt folk som oss! Tänk, om han kommit in här, då hade han gjort sej ett rikti’t kap! Men lång näsa fick han! . . . När ja’ hörde, att dä blef språk om sjöboden, börja’ ja’ att lyss efter och tänkte, att dä va bäst att mota Olle i grinn’, stack så ett lakan under storjacka’ å sprang hit. Hva’ dä uträtta’, dä ha vi sett. Det va’ ju inte så illa utfunderadt, eller hur ? . .. ”

”Ja, nog va’ dä en qvickhufvader en! Skada, att han slutligen slog sig på att supa! Alltid en"frivågen’ f— n, då han kom om bord, var han alldeles ’omöjlig’, då han fått litet i näsan. Hvar klut satte han till. Jag hade en gång skickat honom uppåt; dä blåste utå alle di fan, men ändå satte han till gaffeltoppseglet och hade ej ett ref inne. Men den gången fick han på nosen. På Yäderöfj ärden kom en by och la’ i kull båten, och han skulle nog ha fått druckit duskål med aborrarne, hade ej en norrbagge kommit och fiskat upp’en. Han förföll sedermera; det var stor skada på honom, men han hade sig sjelf att tacka för’t."

De båda grannarna klingade med hvarandra och skålade för ’de gamla goda tiderna’, då en kunde sitta i vassen och skära pipor. ”Då kunde en ha vån*) och bjuda sina vänner på en hvit-halsare mellanåt, nu knappt på en tår vatten ...”

”Med ’litet stridt’ i, menar du”, inföll grannen hastigt. ”Den der har nog den rätte kulören, eller hva’?... Skål på dej för ditt goda 'dricksvatten!”

De båda vännerna togo sig en djup klunk, satte glasen ifrån sig och började att under tystnade och med händerna på ryggen gå fram och tillbaka på golfvet.

”Du talte nyss om spöken, och att det var rädsla för sådana, som körde bort den der snoken, men, hör nu, du, som genomkorsat skärgårdi vid alla tider på dygnet och mest nattetid, såg du aldrig något besynnerligt, något i spökväg med

*) Utsigt, anledning, möjlighet.301

ett ord?” sade grannen efter att några ögonblick tankfullt sett in i elden.

”Ali, visst liar jag det, men mte så mycket som en skulle tro efter allt hvad di pratar. Jag mins dock en gång — det var ändå en lördagskväll — som jag kom från Marstrand och ämnade mig till Klädesholmen. Fullmånen sken så klart, att det var nästan som på store ljuse da’n. K ätt som det var, fick vi se en seglare, riggad som kosterbåt förut i lovart; på en gång försvann han, men strax derefter fick vi åter syn på honom i lä, några kabellängder närmare. Detta fortfor en lång stund, så nog var det ej någon riktig båt, inte. E11 annan gång såg jag ett par liknelser’ utå en karl och en qvinnfolksmenniska gå midt öfver Stenungssund, och att det ej var riktiga menniskor, det kan en grant förstå. Några gånger liörde jag förskräckliga rop och stönanden, ibland bara en kabellängd ifrån oss, utan att jag kunde se något.”

”Jaså, inte mer? Det var märkvärdigt under så många år; jag har hört alldeles motsatsen . . .” ”Jaså, var det inte nog det? Jag tackar min gud, att jag slapp att se livad far min fick se. Det är så att blodet isas, bara en tänker på’t.” ”Det får du lof att tala om.”

”Nå ja, så kan jag väl göra det, men det ska också vara för en så god vän som dig ... I många år mådde jag illa bara jag tänkte på’t.”

”Jo, ser du, det var på det viset att i far mins tid gick ofta ett språk bland di gamle, attett skepp liade blifvit borradt och sänkt utanför Pater Noster. Den som gjorde det var en svåra riker en, som i många år bodde på något ställe i Inland — jag tror, det var nå’nstans i Rome-landa eller Kareby. Han var ’folkrädd’ och lefde alldeles för sig sjelf; knappt någon hade hört honom tala och ingen sett honom skratta; det var, som om han tvinat bort.

Om honom gick det talet, att han fått sin rikedom på sjöröfveri, som förr i verlden ej så sällan spordes ute i skärgården. Han blef rik på rörelsen och köpte den ena gården efter den andre inåt landet. Till slut hade han fått nog, och nu beslöt han att byta om yrke och slå sig på stadighet; men så var han rädd för alla, som hjelpt honom, att di skulle kunna vittna emot honom, ifall det komme att röras i en hop gammalt, och derför beslöt han att skaffa dem ur vägen. Och kan du gissa hur han gjorde? ... Jo, när han en gång låg för stiltje inom Pater Noster-skären, gjorde han ett stort kalas för besättningen. Vin och bränvin flöt i strömmar, och när han nu fått dem derhän han ville, gick han ner i lastrummet, der han öppnade ett par hål, som han oförmärkt borrat. När detta var gjordt, pallra’ han sig i väg. Hvar eviga själ gick till botten, ty i fyllan och villan märkte di intet, innan dä sa’ ’klock, klock!’ och gick i botten. Den andre båten var fastlåst, så att hvar eviga en måste följa med till dykeriet.”

Skärgårdslif i Vester.Så gick talet i bygden på fars tid; hans årtal var 1720 och det skulle ha händt en tretti år eller så före honom, påsto’ di gamle och mente också tro på, att mången på samma ställe och dertill vid samma tid på året sett ’liknelsen å ett sjunkande skepp, och man har derför trott, att det var på årsdagen, när det en gång skedde. Far hade aldrig trott så mycket på’t, men en månljus natt — i början af oktober eller så — då han kom uppifrån Herrön, — en halfmil från Pater-Noster eller så — fick han och kamraterna ögonen på ett skepp; det höll just på att sjunka. De hörde ej så mycket som ett qvitt från spökskeppet, fast det var alldeles inpå dem, men de sågo på folkets vidöppna munnar, att de uppgåfvo höga skri af förskräckelse. Somliga voro bleka som lik, andra röda som eldslågor i ansigtet, ett par sågo ut, som om de gråtit, andra som de skrattat. Och allt mer och mer sjönk skeppet; vattnet slog snart tillsammans öfver däcket, ögonblicket derefter hade skrofvet försvunnit, och nu kom ordningen till dem sjelfva: hastigt efter hvarandra sjönk ben, mage, bröst och hals i djupet, tills slutligen endast hufvudena återstod’. Här höll far alltid begge händerna för ögonen och kunde aldrig säja ett ord mer .. .

”Efter den historien har jag alltid haft lite’ farhåge för Pater-Noster-skären vid michaéli — för se, det var just så års far såg det der — och har ej gerna hållits i närheten . . . Sådant ser en helst, en slipper se, eller hur?” sade smuglarenoch tog sig en djup klunk liksom för att styrka sig efter sin berättelse.

nDet skulle ändå vara roligt att veta, huru mycket som är sant af sådane der historier”, sade grannen, sedan de en stund gått stillatigande bredvid honom.

”Sant? Sant? Tror du, jag går här och ljuger? .. . Hva sa?” frågade värden, mörknande.

”Nej, inte att du vill göra det, visst inte!” svarade grannen, brådskande och med en viss ursäkt i tonen, då han såg den mörka minen, ”men en kan ju misstaga sig, se och höra galet . . . inbilla sig en hop med ett ord.”

”Ja, men när två, tre personer se och be-skrifva något sådant på samma sätt, är det också inbillning? Då kan en ju också säja om ett par vittnen, som enstämmigt vittna om, att de sett någon slå ihjel en annan: det der är aldri’ sant; det har I bestämdt inbillat er.”

”Ja, det förstås . .. men ...”

”Men? . . . men? Hva för men? Tror du, jag går här och sätter ihop historier, då ger jag den onde att berätta.”

”Se så, ta’ inte så hett vid dig! Inte ska vi bli ovänner för skärgårdsspökena, inte! Men hör nu, är det sant, att du var väl hårdhändt ibland? Jag hörde en gång talas om en jaktlöjtnant, som ...”

”Jaså, den der gamla historien! Har du hört den också? Di sa’ väl, att jag högg hufv’et af honom... hva sa’? Ahnej, han lefde tjugu årefter clen minnesbetan . .. men liva skulle lian också vara klåfingrig före? Hade han låtit bli min båt, så hade han sluppit. Ja, jag kan gerna tala om, hur det var, så kan du en annan gång kasta dem i halsen med hur det gick till. Jo, det var som så, att jag en gång varit ute till hafs och lossat en ytterst dyrbar last, som nödvändigt skulle vara inne i Göteborg på en viss dag. Jag hade en lång tid haft en ogemen tur och hade derför blifvit en smula frivågen. Jag beslöt nämligen midt på ljuse dagen gå in med den: detta skulle afvända misstankarne, hoppades jag. En gång förut hade det knepet lyckats mig, och hvarför skulle det ej gå en gång till?... Allt gick också till att börja med lyckligt och väl; ej ett enda segel syntes till, men komna en sjömil eller så nordvarts om Nidingarne, fingo vi se en seglare i lovart hålla kurs emot oss. Skarpare i bogen och med högre resning, vann han på 111ig, som var djupt lastad, för hvarje ögonblick, och snart igenkände jag tulljakten både på riggningen och flaggan, som han förde på förtoppen. Jag påtog nu min skråpuk *) och tillsade mina båda karlar att göra detsamma. En halftimme senare hade han upphunnit oss och signalerade nu till oss att refva och lägga bi. Naturligtvis gjorde vi oss dumma och förstodo ej meningen, utan låtsade som om 5det regnade’ samt länsade undan för alla klutar. Detta hjelpte

*) Masque.clock ej; han upphann oss, och just som han gjorde detta, höll han en smula till venster och rusade förbi. I detsamma han var jemnsides, fäl-des en änterhake från honom och högg ett fast tag i min reling, och nu blef det för oss att åka i släptåg. Ett grand efteråt voro vi så nära, att en hand utsträcktes och högg tag i relingen; ett par andra lagade i ordning en trossända för att göra fast oss, men nu fick jag se min Nils rusa fram med änterbila i hand, och innan jag visste ordet af, föllo ett par blodiga fingerstumpar ner på däcket. I detsamma hördes ett skrik, och våra båtar voro åter skilda åt. På tulljakten släpte man både händer och fötter för en stund, ty det var jaktlöjtnanten sjelf, som hade fått släppa till dem; af detta begagnade jag mig, kastade om seglen och styrde till liafs utan att tullbåten tog upp sin jagt. Den gången var jag riktigt i klämman, men klara’ mig bra ifrån det. Sättet var nog litet hårdhändt, men hva skulle han också vara så klåfingrig för? Nu har du fått höra, hur det förhöll sig med den saken; hufvet fick han behålla, men tre fingrar miste han, och det hade snoken att tacka sej sjelf och min dräng för. Jag hade ej så mycket som en klut på den byken; det kan du lielsa dem, när di kommer och säger, att jag huggit hufvudet af en så'n der, fast han hade inte varit stort bättre värd. Di kan låta folk vara i fred.”

77Är det sant77, frågade gästen under en paus, hvarunder de togo sig en promenad på salsgolt-vet, ”är det sant; att till och med officerare voro inblandade i sådana der affärer förr i verlden.”

”Jo, det är nog så”, svarade gubben allvarsamt, ”men jag är glad att kunna säga, att jag aldrig hade någon del i sådana tilltag. Särskildt mins jag ett sådant fall. I flere veckor talte man ej om annat derinne än just om en sådan affär. Försöket blef upptäckt och det blef ett fasligt lefverne! Afsked på grått papper fick lian, som gjorfet, och ta’ till schappen fick han ock göra, ty annars hade han fått fästning *). Nå, det var nog ej det enda fallet.”

”Men hvarför begagnade man just en sådan person? och hvarför lånade sig en sådan till något sådant?” frågade gästen.

”Hvarför'?... Det är väl lätt att begripa”, svarade den gamle med ett mjeltsjukt leende. ”Han var så illa piskad till det, stackare. E11 sådan der stackars f—n hade behöft en penning-försträckning af någon köpman, som fuskade litet i smugleri, då det bar så till, och denna hade lemnats; men med vilkor, att han i full uniform skulle åka in i staden i en vagn, fullpackad med sådant gods. Detta skulle afvä.nda visite-ringen i tullen; man skulle ej tro en officer om sådana hyss, naturligtvis. Det lyckades också ett par gånger, men detta gjorde andra pickhågade att försöka på samma sätt — ty de läto väl be-

*) Denna händelse bar förf. många år senare fatt bekräftad af en bohuslänsko med framstående lefnadsställning, hvilken, född i Bohuslän, framlefde hela sitt lif i denna provins.tala sig för vågstycket — men så blef en sådan vagn visiterad, och från den tiden blefvo de varskodda i tullen. Detta visste man, men som familjen var rik och mycket ansedd, och den unge karlen väl känd af alla, trodde han att det skulle gå, men det gick i putten. Hvad förargelse och sorg det åstadkom kan man väl begripa. Det är en ynkelse att tänka på det! Och jag säger ännu en gång: det är godt att ej ha något på sitt samvete i det fallet åtminstone.”

”Det är den onde livad folk, som en borde kunna fordra bättre af, ställer till det dumt”, sade Bergström, sedan han suttit en stund under djup begrundning. ”Om en karl är aldrig så ärlig, så blir han tjuf, när han blifvit snok, det är så mycke som är säkert. De löna ju de stackrarne, så att de ej hunna lefva utan \sportler’, som de kalla det. Skötte tullbevakningen sig som den borde, skulle man ej få in fjerdedelen af livad som nu kommer in der af förbudet gods. Der-vidlag kan man om någonsin säja, att 'njugg spar och fan tar’. Huru många hundra balar har jag ej midt på ljusa dagen fört in i sta’11 utan att någon sagt så mycket som ’kass’ åt mej . . . Inte möjligt... ja, en kan väl tycka så, men så är det emellertid. Hade en bara ’resonabelt’ folk vid tullhuset, så gick det som en dans. Jag skaffade mig i många år rättighet till latrinhemtning på flera ställen i sta’n. Dag efter dag gingo kärrorna ut med sådan och in med varor för många, många tusen i hvarje kista. Naturligtvis hadedet ej gått för sig, om folket i tullen ej låtit muta sig utan fullgjort sin skyldighet. De snokade visserligen litet i de första kärrorna, men då dessa voro tomma, brydde de sig ej om de andra, och det gick som en dans. Qvarnberget *) och Gullbergs vass under vintertiden, när denne var isbelagd, voro tvenne punkter, öfver hvilka mycket gods fördes in. Man passade på någon mörk natt, och var det något betydande parti, för livilket man behöfde mera tid på sig, så lagade man, att man fick några, som ej veterligt hörde till skrået, hvilka gaf sig i slanger med dem. som hade vakten på dessa punkter och bjöd in dem i något ’kryp-in’ på en dram för att tina upp sig. Så’nt der fusk kostade tjensten, ifall det upptäcktes, men en tullsnok är alltid hungrig, och skulle han någon gång ej vara det, så är han så mycket mer törstig, det är säkert, och han kan aldrig emotstå frestelsen, att få litet till lifs, det har jag hundratals prof på. Hade man väl en gång fått honom mellan skål och vägg, så stannade det inte vid en pundare, utan det kunde bli två, tre, och under tiden hade man tid att sno undan ute i beckmörkret. Detta var ett af sätten . . .’7

Så lydde några af den gamle smuglarens berättelser, af hvilka jag här kommit med ett ur-

*) Emellan Stora Bommen och cellfängelset.val. De äro ej diktade. Hade de för ett par tiotal tillbaka kommit under någon gammal kustbos ögon, skulle lian yäl igenkänt åtminstone några, ty de voro på sin tid i hvars mans mun, under det att man än skrattade, än skakade på hufvudet.

Mer än femtio år ha gått, sedan galgkroks-borna om morgnarne sågo den gröne schäsen rulla förbi inåt staden. För mången var gubben ett slags tidmätare. 71 Se så, nu är klockan åtta”, sacle under dessa år mer än en kallebäcksbo; ”der kommer Bergström, knekande.” Ja, han är för längesedan borta och dermed äfven ett stort original, hvarpå bristen i vår nivellerande tid blir allt större. Men icke nog med det: han var äfven representanten af ett visst karaktersdrag från den gångna tiden — af ett tidslyte, om man så vill, ty med det öppna lagtrots och den hänsynslöshet, hvarmed man bedref de vågs amma transaktionerna, måste det så benämnas. För en mängd lynnen, men framför allt för deltagarne sjelfva, låg det emellertid ofta något tilldragande, ja, dårande i detta lif. Smuglaren fattades under detta ofta af samma svindel, som bemäktigar sig den passionerade spelaren, och satte då som denne allt på ett kort. Detta misslyckades ibland, men alltsom oftast föll dock den hvita kulan ur

lyckohjulet, och, ville det sig väl, kunde på en enda natt en half förmögenhet skapas. På detta guld kunde emellertid sägnen, att ”orättfånget gods Skärgårdslif i Vester. 21ej går till tredje arfvingen”, ej sällan tillämpas. Med den gamle smuglarens — jag känner väl dess historia — blef det åtminstone så: det smälte bort som snödrifvan för vårsolen och medförde aldrig någon lycka.